

SWOBODA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W POLSCE NAJLEPSZE PRAKTYKI WYKONAWCZE

Praca zbiorowa pod redakcją:
Mieczysława Bąka i Anny Szczęśniak

SWOBODA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W POLSCE NAJLEPSZE PRAKTYKI WYKONAWCZE

Praca zbiorowa pod redakcją:
Mieczysława Bąka i Anny Szczęśniak

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Człowiek – najlepsza inwestycja

W przypadku cytowania fragmentów należy umieścić przypis:
„Swoboda działalności gospodarczej w Polsce. Najlepsze praktyki wykonawcze”.

Praca zbiorowa pod redakcją: Mieczysława Bąka i Anny Szcześniak

Poglądy przedstawione w niniejszej publikacji należą do jej autorów i w żadnym stopniu nie odzwierciedlają stanowiska Unii Europejskiej.

Wszelkie uwagi i zapytania dotyczące niniejszej publikacji należy kierować pod adres wydawcy:
Fundacja „Instytut Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym”
ul. Trębacka 4, 00-074 Warszawa
tel.: (22) 630 98 01-04, faks: (22) 826 25 96
e-mail: iped@kig.pl, www.iped.pl

Autorzy:
Mieczysław Bąk
Paulina Bednarz
Przemysław Kulawczuk
Anna Szcześniak

Współpraca:
Andrzej Poszewiecki

Projekt okładki:
Piotr Michalik

Skład i druk:
www.rytter.pl

Warszawa, 2011
ISBN: 978-83-62556-04-5

Elektroniczna wersja publikacji dostępna na stronach:
www.iped.pl
www.rmsg.pl

Publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie.

©Copyright by: Fundacja „Instytut Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym”

WSTĘP	9

WPROWADZENIE SWOBODA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ A DĄŻENIE DO ZMIAN W INTERESIE PRZEDSIĘBIORSTWA CZY GRUPY PRZEDSIĘBIORSTW. PRZEMYSŁAW KULAWCZUK	15

CZĘŚĆ I REGIONALNY MONITORING SWOBODY DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W POLSCE. ZASADY I WYTYCZNE WDROŻENIOWE. MIECZYŚLAW BĄK, AGNIESZKA DURLIK-KHOURI, ANNA SZCZEŚNIAK	23

Rozdział 1. Zakres obszarów prawa stanowionego przez samorządy oraz decyzji mających wpływ na swobodę działania firm.....	25
1.1 Na poziomie szczebla gminnego.....	28
1.1.1. Uchwały budżetowe	28
1.1.2. Plany miejscowe	28
1.1.3. Strategie rozwoju.....	28
1.1.4. Zamówienia publiczne	29
1.1.5. Gospodarka przestrzenna	29
1.1.6. Lokalne podatki i opłaty	30
1.1.7. Dzierżawa nieruchomości i najmu.....	31
1.1.8. Plany inwestycyjne gminy.....	31
1.1.9. Procedury obsługi inwestorów.....	32
1.1.10. Pozwolenie na sprzedaż alkoholu	32
1.1.11. Pomoc publiczna.....	33
1.1.12. Wspieranie przedsiębiorczości	33
1.1.13. Rejestr działalności gospodarczej.....	34
1.2. Na poziomie szczebla powiatowego	34
1.2.1. Funkcjonowanie programów rynku pracy	34
1.2.2. Prawo budowlane.....	35
1.2.3. Ochrona konsumentów	39
1.2.4. Kształcenie zawodowe	39
1.2.5. Funkcjonowanie rejestru działalności regulowanej.....	40
1.3. Na poziomie szczebla wojewódzkiego	40
1.3.1. Strategie rozwoju regionalnego	40
1.3.2. Regionalne Programy Operacyjne (RPO)	41
1.3.3. Promowanie inwestycji.....	41
1.3.4. Wspieranie przedsiębiorczości	42
1.3.5. Pomoc publiczna.....	43
1.3.6. Rejestry działalności regulowanej	44

Rozdział 2. Wytyczne wdrożeniowe.....	47
2.1. Działania aktywne	49
2.1.1. Prezentacja proponowanych zmian	50
2.1.2. Adresaci	50
2.1.3. Budowanie koalicji	51
2.1.4. Uzyskanie poparcia mieszkańców.....	51
2.1.5. Prowadzenie spotkań z przedstawicielami władz samorządowych.....	52
2.1.6. Pozyskanie sojuszników wśród przedstawicieli lokalnej i regionalnej administracji.....	52
2.2. Działania pasywne	52
2.2.1. Budowanie programu działań	53
2.2.2. Określenie zakresu zmian	53
2.2.3. Wyznaczenie celu monitoringu.....	54
2.2.4. Typowanie źródeł informacji.....	55
2.2.5. Monitorowanie zmian w polityce samorządów	57

CZĘŚĆ II

NAJLEPSZE PRAKTYKI WYKONAWCZE W ZAKRESIE MONITORINGU SWOBODY DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W POLSCE.

59

Rozdział 1. Sposoby skutecznego docierania do projektów uchwał i decyzji z zakresu SDG.....	61
<i>Paulina Bednarz, Anna Szcześniak</i>	
1.1. Akty prawne i dokumenty strategiczne.....	64
1.1.1. Strategie rozwoju	64
1.1.2. Finansowe wsparcie działań rozwojowych i aktywizacja rynku pracy	67
1.1.3. Planowanie przestrzenne. Planowanie i promocja inwestycji ..	70
1.1.4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	73
1.1.5. Wspieranie przedsiębiorczości. Tworzenie struktur demokracji partycypacyjnej.....	73
1.2. Źródła informacji (elektroniczne i tradycyjne)	76
1.2.1. Strategie rozwoju oraz inne dokumenty strategiczne.....	77
1.2.2. Kalendarz legislacyjny	78
1.2.3. Harmonogram i porządek obrad rady (gminy, powiatu, Sejmiku Wojewódzkiego)	79
1.2.4. Projekty aktów prawnych, decyzji, procedur, zasad, uchwał....	79
1.2.5. Bezpośrednie relacje z obrad rady.....	80
1.2.6. Protokoły z posiedzeń ciał decyzyjnych na szczeblu gminy, powiatu i województwa	80
1.2.7. Spotkania z grupami decyzyjnymi i grupami wpływu	80

Rozdział 2. Praktyki skutecznego wpływania na decyzje z zakresu swobody działalności gospodarczej	83
<i>Mieczysław Bąk</i>	
2.1. Porozumienia o współpracy. Praktyka regularnych spotkań z władzami samorządowymi	86
2.2. Udział w pracach komisji i zespołów roboczych	90
2.3. Tworzenie delegatur przy władzach samorządowych	91
2.4. Udział w pracach nad dokumentami strategicznymi samorządów	92
2.5. Działania na rzecz aktywizacji rynku pracy i kształcenia zawodowego	93
2.6. Inicjowanie debat publicznych	93
2.7. Spotkania z politykami	94
2.8. Przygotowywanie stanowisk, listy do władz publicznych	94
2.9. Publikacja ogłoszeń w prasie	95
2.10. Wydawanie lokalnej gazety	95
2.11. Formułowanie deklaracji poparcia	95
2.12. Kampanie społeczne	96
2.13. Zasady lokalizacji sklepów wielkopowierzchniowych	96
2.14. Propozycje zmian w systemie podatkowym	96
2.15. Inspirowanie dyskusji na kluczowe dla regionu tematy	97
2.16. Organizowanie misji gospodarczych i rozwijanie współpracy międzynarodowej	97
2.17. Powoływanie organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów i ciał kolegialnych	98
2.18. Konferencje i seminaria	99
2.19. Spotkania podsumowujące	100
2.20. Docenianie osiągnięć lokalnych polityków, przedstawicieli władz i ludzi biznesu	101
Rozdział 3. Sposoby budowania koalicji na rzecz zmian w środowiskach biznesowych i wspólnotach terytorialnych	103
<i>Przemysław Kulawczuk</i>	
3.1. Koalicje na rzecz zmian dla zwiększenia swobody działalności gospodarczej	105
3.2. Strategia koalicji na rzecz swobody działalności gospodarczej ...	110
3.2.1. Obronna koalicja powołana ad hoc	110
3.2.2. Koalicja pozytywna	111
3.2.3. Koalicje długoterminowe (obronno–pozytywne)	112
3.3. Zasady budowy koalicji	112
3.4. Budowa koalicji dla zwiększenia swobody działalności gospodarczej na szczeblu regionalnym i lokalnym	116
3.4.1. Dokonanie identyfikacji uczestników procesu legislacji lub procesów decyzyjnych	116

3.4.2. Przeprowadzenie inwentaryzacji stanowisk i opinii zgłoszonych w procesie decyzyjnym	117
3.4.3. Wykorzystanie baz danych organizacji pozarządowych....	118
3.4.4. Typowanie sprzymierzeńców i nawiązywanie współpracy merytorycznej	118
Rozdział 4. Regionalny monitoring swobody działalności gospodarczej w Polsce - studia przypadków	121
<i>Anna Szcześniak</i>	
Rada Przedsiębiorczości Lubelszczyzny, Lublin	123
Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza, Gdańsk	131
Stowarzyszenie Przemyski Konwent Społeczno-Gospodarczy w Przemysłu	141
Nyska Regionalna Izba Gospodarcza, Nysa	148
Lubuski Sejmik Gospodarczy, Gorzów Wielkopolski	153
Mareckie Stowarzyszenie Gospodarcze, Marki k/Warszawy	157
Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Łukowskiej, Łuków	162
Rozdział 5. Wnioski z pilotażowego monitorowania swobody działalności gospodarczej wdrożeń.....	171
<i>Anna Szcześniak, współpraca: Andrzej Poszewiecki</i>	
5.1. Opis metodologii badań kwartalnych, opracowywania raportów i organizowania konferencji prasowych	173
5.2. Wyniki badań ankietowych	178
5.3. Podsumowanie badań ankietowych	189
5.4. Podsumowanie pilotażowego monitorowania swobody działalności gospodarczej. Wnioski.	190

Wstęp

Wstęp

Powszechnie uważa się, że swobodę działalności gospodarczej (SDG) zapewniają centralne władze publiczne, w szczególności podkreśla się ich rolę prawotwórczą w tym zakresie. W naszej opinii prawdziwy wpływ na swobodę działalności gospodarczej wywiera wykonywanie ustaw, co odbywa się na szczeblach samorządowych oraz na szczeblu funkcjonalnych pionów administracji państwowej w terenie. Egzekucja prawa oraz wzrastająca liczba skarg i odwołań do jednostek odwoławczych i NSA świadczą o tym, że przewidziany ustawami system zapewniania swobody działalności gospodarczej nie działa sprawnie. W rzeczywistości to władze gminne, powiatowe oraz regionalne decydują o poziomie swobody działalności gospodarczej. To poszczególne działania władz samorządowych odgrywają ogromną rolę w tworzeniu „korzystnych warunków”. Samorządy opracowują strategie rozwojowe i programy operacyjne, które wyznaczając kierunki inwestowania, wpływają na infrastrukturę techniczną, poziom edukacji, a więc – wpływają na poziom wykształcenia kapitału ludzkiego czy warunki prowadzenia procesu inwestycyjnego. Polityka w zakresie zamówień publicznych może sprzyjać stwarzaniu równych szans dla wszystkich podmiotów, ale może również w sposób nieuzasadniony ograniczać dostęp do zamówień. Także polityka w zakresie podatków i opłat lokalnych może sprzyjać bądź utrudniać podejmowanie działalności gospodarczej, a polityka przestrzenna wpływa na warunki inwestowania i szybkość procesu inwestycyjnego. Decyzje lokalizacyjne dotyczące dużych obiektów (jak supermarkety, obiekty przemysłowe, spalarnie śmieci) wpływają na przychylność miejscowej społeczności wobec inwestorów i na klimat dla prowadzenia działalności gospodarczej. Mogą one również w różnym stopniu naruszać zasady równego dostępu do rynku. Samorządy różnych szczebli odpowiadają za rejestry działalności regulowanej (np. Urzędy Marszałkowskie odpowiadają za świadczenie usług turystycznych, przechowywanie dokumentacji osobowej, starostwa - za prowadzenie stacji kontroli pojazdów, gminy wydają pozwolenia na sprzedaż wyrobów alkoholowych).

Naszym zdaniem im lepsza współpraca władz wymienionych szczebli z przedsiębiorcami lub organizacjami ich reprezentującymi, tym lepsze dopasowanie lokalnego prawa do

potrzeb biznesu, czego skutkiem jest szybszy rozwój gospodarczy. Wychodząc z tego założenia, zaproponowaliśmy sposób monitorowania SDG, który udało nam się przetestować w ramach projektu pn. „Regionalny monitoring swobody działalności gospodarczej w Polsce”, współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, priorytet V. Dobre rządzenie, działanie 5.4. Rozwój potencjału trzeciego sektora, poddziałanie 5.4.2 Rozwój dialogu obywatelskiego. Wyniki przetestowanego sposobu monitorowania SDG prezentujemy w niniejszej publikacji. W ten sposób pragniemy przyczynić się do rozwoju potencjału trzeciego sektora oraz rozwoju dialogu obywatelskiego. Naszym celem było bowiem wypracowanie i wypromowanie modelu społecznego nadzoru nad decyzjami władz samorządowych szczebla gminnego, powiatowego i regionalnego w obszarze zapewnienia SDG.

Niniejsza publikacja składa się z dwóch części. Pierwsza z nich, „Regionalny monitoring swobody działalności gospodarczej w Polsce. Zasady i wytyczne wdrożeniowe”, obejmuje omówienie zakresu prawa stanowionego przez samorządy poszczególnych szczebli, jak również omówienie decyzji mających wpływ na prowadzenie działalności gospodarczej, leżących w gestii tych władz, wynikających z prawa krajowego, a także zasady prowadzenia monitoringu wraz z zasadami wpływania na decyzje władz, tak aby uzyskać jak najlepszą realizację prowadzenia swobodnej działalności gospodarczej.

Druga część publikacji zawiera praktyczne przykłady wpływania przez organizacje pozarządowe na decyzje samorządowych władz gminnych, powiatowych i regionalnych. Przedstawiamy w niej sposoby skutecznego docierania do projektów uchwał i decyzji z zakresu SDG, praktyki skutecznego wpływania na decyzje władz, zaobserwowane w praktyce sposoby budowania koalicji na rzecz zmian w społecznościach lokalnych oraz wnioski z pilotażowego monitorowania swobody działalności gospodarczej w ramach projektu. W tej części przedstawiamy także studia przypadków siedmiu organizacji pozarządowych – stowarzyszeń i izb gospodarczych z różnych regionów Polski stosujących w swojej działalności najlepsze praktyki w zakresie społecznego nadzoru nad funkcjonowaniem administracji publicznej i wzmocnienia partycypacji społecznej w podejmowaniu decyzji, dotyczących zapewnienia swobody działalności gospodarczej.

Wierzymy, że zebrane w niniejszej publikacji informacje oraz sposoby działania zainspirują zarówno organizacje pozarządowe, jak i władze samorządowe do poprawiania wzajemnych relacji, rozwijania dialogu społecznego i zacieśniania współpracy dla poprawy swobody działalności gospodarczej, prowadzącej do poprawy jakości życia nas wszystkich.

Zespół autorski

Wprowadzenie

Wprowadzenie.

Swoboda działalności gospodarczej a dążenie do zmian w interesie przedsiębiorstwa czy grupy przedsiębiorstw.

PRZEMYSŁAW KULAWCZUK

Swoboda działalności gospodarczej najczęściej pojmowana jest jako wolność podejmowania różnych form działalności gospodarczej bez utrudnień formalnych czy administracyjnych. Takie rozumienie swobody działalności gospodarczej nie przesądza jednak o tym, że procesy biznesowe będą przebiegały bez przeszkód. Oprócz przeszkód formalno-administracyjnych istnieje wiele innych przeszkód w podejmowaniu działalności gospodarczej, które mogą być istotniejsze od przeszkód administracyjnych. W rozdziale trzecim dokonano przeglądu tych przeszkód, które są zależne od szerokiego kontekstu kultury ogólnej i gospodarczej danego kraju.

Nowy biznes zakłóca istniejące relacje rynkowe

Pierwsza obserwacja dotycząca podejmowania działalności gospodarczej dotyczy tego, że niemal każde podjęcie działalności gospodarczej w zakresie istniejącego rodzaju działalności zakłóca panujące relacje rynkowe. Podmioty gospodarcze, które poprzez wejście nowej firmy na rynek mogą poczuć się zagrożone, bardzo często podejmują działania na rzecz ograniczenia dostępu do rynku, poprzez wspieranie limitowania liczby koncesji (taksówkarze, sklepy z alkoholem) czy budowę grup interesów utrzymujących przywileje zawodowe (adwokaci, notariusze, inne zawody prawne). Swoboda działalności gospodarczej jest ważna dla podmiotów z tych grup tylko do momentu, kiedy pozostają poza grupą uprzywilejowaną. Wejście do grupy uprzywilejowanej radykalnie zmienia podejście podmiotu. Od tej chwili każde wejście nowej firmy do grupy czy chronionego zawodu traktowane jest jako ograniczenie swobody gospodarczej tych podmiotów, które w danej grupie już są i które poniosły określone nakłady finansowe i czasowe (np. inwestycje), na zapewnienie odpowiedniej jakości usług czy produkcji. Tak więc, poszerzenie swobody działalności gospodarczej dla jednej grupy (np. młodych prawników), może być odbierane jako ograniczenie swobody działalności gospodarczej dla innej grupy.

Nowy biznes może generować negatywne efekty zewnętrzne

W teorii ekonomii bardzo często podejmuje się wątek negatywnych efektów zewnętrznych związanych z podejmowaniem działalności gospodarczej uciążliwej dla środowiska. Jeżeli istnieje swoboda podejmowania działalności gospodarczej bez względu na cele związane z utrzymaniem odpowiedniej jakości środowiska naturalnego, to tego typu swoboda ogranicza swobodę innych podmiotów w korzystaniu ze środowiska. W takim układzie nakładanie na biznes obowiązków związanych z koniecznością utrzymania określonego poziomu jakości środowiska naturalnego nie może być nazywane ograniczaniem swobody działalności gospodarczej, lecz typową ochroną interesów innych użytkowników. Przepisy administracyjne bardzo często chronią interesy innych użytkowników środowiska i uniemożliwiają zaistnienie innych silnych negatywnych efektów zewnętrznych.

Działalność gospodarcza może być generowana regulacjami

Czasami nowa działalność gospodarcza podejmowana jest wyłącznie jako rezultat zbudowania regulacji, które wymagają podejmowania tego typu działalności. Typowym przykładem jest cała sfera gospodarki odpadami czy też regulacje w zakresie tak zwanej zielonej energii. Mogą istnieć grupy przedsiębiorców zainteresowanych wprowadzeniem określonych regulacji, które znacząco poszerzą możliwość rozwoju ich swobody działalności gospodarczej (np. producentów zielonej energii), przy ograniczeniu swobody działalności gospodarczej producentów energii opartej na węglu. O ile stymulowanie rozwoju zielonej energetyki może być bardzo wskazane, o tyle budowanie rynku na zieloną energię, poprzez ograniczanie swobody innych podmiotów działających w sferze energii tradycyjnej i to bez satysfakcjonującego naukowego uzasadnienia tego działania, nie może być akceptowane. Tutaj znowu poszerzenie skali wolności gospodarczej jednej grupy skutkuje zazwyczaj ograniczeniem swobody działalności gospodarczej drugiej grupy.

Zazdrość, zawiść i nadmierne nastawienie na sprawiedliwość społeczną

Podejmowaniu działalności gospodarczej może też przeszkadzać dominujące w kraju nastawienie na sprawiedliwość społeczną, zgodnie z którym w nowym biznesie dostrzega się dodatkowe pola wycisku i niesprawiedliwości. Również w tej kategorii można umieścić, często podsycane przez media bulwarowe, negatywne zainteresowanie źródłami pochodzenia bogactwa czy też zwykłą zazdrość i zawiść spowodowane sukcesami innych osób. Czynniki te mogą znacząco hamować podejmowanie działalności gospodarczej, a typowymi przykładami tego typu zjawisk jest postępowanie niektórych władz skarbowych, zmierzające do radykalnie szybkiego wyegzekwowania należności skarbowych, nawet bezspornych, co często w przeszłości prowadziło do likwidacji biznesu i w efekcie której straty budżetu państwa w średnim lub długim okresie, z tytułu niezrealizowania kolejnych wpływów podatkowych. Czynniki zawiści, zazdrości czy walki z bogactwem niewątpliwie przyczynia się w długim okresie do ubożenia danego kraju.

Religia i obyczajowość

Ważnym czynnikiem ograniczającym podejmowanie działalności gospodarczej może być religia lub obyczajowość. Czynniki te powodują na przykład zakaz pobierania procentu przez biznes w krajach muzułmańskich, nie sprzedawanie alkoholu przez supermarkety islamskie w tychże krajach czy też nie prowadzenie niektórych usług medycznych w krajach katolickich (np. prokreacji in vitro czy też aborcji). Chociaż zagadnienia te wydają się znajdować na poboczu głównych problemów biznesowych, to występują one również w Polsce. Na przykład zagadnienie takie, jak praca w niedziele jest ważnym tematem agendy związków zawodowych. Swoboda prowadzenia działalności gospodarczej przez handlowców i możliwość kupowania przez klientów w niedzielę łączą się z ograniczeniem możliwości realizacji praktyk religijnych przez wierzących i praktykujących członków związków zawodowych, pracujących w supermarketach. Oczywiście, supermarkety podkreślają dobrowolność pracy w niedziele, jednak nie zawsze jest to oczywiste.

Terytorializm gospodarczy

Bardzo często mały i średni biznes nie ma nic przeciwko podejmowaniu działalności gospodarczej przez inne przedsiębiorstwa z tej samej branży, ale pod warunkiem, że działalność ta nie będzie podjęta w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru obsługiwanego przez daną firmę lub grupę firm. Typową obserwacją jest zachowanie taksówkarzy w Trójmieście. Ponieważ w ramach aglomeracji znajdują się trzy miasta, taksówkarze z poszczególnych miast nie godzą się, aby na postojach stały taksówki z sąsiednich miast. Każdy uważa obszar swojego miasta za swój i nie chce dopuścić konkurencji z innych miast. W rezultacie traci na tym ruch, ponieważ znacznie ogranicza się możliwość realizacji kursów powrotnych. Terytorializm zauważany jest również w gastronomii. Przeciwko otwarciu nowej restauracji w pobliżu już istniejącej często protestują jej dotychczasowi właściciele.

Swoboda gospodarcza a wolność gospodarcza

Podsumowaniem powyższych obserwacji jest wniosek, że realizacja zasady swobody gospodarczej, czyli braku administracyjnych czy formalnych utrudnień prowadzenia działalności gospodarczej wcale nie musi oznaczać wolności gospodarczej. Istnieje wiele różnorodnych ograniczeń związanych z postępowaniem innych przedsiębiorców, mieszkańców, konkurencji, ekologów, nacisków społecznych, które utrudniają rozpoczynanie i prowadzenie działalności gospodarczej. Ponadto, realizacja zasady swobody działalności gospodarczej przez jedne podmioty może oznaczać ograniczenie swobody działalności gospodarczej, swobody zamieszkania i wolności konsumenta. Te wnioski powodują, że realizacja zasad swobody działalności gospodarczej musi podlegać ograniczeniom, które wynikają z postępowania innych podmiotów. Ograniczenia administracyjne są więc niejako wypadkową całej sfery kulturowej, funkcjonującej w danym kraju i odnoszącej się nie tylko do prowadzenia biznesu, ale także do bogactwa, władzy i realizacji przywilejów.

Spółeczna odpowiedzialność biznesu jako wytyczna ramowa dla zasady swobody działalności gospodarczej

Skoro realizacja zasady swobody działalności gospodarczej musi podlegać ograniczeniom, wynikającym przynajmniej z kultury danego społeczeństwa, to najlepszym, jak się wydaje, wyznacznikiem samoograniczeń biznesu mogą być zasady społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR). Zasady społecznej odpowiedzialności biznesu wynikają z jednej strony z uniwersalnej etyki społecznej (wywodzącej się również z wiary i religii), zakładającej poszanowanie jednostki, rodziny, społeczności oraz dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, a z drugiej strony są wyznaczone przez elementy efektywności gospodarowania, ponieważ inkorporacja zasad społecznej odpowiedzialności biznesu do systemów zarządzania, z reguły przynosi konkretne korzyści dla stosujących je firm. Wyższość CSR nad regulacją administracyjną znajduje swoje potwierdzenie w krajach o wysokiej kulturze prowadzenia biznesu i poszanowania dla prawa i innych. Tam, gdzie biznes szuka luk prawnych, przestrzeganie prawa jest niskie albo funkcjonują słabe zasady moralne – trzeba znacznie więcej zagadnień regulować prawnie. Niezależnie od funkcjonującego systemu, realizacja zasad CSR musi być uzupełniana prawem, a tam gdzie poziom odpowiedzialności społecznej biznesu jest niski, to prawo musi być bardziej opresyjne w piętnowaniu działań niepożądanych.

Z tego też względu można stwierdzić, że realna swoboda działalności gospodarczej polega na możliwości prowadzenia działalności gospodarczej bez zbędnych ograniczeń formalnych i administracyjnych, które nie wynikają z obrazu kultury danego kraju. Jeżeli więc społeczeństwo ustanawia i przyjmuje ograniczenia kulturowe i je w zdecydowanej większości akceptuje, to tego typu oddziaływanie na swobodę prowadzenia działalności gospodarczej nie może być traktowane jako prawne ograniczenie swobody prowadzenia biznesu.

Zbędne formalne i administracyjne ograniczenia swobody działalności gospodarczej

Co jest zbędnym formalnym i administracyjnym ograniczeniem swobody działalności gospodarczej? Z pewnością można zbudować katalog tego typu ograniczeń i m.in. do nich zaliczyć:

- ograniczenia wynikające z braku zaufania do uczciwości przedsiębiorcy (zaświadczenia, oświadczenia itp.),
- ograniczenia wynikające z bierności administracji (np. żądanie dokumentów, które są w posiadaniu innej jednostki administracji),
- ograniczenia wynikające z lobbingu grup interesów (np. żądanie formy notarialnej dla określonych typów umów, np. spółki, w sytuacji, gdy w innych krajach takie wymagania nie występują),
- ograniczenia wynikające z wymagań w zakresie form utrzymywania dokumentów (np. w formie papierowej, gdy wystarczy elektroniczna),
- ograniczenia wynikające z długości czasu podejmowania decyzji (ograniczenia te przyjmują najczęściej formę wydłużania czasu podejmowania decyzji administracyjnej do najdłuższego dopuszczalnego terminu),

- ograniczenia (np. opóźnienia decyzji) wynikające z obawy o podjęcie nietrafnej decyzji (ograniczenia te będą dążyły do maksymalizacji liczby uzgodnień dla zmniejszenia ryzyka podjęcia wadliwej decyzji przez organ administracyjny),
- faktyczne uprzywilejowywanie określonych jednostek w postępowaniach przetargowych, znajdujące swoje odzwierciedlenie w rozpisywaniu fikcyjnych przetargów przy z góry znanym rozstrzygnięciu,
- realizację fikcyjnych konkursów na stanowiska pracy, w sytuacji gdy kandydat do pracy został już faktycznie wybrany,
- wydawanie negatywnej interpretacji przepisów w sytuacji, która ogranicza ryzyko administracji,
- kierowanie się krótkoterminowym interesem dochodowym władz publicznych, np. w zakresie przymusowego ściągnięcia wpływów podatkowych, przy lekceważeniu długoterminowych interesów skarbu państwa w zakresie systematycznego i długotrwałego osiągania wpływów podatkowych,
- preferowanie określonych podmiotów przy rozdziale pomocy publicznej (np. ze środków UE) bez względu na długotrwały interes ekonomiczny i społeczny państwa,
- funkcjonowanie długiej i skomplikowanej procedury sądowej utrudniającej egzekucję roszczeń czy skuteczną realizację umów.

Z pewnością katalog zbędnych ograniczeń można znacząco wydłużyć. Reprezentuje on jednak zestaw najważniejszych typów barier dla swobody działalności gospodarczej.

Reasumując, swoboda działalności gospodarczej polega na możliwości prowadzenia działalności gospodarczej bez zbędnych ograniczeń formalnych i administracyjnych. Zbędne ograniczenia formalne i administracyjne to te, które nie znajdują wytłumaczenia w kulturze gospodarczej danego kraju, która z kolei wynika z całokształtu kultury danego kraju.

Część I

REGIONALNY MONITORING SWOBODY DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W POLSCE. ZASADY I WYTYCZNE WDRÓŻENIOWE

MIECZYŚLAW BĄK, AGNIESZKA DURLIK-KHOURI, ANNA SZCZEŚNIAK

Część I

Rozdział

1

**Zakres obszarów prawa stanowionego przez samorządy
oraz decyzji mających wpływ na swobodę działania firm**

1

Zakres obszarów prawa stanowionego przez samorządy oraz decyzji mających wpływ na swobodę działania firm

Kompetencje samorządu terytorialnego oraz zasady jego funkcjonowania w prawie polskim uregulowane są przede wszystkim w trzech ustawach systemowych:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.

Analiza zapisów regulacji prawnych warunkujących funkcjonowanie samorządu terytorialnego wskazuje, iż w zakresie znaczenia ich działań dla swobody prowadzenia działalności gospodarczej można podać, w zależności od szczebla władzy lokalnej, kilka obszarów działań właściwych dla każdego z nich, jak również zakres aktywności właściwej dla wszystkich szczebli łącznie.

Do drugiej grupy zaliczyć należy przede wszystkim czas oczekiwania na decyzje administracyjne oraz ich jakość. Przedsiębiorcy, czy też osoby, które planują rozpoczęcie aktywności gospodarczej często mają do czynienia z nieuzasadnioną biernością urzędników. Wydłużony czas oczekiwania na decyzje administracyjne związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, przykładowo poszerzeniem zakresu typów prowadzonej działalności, czy też realizacją procesu inwestycyjnego, w przypadku przedsiębiorców często przynosi wymierne, niejednokrotnie bardzo poważne, szkody. Analiza tej sfery aktywności władzy lokalnej daje więc wiarygodny, obiektywny wyznacznik jej wpływu na swobodę działalności gospodarczej. Podobnie rzecz ma się w przypadku oceny jakości decyzji administracyjnych. W tym przypadku analizie podlegać powinna skala uznanych odwołań.

Jak już wcześniej wspomniano działania władz samorządowych w zakresie znaczenia dla budowania swobody działalności gospodarczej można również przyporządkować według szczebla podziału terytorialnego.

1.1 Na poziomie szczebla gminnego

1.1.1 Uchwały budżetowe

Ustawa o samorządzie gminnym nie zawiera definicji budżetu gminy, to, że budżet gminy jest planem rocznym, wynika bowiem z jego definicji zamieszczonej w art. 109 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych. Budżet jest uchwalany w formie uchwały budżetowej na rok budżetowy.

Zgodnie z tym przepisem budżet jednostki samorządu terytorialnego jest rocznym planem:

- dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów tej jednostki,
- przychodów i wydatków:
 - zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych i środków specjalnych,
 - funduszy celowych jednostki samorządu terytorialnego.

Przytoczona definicja sugeruje, że budżet gminy - jak każdej innej jednostki samorządu terytorialnego - obejmuje nie tylko dochody i wydatki oraz przychody i rozchody tej gminy, lecz również przychody i rozchody jednostek organizacyjnych gminy, które rozliczają się z budżetem gminy metodą netto (nadwyżką lub niedoborem).

W budżecie w kategorii dochodów własnych pojawiają się wpływy z podatków.

Budżet jest podstawowym planem funkcjonowania gminy i jej aktywności w zakresie kreowania warunków prowadzenia działalności gospodarczej, jakoś tej uchwały ma więc kluczowe znaczenie dla jakości środowiska w jakim działają przedsiębiorcy.

1.1.2. Plany miejscowe

Plan miejscowy określony ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest bardzo szczegółowym dokumentem, o zasadniczym, znaczeniu dla przedsiębiorców. Określa on bowiem dokładnie przeznaczenie konkretnych gruntów (działek) na terenie gminy, wyznacza np.: miejsce rozbudowy infrastruktury drogowej, sposób wykorzystania działki, np. na cele mieszkaniowe bądź też handlowe.

W przypadku gdy konkretny teren objęty jest planem miejscowym, nie można odmówić właścicielowi nieruchomości prawa do jej zagospodarowania, odpowiadającego jego zamierzeniom, co do sposobu wykorzystania nieruchomości, gdy przewidywane użycie nieruchomości jest zgodne z warunkami ustalonymi w planie zagospodarowania przestrzennego. Planujący nową inwestycje nie jest wtedy zobowiązany do uzyskania decyzji o warunkach zabudowy. Odmowa może nastąpić jedynie wtedy, gdy zamierzone wykorzystanie terenu spowoduje naruszenie chronionego prawem interesu publicznego oraz interesu osób trzecich.

Stąd fakt jego istnienia, jak również jego zawartość powinny podlegać ocenie z uwagi na znaczenie dla prowadzenia działalności gospodarczej.

1.1.3. Strategie rozwoju

Strategia rozwoju gminy ujmuje główne cele i uwarunkowania jej rozwoju w określonym, z reguły długoterminowym (10-15 lat), horyzoncie czasowym, w zmieniających

sie okolicznościach wewnętrznych i zewnętrznych. Strategia rozwoju gminy jest programowaniem przyszłych działań, tak by były one racjonalne. Istotą strategii jest określenie hierarchii ważności celów, nigdy nie ma bowiem możliwości jednoczesnej realizacji wszystkich potrzeb. W pierwszym rządzie należy realizować cele ułatwiające przyszły rozwój, powinny to być przedsięwzięcia, które władza lokalna może sama podjąć i za które może odpowiadać.

Gminy nie mają obowiązku opracowywania strategii rozwoju, faktycznie jednak jej brak powoduje, iż pojawiają się trudności w realizacji podstawowego zadania gminy, czyli zaspokajania potrzeb zbiorowych wspólnoty.

Podstawą strategii rozwoju gminy powinno być założenie maksymalnego wykorzystania wewnętrznych zasobów potencjału miejscowych podmiotów, jak również korzyści położenia. Strategia powinna zatem być oparta o dokładne rozpoznanie istniejących zasobów gminy i walorów jej lokalizacji. Powinna również być podstawą prowadzenia właściwej polityki przez poszczególne podmioty działające na scenie lokalnej, a w szczególności przez władze publiczne.

Przygotowanie lokalnego programu rozwoju gospodarczego, opartego na starannej diagnozie sytuacji w gminie oraz jej bliższym i dalszym otoczeniu, uwzględniającego dostępne instrumenty instytucjonalne wynikające z kompetencji gminy – prawne i finansowe - opracowanego we współpracy z lokalnymi partnerami, pozwoli lepiej gospodarować ograniczonymi zasobami finansowymi samorządów (i jego partnerów) oraz w bardziej skoordynowany sposób realizować zadania, które poprawią otoczenie biznesu.

W ramach polityki lokalnego rozwoju gospodarczego gminy podejmują szereg działań, m.in. inwestycyjnych, mających na celu poprawę infrastruktury gminy. Jednym z elementów wspomaganie rozwoju gospodarczego jest także stworzenie korzystnych rozwiązań podatkowych, o których mowa w dalszej części podręcznika.

1.1.4. Zamówienia publiczne

Zasady przeprowadzania zamówień publicznych reguluje ustawa z dnia 29 stycznia 2004r. Prawo zamówień publicznych. Generalnym celem tej ustawy jest zapewnienie jawności i bezstronności działań gospodarczych finansowanych ze środków publicznych, zachowanie zasad uczciwej konkurencji i równorzędnego traktowania kontrahentów w procesie przyznawania zamówień publicznych oraz właściwe gospodarowanie finansami publicznymi.

Aktywność w sferze zamówień publicznych przeprowadzanych przez gminę buduje jakość relacji gospodarczych pomiędzy administracją lokalną a przedsiębiorcami. Z uwagi na powyższe, analiza zasad na jakich przeprowadzane są postępowania, zwłaszcza w zakresie dostępności informacji na ich temat, powinna stanowić jeden z elementów monitoringu jakości prowadzenia działalności gospodarczej w gminie.

1.1.5. Gospodarka przestrzenna

Jednym z podstawowych zadań gminy jest zapewnienie ładu przestrzennego na własnym terytorium. W celu realizacji tego zadania gminy przygotowują dwa podstawowe

dokumenty, określone ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jakimi są: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Studium określa ogólne kierunki zagospodarowania gminy w układzie przestrzennym. W studium formułuje się zasady polityki przestrzennej gminy oraz integruje dokumenty programowe i wizje związane z jej rozwojem gospodarczym i społecznym. Powinno ono być spójne ze strategią rozwoju gminy, jak również prowadzoną przez nią polityką rozwoju gospodarczego. Studium stanowi więc zespół zapisów ustalonych i uzgodnionych jako nienaruszalne uwarunkowania i kierunki zagospodarowania, przyjęte jako podstawa do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy. Dokument ten zawiera bardzo szeroki zakres informacji na temat środowiska naturalnego gminy, jej społeczności i gospodarki.

Ocena dokumentów, które regulują politykę przestrzenną gminy powinna więc stanowić jeden z elementów monitoringu jej aktywności w zakresie swobody działalności gospodarczej, z uwagi na jej znaczenie wobec kreowania wyglądu infrastruktury przestrzennej, w której funkcjonują przedsiębiorcy.

1.1.6. Lokalne podatki i opłaty

Gminy prowadząc lokalną politykę finansową, której celem jest rozwój lokalnej przedsiębiorczości, mogą stosować zwolnienia i ulgi podatkowe, a także obniżenia stawek maksymalnych w podatkach lokalnych (np.: ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych, ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne).

Do podatków, które mogą być objęte polityką progospodarczą gminy zaliczamy:

- podatek od nieruchomości,
- podatek rolny,
- podatek leśny,
- podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej,
- podatek od spadków i darowizn,
- podatek od posiadania psów.

Stawki podatkowe nie mogą być wyższe od stawek maksymalnych określonych przez Ministerstwo Finansów. Mogą być natomiast niższe, a to, na jakiej wysokości zostaną ustalone zależy jedynie od polityki poszczególnych władz samorządowych.

Gminy mogą obniżać górną stawkę podatkową, a także określać warunki ulg, odroczeń, umorzeń, zwolnień i zaniechania poboru podatków. W zakresie opłat stanowiących ich dochody, ale pobieranych przez urzędy skarbowe, przewodniczący zarządu gminy może wnioskować o odroczenie, umorzenie, rozłożenie na raty lub zaniechanie poboru podatków oraz zwolnienie płatnika z obowiązku pobrania oraz wpłaty podatku lub zaliczek na podatek

Stosowane przez gminy rozwiązania fiskalne powinny być przejrzyste, tak aby spełniły swój cel, którym jest stworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju przedsię-

biorczości. Istotne jest, by potencjalni inwestorzy, już na etapie wstępnych rozmów na temat lokalizacji, mogli zapoznać się z systemem ulg i preferencji, z których można korzystać przy spełnieniu określonych warunków. Firmy najbardziej potrzebują bowiem stabilizacji prawnej, tak aby możliwe było planowanie działań na przyszłość. Obniżenie bieżących kosztów podatkowych daje przedsiębiorcom możliwość zwiększenia inwestycji.

Biorąc pod uwagę powyższe należy podkreślić, iż kwestia opłat lokalnych i podatków powinna stać się kluczowym elementem oceny działań gminy w sferze swobody działalności gospodarczej.

1.1.7. Dzierżawa nieruchomości i najmu

Gminy swoją aktywność na polu ustanawiania wysokości opłat za dzierżawę i najem nieruchomości prowadzą głównie w oparciu o ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

Stosowanie przejrzystych zasad ustalania wysokości opłat za dzierżawę oraz czynszów najmu, a także zasad ich pomniejszania, jak również stosowanie jawnych i powszechnie dostępnych procedur wyboru najemców jest elementem bardzo istotnym z uwagi na prowadzenie działalności gospodarczej i dlatego powinno podlegać analizie przy monitoringu szczelbła gminnego.

1.1.8. Plany inwestycyjne gminy

Trwały wzrost gospodarczy nie jest możliwy bez inwestycji. Dlatego szanse rozwoju gospodarczego gminy oceniać można m.in. na podstawie zakresu i rodzaju prowadzonych tam inwestycji, dokonywanych przez wszystkich inwestorów, a nie tylko inwestycji dokonywanych przez gminę.

Zainteresowaniem władz samorządowych (opracowujących gminne programy i strategie, w tym strategie i programy inwestycyjne) powinny więc cieszyć się nie tylko inwestycje finansowane bezpośrednio przez gminę, lecz także inwestycje dokonywane przez inne podmioty na terenie gminy.

Inwestycje na terenie gminy najczęściej finansowane są z wielu źródeł. W ogólnym ujęciu zadania gmin realizowane są w zasadzie z dochodów własnych i subwencji należnych z tytułu prawa oraz ze środków pozyskiwanych z innych źródeł finansowania, których pozyskanie zależy od inwencji i operatywności zarządów gmin. Ustawa o finansach publicznych umożliwia dodatkowe finansowanie budżetu gminy poprzez zaciągnięcie pożyczek i kredytów, emisje obligacji oraz korzystanie z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Największe znaczenie mają inwestycje infrastrukturalne, których brak jest poważną przeszkodą dla wielu innych inwestycji i może w istotny sposób zahamować rozwój gospodarczy, a także znacznie pogorszyć warunki funkcjonowania podmiotów gospodarczych na terenie gminy.

Dobrze ukierunkowane wydatki inwestycyjne wpływają na podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej danej gminy. W kontekście kreowania odpowiednich warunków

dla aktywności gospodarczej przedsiębiorców podkreślić warto następujące aspekty inwestycji:

- inwestycje infrastrukturalne przyczyniają się do polepszenia warunków prowadzenia działalności gospodarczej, zachętą inwestycyjną jest np. budowa obwodnicy, czy też nowoczesnej oczyszczalni ścieków;
- inwestycje w gminie mogą również wpływać na rynek pracy, nie tylko w firmach bezpośrednio związanych z daną inwestycją, ale także w firmach kooperujących i w instytucjach otoczenia biznesu, tego typu działania mogą również polegać na zakupie usług w przedsiębiorstwach prywatnych;
- gminy mają możliwość planowania inwestycji w okresie średniookresowym, przedsiębiorcy powinni dążyć do tego, aby takie plany były przygotowywane, argumentując ich tworzenie ułatwieniem tworzenia struktury wydatków na planowane inwestycje i ich zabezpieczeniem finansowym (kredyty, obligacje, pomoc zagraniczna);
- ustawodawca daje również gminom uprawnienie do prowadzenia inwestycji wspólnie z lokalnymi przedsiębiorcami, co nie tylko skutkuje materialnymi efektami, ale również tworzy korzystny klimat dla przedsiębiorczości (wykorzystanie możliwości ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno – prywatnym);
- dobrze zaplanowane inwestycje infrastrukturalne powodują kolejne inwestycje (np. uzbrojenie terenów pod budownictwo przyciąga inwestorów budowlanych), dają także pracę lokalnym firmom, a więc tworzą koniunkturę na rynku usług budowlanych.

Biorąc pod uwagę powyższe, za celowe uznać należy zamieszczenie planów inwestycyjnych gminy w katalogu zakresu prawa podlegającego ocenie w regionalnym monitoringu swobody działalności gospodarczej.

1.1.9. Procedury obsługi inwestorów

Jednym z kluczowych elementów pozyskiwania inwestycji na terenie gminy, a tym samym kreowania odpowiednich warunków dla rozwoju przedsiębiorczości jest stworzenie zestawu reguł ustalających zasady obsługi inwestorów.

Prawidłowo opracowane procedury pozwalają na wzmocnienie pozycji gminy w fazie negocjacji z zainteresowanymi przedsiębiorcami, jak również dalszego wspierania ich w trakcie podjęcia decyzji o lokalizacji inwestycji w danej gminie.

Ocenie, z uwagi na wpływ na wolność gospodarczą, podlegać powinien fakt opracowania procedur przez gminę, jak również ich efektywność i przejrzystość.

1.1.10. Pozwolenie na sprzedaż alkoholu

Zasady wydawania zezwoleń na sprzedaż alkoholu regulują przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.). Zgodnie z ich zapisami organy gminy mają swobodę w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych:

- przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (detal);

- przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (gastronomia);
- dla przedsiębiorców, których działalność polega na organizacji przyjęć;
- jednorazowo (do 2 dni);
- na wyprzedaż posiadanych, zinwentaryzowanych zapasów napojów alkoholowych.

W myśl art. 12 ww. ustawy to radni, w drodze uchwały, ustalają liczbę punktów sprzedaży zlokalizowanych na terenie gminy/miasta. Liczba ta określona jest zwykle w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Ustalając warunki sprzedaży napojów alkoholowych na podstawie art. 12 władze gminy, w sposób bezpośredni, mogą regulować swobodę prowadzenia działalności gospodarczej w powyższym zakresie, stąd za niezbędne uznać należy dodanie jej do monitorowanego katalogu aktów prawa lokalnego.

1.1.11. Pomoc publiczna

Udzielanie pomocy publicznej przez władze gminy polega głównie na aktywności w sferze podatkowej.

Samorządy lokalne posiadają kompetencje do stosowania zwolnień celowych, mogą one bowiem w ten sposób stymulować rozpoczęcie konkretnych inwestycji, np. budowę parkingów, dróg dojazdowych, remontów obiektów użyteczności publicznej.

Gminy mogą również, jak już wcześniej wspomniano, obniżyć górną stawkę podatkową, a także określać warunki ulg, odroczeń, umorzeń, zwolnień i zaniechania poboru podatków. W zakresie opłat stanowiących ich dochody, ale pobieranych przez urzędy skarbowe, organ wykonawczy gminy (wójt, burmistrz, prezydent) może wnioskować o odroczenie, umorzenie, rozłożenie na raty lub zaniechanie poboru podatków czy zwolnienie płatnika z obowiązku pobrania oraz wpłaty podatku lub zaliczek na podatek.

Gminy w zakresie swoich kompetencji posiadają również możliwość ustalania niskiego poziomu cen na usługi komunalne lub też najem lokali użytkowych. Działanie to w konsekwencji obniża koszty funkcjonowania przedsiębiorstw, co może prowadzić do zwiększenia poziomu inwestycji.

Zakres pomocy publicznej i jej intensywność, jak również okres rozpatrywania wniosków przedsiębiorców o jej uzyskanie stanowią istotny element monitoringu wolności gospodarczej na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego.

1.1.12. Wspieranie przedsiębiorczości

Obok nakładów czysto inwestycyjnych gminy mogą przeznaczać część swoich budżetów na wsparcie różnego rodzaju przedsięwzięć i instytucji, służących rozwojowi gospodarczemu (w tym działań realizowanych przez podmioty, w których posiada udziały gmina). Działania wspierające rozwój przedsiębiorczości dokonywane są przez szereg instytucji, z których najważniejsze wydają się:

- agencje rozwoju regionalnego i lokalnego,
- centra wspierania biznesu, ośrodki wspierania przedsiębiorczości itp.,
- inkubatory przedsiębiorczości, centra i parki technologiczne,
- fundusze poręczeniowo-kredytowe.

Gminy, w ramach prowadzenia polityki rozwoju gospodarczego, mogą również podejmować działania mające na celu usprawnienie organizacyjne urzędów i instytucji gminnych współpracujących z przedsiębiorcami. Można tego dokonywać, np. poprzez usprawnienie procedur rejestrowania przedsiębiorstw (jest to aktualnie wyłączna kompetencja gminy wynikająca z obowiązujących zapisów ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej).

Innymi aktywnymi formami wspierania przedsiębiorczości, z których korzystają gminy w Polsce są, np.:

- pomoc w uzyskiwaniu środków pomocowych dla podmiotów gospodarczych,
- internetowe bazy informacyjne,
- przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą,
- sprzedaż mienia komunalnego, co stwarza możliwość przekształcenia lokali mieszkaniowych w lokale użytkowe.

Typy działań podejmowanych przez gminę w zakresie wspierania przedsiębiorców, a także ocena ich skuteczności powinny również podlegać monitoringowi regionalnej swobody działalności gospodarczej.

1.1.13. Rejestr działalności gospodarczej

Wykonywanie działalności gospodarczej, zgodnie z art. 16 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, można rozpocząć:

- dla działalności rejestrowanych w ewidencji działalności gospodarczych w dniu złożenia wniosku;
- dla działalności rejestrowanych w KRS – w dniu uzyskania wpisu w rejestrze;
- dla spółek kapitałowych w organizacji – przed dniem uzyskania wpisu do KRS (szczegółowe zasady regulują przepisy Kodeksu spółek handlowych).

Wniosek m.in. o rejestrację, zawieszenie lub zmianę zakresu prowadzenia działalności gospodarczej powinien być złożony w urzędzie gminy (ewidencja działalności gospodarczej).

Ewidencja działalności gospodarczej jest jawna i prowadzą ją gminy. Organem ewidencyjnym jest: wójt, burmistrz lub prezydent miasta.

Za konieczne należy więc uznać objęcie tego zakresu prawa monitoringiem swobody działalności gospodarczej.

1.2. Na poziomie szczebla powiatowego

1.2.1. Funkcjonowanie programów rynku pracy

Obowiązki, kompetencje i tryb postępowania organów powiatu w sprawach przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy określają przepisy ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.).

Do zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy należy m.in.:

- opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych;

- pozyskiwanie i gospodarowanie środkami finansowymi na realizację zadań z zakresu aktywizacji lokalnego rynku pracy;
- udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy, a także pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników przez pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe;
- rejestrowanie bezrobotnych i poszukujących pracy;
- inicjowanie i wdrażanie instrumentów rynku pracy;
- inicjowanie, organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy (art. 9 ust. 1 powołanej ustawy).

Zadania, o których mowa w art. 9 ust. 1, są wykonywane przez powiatowe urzędy pracy, wchodzące w skład powiatowej administracji zespolonej.

Zgodnie z art. 12 pkt 9c ustawy o samorządzie powiatowym - powiat ma także szczególną i istotną kompetencję w postaci uchwalania powiatowego programu przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy.

Podstawowe elementy tworzonych w Polsce powiatowych programów aktywizacji rynku pracy zakładają:

- wprowadzenie ulg inwestycyjnych i podatkowych dla inwestorów przez samorządy gminne działające na terenie powiatu;
- działania zmierzające do zwiększenia zainteresowania potencjalnych inwestorów terenami pod inwestycje w powiecie;
- udział gmin i powiatu w imprezach promujących gospodarkę powiatu (targach, sympozjach, wystawach itp.);
- zintegrowanie samorządów lokalnych - powiatowego i gminnych, przedsiębiorców oraz organizacji gospodarczych wokół rozwoju przedsiębiorczości poprzez takie działania, jak:
 - tworzenie stowarzyszeń promocji przedsiębiorczości,
 - prowadzenie doradztwa gospodarczego i finansowego dla chcących rozpocząć działalność gospodarczą,
 - organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców i pracowników samorządowych w zakresie wiedzy o instrumentach rozwoju przedsiębiorczości i środkach pomocowych;
- wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy, poprzez promowanie usług powiatowego urzędu pracy oraz zachęcanie przedsiębiorców.

Z reguły kierownik powiatowego urzędu pracy przedkłada radzie powiatu coroczną informację o realizacji powiatowego programu przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy.

Należy więc bezsprzecznie uznać, że szeroko pojęte programy rynku pracy mają istotne znaczenie dla jakości środowiska, w jakim działają przedsiębiorcy w danym powiecie.

1.2.2. Prawo budowlane

Administrację w zakresie budownictwa na szczeblu powiatowym wykonują:

- w obszarze administracji architektoniczno - budowlanej - starosta,

• w obszarze nadzoru budowlanego - powiatowy inspektor nadzoru budowlanego. Starosta jest organem pierwszej instancji w sprawach obiektów i robót budowlanych, nie zastrzeżonych do kompetencji wojewody. Realizując obowiązki wynikające z Prawa budowlanego, starosta:

- wydaje pozwolenie na budowę (*art. 28 ust. 1*),
- przyjmuje zgłoszenia (*art. 30, art. 71 ust. 2*),
- wnosi sprzeciw w stosunku do zgłoszenia (*art. 30 ust. 2, 5 i 6 oraz art. 71 ust. 3, 4 i 5*),
- wydaje postanowienia o uzupełnienie zgłoszenia (*art. 30 ust. 2 oraz art. 71 ust. 3*),
- wydaje postanowienia o obowiązku usunięcia wskazanych nieprawidłowości we wniosku o wydanie pozwolenia na budowę (*art. 35 ust. 3*),
- przenosi decyzje o pozwoleniu na budowę na rzecz innego podmiotu (*art. 40 ust. 1*),
- wydaje dziennik budowy (*art. 45 ust. 1*),
- rozstrzyga o niezbędności wejścia do sąsiedniego budynku, lokalu lub na teren sąsiedniej nieruchomości, jeżeli wymagają tego prace przygotowawcze lub roboty budowlane (*art. 47 ust. 2*).

Ponadto starosta, w zakresie swojej właściwości, ma obowiązek:

- prowadzić rejestr wniosków o pozwolenie na budowę i decyzji o pozwoleniu na budowę,
- przekazywać wojewodzie uwierzytelnione kopie tego rejestru, do każdego piątego dnia miesiąca lub, jeżeli dzień ten jest dniem wolnym od pracy, pierwszego dnia roboczego po tym terminie,
- przekazywać bezzwłocznie organom nadzoru budowlanego:
 - kopie ostatecznych decyzji o pozwoleniu na budowę wraz z zatwierdzonym projektem budowlanym,
 - kopie ostatecznych odrębnych decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego wraz z tym projektem,
 - kopie innych decyzji, postanowień i zgłoszeń, wynikających z przepisów prawa budowlanego (*art. 82b ust 1-2*);
- uczestniczyć na wezwanie organów nadzoru budowlanego w czynnościach inspekcyjnych i kontrolnych oraz udostępnić wszelkie dokumenty i informacje związane z tymi czynnościami.

Nadzór budowlany wykonuje funkcje inspekcyjno - kontrolne oraz zadania związane z użytkowaniem obiektów budowlanych.

Realizując obowiązki wynikające z Prawa budowlanego, powiatowy inspektor nadzoru budowlanego m.in:

- przenosi decyzje o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych (*art. 40 ust. 2*);
- przyjmuje zawiadomienia inwestora o zamierzonym terminie rozpoczęcia robót budowlanych, na które jest wymagane pozwolenie na budowę oraz oświadczenia kierownika budowy (robót) stwierdzające sporządzenie planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz przyjęcie obowiązku kierowania budową (robotami budowlanymi) oraz oświadczenie inspektora nadzoru inwestorskiego stwierdzające przyjęcie obowiązku pełnienia nadzoru inwestorskiego nad danymi robotami budowlanymi (*art. 41 ust 4*);

- przyjmuje zawiadomienia inwestora o zmianie: kierownika budowy lub robót, inspektora nadzoru inwestorskiego, projektanta sprawującego nadzór autorski (*art. 44 ust. 1*);
- wydaje decyzje o nakazie rozbiórki obiektu budowlanego lub jego części (*art. 48, 49b, 50a i 51 ust. 1 pkt 1*);
- bada, przed wydaniem decyzji w sprawie zatwierdzenia projektu budowlanego i udzielenia pozwolenia na wznowienie robót budowlanych, zgodność projektu zagospodarowania działki lub terenu z przepisami o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym; a w szczególności z ustaleniami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego; kompletność projektu budowlanego i posiadanie wymaganych opinii, uzgodnień, pozwoleń i sprawdzeń; wykonanie projektu budowlanego przez osobę posiadającą wymagane uprawnienia budowlane (*art. 49*);
- prowadzi postępowania w sprawie naliczenia opłaty legalizacyjnej (*art. 49, 49a i 49b*);
- wydaje postanowienie o wstrzymaniu robót budowlanych (*art. 48, 49b i 50*);
- wydaje decyzje związane z niewłaściwym wykonywaniem robót budowlanych (*art. 51*);
- przyjmuje zawiadomienia o zakończeniu budowy i sprawdza związane z tym dokumenty oraz zwraca je po zakończeniu postępowania, nakłada kary za przystąpienie do użytkowania obiektu budowlanego lub jego części z naruszeniem art. 54 i 55, oraz przyjmuje wnioski i wydaje decyzje o pozwoleniu na użytkowanie (*art. 54, art. 55, art. 57 ust. 4, 7 i 8, art. 59*);
- przeprowadza obowiązkową kontrolę budowy, po której sporządza protokół, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości wymierza karę w drodze postanowienia (*art. 59a ust. 1, art. 59c ust. 1, art. 59d ust. 1, art. 59f ust. 1 i 59g ust. 1*);
- przyjmuje pisemne zawiadomienia od osoby dokonującej kontroli o przeprowadzonej kontroli okresowej wykonywanej, co najmniej dwa razy w roku, w terminach do 31 maja oraz do 30 listopada, w przypadku budynków o powierzchni zabudowy przekraczającej 2000 m² oraz innych obiektów budowlanych o powierzchni dachu przekraczającej 1000 m² (*art. 62 ust. 1 pkt 3*);
- wydaje decyzję nakazującą przeprowadzenie kontroli obiektu budowlanego w trakcie jego użytkowania w przypadkach stwierdzenia nieodpowiedniego stanu technicznego obiektu budowlanego lub jego części mogącego powodować zagrożenie: życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia bądź środowiska; decyzja taka może również zawierać żądanie przedstawienia ekspertyzy stanu technicznego obiektu lub jego części (*art. 62 ust. 3*);
- może żądać od właściciela lub zarządcy obiektu budowlanego udostępnienia protokołów z kontroli, ocen i ekspertyz dotyczących stanu technicznego obiektu budowlanego, dokumentacji budowy, dokumentacji powykonawczej oraz opracowań projektowych i dokumentów technicznych robót budowlanych wykonywanych w obiekcie w czasie jego użytkowania (*art. 65*);
- wydaje, w drodze decyzji, nakaz usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości (*art. 66*);
- wydaje decyzje nakazujące właścicielowi lub zarządcy rozbiórkę obiektu i upo-

urządkowanie terenu ze wskazaniem terminu rozpoczęcia i zakończenia tych robót, w przypadku gdy nieużytkowany lub niewykończony obiekt budowlany nie nadaje się do remontu, odbudowy lub wykończenia, a w przypadku obiektów budowlanych niewpisanych do rejestru zabytków, a objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, wydaje takie decyzje po uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków (*art. 67 ust. 1 i 3*);

- w razie stwierdzenia potrzeby opróżnienia w całości lub w części budynku przeznaczonego na pobyt ludzi, bezpośrednio grożącego zawaleniem, organ, na podstawie protokołu oględzin, wydaje w drodze decyzji, właścicielowi lub zarządcy obiektu budowlanego nakaz opróżnienia bądź wyłączenia w określonym terminie całości lub części budynku z użytkowania. Wyżej wymienione decyzje organ przesyła obowiązanemu, na podstawie odrębnych przepisów, do zapewnienia lokali zamiennych. W powyższych przypadkach organ zarządza umieszczenie na budynku zawiadomienia o stanie zagrożenia bezpieczeństwa ludzi lub mienia oraz zakazie jego użytkowania. Ponadto organ zarządza wykonanie doraźnych zabezpieczeń i usunięcie zagrożenia bezpieczeństwa ludzi lub mienia, z określeniem technicznie uzasadnionych terminów ich wykonania (*art. 68*);
- zapewnia, na koszt właściciela lub zarządcy obiektu budowlanego, zastosowanie niezbędnych środków zabezpieczających, w razie konieczności podjęcia działań mających na celu usunięcie niebezpieczeństwa dla ludzi lub mienia (*art. 69*);
- przyjmuje protokoły pokontrolne dotyczące przeprowadzanych kontroli stanu technicznego obiektu budowlanego lub jego części oraz przeprowadza kontrole sprawdzające w celu potwierdzenia usunięcia stwierdzonych uszkodzeń oraz uzupełnienia braków, które mogłyby spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, itd. (*art. 70 ust. 2*);
- wstrzymuje, w drodze postanowienia, użytkowanie obiektu budowlanego lub jego części oraz nakłada obowiązek przedstawienia w wyznaczonym terminie dokumentów, o których mowa w art. 71 ust. 2 ustawy - Prawo budowlane, w przypadku stwierdzenia zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części bez wymaganego zgłoszenia; ustala opłatę legalizacyjną; nakazuje, w drodze decyzji, przywrócenia poprzedniego sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części (*art. 71a*);
- przyjmuje zawiadomienia o katastrofie budowlanej (*art. 75 ust. 1 pkt 3 lit. a*);
- prowadzi postępowanie wyjaśniające w sprawie przyczyn katastrofy budowlanej (*art. 74*);
- po otrzymaniu zawiadomienia o katastrofie budowlanej, niezwłocznie powołuje komisję w celu ustalenia przyczyn i okoliczności katastrofy oraz zakresu czynności niezbędnych do likwidacji zagrożenia bezpieczeństwa ludzi lub mienia oraz niezwłocznie zawiadamia o katastrofie właściwy organ nadzoru budowlanego wyższego stopnia oraz Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego (*art. 76*);
- po zakończeniu prac komisji, wydaje decyzje, określające zakres i termin wykonania niezbędnych robót w celu uporządkowania terenu katastrofy i zabezpieczenia

obiektu budowlanego do czasu wykonania robót doprowadzających obiekt do stanu właściwego oraz ma możliwość zlecenia na koszt inwestora, właściciela lub zarządcy obiektu budowlanego sporządzenia ekspertyzy (*art. 78*);

- występuje z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie odpowiedzialności zawodowej w budownictwie (*art. 97 ust. 1*).

Tak szerokie uprawnienia powiatu w zakresie prawa budowlanego sprawiają, że jest to niezwykle istotny dla przedsiębiorców zakres stosowania prawa, który powinien podlegać monitoringowi z punktu widzenia zasad swobody działalności gospodarczej.

1.2.3. Ochrona konsumentów

Zadania samorządu powiatowego w zakresie ochrony praw konsumentów wykonuje powiatowy rzecznik konsumentów.

Do zadań rzecznika konsumentów w szczególności należy:

- zapewnienie bezpłatnego poradnictwa konsumenckiego i informacji prawnej w zakresie ochrony interesów konsumentów;
- składanie wniosków w sprawie stanowiących i zmiany przepisów prawa miejscowego w zakresie ochrony interesów konsumentów;
- występowanie do przedsiębiorców w sprawach ochrony praw i interesów konsumentów;
- współdziałanie z właściwymi miejscowo delegaturami Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, organami Inspekcji Handlowej oraz organizacjami konsumenckimi.

Co istotne, z punktu widzenia swobody działalności gospodarczej, przedsiębiorca, do którego zwrócił się rzecznik konsumentów, obowiązany jest udzielić rzecznikowi wyjaśnień i informacji będących przedmiotem wystąpienia oraz ustosunkować się do uwag i opinii rzecznika.

Z pewnością uprawnienia rzecznika konstytuują fakt, że jest to zakres stosowania prawa, który powinien podlegać monitoringowi swobody działalności gospodarczej.

1.2.4. Kształcenie zawodowe

Jednym z istotnych uprawnień powiatu jest prowadzenie szkół ponadgimnazjalnych, także o profilu zawodowym.

Umożliwia to tworzenie już na poziomie powiatu nowych, zróżnicowanych i dostosowanych do potrzeb przedsiębiorców oraz problemów danego regionu programów nauczania zarówno do szkół zawodowych, jak i techników. Istotnym problemem jest zdefiniowanie w programach nauczania od nowa zawodów i dostosowanie ich do postępu technicznego i zmieniających się uwarunkowań rynku pracy.

Powiaty jednak rzadko wykorzystują możliwość reformy średniego szkolnictwa zawodowego. Powszechnym zjawiskiem w Polsce jest likwidacja zawodowych szkół ponadgimnazjalnych, prowadzonych przez powiaty oraz przekształcanie ich w licea ogólnokształcące. Sytuacja ta w znacznej mierze wynika z wyższych kosztów utrzymania szkół zawodowych w stosunku do liceów ogólnokształcących i profilowanych.

1.2.5. Funkcjonowanie rejestru działalności regulowanej

Działalnością regulowaną jest działalność gospodarcza, której wykonywanie wymaga spełnienia szczególnych warunków, określonych przepisami prawa (definicja legalna zawarta w art. 5 pkt 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej). Definicję działalności regulowanej doprecyzowuje art. 64 ust. 1 stanowiąc, że dany rodzaj działalności jest działalnością regulowaną, jeżeli przepis odrębnej ustawy tak stanowi; a przedsiębiorca może wykonywać tę działalność, jeżeli spełnia szczególne warunki określone przepisami tej odrębnej ustawy i po uzyskaniu wpisu w rejestrze działalności regulowanej.

Z punktu widzenia uprawnień powiatu starosta prowadzi:

- Rejestr przedsiębiorców prowadzących stację kontroli pojazdów,
- Rejestr przedsiębiorców prowadzących ośrodek szkolenia kierowców,
- Rejestr przedsiębiorców prowadzących ośrodek doskonalenia techniki.

Za konieczne należy więc uznać objęcie tego zakresu prawa monitoringiem swobody działalności gospodarczej.

1.3. Na poziomie szczebla wojewódzkiego

1.3.1. Strategie rozwoju regionalnego

Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem przygotowywanym przez samorząd województwa, określającym cele i priorytety polityki rozwoju, prowadzonej na terenie regionu.

Obowiązek opracowania strategii został nałożony na województwa w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, która stanowi również, że strategia województwa powinna uwzględniać następujące cele:

- pielęgnowanie polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości narodowej; obywatelskiej i kulturowej mieszkańców, a także pielęgnowanie i rozwijanie tożsamości lokalnej;
- pobudzanie aktywności gospodarczej;
- podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa;
- zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń;
- kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego.

Jak wynika ze wskazań ustawy, podstawowa odpowiedzialność samorządu województwa koncentruje się na nowoczesnym rozwoju gospodarczym, szeroko rozumianej sferze kulturowej oraz zrównoważonym gospodarowaniu środowiskiem i przestrzenią. Zgodnie z ustawą ostateczne uchwalenie strategii rozwoju województwa należy do wyłącznej właściwości sejmiku województwa. Po podjęciu przedmiotowej uchwały strategia jest przedkładana do wiadomości ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego i jako taka odgrywa znaczącą rolę w prowadzeniu polityki rozwoju regionalnego państwa.

Z chwilą uchwalenia strategia staje się podstawowym i nadrzędnym dokumentem formującym politykę rozwoju województwa z perspektywy regionalnej. W systemie zarządzania regionalnego pełni kluczową rolę:

- z jednej strony jako generalny plan postępowania regionalnych władz samorządowych na swoim terenie i narzędzie zarządzania tym procesem;
- z drugiej zaś strony jako dokument informacyjny, promocyjny i narzędzie komunikowania się i współpracy z regionalną społecznością.

Rolą strategii jest więc na etapie planistycznym wskazanie odpowiedzi na wyzwania stojące przed województwem, zaś na etapie realizacji możliwie efektywne jej udzielenie. Strategia mówi generalnie o tym, co, jako społeczność regionalna, możemy i chcemy osiągnąć w określonej perspektywie, wobec takiej a nie innej sytuacji i pozycji regionu oraz wobec takich a nie innych aspiracji i oczekiwań regionalnych elit i szerokiej społeczności mieszkańców.

Strategia w tym ujęciu jest narzędziem wspierania pozytywnych zmian w regionie i reagowania na zmiany pojawiające się w otoczeniu.

Jest więc oczywiste, że sama strategia, jak i sposób jej tworzenia powinny podlegać monitoringowi swobody działalności gospodarczej.

1.3.2. Regionalne Programy Operacyjne (RPO)

W latach 2007 – 2013 każde z szesnastu województw realizuje własny program operacyjny, który został przygotowany w odpowiedzi na lokalne potrzeby oraz został dostosowany do indywidualnej specyfiki województwa w toku konsultacji społecznych. Środki na realizację Regionalnego Programu Operacyjnego pochodzą m.in. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).

Głównym celem RPO jest zwiększenie konkurencyjności oraz zapewnienie spójności społeczno - gospodarczej i przestrzennej dla podniesienia atrakcyjności województwa, jako miejsca do inwestowania, pracy i zamieszkania.

RPO skierowane są m.in. do przedsiębiorców, instytucji otoczenia biznesu, jednostek samorządu terytorialnego, instytucji kultury, ochrony zdrowia, uczelni wyższych, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i fundacji.

W ramach RPO wspierane są działania z zakresu m.in. innowacyjności, rozwoju i zwiększania konkurencyjności przedsiębiorstw, budowy społeczeństwa informacyjnego, infrastruktury edukacyjnej, komunikacyjnej, ochrony środowiska i ochrony zdrowia, rewitalizacji, turystyki i kultury.

Tak istotny z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorczości zakres RPO konstituuje konieczność monitoringu z punktu widzenia zasad swobody działalności gospodarczej.

1.3.3. Promowanie inwestycji

Polska to duży kraj wielkich możliwości w zakresie promocji inwestycji. Każde województwo ma swoją specyfikę i powinno być oceniane oddzielnie.

Dla przykładu można wspomnieć o projekcie BUSINESS IN MAŁOPOLSKA, którego celem jest usprawnienie obsługi inwestora i eksportera oraz promocja gospodarcza Województwa Małopolskiego.

BUSINESS IN MAŁOPOLSKA tworzą:

- instytucja rozwoju regionalnego – Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.;
- samorząd regionalny – Województwo Małopolskie;

- instytucja wspierająca bezpośrednio inwestycje zagraniczne oraz rozwój innowacyjnej gospodarki – Krakowski Park Technologiczny Sp. z o.o.

Swoją specyfikę ma także wschodnia część Polski m.in. poprzez projekt Promocji Gospodarczej Polski Wschodniej, w ramach działania 1.4 Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej. Projekt Promocji Gospodarczej Polski Wschodniej przewiduje promocję pięciu województw Polski Wschodniej: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego i jest pierwszym tego typu projektem, który swym zasięgiem obejmie jednocześnie wszystkie województwa makroregionu oraz w sposób przemyślany i spójny zaprezentuje potencjał gospodarczy całego obszaru, a tym samym wpłynie na wzrost zainteresowania potencjalnych przedsiębiorców możliwościami gospodarczymi województw Polski Wschodniej.

Głównym celem Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej jest wzrost zainteresowania ofertą gospodarczą pięciu województw, a tym samym przyspieszenie tempa rozwoju społeczno – gospodarczego Polski Wschodniej, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, co stanowi cel strategiczny tego programu.

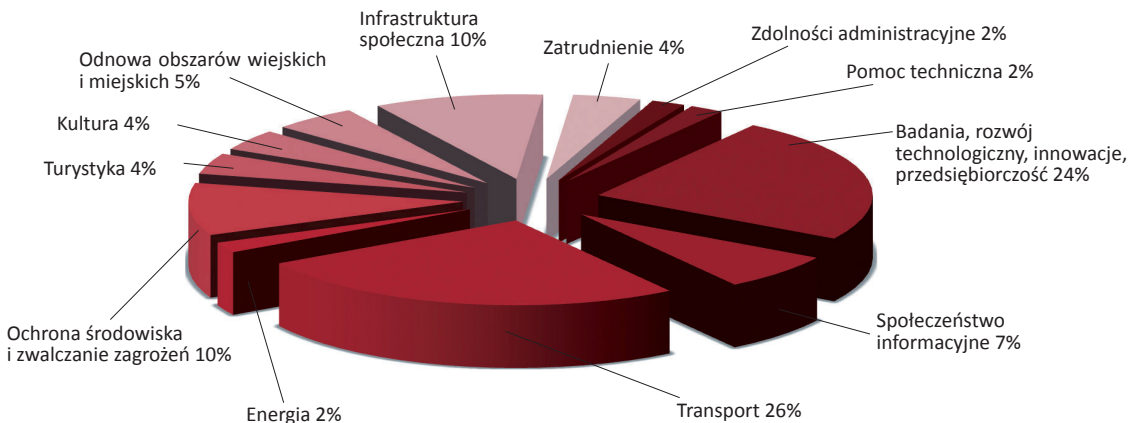
Należy również zauważyć, że z reguły w Regionalnych Programach Operacyjnych poszczególnych województw istnieje możliwość łączenia projektów inwestycyjnych z projektami dotyczącymi imprez i kampanii promocyjnych.

Wszystkie te elementy decydują o konieczności odrębnej oceny procesu promocji inwestycji w każdym województwie, biorąc dodatkowo pod uwagę aspekty swobody działalności gospodarczej.

1.3.4. Wspieranie przedsiębiorczości

Regionalne Programy Operacyjne oferują szerokie spektrum finansowania zarówno dla firm, które dopiero raczkują w biznesowym świecie, jak i firm z ugruntowaną pozycją rynkową. Różnorodność funduszy przejawia się też w tym, iż kierowane są do przedsiębiorstw o różnorodnym profilu działalności.

Z danych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego wynika, że ok. 24% środków możliwych do pozyskania w ramach RPO przeznaczonych jest na szeroko pojęte wspieranie przedsiębiorczości.

Źródło: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

Za konieczne można więc uznać ocenę procedur i sposobu przyznawania tych środków, uwzględniając przy tej ocenie zasady swobody działalności gospodarczej.

1.3.5. Pomoc publiczna

Traktat o Wspólnocie Europejskiej nie zawiera precyzyjnie określonej definicji pomocy publicznej. Należy oprzeć się na prawie wtórnym Unii Europejskiej, w tym na bogatym orzecznictwie Komisji Europejskiej, Sądu Pierwszej Instancji oraz Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości.

Pomoc publiczną można określić jako wydatkowanie środków publicznych lub uszczuplanie danin publicznych w celu wspierania przedsiębiorstw lub produkcji określonych towarów, stanowiące korzyść ekonomiczną dla beneficjenta. Komisja Europejska, badając poszczególne przypadki dotyczące pomocy, szuka odpowiedzi na następujące pytania:

- czy następuje przysporzenie korzyści ze środków publicznych;
- czy następuje uprzywilejowanie wybranych przedsiębiorstw lub produkcji niektórych towarów;
- czy następuje lub czy istnieje groźba naruszenia konkurencji;
- czy istnieje wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi?

Aby badana operacja stanowiła pomoc publiczną, zawarte w powyższych czterech pytaniach warunki muszą zostać spełnione łącznie. Negatywna odpowiedź na jedno z postawionych pytań decyduje o nieuznaniu badanego środka za pomoc. Warto w tym miejscu nadmienić, iż stwierdzenie wystąpienia elementu pomocowego, nie musi wiązać się z uznaniem badanego środka za operację zakazaną prawem wspólnotowym.

Przysporzenie korzyści może mieć miejsce poprzez wydatkowanie środków publicznych lub poprzez zmniejszenie ciężaru danin publicznych, w normalnych warunkach stanowiących zobowiązanie przedsiębiorstw. W ocenie Komisji Europejskiej obojętne jest, w jaki sposób dokonywany jest transfer środków. Może mieć on charakter bezpośredni, lub pośredni, na przykład poprzez operację odbiegającą od zwykłych praktyk rynkowych, dokonywaną przez przedsiębiorstwo zależne od państwa.

Uprzywilejowanie wiąże się z elementem tak zwanej selektywności. Jeśli dana operacja, której stronami są państwo oraz przedsiębiorstwa, dokonywana jest w taki sposób, że dotyczyć może każdego przedsiębiorstwa na równych zasadach, należy wykluczyć wystąpienie pomocy. Przykładem może być ulga inwestycyjna dostępna bez względu na formę i zakres prowadzonej działalności gospodarczej, polegająca na zmniejszeniu obciążeń podatkowych o wartość dokonanych inwestycji. Gdy przysporzenie korzyści dokonywane jest w oparciu o takie kryteria jak sektor czy zakres regionalny prowadzonej działalności, operacja taka stanowi pomoc publiczną.

Z uwagi na szeroki zakres definicyjny - zakres i forma przyznawania przedsiębiorcom pomocy publicznej na poziomie województwa powinna więc bezsprzecznie podlegać monitoringowi z punktu widzenia zasad swobody działalności gospodarczej.

1.3.6. Rejestry działalności regulowanej

Jak już wspomniano w rozdziale dotyczącym powiatu, działalnością regulowaną jest działalność gospodarcza, której wykonywanie wymaga spełnienia szczególnych warunków, określonych przepisami prawa (definicja legalna zawarta w art. 5 pkt 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej).

Z punktu widzenia uprawnień na poziomie województwa działalność regulowana występuje m.in. w następującym zakresie:

- działalność w zakresie przechowywania dokumentacji osobowej i płacowej pracodawców o czasowym okresie przechowywania (art. 51a ust. 1 ustawy z 14 listopada 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, tj. Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 673 ze zm.). Działalność ta wymaga wpisu do rejestru przechowawców akt osobowych i płacowych, a organem prowadzącym rejestr jest marszałek województwa właściwy ze względu na miejsce wykonywania działalności objętej wpisem (art. 51b);
- działalność polegająca na świadczeniu usług turystycznych obejmujących polowania wykonywane przez cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i polowania za granicą (art. 17 ust. 1 ustawy z 13 października 1995 r.– Prawo łowieckie, tj. Dz. U. z 2005 r. Nr 127, poz. 1066 ze zm.). Działalność ta wymaga wpisu do rejestru polowań, a organem prowadzącym rejestr jest marszałek województwa właściwy ze względu na siedzibę albo miejsce zamieszkania przedsiębiorcy (art. 17 ust. 2);
- działalność w zakresie organizowania imprez turystycznych oraz pośredniczenia na zlecenie klientów w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych (art. 4 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych, Dz. U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268 ze zm.). Działalność ta wymaga wpisu do rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych, a organem prowadzącym rejestr jest marszałek województwa właściwy ze względu na siedzibę przedsiębiorcy (art. 7 ust. 1);
- działalność w zakresie prowadzenia kursów dokształcających dla kierowców przewożących towary niebezpieczne (art. 12 ust. 1 ustawy z 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych, Dz. U. z 2002 r. Nr 199, poz. 1671 ze zm.). Działalność ta wymaga wpisu do rejestru przedsiębiorców prowadzących kursy dokształcające, a organem prowadzącym rejestr jest marszałek województwa (art. 13 ust. 1);
- działalność w zakresie obrotu materiałem siewnym (art. 54 ust. 1 ustawy z 26 czerwca 2003 r. o nasiennictwie, tj. Dz. U. z 2007 r. Nr 41, poz. 271 ze zm.). Działalność ta wymaga wpisu do rejestru przedsiębiorców dokonujących obrotu materiałem siewnym, a organem prowadzącym rejestr jest wojewódzki inspektor ochrony roślin i nasiennictwa właściwy ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę przedsiębiorcy (art. 54 ust. 3);
- działalność w zakresie konfekcjonowania lub obrotu środkami ochrony roślin (art. 64 ust. 1 ustawy z 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin, Dz. U. z 2004 r. Nr 11, poz. 94 ze zm.). Działalność ta wymaga wpisu do rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie konfekcjonowania lub obrotu środkami ochrony

roślin, a organem prowadzącym rejestr jest wojewódzki inspektor ochrony roślin i nasiennictwa właściwy ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania.

Za konieczne należy więc uznać objęcie tego zakresu prawa monitoringiem swobody działalności gospodarczej.

Część I

Rozdział

2

Wytyczne wdrożeniowe

2

Wytyczne wdrożeniowe

Monitorowanie swobody działalności gospodarczej wymaga obserwowania, w jaki sposób lokalne i regionalne władze realizują zobowiązania wynikające z przedstawionego powyżej obszaru prawa miejscowego. Jednocześnie proces monitorowania powinien prowadzić do ustalenia obszarów odbiegających od oczekiwań uczestników procesów gospodarczych i do przedstawiania zmian, zarówno w prawie miejscowym, jak i w sposobie funkcjonowania tego prawa na szczeblu samorządowym, tak aby uzyskać oczekiwane korzystne warunki dla funkcjonowania firm, gwarantowane przez system prawny RP.

Proces monitorowania swobody działalności gospodarczej powinien być więc połączony z budowaniem programu zmian w działaniu samorządów. Samo sygnalizowanie naruszeń jest niewystarczające, bez właściwego podania oczekiwanego stanu docelowego. Partnerzy społeczni mogą wpływać na realizację zasady swobody działalności gospodarczej w sposób aktywny, jak i pasywny.

W procesie aktywnym organizacja reprezentująca dane środowisko, w oparciu o badanie preferencji interesariuszy buduje swój program legislacyjny, wskazujący, jakie akty prawa miejscowego powinny być zmienione, lub jakie nowe akty powinny być uchwalone. Proces pasywny to skupienie się na bieżących inicjatywach legislacyjnych poszczególnych samorządów i opiniowanie ich z punktu widzenia zapewnienia swobody działalności gospodarczej. W tych przypadkach, gdzie uznajemy, że system prawa, a także podejmowane w oparciu o te regulacje decyzje są niezgodne z zasadą swobody działalności gospodarczej, powinniśmy wystąpić z propozycjami zmian, zarówno w systemie prawa miejscowego, jak i w sposobie podejmowania decyzji, mających wpływ na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

2.1. Działania aktywne

Działanie aktywne wymaga określenia, jakie zmiany chcemy wprowadzić. Przestrzeganie swobody działalności gospodarczej wymaga często zmiany obowiązujących regulacji, jak również zmiany decyzji władz samorządowych. Tak więc zapewnienie swobody prowa-

dzenia działalności wymaga również programu działań zmieniających obowiązujące prawo. Punktem wyjścia jest zebranie informacji o aktualnym stanie prawnym. Powinniśmy uzyskać szczegółowe informacje o regulacjach z danego obszaru, stanowiących podstawę do wprowadzania zmian. Następnie możemy przejść do celów, które chcemy osiągnąć i ocenić szanse na ich osiągnięcie w bieżącym układzie we władzach samorządowych, a także przygotować argumenty przemawiające za daną zmianą. W oparciu o priorytety reprezentowanych interesariuszy organizacja określa, jakie prawo i jak należy zmienić lub jakie nowe rozwiązania prawne należy wprowadzić. Nasze propozycje powinny być opracowane w formie pisemnej.

2.1.1 Prezentacja proponowanych zmian

Najprostszą formą prezentacji jest krótka, jednostronicowa informacja, którą możemy wręczać decydom lub przekazywać za pośrednictwem poczty. Informacja powinna zawierać jeden akapit z omówieniem tła zagadnienia, np. jak wygląda sytuacja firm produkcyjnych i jaki wpływ wywiera na ich działalność podatek od nieruchomości. Następnie należy podać co chcemy zmienić/wprowadzić i przedstawić argumenty przemawiające za naszym stanowiskiem. Istotne jest, aby argumenty uwzględniały interes całej społeczności samorządowej a nie tylko interes wąskiej grupy zainteresowanych. Argumentem może być np. informacja, że obecne stawki podatku powodują zamykanie firm i utratę miejsc pracy, a także utrudniają przyciąganie nowych inwestorów.

Skuteczność działań aktywnych zależy od zmobilizowania jak największej grupy wsparcia. Z naszym stanowiskiem należy więc dotrzeć przede wszystkim do osób zainteresowanych przestrzeganiem zasady swobody działalności gospodarczej. Projekt stanowiska powinien zostać rozesłany do interesariuszy w regionie, z prośbą o zgłaszanie uwag. Dzięki temu stanowisko zostanie uznane za ich stanowisko, z którym mogą się utożsamiać. Możliwie jak najszerze uwzględnienie uwag interesariuszy zagwarantuje nam, że staną się oni naszymi rzecznikami, poprzez swoją sieć kontaktów z władzami samorządowymi, a także podejmą próby przekonania do naszego stanowiska swoich pracowników, rodziny, osoby zaprzyjaźnione. Dzięki temu liczba zwolenników naszego rozwiązania znacząco wzrośnie.

Przedstawiciele władz samorządowych często chcą wiedzieć, jaki jest związek proponowanego przez nas rozwiązania z interesami ich wyborców. Zbudowanie poparcia wśród przedsiębiorców i osób z nimi związanych można wykorzystać do kampanii pisanania listów do władz samorządowych, dzięki której decydenci dowiedzą się, że nasze stanowisko popierają także inne osoby, nie związane bezpośrednio z naszą organizacją. Możemy więc pokazać, że licząca się grupa wyborców wspiera nasze działania.

2.1.2 Adresaci

Następnie powinniśmy określić adresatów naszych informacji i kanały przekazu, a także osoby dokonujące danego przekazu. Przy określaniu odbiorców informacji istotne jest wskazanie dlaczego nasza wiadomość ma dla nich istotne znaczenie. W przypadku lokalnych polityków zasadnicze znaczenie ma poprawa warunków życia mieszkańców i ich przychodów, co przekłada się na reelekcję radnego, wójta czy burmistrza.

Konieczne jest także określenie, od czego rozpoczniemy nasze działania i jakie zasoby będą potrzebne na przeprowadzenie danej akcji. W trakcie działania powinniśmy na bieżąco prowadzić ewaluację, tak, aby wiedzieć, które przedsięwzięcia okazują się skuteczne, a które nie.

2.1.3. Budowanie koalicji

Poparcie dla naszego stanowiska możemy poszerzyć poprzez zbudowanie koalicji. W gminie, powiecie czy województwie najczęściej działają inne organizacje, reprezentujące przedsiębiorców. Sojusznikami mogą być również inne organizacje pozarządowe, np. związane z ochroną zdrowia, pomocą społeczną, edukacją, które mogą poprzeć nasze stanowisko. Przykładowo, organizacje zajmujące się edukacją mogą z nami współdziałać w zakresie zapewnienia jak najlepszego dostosowania profilu kształcenia do potrzeb lokalnych firm. Pozyskanie sojuszników, spoza kręgu przedsiębiorców dokumentuje, że rzeczywiście działamy w interesie wielu grup społecznych, a nie tylko właścicieli firm.

Koalicja na rzecz rozwiązania danego problemu najczęściej działa w oparciu o umowę. Właściwe sporządzenie wspomnianej umowy może decydować o sukcesie wspólnego działania. Warto z pewnością zwrócić uwagę na takie elementy umowy, jak zasady podejmowania decyzji, reprezentacja koalicji, wystąpienia publiczne w imieniu koalicji, wspólny budżet.

W przypadku koalicji najlepiej sprawdza się podejmowanie decyzji na zasadach konsensusu. Wszelkie formy głosowania, prowadzą do wyodrębnienia się jednej lub kilku organizacji, które głosują inaczej niż większość i w konsekwencji są niezadowolone z przyjętego rozwiązania. Te organizacje mogą stracić zainteresowanie dla wspólnego działania.

W przypadku reprezentacji, dobrym rozwiązaniem jest rotacyjne kierownictwo połączone z prawem do przedstawiania stanowiska koalicji w mediach i podczas wystąpień publicznych. Wspólny budżet na ustalone wydatki jest dobrym rozwiązaniem. Można go jednak zastąpić ustaleniami, że bieżące wydatki pokrywa, np. organizacja kierująca w danym okresie koalicją. Ważne jest precyzyjne ustalenie, w jaki sposób będą finansowane wydatki niezbędne do funkcjonowania koalicji.

Zawiązanie koalicji pozwala na zwiększenie naszego dostępu do decydentów, ponieważ każda organizacja ma swoje kanały dotarcia do lokalnych polityków. Także w przypadku źródeł informacji koalicja pozwala nam wykorzystywać nowe kanały, co pozwala szybciej reagować na zmieniającą się sytuację polityczną. Mamy również do dyspozycji większe środki, pozwalające na rozszerzenie działań. Jednak zasadniczą zaletą koalicji jest pokazanie, że nasze stanowisko znajduje szerokie poparcie, co wyraźnie zwiększa naszą wiarygodność i tym samym siłę oddziaływania.

2.1.4. Uzyskanie poparcia mieszkańców

W uzyskaniu szerszego poparcia mieszkańców niezbędna jest przychylność mediów. We współpracy z mediami warto pamiętać o budowaniu dobrych, zawodowych kontaktów z dziennikarzami. Dziennikarze powinni być traktowani jak najbardziej cenni klienci. Powinniśmy ułatwić im pracę, dokonując selekcji materiałów i odrzucając te,

które są mało medialne, zapewniając jednocześnie szybkie dotarcie do interesujących i potrzebnych informacji. Pod kątem dostarczania informacji mediom warto również zmodyfikować strony internetowe, tak, żeby dziennikarze mogli na nich łatwo dotrzeć do interesujących ich wiadomości.

2.1.5 Prowadzenie spotkań z przedstawicielami władz samorządowych

Przekonanie polityków samorządowych do zmiany prawa, które, naszym zdaniem jest niekorzystne z punktu widzenia swobody działalności gospodarczej, wymaga odpowiedniego prowadzenia spotkań. Powinniśmy na nie pójść z dobrze przygotowanym stanowiskiem i argumentami dopasowanymi do zainteresowań i specjalizacji zawodowej/politycznej decydenta. Materiały pisemne (np. stanowisko) najlepiej jest dostarczyć przed spotkaniem. Określony cel spotkania powinien być realny, to znaczy musimy wiedzieć, że dana osoba może podjąć decyzję w interesującej nas sprawie i że mamy wystarczające argumenty, przemawiające za naszym stanowiskiem. Poza argumentami uwzględnionymi w stanowisku powinniśmy skupić się zwłaszcza na uzasadnieniu:

- Dlaczego nasze propozycje są ważne dla elektoratu danego przedstawiciela samorządu?
- Jakie są pozytywne i negatywne efekty naszej propozycji?
- Jak nasze propozycje wpływają nie tylko na przedsiębiorców, ale również na pracowników, organizacje pozarządowe i inne grupy społeczne?
- Jaką uchwałę i w którym punkcie chcemy zmienić lub odrzucić?
- Jak nasza propozycja odnosi się do innych działań w danym zakresie uregulowanym przez prawo miejscowe?

2.1.6. Pozyskanie sojuszników wśród przedstawicieli lokalnej i regionalnej administracji

Organizując spotkanie, warto pamiętać, że nie zawsze należy zaczynać od spotkania z kluczową osobą, np. z przewodniczącym komisji czy wpływowym radnym. Warto pamiętać, że bardzo często osoby te korzystają ze wsparcia personelu administracyjnego i to właśnie ich warto pozyskać. Ponadto rozpoczynając od spotkań na niskim szczeblu, pozyskujemy urzędników, którzy ułatwią nam dotarcie do przedstawicieli najwyższych władz samorządowych.

2.2. Działania pasywne

Obok działań aktywnych podczas, których my występujemy z propozycją zmiany prowadzonej polityki lub zmiany prawa, dla monitoringu swobody działalności gospodarczej ważne są działania pasywne. Działania pasywne skupiają się na obserwowaniu decyzji i działań legislacyjnych władz samorządowych i wyrażaniu naszych opinii o tych działaniach. W tym wypadku to władze samorządowe są inicjatorem zmian, a my je oceniamy.

Działania pasywne wymagają zapewnienia dostępu do projektów aktów prawnych na możliwie wczesnym etapie ich projektowania. Po uzyskaniu dostępu do projektu powinniśmy ustalić, jakie są najlepsze etapy procesu tworzenia prawa lokalnego lub

regionalnego, w czasie których możemy przedstawić nasze opinie. Kolejnym krokiem jest ustalenie osób decyzyjnych i przedstawienie im naszych racji. Ważne jest przedstawienie ich z punktu widzenia interesów całej społeczności, a nie tylko środowiska przedsiębiorców. Powinniśmy także poznać rozkład sił w radzie/sejmiku i zidentyfikować sprzymierzeńców, a także podjąć próby przekonania przeciwników.

2.2.1. Budowanie programu działań

Zbudowanie planu działań, zmierzających do tworzenia lokalnej i regionalnej infrastruktury prawnej, a także do budowania polityki przyjaznej prowadzeniu działalności gospodarczej wymaga uwzględnienia szeregu czynników, takich jak ograniczenia budżetowe, zarówno po stronie organizacji, jak i budżetu władz samorządowych, wyartykułowanych priorytetów władz samorządowych (np. zawartych w strategii), układu politycznego w radzie, możliwości pozyskania sojuszników do promowania rozwiązań postulowanych przez przedsiębiorców, a także innych uwarunkowań. Bardzo ważne jest pozyskanie opinii publicznej i mediów w poprawnie przeprowadzonej kampanii promocyjnej.

Procedura planowania i wdrażania monitoringu prawa samorządowego powinna rozpocząć się od poznania, jaki stan docelowy, w zakresie infrastruktury prawnej w gminie, powiecie i województwie chcemy osiągnąć. Następnie powinny być ustalone procedury określania dostępnych źródeł informacji o kompetencjach władz samorządowych i tworzeniu prawa miejscowego, a także sposoby pozyskiwania informacji o tworzeniu prawa, tak aby można było realizować program.

W kolejnych etapach planowania i monitoringu prawa należy ustalić elementy procesu decyzyjnego w zakresie tworzenia prawa miejscowego, na które mogą wpływać partnerzy społeczni, a także metodykę wyznaczania osób i gremiów wywierających wpływ na podejmowanie decyzji z zakresu tworzenia prawa i na politykę gospodarczą. Trzeba również zidentyfikować schematy decyzyjne w samorządowym procesie prawodawczym. Poznanie procesu decyzyjnego jest niezbędne do skutecznego wpływania na proces stanowienia prawa, pozwalając na uchwycenie najlepszych momentów interwencji, a także zwracanie się do osób mogących podjąć decyzje, niezbędne do realizacji naszego programu.

2.2.2. Określenie zakresu zmian

Monitorowanie decyzji samorządów i późniejsze wpływanie na lokalną i regionalną politykę gospodarczą powinno być poprzedzone ustaleniem zagadnień najważniejszych dla zapewnienia swobody działalności gospodarczej. Najczęściej stosowanym sposobem uzyskania informacji o preferencjach jest badanie ankietowe. Dopuszczalne są także inne metody poznania preferencji interesariuszy w regionie, takie jak różne formy kontaktu osobistego, np. wywiady, rozmowy. Jednak badanie ankietowe jest stosunkowo tanie, daje przegląd preferencji reprezentatywnej grupy i jest łatwe do przeprowadzenia. Jeżeli zamieramy wpływać na politykę lokalną, najbardziej praktycznym sposobem rozpoczęcia tych działań jest przeprowadzenie ankiety. W oparciu o przedstawioną w pierwszej części charakterystykę elementów tworzenia prawa lokalnego, istotnych

z punktu zapewnienia swobody działalności gospodarczej należy przygotować możliwie pełne zestawienie zagadnień, zależnych od danego szczebla władz samorządowych, które mogą być istotne dla interesariuszy. Lista problemów powinna być przedstawiona w formie tabelarycznej, a interesariusze powinni być poproszeni o ocenę problemów w skali np. od -5 (najmniej ważny) do 5 (najbardziej istotny). Powinni mieć również możliwość dopisania ewentualnych, dodatkowych problemów, na które należy zwrócić uwagę w trakcie monitoringu i ustalić ich wagę w przedstawionej skali. Ankieta może być przesłana w formie elektronicznej, ze wskazaniem daty zwrotu.

Badanie ankietowe wymaga zdefiniowania interesariuszy. Należą do nich oczywiście członkowie organizacji prowadzącej monitoring, o ile jest to organizacja członkowska. Jednak uzyskanie możliwie wiarygodnej informacji o preferencjach interesariuszy wymaga wyjścia poza członków organizacji. Ankietowaniem powinni być objęci także inni mieszkańcy zainteresowani swobodą dla prowadzenia firm, a więc wszyscy przedsiębiorcy, organizacje zajmujące się rozwojem gospodarczym i pracownicy firm.

Wyniki ankiety, po opracowaniu, pozwolą na ustalenie hierarchii problemów. Pełne wyniki powinny być przedstawione interesariuszom biorącym udział w badaniu. Badanie powinno być przeprowadzone w ustalonych z góry odstępach czasowych, np. kwartalnie. W oparciu o wyniki badania preferencji przedsiębiorców powinien powstać ranking zagadnień w zakresie lokalnej i regionalnej polityki gospodarczej, które powinny być monitorowane.

Badanie ankietowe, zwłaszcza badanie przeprowadzone drogą elektroniczną jest wygodną i stosunkowo tanią formą badania preferencji. Poza nią, można badać priorytety interesariuszy podczas spotkań, jak również poprosić o opinię na temat wagi poszczególnych zagadnień komitety lub inne zespoły robocze, działające w ramach organizacji. Ustalone przy pomocy jednej z wymienionych metod priorytety powinny być podstawą rocznego planu pracy w zakresie monitorowania regulacji istotnych dla działalności gospodarczej. Wskazane jest wyznaczenie osoby odpowiedzialnej za monitorowanie polityki samorządowej.

2.2.3. Wyznaczenie celu monitoringu

W oparciu o badanie preferencji interesariuszy powinniśmy określić główny cel wpływania na legislację, czyli ustalić, co chcemy osiągnąć, np. jaką część uchwały rady gminy chcemy zmienić albo jaki program wspierania przedsiębiorczości będzie bardziej korzystny dla równych warunków działania wszystkich firm lub jaki program ulg w podatkach lokalnych nie zakłóci zasad swobodnego funkcjonowania firm. Celem interwencji legislacyjnej może być także całkowite uchylenie wybranej uchwały lub wprowadzenie całkowicie nowego aktu prawa miejscowego.

Po ustaleniu celu działania konieczne jest określenie celów pośrednich i przyporządkowanych im działań. Celem pośrednim może być np. debata na temat danego uregulowania, np. na temat stawek podatku od nieruchomości. Przyporządkowane im działania to spotkanie z radnymi czy burmistrzem, napisanie petycji, napisanie informacji prasowej ze stanowiskiem izby, czy też wysłanie listów do miejscowych polityków.

W planie pracy powinny być pominięte problemy, wskazane przez przedsiębiorców

jako mniej ważne. Powinniśmy przede wszystkim, skupić się na zagadnieniach, wskazanych jako kluczowe. Przy doborze problemów do rozwiązania, w ramach programu pracy w zakresie legislacji samorządowej należy również kierować się oceną szans na osiągnięcie zakładanego celu. Może się zdarzyć, że problem wskazany jako istotny będzie miał niewielkie szanse na realizację ze względu na układ sił w radzie czy koszty wprowadzenia danej uchwały, przekraczające możliwości budżetowe samorządu. Rozwiązanie takiego problemu lepiej przełożyć i przeznaczyć środki na działania, gdzie zwycięstwo jest bardziej prawdopodobne.

Program działań w zakresie monitoringu prawa lokalnego powinien mieć również przyporządkowane środki finansowe (budżet), a także środki materialne. Konieczne jest również wydelegowanie części zespołu organizacji do realizacji zadań związanych z monitoringiem. Zespół powinien być umiejscowiony w pionie polityki gospodarczej, a w jego skład powinni wchodzić przedstawiciele komitetów, właściwych ze względu na tematykę działań.

Biorąc pod uwagę decentralizację środków z UE w perspektywie finansowej 2007-2013, sprawa wpływania na politykę, także w wymiarze lokalnym i regionalnym staje się niezwykle istotna. Brak działań w tym zakresie zaowocował m.in. niskimi środkami na rozwój przedsiębiorczości w Regionalnych Programach Operacyjnych.

2.2.4. Typowanie źródeł informacji

Kolejnym krokiem powinno być określenie źródeł, z których można uzyskać informacje na temat zagadnień priorytetowych dla swobody działalności gospodarczej i sporządzenie katalogu tych źródeł. Podstawowym źródłem informacji o funkcjonowaniu władz samorządowych jest Biuletyn Informacji Publicznej (BIP). Zgodnie z ustawą o dostępie do informacji publicznej z 6 września 2001 roku, każda informacja o sprawach publicznych podlega udostępnieniu, za wyjątkiem informacji niejawnych. Z myślą o zapewnieniu powszechnego dostępu do informacji publicznej powstał BIP. Na stronie głównej BIP (www.bip.gov.pl) wyodrębniony jest dział samorządów, w podziale na gminy, powiaty i województwa. W ramach poszczególnych jednostek samorządowych podawane są informacje dotyczące danej jednostki. W części dotyczącej województw znajdują się linki do Biuletynów Informacji Publicznej poszczególnych województw. Można w nich znaleźć informacje o terminach posiedzeń rady, jak i terminach posiedzeń poszczególnych komisji. BIP zawiera także informacje o porządku obrad, kalendarium oraz protokoły z odbytych posiedzeń. Znalezienie odpowiednich zagadnień ułatwia wyszukiwarka. Organizacja, przygotowując plan pracy w zakresie wpływania na politykę samorządów, powinna umieścić w katalogu linki do informacji zawartych w BIP, odnoszących się do zagadnień, wskazanych przez przedsiębiorców jako priorytetowe.

Przy pomocy BIP można dotrzeć do wszystkich udostępnionych informacji, dotyczących problemów, będących obiektem monitorowania. Należy jednak pamiętać, że informacje dotyczące programów działań, strategii, planowanych inwestycji wybiegają w przyszłość, co umożliwia podjęcie interwencji w odpowiednim momencie. Trudniej jest jednak w oparciu o BIP wpływać na lokalne prawo, gdyż np. programy posiedzeń rady czy poszczególnych komisji podawane są z niewielkim wyprzedzeniem. Dlatego informacje zawarte w BIP powinny być uzupełniane innymi źródłami.

W przypadku samorządów, łatwym do wykorzystania źródłem informacji są oficjalne strony internetowe poszczególnych jednostek. Pomimo, że jakość stron jest zróżnicowana, w większości przypadków można znaleźć na nich podstawowe informacje o gminie, powiecie czy województwie, takie jak np. strategie rozwoju, plany inwestycyjne, realizowane programy współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym z organizacjami przedsiębiorców. Władze lokalne w coraz większym zakresie korzystają z tego sposobu kontaktowania się z mieszkańcami, zamieszczając na swojej stronie internetowej informacje dotyczące realizowanych programów dla przedsiębiorców, programów kulturalnych, działań w zakresie ochrony zdrowia i poprawy jakości życia mieszkańców. Na stronach dostępne są też często informacje na temat planu pracy rady, prawa miejscowego, działań promocyjnych. Dobrym rozwiązaniem jest więc przegląd stron internetowych i ustalenie, jakie problemy mogą być monitorowane za pomocą wspomnianych stron, a następnie podporządkowanie zagadnieniom wskazanym przez przedsiębiorców linków do właściwych stron www.

Źródłem informacji mogą być również dokumenty o charakterze strategicznym, takie jak strategia rozwoju, programy inwestycyjne, programy wspierania przedsiębiorczości, programy tworzenia planów miejscowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi i inne podobne dokumenty. Monitorowanie tego typu dokumentów pozwala na określenie, w jakim kierunku rozwija się gmina, powiat czy województwo i przygotowanie ewentualnych propozycji zmian, służących zapewnieniu swobody działalności gospodarczej. W przypadku dokumentów strategicznych i programów wieloletnich ważne jest ustalenie obecnej fazy realizacji i ewentualnych planów wprowadzenia zmian do przyjętej strategii lub programu. Z tego typu dokumentów organizacja powinna skopiować fragmenty odnoszące się do zagadnień wskazanych przez interesariuszy.

Źródłem informacji mogą być też programy pracy rady, projekty aktów prawa miejscowego i sprawozdania z sesji rady. Monitorowania wymagają także uchwalone akty prawne, zwłaszcza uchwała budżetowa, plany miejscowe i uchwały dotyczące podatków lokalnych. Źródłem informacji mogą być również, wydawane przez niektóre samorządy, biuletyny informacyjne. Wskazane jest również sięganie do projektów przedkładanych do finansowania ze środków zewnętrznych i realizowanych Regionalnych Programów Operacyjnych (Urzędy Marszałkowskie). Zidentyfikowane priorytety powinny mieć wskazane źródła informacji, pozwalające na śledzenie problemu i przygotowanie wystąpień do władz publicznych z postulatami przedsiębiorców.

Przegląd źródeł powinien zaowocować przygotowaniem:

- Zestawienia informacji, dostępnych w chwili przygotowania programu monitorowania polityki samorządów, w zakresie istotnym dla swobody działalności gospodarczej. Tego typu źródła umożliwią analizę stanu wyjściowego i opracowanie postulatów zmian. Zestawienie to powinno być przygotowane w okresie opracowywania koncepcji programu monitoringu.
- Zestawienia źródeł, na podstawie których będzie można obserwować dynamikę zmian w zakresie danego problemu. Zestawienia te powinny być sporządzane systematycznie, w miarę pojawiania się nowych dokumentów.

Za przygotowanie analizy stanu wyjściowego powinien być odpowiedzialny ekspert w danej dziedzinie lub członek komitetu, mający odpowiednie przygotowanie merytoryczne. Wskazana osoba powinna być wyposażona w dostęp do skatalogowanych źródeł informacji.

2.2.5. Monitorowanie zmian w polityce samorządów

Nawet najlepszy program wpływania na proces tworzenia prawa nie może uwzględnić wszystkich możliwych zmian. Zmienia się sytuacja polityczna, pojawiają się nowe środki, np. z programów UE, nowi inwestorzy i nowe uwarunkowania inwestycji. Samorządy muszą reagować na pojawiające się wyzwania i wprowadzać zmiany również do swoich programów działania. Dlatego po uruchomieniu naszego programu zmian w prawie, niezbędnych z punktu widzenia zapewnienia swobody działalności gospodarczej, konieczne jest stałe obserwowanie zmian w interesującym nas zakresie problemowym. Zaobserwowane zmiany mogą wymagać dostosowania naszego programu. Również podejmowane przez nas działania powinny być oceniane z punktu widzenia ich skuteczności, a działania, które nie przynoszą efektów powinny zostać zaniechane, co umożliwi przeniesienie środków na działania bardziej efektywne.

Wpływanie na proces budowania właściwej infrastruktury prawnej jest działaniem bardzo dynamicznym. Musimy ciągle dostosowywać nasz program do zmiany klimatu politycznego i pojawiających się nowych okoliczności. Powinniśmy również być cierpliwi i nastawić się na długi, często żmudny wysiłek, który może przynieść efekty po kilku latach. Pamiętajmy, że dobre informacje uzyskiwane w procesie monitorowania prawa miejscowego plus dobre relacje z przedstawicielami władz publicznych dają nam dostęp do procesu stanowienia prawa. Ten dostęp oraz konsekwentne stosowanie procesu przedstawionego powyżej daje nam wyniki w postaci korzystnych dla swobody działalności gospodarczej zmian. Wypracowanie wspomnianych zmian i promocja naszych rezultatów daje nam wiarygodność. Budowanie wizerunku organizacji wiarygodnej na przestrzeni lat, daje nam władzę w postaci wpływu na lokalną politykę gospodarczą i buduje naszą pozycję wśród interesariuszy.

Część II

NAJLEPSZE PRAKTYKI WYKONAWCZE
W ZAKRESIE MONITORINGU SWOBODY
DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W POLSCE

Część II

Rozdział

1

**Sposoby skutecznego docierania do projektów uchwał
i decyzji z zakresu SDG**

1 Sposoby skutecznego docierania do projektów uchwał i decyzji z zakresu SDG

PAULINA BEDNARZ, ANNA SZCZEŚNIAK

Poprzez stanowione akty prawne i dokumenty strategiczne wyznaczające kierunki rozwoju kraju i regionów, władze wszystkich szczebli administracyjnych mają istotny wpływ na funkcjonowanie przedsiębiorstw oraz swobodę działalności gospodarczej w Polsce. W polskiej demokracji partycypacja społeczna i wpływ partnerów społecznych¹, w tym przedsiębiorstw, jest ciągle mało rozpowszechnioną formą współuczestnictwa w podejmowaniu decyzji i stanowienia prawa. Wynika to z niedoskonałości procedur legislacyjnych, które nie uwzględniają w całości wszystkich zakresów procesów konsultacyjnych, z niechęci do współuczestnictwa w tym procesie partnerów społecznych, a także z ograniczonej wiedzy przedsiębiorców co do możliwości wpływania na podejmowane przez władze decyzje. Sytuacja ta musi ulec zmianie, gdyż partnerzy społeczni, w tym przedsiębiorcy, mogą wносить istotny wkład poprawiający funkcjonowanie polskiego prawa oraz jakość stanowionych przepisów. Pełny rozwój gospodarczy kraju i regionów możliwy jest dzięki wzajemnemu oddziaływaniu poszczególnych aktorów rynku i ich wkładowi w stanowienie regulacji oraz wytyczaniu perspektywicznych ścieżek rozwoju, oczekiwanych przez wszystkie strony tego procesu. Niezwykle istotne z tego punktu widzenia, jest nabycie przez partnerów społecznych, wiedzy i umiejętności skutecznego docierania do projektów uchwał i decyzji z zakresu swobody działalności gospodarczej. W wytycznych wdrożeniowych umieszczone zostało omówienie zakresów prawa, będących w kompetencji władz samorządowych. W obecnym rozdziale zawarte zostały informacje na temat wykorzystywania kompetencji władz samorządowych do monitorowania swobody działalności gospodarczej. Z punktu widzenia przedsiębiorcy niezwykle istotne jest zdobycie informacji i wiedzy na temat zakresu kompetencji władz publicznych szczebla rządowego i samorządowego. Taka wiedza pozwala partnerom społecznym na dopasowanie działań monitorująco-informacyjnych do poszczególnych

1 Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto szerszą definicję partnerów społecznych niż ta wynikająca z polskiego i europejskiego prawodawstwa, włączając w tę grupę wszystkich interesariuszy jednostek samorządowych, powiatowych i regionalnych, takich jak organizacje pozarządowe (gospodarcze, kulturalne, sportowe, społeczne i inne), przedsiębiorcy, mieszkańcy itd.

szczebli władz i zakresu ich funkcjonowania, a także na rozeznanie w zakresie aktów i decyzji wydawanych przez poszczególne władze, a poprzez to, na właściwe dopasowanie działań z zakresu rzecznictwa interesów partnerów społecznych. Dzięki temu, partnerzy społeczni mają szansę na podejmowanie działań mogących wpłynąć na te decyzje, a co za tym idzie, mogących sprawić by były one, jak najlepiej dopasowane do ich potrzeb i oczekiwań.

1.1. Akty prawne i dokumenty strategiczne.

Władze publiczne posiadają szereg kompetencji bezpośrednio związanych ze swobodą działalności gospodarczej, a wyrażanych w postaci wydawanych aktów prawnych i dokumentów strategicznych.

1.1.1. Strategie rozwoju.

Strategia rozwoju to podstawowy dokument wytyczający cele i zadania samorządu na kolejne lata, zwykle w perspektywie krótkookresowej – od roku do trzech lat oraz długookresowej do 15 lat. Cele wytyczone w strategii pokazują, jakie działania będą przez władze podejmowane w pierwszej kolejności oraz które zadania będą realizowane w sposób priorytetowy. Strategia jest planem działania na przyszłość, zgodnie z którym samorząd rozwijać się będzie w ściśle określonym kierunku.

Samorzady lokalne (miasta i gminy) nie mają obowiązku opracowania strategii rozwoju, jednak na szczęście, zdecydowana większość władz lokalnych w Polsce uznaje, że dokument taki jest niezbędny dla właściwego funkcjonowania samorządu. Strategia ma ułatwić przyszły rozwój gminy lub miasta, dlatego uwzględnia wszystkie zakresy ich działania, w tym zaspokajania potrzeb zbiorowych wspólnoty. Dzięki strategii interesariusze samorządu mogą zaplanować własne kierunki rozwoju i programy działań, adekwatne do wytyczonych celów strategicznych gminy lub miasta.

Lokalne strategie rozwoju powinny zawierać m.in.:

– analizę stanu faktycznego – opis aktualnego stanu gospodarczo-społeczno-kulturalnego uwzględniający dane statystyczne, lokalną demografię, lokalizację terytorialną, zasoby naturalne, itp. Opis stanu faktycznego powinien prezentować mocne i słabe strony samorządu z punktu widzenia funkcjonowania wewnętrznego gminy oraz współdziałania z innymi podmiotami w skali regionu, kraju czy nawet świata. Z analizy stanu faktycznego powinna wypływać wizja rozwoju, uwzględniająca szanse wraz z opisem działań, które pozwolą na najbardziej efektywne ich wykorzystanie oraz zagrożenia dla rozwoju z zaznaczeniem działań, które będą im przeciwdziałać;

– plany działań – właściwie przeprowadzona analiza stanu faktycznego umożliwia klarowne i jasne wytyczenia celów i ścieżek rozwoju tj. obszarów, w których samorząd powinien się rozwijać i na których powinien budować swe przewagi konkurencyjne, takich jak, np. wspieranie innowacyjności, wspieranie ośrodków kulturalnych i sportowych, rozwój lokalnej działalności gospodarczej, itp. Tak określone cele pozwalają na opracowanie bardziej szczegółowych planów działań samorządów, które z kolei pozwolą na osiągnięcie zakładanych rezultatów. Plany działań powinny wskazywać konkretne

programy zadaniowe, które samorząd zamierza podjąć w określonym przez strategię czasie. Programy zadaniowe muszą uwzględniać posiadane przez samorząd zasoby infrastrukturalne, finansowe i ludzkie. Ważne jest, by położyć nacisk na maksymalne wykorzystanie wewnętrznych zasobów lokalnych podmiotów, korzyści położenia geograficznego oraz walorów naturalnych. Plany działań muszą być ponadto zakotwiczone w czasie, dlatego ich integralną częścią powinny być harmonogramy krótko i długookresowe, pozwalające interesariuszom na uwzględnienie ich we własnych planach strategicznych.

Uzupełnieniem zapisów strategii są lokalne programy rozwoju gospodarczego. Wiele samorządów decyduje się na włączenie ich, jako integralnej części, do strategii, są jednak też takie, które opracowują je jako odrębny dokument strategiczny. Programy rozwoju, jeżeli istnieją obok strategii, są zazwyczaj bardziej precyzyjne i konkretne. Program rozwoju uwzględnia wszystkie strategiczne kwestie związane z zarządzaniem procesami inwestycyjnymi w gminie/mieście, rozwojem lokalnej przedsiębiorczości, wsparciem finansowym (także w ramach funduszy europejskich), zarządzaniem majątkiem gminnym, rozwojem infrastruktury, a także działań promocyjno-informacyjnych wspierających lokalne społeczności.

Jednym z elementów rozwoju jest także określenie zasad i kierunków współpracy z ośrodkami wspierającymi lokalny rozwój gospodarczy, takimi jak m.in.: agencje rozwoju regionalnego i lokalnego, inkubatory przedsiębiorczości, centra wspierania biznesu i przedsiębiorczości, parki i centra technologiczne czy fundusze poręczeniowo – kredytowe.

W lokalnych programach rozwoju gospodarczego znajdują się także procedury usprawnień wewnętrznych urzędu gminy czy miasta, poprzez tworzenie i rozwijanie biur obsługi inwestorów, centrów informacyjnych czy usprawnienia procedur rejestracyjnych.

Jeżeli zaś chodzi o strategię rozwoju powiatu, pomimo tego, że prawo nie nakłada na samorząd powiatowy obowiązku jej tworzenia, są one jednak obecne w polskiej praktyce. W związku z tym, że w polskim podziale administracyjnym powiaty są wspólnotą gminną, spełniają one rolę swoistego rodzaju koordynatora działań samorządów gminnych. Taką też formę przyjmują opracowywane przez nie strategię rozwojowe. Powiatowe strategię (programy rozwoju) skupiają się wokół zadań własnych powiatów, tj. strukturze gospodarczej powiatu, stopie bezrobocia i sposobom zapobiegania bezrobociu oraz zapewnieniu stabilnego zatrudnienia mieszkańcom powiatu. Zapisy programów powiatowych przybierają formę bardziej ogólnych niż zapisy na szczeblu samorządów gminnych, analiz i działań mających wspomagać rozwój gmin wchodzących w skład danej wspólnoty oraz powiatu jako całości.

W większości przypadków strategia rozwoju powiatu jest planem rozwoju społeczno-gospodarczego terytorium powiatu oraz ludności go zamieszkującej, przygotowanym przez władze powiatu we współpracy z władzami gmin i partnerami lokalnymi, a także ekspertami. Z uwagi na charakter jednostki powiatowej strategia rozwoju powiatu musi być zharmonizowana z gminnymi strategiami, będącymi jej częścią. Zapisy strategii powiatu muszą odnosić się do ogólnej sytuacji w powiecie, a także do specyficznych wa-

runków poszczególnych samorządów gminnych wyznaczając tym samym oczekiwane przez społeczności lokalne kierunki rozwoju.

Z kolei w przypadku najwyższego szczebla władzy samorządowej tj. samorządu województwa, strategia rozwoju jest najważniejszym dokumentem uwzględniającym cele i priorytety rozwoju, takie jak m.in.: pobudzanie aktywności gospodarczej, podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa, kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego. Strategia ma koncentrować się na nowoczesnym rozwoju gospodarczym, szeroko rozumianej sferze kulturowej oraz zrównoważonym rozwoju środowiskowym. Obowiązek opracowania strategii rozwoju regionalnego został nałożony na województwa w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.

Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem programowym wytyczającym kierunki rozwoju i planującym działania samorządu wojewódzkiego w zakresie kluczowych i priorytetowych obszarów gospodarczo-społecznych. Dokument ten jest także podstawowym źródłem informacji dla wszystkich interesariuszy oraz narzędziem komunikowania się władz ze społeczeństwem.

Strategia rozwoju województwa określa cele strategiczne polityki rozwoju województwa oraz kierunki działań samorządu województwa, podejmowane dla osiągnięcia celów strategicznych. Zawiera ona diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej województwa, listę projektów infrastrukturalnych o szczególnym znaczeniu dla osiągnięcia celów strategicznych oraz prognozę wysokości środków publicznych służących realizacji tych projektów.

Ustawa o samorządzie województwa nakłada również obowiązek prowadzenia polityki rozwoju województwa. Na tę politykę składają się: tworzenie warunków rozwoju gospodarczego, w tym kreowanie rynku pracy, utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim, pozyskiwanie i łączenie środków finansowych: publicznych i prywatnych, w celu realizacji zadań z zakresu użyteczności publicznej, wspieranie i prowadzenie działań na rzecz podnoszenia poziomu wykształcenia obywateli, racjonalne korzystanie z zasobów przyrody oraz kształtowanie środowiska naturalnego, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, wspieranie rozwoju nauki i współpracy między sferą nauki i gospodarki, popieranie postępu technologicznego oraz innowacji, wspieranie rozwoju kultury oraz sprawowanie opieki nad dziedzictwem kulturowym i jego racjonalne wykorzystywanie, promocja walorów i możliwości rozwojowych województwa, wspieranie i prowadzenie działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Przy formułowaniu strategii rozwoju regionu i realizacji polityki jego rozwoju, samorząd województwa współpracuje bardzo ściśle z całym spektrum podmiotów gospodarczych, społecznych, naukowych i kulturalnych, tj. izbami gospodarczymi, organizacjami pozarządowymi, jednostkami lokalnego samorządu terytorialnego z obszaru województwa, administracją rządową, szczególnie z wojewodą, szkołami wyższymi, jednostkami naukowo-badawczymi.

Doświadczenie organizacji pozarządowych pokazuje, że polskie samorzady (każdego szczebla) umożliwiają partnerom społecznym szerokie współuczestnictwo we współ-

tworzeniu strategii rozwoju. Realizując zapisy ustaw oraz ideę demokracji współuczestniczącej, samorządy zapraszają przedstawicieli różnorodnych grup społecznych i organizacji gospodarczych do szerokich konsultacji. Najczęściej spotykanymi formami są:

- spotkania promocyjno-informacyjne;
- organizacja konferencji;
- powołanie grup roboczych dla poszczególnych obszarów objętych strategią;
- powołanie grup eksperckich;
- organizacja warsztatów roboczych;
- przysyłanie projektów dokumentów do konsultacji bezpośrednio do partnerów;
- umieszczanie dokumentów na stronach internetowych samorządów.

Z kolei samorządy zapewniają, że w trosce o najwyższą jakość dokumentów strategicznych są one żywo zainteresowane współpracą z szeroką grupą odbiorców, dlatego też, w sytuacji gdy dana organizacja została pominięta w zaproszeniu do indywidualnych konsultacji, zawsze może zgłosić się bezpośrednio do danego urzędu i zostanie uwzględniona przy pracach projektowych.

1.1.2. Finansowe wsparcie działań rozwojowych i aktywizacja rynku pracy.

Budżet jednostki samorządu terytorialnego jest rocznym planem finansowym, tj. obejmuje dochody i wydatki oraz przychody i rozchody jednostki samorządowej, a także przychody i wydatki jednostek organizacyjnych samorządu zgodnie z art. 109 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych². Z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorczości i stwarzania warunków dla jej rozwoju, istotnym elementem budżetu są wpływy z podatków lokalnych.

Samorządy lokalne kształtują politykę fiskalną w zakresie: podatku od nieruchomości, podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, podatku od spadków i darowizn oraz podatku od posiadania psów. Podatki lokalne są ustalane przez poszczególne władze samorządowe w limitach przewidzianych przez Ministerstwo Finansów (limit maksymalnej wysokości podatku).

Przejrzyste zasady podatkowe oraz ich stabilność są jednym z ważniejszych elementów pozyskiwania inwestorów i rozwijania przedsiębiorczości przez samorządy, które mają w tym zakresie cały wachlarz możliwości stosowania różnorodnych ulg i preferencji w stosunku do inwestorów. Samorządy lokalne mogą nie tylko obniżyć maksymalne stawki podatkowe, ale także określać szczególne warunki ulg, odroczeń, umorzeń, zaniechania i zwolnień płatnika z obowiązku pobrania i wpłaty podatków. Formami inicjowania i wpływania na rozwój przedsiębiorczości jest też aktywność samorządów na polu pobierania opłat za dzierżawę i najem nieruchomości publicznych, gdzie ustalają wysokości opłat i dokonują wyboru najemców, a także ustalanie przez władze samorządowe zasad i warunków wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Wszystkie te narzędzia mają służyć jednemu z głównych celów istnienia samorządów, tj. rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i społeczności, w tym obiektów użyteczności publicznej.

Także powiaty mają możliwość udzielania bezpośredniego i pośredniego wsparcia finansowego w ramach realizacji polityki rozwojowej, aktywizacji rynku pracy i przeciw-

2 Dziennik Ustaw nr 249 z 2005 poz. 2104 z późn. zm.

działania bezrobociu. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy³, nakłada na powiaty obowiązek przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy. Do zadań powiatu (wykonywanych przez powiatowe urzędy pracy) w zakresie polityki rynku pracy należy przede wszystkim opracowanie i realizacja programu przeciwdziałania bezrobociu, promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, a także m.in.:

- pozyskiwanie i gospodarowanie środkami finansowymi na realizację zadań z zakresu aktywizacji lokalnego rynku pracy,
- udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy, a także pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników przez pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe,
- rejestrowanie bezrobotnych i poszukujących pracy,
- inicjowanie i wdrażanie instrumentów rynku pracy,
- inicjowanie, organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy.

Powiatowy program aktywizacji rynku pracy jest podstawowym dokumentem, w którym wyszczególniane są planowane działania powiatów, wynikające z nałożonych na nie przez ustawodawcę zadań. Z racji funkcji, jaką pełni powiat, działania te są w dużej mierze zbiorem ustaleń, przepisów, zasad i zadań planowanych lub realizowanych przez podległe mu gminy. Podstawowymi elementami programów są:

- wprowadzone przez samorządy gminne działające na terenie powiatu ulgi inwestycyjne i podatkowe dla inwestorów,
- działania zmierzające do zwiększenia zainteresowania potencjalnych inwestorów terenami pod inwestycje w powiecie,
- udział gmin i powiatu w imprezach promujących gospodarkę powiatu (targach, sympozjach, wystawach itp.),
- metody zintegrowania samorządów lokalnych – powiatowego i gminnych, przedsiębiorców oraz organizacji gospodarczych wokół rozwoju przedsiębiorczości poprzez takie działania, jak: tworzenie stowarzyszeń promocji przedsiębiorczości, prowadzenie doradztwa gospodarczego i finansowego dla chcących rozpocząć działalność gospodarczą, organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców i pracowników samorządowych w zakresie wiedzy o instrumentach rozwoju przedsiębiorczości i środkach pomocowych,
- sposoby wspierania tworzenia nowych miejsc pracy poprzez promowanie usług powiatowego urzędu pracy oraz zachęcania przedsiębiorców do korzystania z nich.

Jednym z bardzo ważnych uprawnień, jakie posiadają powiaty jest prowadzenie szkół ponadgimnazjalnych, także o profilu zawodowym. Jak podkreślają przedsiębiorcy w badaniach prowadzonych przez Fundację „Instytut Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym”, obecnie największym problemem jest brak kwalifikacji zawodowych wśród pracowników, a co za tym idzie coraz mniejsza liczba pracowników, którzy mogliby podjąć pracę w konkretnych zawodach rzemieślniczych. Taka sytuacja jest wynikiem powszechnego w Polsce zjawiska likwidacji zawodowych szkół ponadgimna-

3 Dz. U. Nr 99, poz. 1001

zjalnych prowadzonych przez powiaty oraz przekształcanie ich w licea ogólnokształcące. Sytuacja ta w znacznej mierze wynika z wyższych kosztów utrzymania szkół zawodowych w stosunku do liceów ogólnokształcących i profilowanych. Część władz powiatowych zdaje sobie sprawę z tych problemów i stara się przeciwdziałać temu zjawisku poprzez organizację specjalistycznych kursów doszkalających i szkoleń specjalistycznych, organizowanych na specjalne potrzeby przedsiębiorców. Jest to bardzo dobry kierunek, wzmacniający lokalną gospodarkę i zapewniający rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie ich pracowników. Ponadto, coraz więcej powiatów dostrzega też konieczność konsultowania programów nauczania z lokalnymi przedsiębiorcami i tworzenia nowych, zróżnicowanych i dostosowanych do potrzeb przedsiębiorstw oraz ich rozwoju technologicznego i zmieniających się uwarunkowań rynku pracy.

Na poziomie województwa, strategia rozwoju realizowana jest między innymi z wykorzystaniem Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), wyszczególnionych w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju⁴. Każde z szesnastu województw Polski realizuje w okresie od 2007 do 2013 własny program operacyjny, opracowany w oparciu o analizę regionalną i odpowiadający konkretnym potrzebom regionalnym, co zostało zapewnione poprzez poddanie RPO szerokim konsultacjom społecznym.

RPO zostały wdrożone w celu zwiększenia konkurencyjności regionów, zapewnienia spójności społeczno-gospodarczej oraz podniesienia ich atrakcyjności. Regionalny Program Operacyjny jest finansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), a środki w jego ramach przeznaczone są na tzw. „projekty twarde”, czyli inwestycyjne. Wspierane są głównie projekty z zakresu innowacyjności, rozwoju przedsiębiorstw, budowy społeczeństwa informacyjnego, rozbudowy sieci infrastrukturalnej, w tym komunikacyjnej, rozwoju oferty edukacyjnej, ochrony środowiska i ochrony zdrowia, rewitalizacji, turystyki, promocji regionalnej, w tym promocji przedsiębiorstw i kultury.

Dzięki realizacji RPO wiele przedsiębiorstw rozbudowało swe zaplecze techniczne i wzbogaciło swą ofertę stając się bardziej konkurencyjnymi na rynkach krajowych i światowych. W związku z tym, że środki w ramach RPO mogą być przesuwane do poszczególnych osi priorytetowych w zależności od stopnia ich wykorzystania, przy wdrażaniu programu niezbędny jest bieżący i stały nadzór władz wojewódzkich oraz konsultacje z beneficjentami, tak by projekty były jak najbardziej efektywne. Pomoc finansowa województw nie kończy się jednak na Regionalnych Programach Operacyjnych. Obecnie, w Polsce realizowane i wdrażane są także inne programy, które mają wspierać rozwój gospodarczy i inwestycyjny kraju.

Praktyka pokazuje, że przedsiębiorcy mają możliwość wpłynięcia na strukturę i rozłożenie wsparcia finansowego udzielanego przez poszczególne samorządy. Poprzez aktywny udział w konsultacjach budżetu, programów aktywizacyjnych czy programów operacyjnych, współuczestniczą oni w podziale środków finansowych na poszczególne obszary wsparcia.

W przypadku realizacji tej sfery działalności samorządów, szczególnie sprawdzają się wszystkie aktywne formy działania partnerów społecznych, takie jak m.in:

4 Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Dz. U. 2006, Nr 227, poz. 1658.

- przedstawianie analiz i raportów pokazujących konieczność wsparcia konkretnych obszarów społeczno-gospodarczych;
- opracowanie opinii eksperckich;
- prowadzenie badań wśród własnych członków i prezentacja ich wyników na forum samorządu;
- organizacja spotkań z udziałem ekspertów i przedstawicieli władz;
- zawiązywanie koalicji i porozumień na rzecz włączenia danego obszaru społeczno-gospodarcze do polityki wsparcia finansowego.

1.1.3. Planowanie przestrzenne. Planowanie i promocja inwestycji.

Inwestycje to jeden z najważniejszych elementów rozwoju gospodarczego samorządów wpływający na stały wzrost gospodarczy gmin i miast. Rozwój inwestycyjny i planowanie inwestycji są częścią przyjętej strategii rozwoju i programu rozwoju gospodarczego, dlatego muszą być z nimi zgodne i wpisywać się w przyjętą wizję rozwoju.

W przypadku samorządów lokalnych, narzędziem wykonawczym polityki inwestycyjnej są studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Obowiązek zapewnienia ładu przestrzennego nakłada na samorządy lokalne ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁵. W tym zakresie samorządy są zobowiązane do opracowania dwóch podstawowych dokumentów o strategicznym znaczeniu dla określenia polityki przestrzennej w gminie, tj.: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy⁶ oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Oba mają zasadnicze znaczenie dla przedsiębiorców i lokalnych społeczności, gdyż pozwalają na dokładne zaplanowanie inwestycji oraz dalszego rozwoju firmy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy określa zasady polityki przestrzennej w samorządzie w kontekście jej rozwoju gospodarczo-społecznego, stąd musi być ono integralne z opisaną wcześniej strategią rozwoju gminy/miasta. Jest to zobowiązanie gminy do podążania w konkretnym kierunku rozwoju inwestycyjnego. Dokument ma charakter ogólny lecz jest kluczowy dla późniejszego opracowania konkretnych planów zagospodarowania przestrzennego i jest wiążący dla organów gminy/miasta przy ich sporządzaniu. Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w studium należy określić m.in.: tereny wyłączone spod zabudowy, obszary i zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego, uzdrowisk, jak też obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków i dóbr kultury współczesnej, kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, obszary obejmujące inwestycje celu publicznego, obszary objęte obowiązkiem sporządzenia planu miejscowego oraz obszary, dla których gmina zamierza sporządzić taki plan, obszary pomników zagłady, ochronnych stref tych obsza-

5 Dziennik Ustaw z 2003 nr 80 poz. 717 z późn. zm.

6 Szczegółowe zasady opracowania studium określa rozporządzenie ministra infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

rów oraz obowiązujących na tych terenach ograniczeń co do ich wykorzystania, granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych oraz inne obszary problemowe z określeniem dotyczących ich problemów⁷.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego⁸ określają dokładne przeznaczenie konkretnych gruntów i terenów pod inwestycje, poprzez wskazanie ich sposobu wykorzystania, rozbudowy infrastruktury drogowej, rozmieszczenia inwestycji celu publicznego a także konkretnego celu przeznaczenia, tj. sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy. Istnienie miejscowych planów jest niezwykle istotne z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorczości i inwestycji, gdyż zgodnie z prawem, właścicielowi terenu objętego miejscowym planem nie można odmówić prawa do jego zagospodarowania zgodnie z jego przeznaczeniem i warunkami zapisanymi w planie zagospodarowania.⁹ Co więcej, taki inwestor nie musi uzyskiwać decyzji o warunkach zabudowy. Jest to niewątpliwie ogromne ułatwienie dla potencjalnych inwestorów, oszczędzające nie tylko ich czas, ale i środki finansowe.

Przygotowując plany zagospodarowania przestrzennego, samorzady planują nie tylko inwestycje własne, ale także inwestycje prywatne oraz te, które mogą być lub nawet powinny być realizowane w partnerstwie władz publicznych z prywatnymi inwestorami. Taką możliwość daje samorządom ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym¹⁰. Na podstawie przepisów ustawy samorząd może działać dwutorowo:

- występować w roli usługodawcy zlecając na podstawie umowy konkretne prace do wykonania podmiotowi prywatnemu, lub
- występować w roli partnera prowadząc wspólnie z podmiotem prywatnym inwestycje.

W partnerstwie publiczno-prywatnym partnerzy dzielą między siebie czynniki mogące zagrozić powodzeniu przedsięwzięcia. Jednak zasadniczo na przedsiębiorcy spoczywa ciężar planowania, budowy, finansowania i zarządzania inwestycją, a podmiot publiczny jest z reguły odpowiedzialny za identyfikację odpowiednich projektów inwestycyjnych, określenie warunków świadczenia usług, wybór prywatnego kontrahenta przy zastosowaniu procedur przetargowych. Ponadto, władze samorządowe uczestniczą w przygotowaniu i finansowaniu inwestycji oraz pełnią funkcje kontrolne w fazie eksploatacji obiektu.

Współdziałanie dwóch stron tworzy przyjazny klimat inwestycyjny i sprzyja podejmowaniu dużych inwestycji użyteczności publicznej. Niestety, obowiązujące przepisy nakładają na władze publiczne obowiązek przeprowadzenia wielu skomplikowanych analiz opłacalności takiego przedsięwzięcia, co skutkuje dużą niechęcią władz samorządowych do podejmowania współpracy z prywatnymi inwestorami. Jednak przykłady nielicznych polskich samorządów pokazują, że współdziałanie inwestorów prywatnych

7 Na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

8 Szczegółowe zasady opracowania planu miejscowego określa rozporządzenie ministra infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

9 Władze mogą odmówić właścicielowi tylko w sytuacji gdy zamierzone wykorzystanie terenu spowoduje naruszenie chronionego prawem interesu publicznego oraz interesu osób trzecich.

10 Dziennik Ustaw z 2005 nr 169 poz. 1420 z późn. zm. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym: „Partnerstwo publiczno-prywatne, w rozumieniu ustawy, to, oparta na umowie o partnerstwie publiczno-prywatnym współpraca podmiotu publicznego i partnera prywatnego, służąca realizacji zadania publicznego, jeżeli odbywa się na zasadach określonych w ustawie”.

i gminy jest szczególnie efektywne w przypadku realizacji inwestycji infrastrukturalnych, np. dróg dojazdowych i lokalnych oraz budynków użyteczności publicznej. Takie inwestycje są szczególnie ważne z punktu widzenia promocji kolejnych terenów inwestycyjnych i stwarzania warunków do rozwoju przedsiębiorczości.

Na poziomie władz powiatowych, z racji ograniczonych zasobów i kompetencji, trudno mówić o działaniach bezpośrednio związanych z inicjowaniem inwestycji i wspieraniem ich rozwoju. W tym obszarze działalność powiatów ogranicza się do różnego rodzaju działań informacyjno-promocyjnych, prowadzonych w imieniu własnym gmin. Ponadto, powiaty stają się często partnerem organizacji pozarządowych przy realizacji projektów promocyjnych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Natomiast w ramach promocji inwestycji wojewódzkich kluczową i strategiczną rolę odgrywają władze wojewódzkie odpowiedzialne za opracowanie i wdrożenie spójnej polityki promocji. Część działań promujących inwestycje i regiony pochodzi z dotacji celowych samorządu województwa, który nadzoruje i koordynuje projekty promocyjno-informacyjne w regionie. Dzieje się tak także dzięki współpracy kluczowych instytucji mających wpływa na to, w jaki sposób taka polityka jest realizowana w fazie wykonawczej, np. regionalnych agencji rozwoju, parków technologicznych, ośrodków naukowych, centrów biznesu i izb gospodarczych zrzeszających przedsiębiorców w regionach.

Duży udział w zwiększaniu działań promujących inwestycje w regionie ma także realizacja Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, którego celem jest wzrost zainteresowania ofertą gospodarczą pięciu województw ściany wschodniej, tj: woj. warmińsko-mazurskiego, woj. podlaskiego, woj. lubelskiego, woj. podkarpackiego oraz woj. świętokrzyskiego.

Warto pamiętać, że w celu zapewnienia pełnej przejrzystości i jawności działań, samorządy są zobligowane do stosowania przepisów ustawy z dnia 24 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹¹. Ustawa określa specyficzne warunki przeprowadzania postępowań i zamówień usług i produktów finansowanych ze środków publicznych z zapewnieniem zasad uczciwej konkurencji rynkowej, bezstronności wyboru i równego traktowania kontrahentów oraz właściwego gospodarowania środkami finansowymi. Procedury przeprowadzania zamówień publicznych są ważnym elementem rozwoju lokalnych przedsiębiorców, zwłaszcza z branży budowlanej.

Przedsiębiorcy chcący realizować projekty w ramach programów operacyjnych muszą także pamiętać, że często wiąże się to z otrzymaniem pomocy publicznej. Dlatego w tym zakresie istotne są także opracowane w województwach, na podstawie prawodawstwa Unii Europejskiej, zasady, formy i procedury przyznawania pomocy publicznej oraz obowiązki, jakie wynikają dla przedsiębiorcy z otrzymania takiej pomocy.

W przypadku współuczestniczenia partnerów społecznych w realizacji tej sfery działalności samorządów szczególnie sprawdzają się aktywne formy działania, takie jak m.in:

- opracowywanie i przedstawianie planów promocji obszarów kluczowych;
- prezentowanie programów promujących lokalne przedsiębiorstwa;
- zawiązywanie partnerstw publiczno-prywatnych;
- podjęcie inicjatywy realizacji projektów informacyjno-promocyjnych;

¹¹ Dziennik Ustaw z 2004 Nr 19 poz. 177 z późn. zm.

1.1.4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Obowiązek współpracy samorządów lokalnych z organizacjami pozarządowymi wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Zgodnie z przepisami, samorzady są zobowiązane do corocznego opracowania programu współpracy z organizacjami pozarządowymi. Z uwagi na fakt, że ustawa nie precyzuje, jakich organizacji dotyczy ten obowiązek, kwestia ta pozostaje w gestii lokalnych władz. Z reguły samorzady przyjmują, że program współpracy ma charakter uniwersalny i dotyczy wszystkich organizacji pozarządowych działających na danym terenie, bez względu na ich charakter i formę prawną.

Pomimo braku stosownych regulacji prawnych w tym zakresie także powiaty i województwa opracowują odrębne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi. Są one w swej strukturze zbliżone do programów gminnych, jednak ich poziom szczegółowości, podobnie jak w przypadku strategii powiatowych i wojewódzkich, jest mniejszy a zakres ujętych zadań obejmuje całokształt działań powiatowych i regionalnych.

Program współpracy z organizacjami pozarządowymi powinien przewidywać cele, zasady, mechanizmy i różnorodne formy współpracy oraz zadania, jakie będą realizowane w ramach tej kooperacji. W polskiej praktyce samorzady wdrażające ideę demokracji współuczestniczącej, zakładają udział partnerów społecznych w podejmowaniu strategicznych decyzji związanych z przyszłym rozwojem gminy czy miasta. W ramach tej współpracy przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz społeczności lokalne zapraszane są do szerokich konsultacji dokumentów i planów rozwojowych. Współtworzą wraz z samorządami strategie i plany gospodarcze, założenia budżetowe i lokalne prawodawstwo. Samorzady chętnie korzystają z wiedzy i doświadczenia partnerów społecznych, mając świadomość tego, że dzięki nim poprawia się jakość lokalnych przepisów i dokumentów strategicznych.

Dbając o jak najlepszą współpracę z lokalnymi partnerami społecznymi, samorzady w swych planach współpracy określają także możliwe formy wsparcia dla organizacji pozarządowych, takie jak, m.in.:

- określenie zasad i procedur ubiegania się przez organizacje pozarządowe o dotacje z budżetu samorządowego na realizację projektów służących mieszkańcom danej społeczności lokalnej;
- uwzględnianie organizacji pozarządowych w przetargach na wykonywanie zadań publicznych;
- określenie możliwości korzystania z infrastruktury posiadanej przez samorząd; organizacje bezpłatnie lub na zasadach preferencyjnych mogą korzystać z lokali, sal na szkolenia i konferencje, czy ze środków transportu;
- zasady udzielania dotacji celowych na realizację zadań zleconych na podstawie umów zawartych z samorządem.

1.1.5. Wspieranie przedsiębiorczości. Tworzenie struktur demokracji partycypacyjnej.

Samorzady posiadają szereg narzędzi, dzięki którym mogą stymulować rozwój gospodarczy, udzielać wsparcia przedsiębiorcom i inicjować procesy inwestycyjne poprawiając

tym samym jakość życia mieszkańców. Oprócz wymienionych wcześniej mechanizmów i dokumentów, które wpływają na zakres prowadzonych przez samorządy działań, w kontekście swobody działalności gospodarczej niezwykle ważna jest ich aktywność w zakresie promocji gminy/miasta i lokalnych aktorów rynkowych.

W ramach swych kompetencji samorządy lokalne mogą prowadzić działania promujące daną gminę/miasto, lokalną przedsiębiorczość, tereny inwestycyjne czy wydarzenia kulturalno-sportowe, zarówno w kraju, jak i za granicą. W tym celu, samorządy opracowują plany promocji, w których znajdują się informacje o wybranych formach działań promocyjnych, celach promocji, zadaniach, które będą realizowane oraz harmonogramach czasowych. Wspierając lokalnych przedsiębiorców samorządy mogą inicjować misje gospodarcze, organizować panele dyskusyjne i spotkania wielobranżowe oraz organizować struktury lokalnych stowarzyszeń oraz klubów gospodarczych i biznesowych. W polskiej praktyce, samorządy podejmują współpracę z przedsiębiorcami także w zakresie ustalania oferty edukacyjnej, dopasowanej do ich potrzeb oraz rozwiązań sprzyjających rozwojowi zasobów ludzkich w gminie/mieście, a poprzez to ułatwiających pozyskiwanie przez biznes odpowiednio wykwalifikowanej kadry, bez ponoszenia dodatkowych kosztów, są to np. systemy praktyk i staży dofinansowanych przez gminę/miasto.

Z kolei, z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorczości na poziomie powiatu, bardzo ważną kompetencją są zadania wyznaczone w zakresie prawa budowlanego, w tym wydawanie wszelkiego rodzaju pozwoleń na budowę i zagospodarowanie terenu. W tym obszarze, na uzasadniony wniosek zainteresowanej gminy, powiat może przekazać jej zadania z zakresu swojej właściwości na warunkach ustalonych w porozumieniu. W praktyce jest to podstawa do przekazania gminie przez powiat możliwości wydawania pozwoleń na budowę. Sytuacja taka jest szczególnie korzystna dla inwestorów w gminach o dużym potencjale inwestycyjnym.

Powiaty jako organy administracyjne nie posiadają wielu kompetencji w zakresie wspierania przedsiębiorczości ani bezpośrednich narzędzi, które mogłyby usprawnić funkcjonowanie przedsiębiorców i partnerów społecznych. Oprócz opisanych powyżej aktów, które w pewnym stopniu znajdują swoje odzwierciedlenie w poziomie wzrostu gospodarczego powiatów, istotnym mechanizmem jest możliwość zawiązywania przez powiaty związków i porozumień.

Porozumienia są najszerzej stosowaną w praktyce formą współdziałania. Ich niewątpliwym atutem jest fakt, że mogą być zawierane nie tylko przez jednostki samorządowe tego samego szczebla, ale także przez jednostki różnych szczebli, np. powiaty z gminami i gminy z powiatami grodzkimi, województwa samorządowe z powiatami i gminami, a także wojewodów z wszystkimi rodzajami jednostek samorządu terytorialnego. Przepisy szczególnie przewidują również zawieranie porozumień w celu określenia zasad wykonywania przez jednostki samorządu terytorialnego zadań publicznych i uczestniczenia w kosztach ich wykonywania. Szczególnym rodzajem są porozumienia międzypowiatowe, które służą powierzeniu jednemu z powiatów wykonywanie zadań publicznych, należących do zawierających je stron. Powiat, wykonujący zadania określone takim porozumieniem, przejmuje prawa i obowiązki pozostałych powiatów, zwią-

zane z powierzonymi im zadaniami, zaś pozostałe powiaty zobowiązane są uczestniczyć w kosztach realizacji powierzonego zadania.

Forma związku komunalnego przewidziana jest do zapewnienia trwałego współdziałania gmin (związki międzygminne) oraz powiatów (związki powiatów). Związki z gminami mogą zawierać też miasta na prawach powiatu. Istotą związków komunalnych jest przejęcie od powołujących je gmin bądź powiatów, niektórych należących do nich zadań oraz tych praw i obowiązków, które związane są z realizacją przekazanych zadań. Związki działają na podstawie ustaw oraz statutu. Ich organy (zgromadzenie, jako organ stanowiący, w skład którego wchodzi wójtowie i burmistrzowie gmin uczestniczących w związku i zarząd, jako organ wykonawczy, powoływany i odwoływany przez zgromadzenie związku spośród jego członków) mogą podejmować takie same akty i czynności prawne, jak organy tworzących je jednostek samorządowych, tyle tylko, że w sprawach określonych w statucie związku jako jego zadania. Wszystkie czynności i akty związek podejmuje w swoim imieniu i na własną odpowiedzialność. Podlegają one nadzorowi i kontroli sądowej na tych samych zasadach co akty i czynności organów jednostek tworzących związek. Związki komunalne mogą być tworzone na czas określony lub nieokreślony, mogą przyjmować nowych członków, można też z nich wystąpić (na zasadach określonych w statucie).

Do najbardziej znanego i najbardziej reprezentatywnego związku należy Związek Powiatów Polskich. Jest to stowarzyszenie które, z uwagi na swoją powszechność i zadania statutowe, jest istotnym elementem oddziaływania powiatów na tworzone prawo. Związek Powiatów Polskich realizuje swe zadania poprzez:

- reprezentowanie powiatów na forum ogólnopolskim i międzynarodowym,
- inicjowanie i opiniowanie projektów aktów prawnych, dotyczących samorządów terytorialnych,
- propagowanie wymiany doświadczeń w zakresie wykonywanych zadań własnych i zadań z zakresu administracji rządowej,
- inspirowanie i podejmowanie wspólnych inicjatyw mających wpływ na rozwój społeczności powiatowych,
- inspirowanie i podejmowanie wspólnych inicjatyw służących społeczno-gospodarczemu rozwojowi powiatów; nawiązywanie kontaktów zagranicznych oraz wymianę naukową i kulturalną,
- prowadzenie pracy informacyjnej, konsultacyjnej i programowej, mającej na celu rozwiązywanie problemów w zakresie poszczególnych dziedzin działalności samorządu terytorialnego,
- prowadzenie działalności wydawniczej i promocyjnej, dotyczącej problematyki Związku i jego członków.¹²

Związek Powiatów Polskich skupia obecnie 320 powiatów i miast na prawach powiatów [w Polsce jest 379 powiatów, w tym 65 to miasta na prawach powiatu (powiaty grodzkie), a 314 to powiaty (powiaty ziemskie)].

Biorąc pod uwagę kompetencje i czynności podejmowane przez władze wojewódzkie

12 Za www.zpp.pl

można stwierdzić, iż samorząd wojewódzki nadzoruje i wykonuje szereg zadań wspierających rozwój przedsiębiorczości. Na mocy ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju głównymi kierunkami działań są te, które mają na celu: promocję zatrudnienia (w tym przeciwdziałania bezrobociu), łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych, rozwój turystyki, rozwój miast i obszarów metropolitalnych, rozwój nauki i zwiększenia innowacyjności gospodarki (w tym rozwój sektorów opartych na wykorzystaniu nowoczesnych technologii), rozwój zachowań prospołecznych wspólnot lokalnych oraz budowy i umacniania struktur społeczeństwa obywatelskiego, rozwój zasobów ludzkich (w tym podnoszenie poziomu wykształcenia społeczeństwa), kwalifikacji obywateli, a także zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz łagodzeniu jego negatywnych skutków, stymulowanie powstawania nowych miejsc pracy, tworzenia i modernizacji infrastruktury społecznej i technicznej, wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, wspieranie wzrostu gospodarczego i zwiększanie konkurencyjności gospodarki regionu.

Zadania samorządu wojewódzkiego określone w jego strategii są wykonywane głównie poprzez wdrożenie regionalnych programów operacyjnych, w ramach których, wykorzystując środki publiczne, władze regionalne oferują ogromny wachlarz wsparcia finansowego dla różnych podmiotów gospodarczych. Z danych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego wynika, że około 24% środków oferowanych w ramach RPO przeznaczone jest na szeroko pojęte wspieranie przedsiębiorczości.

Co istotne, polityka rozwoju regionalnego współtworzona jest z wykorzystaniem ścisłej współpracy z partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz interesariuszami nieinstytucjonalnymi, a dokumenty strategiczne poddawane są szerokim konsultacjom społecznym.

Co więcej, na poziomie województwa ustawodawca przewidział specjalne struktury wspierające proces konsultacji dokumentów programowych regionu w postaci powołania stałej konferencji współpracy. Powołuje ją wojewoda w zakresie spraw objętych ustawą, dotyczących gmin, powiatów i województwa, w szczególności w odniesieniu do strategii rozwoju województwa oraz regionalnych i krajowych programów operacyjnych. Konferencja stanowi forum wymiany informacji oraz ustalania wspólnego stanowiska w zakresie tych spraw. W skład Konferencji wchodzi: wojewoda, marszałek województwa, przedstawiciele organizacji biorących udział w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego po stronie samorządowej, przedstawiciele gmin i powiatów z terenu danego województwa, ze strony rządowej przedstawiciele ministrów, których zakres działania obejmuje sprawy będące przedmiotem obrad Konferencji oraz przedstawiciele partnerów społecznych i gospodarczych.

1.2. Źródła informacji (elektroniczne i tradycyjne).

Zgodnie z ustawą o dostępie do informacji publicznej z 6 września 2001 roku, każda informacja o sprawach publicznych podlega udostępnieniu, za wyjątkiem informa-

cji niejawnych. Z myślą o zapewnieniu powszechnego dostępu do informacji publicznej powstał elektroniczny Biuletyn Informacji Publicznej (BIP), który stał się podstawowym źródłem informacji o funkcjonowaniu władz samorządowych. Na stronie głównej BIP (www.bip.gov.pl) znaleźć można informacje o poszczególnych samorządach w specjalnie wyodrębnionych działach, w podziale na gminy, powiaty i województwa. Poszukując informacji o konkretnym samorządzie można tam znaleźć podstawowe dane oraz odnośnik do indywidualnych Biuletynów Informacji Publicznej. Każda jednostka samorządowa jest zobligowana do udostępniania szczegółowych informacji o swojej działalności, dlatego w Biuletynie Informacji Publicznej można znaleźć między innymi podstawowe dane o jednostce i jej władzach, terminy posiedzeń organów stanowiących i wykonawczych, harmonogramy prac, porządek obrad, kalendarium oraz protokoły z odbytych posiedzeń. Znalezienie odpowiednich zagadnień ułatwia wyszukiwarka. Zakres informacji dostępnych w BIP jest szeroki, jednak należy pamiętać, że nie są tam umieszczane wszystkie informacje i dokumenty istotne z punktu widzenia monitorowania działań samorządów, a także że informacje podawane są często z niewielkim wyprzedzeniem, np. programy posiedzeń Rady czy poszczególnych komisji. Dlatego informacje zawarte w BIP powinny być uzupełniane innymi źródłami.

1.2.1. Strategie rozwoju oraz inne dokumenty strategiczne.

Niewątpliwie podstawowym źródłem informacji o danej jednostce samorządowej są dokumenty o charakterze strategicznym, takie jak strategia rozwoju, programy inwestycyjne, programy wspierania przedsiębiorczości, programy tworzenia planów miejscowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi i inne podobne. Monitorowanie tego typu dokumentów pozwala na określenie, w jakim kierunku rozwija się gmina, powiat czy województwo, jakie są cele tego rozwoju, jakie działania planuje jednostka w okresie krótko i długoterminowym w tym zakresie oraz jakie środki zamierza na nie przeznaczyć. Dokumenty strategiczne są najważniejszym źródłem wiedzy o priorytetach polityki podejmowanych na danym terenie. Dotarcie do tych dokumentów jest stosunkowo łatwe, gdyż w wyniku nałożonych ustawowo obowiązków jawności informacji, a także wypracowanej dobrej praktyce w znaczącej większości gmin, powiatów oraz na szczeblu wszystkich województw Polski są one dostępne zarówno w wersji elektronicznej, jak i drukowanej, udostępnionej do wglądu w siedzibach samorządów.

Każdorazowe rozpoczęcie prac nad opracowaniem dokumentów strategicznych jest z reguły ogłaszane przez jednostkę samorządową na jej oficjalnych stronach internetowych oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. Duża liczba samorządów, oprócz podstawowych informacji, udostępnia publicznie pełny harmonogram prac nad tymi dokumentami z terminarzem spotkań konsultacyjnych, warsztatów roboczych, paneli informacyjnych, powoływania zespołów roboczych, itp. Dzięki temu partnerzy społeczni mogą włączyć się w proces ich opracowania już na etapie ich planowania.

Zasady, tryb i harmonogram opracowania strategii rozwoju, uwzględniające w szczególności tryb i zasady współpracy z partnerami społecznymi i innymi podmiotami oraz zadania organów samorządu są określane w drodze uchwały odpowiedniego organu samorządowego, która podlega publikacji w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Pod-

miot opracowujący dany dokument każdorazowo ogłasza także na swojej stronie internetowej informacje o planowanych konsultacjach dokumentów, a także zaproszenie do uczestnictwa w procesie konsultacji, ogłasza również miejsca spotkań i konferencji, temat spotkań i konferencji oraz adres strony internetowej, na której zamieszczono projekt dokumentu (a w przypadku samorządu wojewódzkiego, także w dzienniku o zasięgu krajowym). Po przeprowadzonych konsultacjach podmioty organizujące konsultacje przygotowują sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, zawierające w szczególności ustosunkowanie się do uwag zgłaszanych w trakcie konsultacji wraz z uzasadnieniem oraz podają je do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej. Warto pamiętać, że jakość dokumentów pokonsultacyjnych jest zróżnicowana i często przyjmuje postać lakonicznego sprawozdania z działań, niemniej jednak mają one wartość informacyjną o zakresie wprowadzonych zmian i ostatecznej formie oraz zawartości poszczególnych dokumentów strategicznych.

Pomimo tego, że jakość stron samorządowych jest zróżnicowana, w większości przypadków można znaleźć na nich rozbudowane informacje o przyjętych politykach i dokumentach strategicznych, a forma ich prezentowania jest coraz bardziej atrakcyjna i przejrzysta dla interesariuszy samorządów. Bardzo ciekawe przykłady zastosowania różnych form prezentacji dokumentów strategicznych przez samorządy znaleźć można w publikacji Fundacji „Instytut Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym” pt. „Elektroniczna komunikacja samorządowa. Innowacyjne narzędzia rzecznictwa interesów społecznych”, Warszawa 2008, dostępnej bezpłatnie na stronie www.iped.pl.

1.2.2. Kalendarz legislacyjny.

Kalendarz legislacyjny, a więc plan podejmowanych działań stanowiących lokalne i regionalne prawo jest źródłem wiedzy dla interesariuszy, którzy chcą mieć realny wpływ na zakres wprowadzanych zmian i zawartość merytoryczną podejmowanych uchwał. Śledzenie planowanych zmian w prawie pozwala na zaprogramowanie działań własnych organizacji partnerskich, w tym na przygotowanie odpowiednich ekspertyz, analiz, czy zebranie głosów członków danej organizacji, a następnie zaprezentowanie ich podczas posiedzeń organów stanowiących czy przekazanie w formie pisemnej do władz samorządu.

Jeżeli w danej jednostce samorządowej funkcjonuje roczny plan działalności legislacyjnej, to monitorowanie tego obszaru jest zdecydowanie łatwiejsze i przejrzyste. Sytuacja tego rodzaju jest jednak nadal rzadkością w polskich samorządach. W takich przypadkach warto pamiętać, że w zakresie śledzenia agendy i planów legislacyjnych władz samorządowych jest pewna regularność podejmowania stałych tematów i problemów. Można z dużym prawdopodobieństwem przewidzieć, na którym posiedzeniu rady czy sejmiku będą podejmowane decyzje w zakresie, np. stawek podatków lokalnych czy innych zagadnień regulowanych w cyklu rocznym. Należy jednak mieć świadomość, że skuteczne interweniowanie wymaga stałego kontaktu z radnymi i biurem rady czy sejmiku.

1.2.3. Harmonogram i porządek obrad rady (gminy, powiatu, Sejmiku Wojewódzkiego).

Istotnym źródłem informacji mogą być także harmonogramy obrad rady i sejmiku. Informacje te są w wielu samorządach przedstawiane na stronach internetowych i są dostępne w siedzibie urzędu. Zazwyczaj dostępne są informacje nt. najbliższych sesji, ramowych harmonogramów sesji na dany rok, a także w niektórych przypadkach archiwum sesji i archiwum audio. Archiwum sesji zawiera bardzo szczegółowe dane dotyczące porządku obrad, przeprowadzonych głosowań, planowanych uchwał, podjętych uchwał, uzasadnień, opinii, uwag nieuwzględnionych w planowanych uchwałach wraz z podaniem ich autorów i uzasadnieniami nieuwzględnienia, załączniki itp. Wszystkie dokumenty i materiały można zazwyczaj pobrać ze stron internetowych w formie zamkniętych plików. W podobny sposób jest przedstawiany planowany porządek obrad najbliższej sesji. Praktyka ta pozwala wszystkim zainteresowanym na zapoznanie się z planowanymi pracami rady czy sejmiku oraz umożliwia zaplanowanie udziału, przygotowanie opinii lub wyrażenie własnego zdania czy przekazanie głosu w dogodny sposób.

Jednak, jak wspomniano powyżej, nie wszystkie polskie samorzady mają opracowane długoterminowe kalendarze legislacyjne. Część samorządów działa w oparciu o opracowane krótkoterminowe programy działania. Proponowany program posiedzenia ciała stanowiącego jest jawny. Z reguły program ten jest albo proponowany przez przewodniczącego rady albo przyjmowany przez prezydium i proponowany do przyjęcia radzie lub sejmikowi. W efekcie tego, tematyka posiedzeń jest znana na kilka, lub kilkanaście dni przed faktycznym posiedzeniem i dopiero wtedy jest upowszechniana za pomocą stron internetowych oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. W takiej sytuacji warto pamiętać, że na szczeblach samorządowych funkcjonują Biura Rady Gminy lub Powiatu czy też Biuro Sejmiku, które zapewniają organizacyjne wsparcie dla procesu tworzenia prawa samorządowego i partner społeczny może poprosić bezpośrednio biuro rady czy sejmiku o przesłanie programu na kolejne posiedzenie plenarne. Informacji o planowanym zakresie prac nad prawodawstwem samorządowym można również zasięgnąć u przewodniczącego rady czy sejmiku.

1.2.4. Projekty aktów prawnych, decyzji, procedur, zasad, uchwał.

Niewątpliwym źródłem informacji dla partnerów społecznych są projekty aktów prawa miejscowego, decyzji, procedur, zasad i uchwał. Szczególne znaczenie mają w tym przypadku projekty uchwał budżetowych, planów miejscowych, zagospodarowania terenu, uchwały dotyczące lokalnych podatków i opłat oraz wewnętrznego finansowania w ramach programów operacyjnych. Śledzenie projektów aktów prawnych pozwala na śledzenie konkretnego problemu i przygotowanie wystąpień do władz publicznych z postulacjami partnerów społecznych.

Na stronach internetowych części samorządów można znaleźć szczegółowe planowane porządki obrad z linkami do zgłoszonych wniosków, projektami uchwał wraz z załącznikami oraz opiniami od partnerów społecznych i ekspertów. Na bardziej zaawansowanych portalach samorządowych można znaleźć wszystkie podjęte już

zarządzenia i uchwały wraz z pełnymi rejestrami i wyszukiwarkami zarządzeń i uchwał, gdzie określając jedną z danych można szybko i sprawnie znaleźć poszukiwany dokument, tj. numer, typ aktu, organ, dzielnicę, datę lub sprawę. Uchwały często dostępne są wraz z załącznikami oraz szczegółowymi informacjami na temat wyniku głosowań (podane są imiona i nazwiska radnych głosujących: za, przeciw i wstrzymujących się).

1.2.5. Bezpośrednie relacje z obrad rady.

Bezpośrednim źródłem informacji oraz skutecznym sposobem monitoringu zmian w prawie lokalnym jest obserwacja posiedzeń rad gminy czy powiatu oraz sejmiku wojewódzkiego. Posiedzenia takie są z reguły otwarte dla publiczności, jednak zawsze warto wcześniej uzgodnić i zgłosić do biura rady lub sejmiku swoje uczestnictwo, zwłaszcza gdy dane posiedzenie może wzbudzać bardzo duże zainteresowanie z racji podejmowanych na nim tematów i problemów. Z punktu widzenia partnerów społecznych, uczestnictwo w każdym posiedzeniu nie jest konieczne, jednak muszą oni obserwować posiedzenia, na których omawiane są kwestie związane bezpośrednio z przedmiotem ich działalności a podejmowane decyzje mogą mieć wpływ na ich funkcjonowanie. Oczywiście każde posiedzenie rady czy sejmiku jest protokołowane, a protokoły są z reguły ogólnodostępne, jednak bezpośredni udział pozwala na lepsze zaobserwowanie zasadniczych technik działania legislacyjnego promotorów i oponentów danych rozwiązań. Po drugie, uczestnicząc w takich posiedzeniach stwarza się możliwość wyrażenia własnej opinii i zgłoszenia uwag na bieżąco do konkretnych przepisów czy ustaleń.

Polskie samorządy wszystkich szczebli zaczynają już w omawianym obszarze używać najnowszych technik multimedialnych, tj. stwarzają możliwość oglądania transmisji on-line lub w plikach archiwalnych. Na stronach internetowych znaleźć można multimedialne relacje z sesji w wariacie audio (tylko dźwięk) albo audio-wideo (obraz i dźwięk). Takie relacje są często opatrzone dodatkowo programem i protokołem z sesji, podzielone na poszczególne tematy prowadzenia debat i posiedzenia, a załącznikami do relacji są treści podjętych podczas danej sesji uchwał. Dodatkową formą uczestniczenia w obradach jest transmisja posiedzeń przez lokalne telewizje.

1.2.6. Protokoły z posiedzeń ciał decyzyjnych na szczeblu gminy, powiatu i województwa.

Jak już podkreślano w poprzedniej części niniejszego opracowania, protokoły z posiedzeń ciał decyzyjnych dostarczają partnerom społecznym bardzo dużej wiedzy na temat procesu stanowienia prawa samorządowego i planowanych działań rozwojowych. Protokoły z posiedzeń są zazwyczaj umieszczane na stronach internetowych urzędów, w BIP-ie oraz są dostępne w siedzibach urzędów. Pomimo tego, że są one z reguły pisane w sposób prosty, lakoniczny i zwięzły mogą stanowić bardzo dobre źródło wiedzy o formach funkcjonowania organów stanowiących, sposobach zgłaszania wniosków i zmian, a przede wszystkim o uzyskanych rezultatach.

1.2.7. Spotkania z grupami decyzyjnymi i grupami wpływu

Niezwykle efektywną formą pozyskiwania informacji o działaniach samorządów są wszelkiego rodzaju spotkania z grupami decyzyjnymi i grupami wpływu. Z reguły od-

bywają się one z inicjatywy samorządów, które zapraszają przedstawicieli określonych grup interesariuszy do wspólnych rozmów czy konsultacji, jednak często zdarzają się także bezpośrednie spotkania inicjowane przez konkretne organizacje pozarządowe. Z reguły, podczas takich spotkań wszystkie strony mogą zaprezentować stanowiska w zakresie analizowanego przedmiotu legislacji samorządowej czy polityki rozwojowej, a także wymienić poglądy na różne kwestie szczegółowe. Warto jednak pamiętać, że organizując takie spotkania należy zachować pełną przejrzystość i otwartość, aby nie wzbudzać podejrzeń o zachowania niezgodne z normami moralnymi i prawem. O ile spotkania partnerów społecznych z samorządowymi grupami decyzyjnymi nie mogą wzbudzać żadnych wątpliwości, to spotkania z grupami wpływu, tj. organizacjami politycznymi, powinny być organizowane z dużą ostrożnością. Należy także dbać o podtrzymanie kontaktów ze wszystkimi decydentami, bez względu na opcje polityczne czy zakres zainteresowań. Jest to szczególnie ważne w sytuacji gdy partnerowi zależy na uzyskaniu poparcia dla własnego projektu czy przedsięwzięcia, którego poparcie zarówno ze strony ugrupowań rządzących, jak i opozycji gwarantuje realizację projektu w bardzo dobrej atmosferze, bez konieczności zmian w fazie jego realizacji.

Bibliografia:

1. Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy (Dz.U. Nr 99, poz. 1001).
3. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. Nr 227, poz. 1658).
4. ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.).
5. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz.U. Nr 118, poz. 1233).
6. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (Dz.U. z dnia 19 września 2003 r.).
7. Ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz.U. Nr 169, poz. 1420 z późn. zm.)
8. Ustawa z dnia 24 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19, poz. 177 z późn. zm.).

Źródła internetowe:

9. <http://www.zpp.pl>

Część II

Rozdział

2

**Praktyki skutecznego wpływania na decyzje
z zakresu swobody działalności gospodarczej**

2 Praktyki skutecznego wpływania na decyzje z zakresu swobody działalności gospodarczej¹

MIECZYŚLAW BĄK

Kształtowanie warunków dla swobody działalności gospodarczej na szczeblu samorządowym jest w dużym stopniu uzależnione od stopnia organizacji lokalnych społeczności w grupy zdolne do monitorowania bieżącej polityki i do przedstawiania swoich opinii. Mieszkańcy mają tym większy wpływ na funkcjonowanie wspólnoty, im lepiej potrafią wyrażać wspólne interesy nie tylko poprzez wybory samorządowe, ale również poprzez bieżące oddziaływanie na władze lokalne i regionalne w okresie między wyborami. Organizacjami, które w największym zakresie są zainteresowane warunkami dla prowadzenia działalności gospodarczej są izby i stowarzyszenia gospodarcze. Głównym celem działania izb jest reprezentowanie interesów zrzeszonych przedsiębiorców wobec władz państwowych i samorządowych. Ponadto izby promują na szczeblu lokalnym i centralnym działalność swoich członków oraz dbają o ochronę ich interesów w sprawach związanych z prowadzoną działalnością. Zgodnie z głoszoną powyżej zasadą reprezentowania interesów firm, izby opierają swoją działalność m.in. o współpracę z lokalnymi władzami samorządowymi oraz innymi instytucjami związanymi z rozwojem gospodarczym regionu. W praktyce, izby działając na rzecz swoich członków, reprezentują interesy wszystkich podmiotów gospodarczych, a tym samym są organizacjami zainteresowanymi tworzeniem właściwych warunków dla działania przedsiębiorstw na danym terenie.

Wpływ na decyzje z zakresu swobody działalności gospodarczej, podobnie jak na inne decyzje władz samorządowych można podzielić na dwa duże obszary: bieżące reagowanie na prowadzoną przez władzę politykę, a więc na decyzje z zakresu gospodarki przestrzennej, zamówień publicznych, uchwalonego budżetu, czy też innych zagadnień, omówionych szczegółowo w części pierwszej niniejszej publikacji zatytułowanej „Regionalny monitoring swobody działalności gospodarczej w Polsce. Zasady i wytyczne wdrożeniowe”² oraz proponowanie własnych zmian w polityce samorządowej, a więc np.

1 Rozdział przygotowany w oparciu o strony internetowe izb gospodarczych oraz informacje uzyskane od przedstawicieli izb.

2 s. 1-35.

zmian w lokalnych podatkach czy zasadach dzierżawy nieruchomości gminy. Organizacje monitorujące swobodę działalności gospodarczej na szczeblu lokalnym i regionalnym znacznie częściej reagują na decyzje władz samorządowych niż występują z własnymi propozycjami rozwiązań. Warto zaznaczyć, że reagowanie często jest związane z przedstawieniem nowych rozwiązań, jednak rozwiązania te przedstawiane są w wyniku inicjatywy podejmowanej przez władze publiczne. Niekiedy trudno jest oddzielić akcje interwencyjne organizacji pozarządowych od inicjatyw mających na celu wpływanie na kwestie dotyczące przyszłości, ponieważ działania te są prowadzone jednocześnie.

Inicjowanie zmian jest bardziej skomplikowane niż reagowanie na działania władz publicznych. Wymaga przede wszystkim określenia stanu docelowego i dobrego uzasadnienia proponowanych zmian w sposób akceptowalny dla polityków, a więc w sposób pokazujący, że dana zmiana zostanie korzystnie odebrana przez wyborców. Wymaga to w wielu przypadkach dostępu do wyników badań i wysokiej klasy ekspertów, co często przekracza możliwości regionalnych organizacji pozarządowych. Przykładów skutecznych działań aktywnych w warunkach lokalnych i regionalnych jest znacznie mniej. Przedstawione inicjatywy izb zostały podjęte w wyniku interwencji przedsiębiorców z danego regionu. Najczęściej działania aktywne były inicjowane w celu ograniczenia negatywnych skutków lokalizacji obiektów wielkopowierzchniowych i zmian w podatkach i opłatach lokalnych. Organizacje pozarządowe podejmowały również inicjatywy z myślą o długofalowych korzyściach nie tylko dla przedsiębiorców, ale też innych środowisk. Dotyczyły one propagowania m.in. współpracy nauki i biznesu, rozwijania nowoczesnych technologii, przygotowania się do EURO 2012 oraz podtrzymywania dobrych relacji z przedstawicielami władz samorządowych, przy jak najszerszym poparciu społecznym, co znacznie ułatwia wpływanie na poczynania władz.

Zasady prowadzenia aktywnej i pasywnej polityki na szczeblu samorządowym zostały przedstawione w wytycznych wdrożeniowych³. Niniejsze opracowanie zawiera prezentację najlepszych praktyk z wymienionego zakresu.

2.1. Porozumienia o współpracy. Praktyka regularnych spotkań z władzami samorządowymi

Skuteczne reagowanie wymaga dobrego dostępu do osób podejmujących decyzje, zbudowania pozycji organizacji, a więc przekonania przedstawicieli władz, że działamy w interesie liczącej się grupy obywateli i przedstawiamy wyważone dobrze udokumentowane stanowiska oraz wymaga zbudowania na tej podstawie trwałych relacji z samorządami. Bardzo dobrze wspomnianym celom służą wszelkiego rodzaju porozumienia z władzami samorządowymi. Przykładem tego typu porozumień ułatwiających nawiązywanie roboczych kontaktów może być umowa zawarta przez Regionalną Izbę Gospodarczą w Kutnie z władzami samorządowymi, zarówno szablą wojewódzkiego, powiatowego, jak i z władzami gminnymi.

W 2000 r. Izba w Kutnie została członkiem wojewódzkiego porozumienia izb gospodarczych, w skład którego weszli również przedstawiciele Izby Gospodarczej w Piotrkowie Trybunalskim, w Skierniewicach, Łódzka Izba Przemysłowo-Handlowa oraz Regionalna Izba Gospodarcza w Łodzi, Stowarzyszenie Przedsiębiorców Rawy Mazowieckiej,

3 Tamże, s. 36-52.

Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa w Radomsku i Regionalna Izba Gospodarcza w Ujeździe. Zorganizowane na szczeblu wojewódzkim izby podpisały porozumienie partnerskie z władzami województwa łódzkiego. Dzięki podpisanemu porozumieniu powstał system bieżących kontaktów i konsultacji istotnych dla zapewnienia swobody działalności gospodarczej. Podpisane porozumienie ułatwiało dotarcie do przedstawicieli władz. W następstwie rozpoczęto systematyczną współpracę w zakresie spraw dotyczących przedsięwzięć gospodarczych, podejmowanych w Województwie Łódzkim. Porozumienie izb przekształciło się w 2008 r. w Radę Samorządu Gospodarczego Województwa Łódzkiego. Celem działania Rady stały się: integracja organizacji samorządowych z regionu łódzkiego, rozwój kontaktów i współpracy ze społecznościami lokalnymi, krajowymi i zagranicznymi ukierunkowanymi na rozwój gospodarczy, inicjowanie działań legislacyjnych mających na celu przygotowanie aktów prawnych tworzących łąd gospodarczy.

Jednym z najważniejszych punktów działania Rady jest możliwie najbardziej efektywne wykorzystanie środków UE, przeznaczonych na tworzenie dobrych warunków na funkcjonowanie przedsiębiorstw. W wyniku działania Rady, w trakcie obecnej perspektywy finansowej, zmniejszono obciążenia biurokratyczne związane z aplikowaniem o środki unijne. Na usprawnienie procedury aplikowania wpłynęło przemodelowanie kryteriów wyboru projektów (formalnych i merytorycznych), rekomendowanych przez Zarząd Województwa Łódzkiego Komitetowi Monitorującemu. Zmieniono także Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007 - 2013, w celu ułatwienia mikroprzedsiębiorstwom dostępu do środków unijnych. Model wypracowany w województwie łódzkim, najpierw przez porozumienie izb, a następnie Radę okazał się bardzo skuteczny przy wpływaniu na bieżącą politykę władz regionalnych poprzez system bieżących kontaktów i konsultacji.

O ile na szczeblu regionalnym skuteczność we wpływaniu na decyzje władz w przypadku Kutna, uzyskano poprzez wspólne porozumienie wszystkich ważnych partnerów gospodarczych, to na szczeblu powiatowym i gminnym dobrym rozwiązaniem okazały się umowy z poszczególnymi jednostkami. W 2008 r. Izba w Kutnie podpisała porozumienie z władzami powiatu kutnowskiego. Równoległe władze izby podpisały porozumienie z Prezydentem miasta Kutno i kilka miesięcy później - ze Związkiem Gmin Regionu kutnowskiego. Dzięki porozumieniom możliwe stały się robocze kontakty przedstawicieli przedsiębiorców i władz samorządowych, będące podstawą rzecznictwa interesów. Jednym z problemów przedsiębiorców w okolicy Kutna było funkcjonowanie zamówień publicznych. Najczęściej przetargi były konstruowane tak, że przeważające w regionie małe podmioty miały utrudniony dostęp do zamówień, ze względu na umieszczanie w specyfikacji zamówienia wymogów dotyczących specjalistycznych maszyn. W wyniku rozmów ze związkiem gmin, warunki kolejnych zamówień były konstruowane w sposób umożliwiający udział również małym podmiotom. Podpisane umowy ułatwiają także zapraszanie przedstawicieli władz na spotkania z przedsiębiorcami i wnoszenie uwag do projektów budżetów, a zwłaszcza do części dotyczącej inwestycji samorządowych, mających wpływ na poprawę infrastruktury, jak również na wielkość zamówień publicz-

nych. Kutnowska izba prowadzi regularnie tego typu spotkania w ramach tzw. czwartków gospodarczych.

Prowadzenie regularnych spotkań z przedstawicielami władz samorządowych jest również stałą praktyką w działalności Izby Przemysłowo-Handlowej w Białymstoku. Samorządy w coraz większym stopniu mają świadomość znaczenia przedsiębiorców i ich roli w gospodarce. Władze samorządowe chcą także znać opinię tej grupy społecznej i coraz częściej podejmują decyzje na podstawie sugestii zgłaszanych przez przedsiębiorców. Najlepiej w opinii Izby wygląda współpraca z władzami miasta. Jest to możliwe m.in. dzięki działaniu Rady Gospodarczej przy Prezydencie Białegostoku. Rada działa już trzecią kadencję, zasiadają w niej przedstawiciele Izby, a także innych organizacji gospodarczych funkcjonujących na terenie Białegostoku. Spotkania Rady z prezydentem odbywają się średnio raz na dwa miesiące i w ich trakcie dyskutowane są kwestie dotyczące m.in. podatków lokalnych czy też planów rozwojowych miasta. W ostatnim okresie zmieniona została zasada dotycząca przewodniczenia obradom Rady i teraz obradom przewodniczą przedsiębiorcy, a nie jak było wcześniej - prezydent. To pozwala na zwoływanie spotkań Rady w sprawach i terminach, które są oczekiwane przez środowisko gospodarcze Białegostoku. Dzięki funkcjonowaniu rady możliwe było dopasowanie infrastruktury komunikacyjnej do potrzeb małych i średnich firm. Rada umożliwiła także dyskusje na temat stawek najmu w podstrefie Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Białymstoku. Po utworzeniu podstrefy, do 2010 r. nie było chętnych na ulokowanie przedsiębiorstw w strefie. Rozmowy w ramach Rady umożliwiły dopasowanie stawek do możliwości małych i średnich firm. Dzięki interwencji Rady możliwe było także takie sformułowanie warunków przetargu, że udało się sprzedać działki w centrum miasta, które obecnie są zagospodarowywane. Poprzednie warunki były tak sformułowane, że nie było chętnych na kupno wspomnianych terenów.

Doświadczenie w tworzeniu rad gospodarczych z władzami gmin ma również Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach. Z inicjatywy Izby zostały powołane Rady Gospodarcze przy Prezydentach: Katowic i Dąbrowy Górniczej, Burmistrzu Czechowic-Dziedzic oraz Wójcie Pawłowic. Prezes Izby T. Donocik aktywnie uczestniczy w pracach poszczególnych rad, wyrażając na ich forum opinie w imieniu reprezentowanych przedsiębiorców i zgłaszając propozycje, zmierzające do tworzenia, jak najlepszych warunków dla funkcjonowania firm. Regularne spotkania przedsiębiorców i władz miasta organizowane przez Izbę Przemysłowo-Handlową Rybnickiego Okręgu Przemysłowego w Rybniku dają możliwość monitorowania i wpływania na wydatki budżetowe gminy, jak również na politykę inwestycyjną. Spotkania takie odbywają się każdego roku, po uchwaleniu budżetu. Podczas spotkań członkowie izby przedstawiają swoje sugestie dotyczące, np. organizacji przetargów, czy też specyfikacji przetargowych tak, aby firmy z terenu działania Izby nie były pozbawione szans wzięcia udziału w przetargach. Przedsiębiorcy bardzo dobrze oceniają wyniki tych spotkań. Część zgłaszanych sugestii bywa uwzględniana w kolejnych budżetach uchwalanych przez Radę Miasta. Izba ta jest dobrym przykładem działań na szczeblu lokalnym. Współpraca skupia się na relacjach z władzami gminy i starostwa powiatowego. Operacyjnie, kontakty robocze mają miejsce na poziomie kierowników i pracowników wydziałów: Inwestycji, Dróg, a także Rozwoju, Promocji Gospodarczej i Integracji Europejskiej.

Spotkania z przedstawicielami samorządów są również stałą praktyką, stosowaną w Dolnośląskiej Izbie Gospodarczej. W trakcie spotkań, podczas dyskusji ustala się wspólne stanowiska dotyczące analizowanych zagadnień. Dyskusje najczęściej przebiegają bardzo sprawnie, gdyż zarówno przedsiębiorcy, jak i przedstawiciele miasta oraz województwa mają zazwyczaj dość zbliżone poglądy i w podobny sposób postrzegają rzeczywistość. Zdaniem prezesa IIG Zbigniewa Sebastiana ścisła współpraca z władzami samorządowymi jest efektem długoletnich, dobrych relacji z samorządowcami. Dobre relacje oraz wzajemne zaufanie stanowią kapitał, który pozwala na szybkie dochodzenie do porozumienia i rozwój miasta oraz regionu. Zarówno Izba, jak i samorzady zdają sobie sprawę, że sukces zależy nie od jednej osoby, czy instytucji, ale od współdziałania wszystkich. Takie – w sumie rzadko spotykane podejście – jest w opinii Izby podstawą do wydajnej i efektywnej współpracy, która ma miejsce na Dolnym Śląsku.

Ciekawym rozwiązaniem funkcjonującym w stolicy Małopolski jest Porozumienie na rzecz rozwoju Przedsiębiorczości w Krakowie. Porozumienie to buduje platformę współdziałania Gminy Kraków z organizacjami zrzeszającymi i reprezentującymi przedsiębiorców krakowskich, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji małych i średnich przedsiębiorstw. Istotną rolą Porozumienia jest dostarczenie możliwości wymiany informacji i doświadczeń dla poszczególnych instytucji. Zadaniem Porozumienia jest: opracowanie form wspierania małej i średniej przedsiębiorczości (MSP), opracowywanie programów ożywienia gospodarczego, opracowywanie programów w celu pozyskania środków pomocowych wspierających rozwój przedsiębiorczości w Krakowie, koordynowanie działań wspierających rozwój MSP przez współdziałające podmioty, promocja MSP, wspieranie instytucji wspomagających rozwój przedsiębiorczości, jak również inspirowanie badań dotyczących problematyki rozwoju przedsiębiorczości i rynku pracy, potrzeb oraz barier rozwoju sektora MSP. Funkcje administracyjne w Porozumieniu pełni Gmina, zapewniając pomieszczenia na jego spotkania, obsługę korespondencyjną oraz protokołów (i w niektórych przypadkach proponuje tematykę spotkań). W 2011 r. Porozumienie zajmowało się takimi tematami, jak dyskusja na temat Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Krakowa, przygotowaniem symposium na temat *Małe, średnie przedsiębiorstwa, drobny handel, rzemiosło i jego rola we współczesnej gospodarce w poszczególnych państwach*, dyskusją na temat Krakowskiego Programu Wspierania Przedsiębiorczości i Rozwoju Gospodarczego Miasta. W trakcie spotkań Porozumienia omawiano także zasady działania Punktu Obsługi Przedsiębiorcy.

Członkowie Porozumienia spotykają się na comiesięcznych posiedzeniach w ramach jednego dużego zespołu. Przyjęta poprzednio formuła spotkań w mniejszych grupach tematycznych nie sprawdziła się ze względu na niewielkie zainteresowanie i udział. Przedstawiciele organizacji zrzeszających przedsiębiorców oraz innych organizacji związanych z przedsiębiorczością uczestniczący w pracach Porozumienia, na jednym ze spotkań zdecydowali o utworzeniu jednego wspólnego zespołu Porozumienia, w którym utrzymano comiesięczną formułę spotkań. Z 17 organizacji i instytucji pierwotnie deklarujących swój udział w nowo stworzonej formule Porozumienia, w ciągu ostatnich kilku miesięcy liczba członków wzrosła do 23, z czego regularnie i aktywnie w posiedzeniach Porozumienia uczestniczy około 14 członków. Porozumienie jest niezależną i „niezbiu-

rokratyzowaną” platformą wymiany opinii i poglądów oraz zapoznawania się z polityką rozwoju miasta, szczególnie w aspektach dotyczących MSP. Otwarty charakter działania Porozumienia i dobrowolny udział jego członków wpływają na ich rzeczywiste zaangażowanie i pracę. Wspomniana inicjatywa pozwala oddziaływać na warunki działania firm, zapewniając swobodę ich funkcjonowania.

Przykładem regularnych spotkań z przedstawicielami władz samorządowych regionu oraz innymi osobami zaangażowanymi w tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w regionie są tzw. śniadania biznesowe organizowane przez Regionalną Izbę Gospodarczą Pomorza w Gdańsku⁴ czy Gdański Klub Biznesu. Przedsiębiorcy mają wówczas możliwość porozmawiania na neutralnym gruncie z decydentami na ważne dla nich tematy, przedstawienia problemów oraz zaprezentowania pożądaných rozwiązań.

2.2. Udział w pracach komisji i zespołów roboczych

Kolejną praktyką, umożliwiającą monitorowanie swobody działalności, jest udział w pracach komisji samorządowych. Działania tego typu prowadzi m.in. Izba Rzemieślnicza Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Szczecinie. Izba włącza się w regionalny i lokalny proces stanowienia prawa poprzez stały oraz doraźny udział w pracach stałych komisji rad gmin, miast i sejmiku. Jest również członkiem Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, w której pracodawcy, przedstawiciele władz i przedstawiciele pracowników omawiają kwestie ważne dla gospodarki regionu i relacji pracowniczych. W pracach komisji samorządowych biorą również udział przedstawiciele ławskiej Izby Gospodarczej. Najbardziej ścisła współpraca ma miejsce z Komisją Rozwoju Gospodarczego, Budżetu i Finansów Rady Miasta w Ławie. Przed kilku laty przedmiotem konsultacji z władzami miasta Ława była kwestia pomocy rozwojowej dla sektora MSP, finansowanej z budżetu samorządu.

W niektórych regionach tworzone są wspólne komisje samorządu terytorialnego i organizacji reprezentujących przedsiębiorców. Przykładem może być województwo małopolskie, gdzie powstała Komisja Wspólna Samorządów Terytorialnych i Gospodarczych Małopolski. Komisja powstała w wyniku konsultacji ze środowiskiem gospodarczym i przedstawicielami samorządów terytorialnych różnych szczebli, zaś formalnie została powołana uchwałą nr 665/03 Zarządu Województwa z 6.10.2003 roku. Celem Komisji jest wymiana informacji i uzgadnianie opinii wykorzystywanych w procesach decyzyjnych ważnych dla polityki gospodarczej województwa. Obie strony Komisji (władze samorządowe i przedsiębiorcy) są równorzędnymi partnerami, czego wyrazem jest uzgadnianie dokumentów przez obu przewodniczących i wspólne przewodniczenie obradom. Funkcję sekretariatu Komisji pełni Departament Gospodarki i Infrastruktury, przygotowując niezbędne materiały i koordynując zalecane dalsze działania. Komisja pracuje w oparciu o Regulamin przyjęty podczas pierwszego posiedzenia. W jej skład wchodzi wójtowie, starostowie oraz prezydenci miast z terenu województwa, a także przedstawiciele organizacji biznesowych. Komisja zajmuje się sprawami dotyczącymi m.in. infrastruktury drogowej, szkolnictwa zawodowego czy rynku pracy, a więc zagadnieniami, które mają bezpośredni wpływ na funkcjonowanie firm.

4 Więcej informacji nt. działalności RIGP – w studium przypadku w r. 4.

Z kolei w pracach zespołu ds. przygotowań województwa pomorskiego do realizacji inwestycji budowa elektrowni jądrowej, powołanego w maju 2009 r. przez Marszałka Województwa Pomorskiego oraz Wojewodę Pomorskiego uczestniczyli przedstawiciele wspomnianej Regionalnej Izby Gospodarczej Pomorza. Reakcją na problemy lokalnych przedsiębiorców było również zaproponowanie przez Przemyski Konwent Społeczno-Gospodarczy⁵, a następnie powołanie wspólnego (biznesowo-samorządowego) zespołu gospodarczego. W ramach prac zespołu przedsiębiorcy razem z władzami miasta wypracowali koncepcję funkcjonowania „Zielonego Rynku” w Przemyślu, targowiska należącego do Gminy Miejskiej Przemyśl.

Możliwości tworzenia dobrych warunków dla funkcjonowania firm stwarzają także stałe konferencje współpracy. Przykładem może być Stała Konferencja Współpracy Województwa Lubelskiego, która została powołana zarządzeniem wojewody lubelskiego na podstawie art. 7 ustawy z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Konferencja stanowi forum wymiany informacji i ustalania wspólnego stanowiska w sprawach objętych strategią rozwoju województwa oraz regionalnymi i krajowymi programami operacyjnymi. W skład osobowy konferencji wchodzi m.in. przedstawiciele organizacji biorących udział w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego po stronie samorządowej, przedstawiciele gmin i powiatów z terenu województwa lubelskiego oraz przedstawiciele partnerów społecznych i gospodarczych. Stronę rządową reprezentują przedstawiciele ministrów, których zakres działania obejmuje sprawy będące przedmiotem obrad Konferencji. Podobne konferencje działają również w pozostałych województwach, stając się forum do dyskusji nad problemami związanymi z wykorzystaniem środków unijnych w sposób zapewniający jak najlepsze warunki dla prowadzenia firm i zapewnienia swobody działalności gospodarczej.

2.3. Tworzenie delegatur przy władzach samorządowych

Monitorowanie swobody działalności gospodarczej ułatwia budowanie relacji z samorządami, poprzez tworzenie delegatur organizacji pozarządowych przy poszczególnych gminach. Gminy, jak wynika z opracowanego przez Instytut Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym modelu monitorowania, odpowiadają za największy obszar samorządowych decyzji i aktów prawnych, związanych z zapewnieniem swobody działalności gospodarczej. Tworzenie bezpośrednich delegatur przy poszczególnych gminach umożliwia dobry wgląd w proces decyzyjny. Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach wypracowała dobrą praktykę relacji z samorządami gminnymi opartych na delegaturach. Zgodnie z oceną izby, dla wielu jej członków najważniejszym partnerem współpracy jest samorząd lokalny. Powołanie delegatur izby pozwoliło na wyodrębnienie lokalnych grup działania, które mogły, dzięki temu działaniu, stać się silniejszymi i, co najważniejsze, miejscowymi partnerami dla władz gminnych. Lokalne delegatury izby charakteryzują się możliwością podejmowania inicjatywy współpracy z lokalnymi samorządami oraz pozwalają silniej aktywizować przedsiębiorców, często działających lokalnie, co utrudnia im zaistnienie na szczeblu regionalnym. Wyodrębnienie delegatur i wynikające z tego wzmocnienie lokalnych grup działania pozwala silniej umocować je

5 Więcej informacji nt. działalności PKSG – w studium przypadku w r. 4.

organizacyjnie. W efekcie rośnie możliwość nawiązywania i rozwoju kontaktów na szczeblach lokalnych. Należy podkreślić, że delegatury i działające w ich ramach lokalne grupy działania wymieniają się doświadczeniami, co pozwala na zrealizowanie podobnych projektów (np. warsztatów szkoleniowych) w różnych gminach. Model wypracowany w RIG w Katowicach stanowi dobry wzorzec dla organizacji działających na szczeblu regionalnym.

Robocze kontakty z władzami samorządowymi pozwalają także na wprowadzanie rozwiązań istotnych dla zainteresowanych podmiotów do polityki koncesyjnej. W sprawie zasad udzielania koncesji wypowiedziała się Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach.

2.4. Udział w pracach nad dokumentami strategicznymi samorządów

Przestrzeganie swobody działalności gospodarczej wymaga także udziału przedstawicieli przedsiębiorców w przygotowywaniu lokalnych i regionalnych strategii rozwoju, a także programów wykorzystania środków z UE. Przedstawiciele Izby w Białymstoku brali udział w pracach nad strategią rozwoju miasta oraz województwa, przy czym jednak, w opinii Izby, zakres konsultacji był w tym obszarze niewystarczający, a same strategie powstawały bardziej na zasadzie formalnego przymusu posiadania tego typu dokumentu, aniżeli w związku z rzeczywistym pragnieniem wykorzystania tego typu dokumentów do strategicznego planowania rozwoju. Nieco większy wpływ udało się uzyskać na ostateczny kształt regionalnej strategii innowacji, przyjętej w 2005 r., dzięki czemu zapewniono korzystne warunki dla powstawania innowacyjnych firm.

Praktykę konsultowania dokumentów strategicznych stosuje również Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach. Izba ta brała udział w opracowywaniu Strategii Rozwoju Woj. Śląskiego, jak również strategii rozwoju poszczególnych gmin: Rudy Śląskiej, Siemianowic, Czeladzi, Dąbrowy Górniczej, miasta Katowice, a także w konsultowaniu Regionalnej Strategii Innowacji w Województwie Śląskim na lata 2003-2013. Udział izby umożliwił wypracowanie szczegółowych rozwiązań w zakresie wsparcia finansowego dla MSP oraz w zakresie rozwiązań dotyczących wspierania przedsiębiorczości. Do wstępnych projektów przygotowanych przez samorządy izba składała własne propozycje rozwojowe, które zostały w istotnym stopniu uwzględnione. Uwzględnieniu zagadnień swobody działalności gospodarczej w dokumentach strategicznych służyły również warsztaty dla władz samorządowych dotyczące strategii rozwoju lokalnego, w których uczestniczyły takie miasta jak: Bielsko-Biała, Rybnik, Dąbrowa Górnicza i Ruda Śląska. Warto podkreślić, iż członkowie RIG w Katowicach nie byli z jej rekomendacji członkami żadnych organów władz samorządowych. Działania te pozwoliły na wprowadzenie rozwiązań zapewniających możliwie najlepsze wykorzystanie środków publicznych, przy zachowaniu równych szans dostępu dla wszystkich podmiotów. W prace nad Strategią Regionalną włączali się także przedstawiciele Izby Przemysłowo-Handlowej Rybnickiego Okręgu Przemysłowego. W pracach tych brało udział kilku przedstawicieli Izby, którzy byli członkami zespołów roboczych, a ich sugestie zostały uwzględnione w ostatecznej wersji dokumentu.

2.5. Działania na rzecz aktywizacji rynku pracy i kształcenia zawodowego

Działalność gospodarcza jest także uzależniona od właściwego wykorzystania środków przeznaczonych na aktywizację rynku pracy. Przedstawiciele Izby w Białymstoku są członkami Wojewódzkiej oraz Powiatowej Rady Zatrudnienia. Współpraca z Wojewódzkim Urzędem Pracy zaowocowała m.in. opracowaniem Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia. Dokument ten powstał w oparciu o zasadę dialogu i partnerstwa społecznego. Powołano Zespół ds. opracowania Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2005 r. Zespół złożony jest z osób będących przedstawicielami instytucji, które zgłosiły chęć uczestnictwa w opracowaniu planu, w tym m.in. Izby Przemysłowo-Handlowej w Białymstoku.

Zapewnienie swobody działalności gospodarczej wymaga także monitorowania dostosowania systemu szkolnictwa zawodowego do potrzeb przedsiębiorców. Dobre doświadczenia w tym zakresie ma Północna Izba Gospodarcza w Szczecinie. Izba konsultuje profile szkolnictwa zawodowego, tak aby unikać kształcenia uczniów w zawodach, na które aktualnie nie ma zapotrzebowania wśród firm i w miarę zmian gospodarczych dostosowywać specjalności zawodowe do zmieniających się potrzeb podmiotów gospodarczych. Bardzo dobrze oceniana jest również współpraca z urzędami pracy w zakresie szkolenia odpowiednio przygotowanych pracowników. Odbywają się cykliczne spotkania przedstawicieli Izby z pracownikami Wojewódzkiego Urzędu Pracy, czego efektem są wspólnie realizowane projekty szkoleniowe.

Również druga szczecińska izba – Izba Rzemieślnicza stara się pomóc samorządom w dopasowaniu rynku pracy do potrzeb przedsiębiorców. We współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy izba opracowała wykaz zawodów, w których, za przygotowanie zawodowe młodych pracowników, może być przyznawana refundacja kosztów poniesionych przez pracodawcę na wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne młodych pracowników, zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, w celu przygotowania zawodowego. Wykaz opracowany został na podstawie konsultacji społecznych, przeprowadzonych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie, w których uczestniczyli przedstawiciele m.in.: Kuratorium Oświaty w Szczecinie, Powiatowego Urzędu Pracy województwa zachodniopomorskiego, Zachodniopomorskiej Wojewódzkiej Komendy OHP, Izby Rzemieślniczej Małej i Średniej Przedsiębiorczości oraz Wojewódzkiego Ośrodka Doksztalcania Zawodowego i Szkoły Rzemiosł. Izba wchodziła również w skład Komitetu Ekspertów oraz Zespołu Roboczego, który przygotowywał Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia. Dokument ten przedstawiał kierunki interwencji na regionalnym rynku pracy i jego otoczeniu.

2.6. Inicjowanie debat publicznych

Innym sposobem reagowania na zjawiska niepokojące z punktu widzenia rozwoju gospodarczego danego obszaru jest inicjowanie debat publicznych przez organizacje pozarządowe. Na przykład w 2010 r. Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza zorganizowała debatę publiczną z powodu zaniepokojenia sposobem prowadzenia procesu prywatyzacyjnego grupy Energa S.A. - jednej z największych firm z siedzibą na Pomorzu. Dzięki temu, Izbie we współpracy z „Dziennikiem Bałtyckim” udało się

szeroko nagłośnić problem, zjednoczyć różne środowiska wokół kwestii prywatyzacji Energi S.A. i wystosować do rządu i innych właściwych instytucji szczebla centralnego wspólny Apel Pomorzan o ponowne rozważenie czasu oraz sposobu prywatyzacji firmy Energa.

Podobny sposób działania – udział w debacie publicznej nad „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” zastosowała w 2008 r. Nyska Regionalna Izba Gospodarcza⁶, która pragnęła powstrzymać władze przed podjęciem błędnych decyzji – niekorzystnych dla mieszkańców Nysy i lokalnego biznesu.

2.7. Spotkania z politykami

Stosunkowo często stosowaną formą wywierania wpływu na władze samorządowe różnych szczebli, ale również – na władze krajowe, są spotkania z politykami, zazwyczaj parlamentarzystami z danego regionu, a niekiedy także czołowymi politykami zależnie od podejmowanej problematyki. Spotkania z politykami dla zjednania sobie poparcia w kwestiach regionalnych na forum krajowym, a nawet europejskim, organizuje m.in. Gdański Klub Biznesu, Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza z Gdańska czy Rada Przedsiębiorczości Lubelszczyzny z Lublina⁷. Oprócz polityków organizacje przedsiębiorców najczęściej zapraszają także przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego danego województwa, władz miasta, powiatu oraz ważne dla rozwoju regionu osoby. Rada organizuje spotkania zarówno z pojedynczymi politykami, jak również spotkania grupowe – z udziałem wszystkich kluczowych dla danej kwestii postaci, również prezesów zarządów największych spółek regionu.

2.8. Przygotowywanie stanowisk, listy do władz publicznych

Organizacje pozarządowe wzmacniają podejmowane przez siebie akcje przygotowując stanowiska lub listy, których adresatem są właściwe władze. Rada Przedsiębiorczości Lubelszczyzny wysyła listy do polityków różnych szczebli, często kierując je do ministrów, ponieważ decyzje dotyczące zagadnień, które monitoruje rada zapadają na szczeblu centralnym. Podobnie postąpiło Forum Pracodawców w Kielcach, kiedy w 2009 r. przygotowało list do Ministra Pracy i Polityki Społecznej, zwracając uwagę na niekorzystne dla przedsiębiorców przepisy dotyczące tworzenia nowych miejsc pracy i uzyskiwania z tego tytułu rekompensat finansowych. Z kolei Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Łukowskiej⁸ na początku 2008 r. przygotowało list zaadresowany do Rady Powiatu Łukowskiego i przesłany do wiadomości Starosty Powiatu Łukowskiego, Burmistrza Miasta Łuków, Wojewody Lubelskiego oraz Marszałka Województwa Lubelskiego. W liście podjęto temat budowy drugiego odcinka tzw. małej obwodnicy Łukowa, jako inwestycji strategicznej dla miasta. Natomiast Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach przygotowała i skierowała do władz miasta stanowisko w sprawie obniżenia i zróżnicowania wysokości stawek podatku od środków transportu, uwzględniając jego wpływ na środowisko.

6 Więcej informacji nt. działalności NRIG – w studium przypadku w r. 4.

7 Więcej informacji nt. działalności RPL – w studium przypadku w r. 4.

8 Więcej informacji nt. działalności SPZŁ – w studium przypadku w r. 4.

2.9. Publikacja ogłoszeń w prasie

Publikacja ogłoszeń w prasie zwraca uwagę opinii publicznej na zaistniałe problemy, może również stanowić wyraz poparcia dla konkretnej inicjatywy. Jest jedną z form nacisku na władze, a także może pomagać w integrowaniu się danego środowiska lub różnych środowisk wokół istotnej dla danej społeczności sprawy. Publikacja ogłoszeń w prasie jest jedną ze stałych form działania Rady Przedsiębiorczości Lubelszczyzny, która zwykle umieszcza je w głównych gazetach regionalnych takich, jak dodatek do Gazety Wyborczej, Dziennik Lubelski czy Kurier Lubelski. Przykładowo - Rada publikowała ogłoszenia dotyczące budowy lotniska w Świdniku, budowy i modernizacji dróg ekspresowych na terenie województwa, wspierania przez lokalne samorządy działań na rzecz poszerzania Specjalnej Strefy Ekonomicznej i organizowania parków przemysłowych, a także lokalizacji siedziby PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. w Lublinie.

2.10. Wydawanie lokalnej gazety

Część organizacji pozarządowych wybiera jeszcze dalej posuniętą niż publikacja ogłoszeń w prasie formę wywierania nacisku na władze samorządowe – wydawanie własnej gazety. Zazwyczaj jest to podyktowane realizacją postulatu dotyczącego nieskrępowanego opiniowania poczynąń władz na forum publicznym, informowania społeczności lokalnych o ważnych dla nich sprawach, a także prezentowania własnych rozwiązań palących kwestii. Na przykład Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach wydaje bezpłatny dwumiesięcznik „Wolny Rynek” ukazujący się od ponad 5 lat. Od kilku lat swój magazyn – „Gazetę MSG” wydaje również Mareckie Stowarzyszenie Gospodarcze.⁹ Jest to magazyn, który według władz Stowarzyszenia na stałe wpisał się w marecki krajobraz prasowy i jest jedynym niezależnym wydawnictwem w Markach koło Warszawy. Motywacją do wsparcia powstania nowej, lokalnej gazety reklamowo-publicystycznej pod nazwą „Konik Polny” dla Przemyskiego Konwentu Społeczno-Gospodarczego było przekonanie, że lokalne gazety ukierunkowane są na informacje mało interesujące dla lokalnych stowarzyszeń, dlatego w połowie 2010 r. Konwent podjął działania mające na celu rozpoczęcie wydawania nowej gazety, docierającej do dwóch powiatów Podkarpacia.

2.11. Formułowanie deklaracji poparcia

Godną polecenia, a stosunkowo rzadko spotykaną praktyką wpływania na władze samorządowe jest formułowanie tzw. deklaracji poparcia. Jest to stały element działalności Rady Przedsiębiorczości Lubelszczyzny, która od 2008 r. formułuje „Deklarację Lubelską”.¹⁰ Na początku każdego roku członkowie Rady opracowują dokument zawierający najważniejsze cele służące rozwojowi gospodarczemu regionu w danym roku, a następnie organizacja stara się doprowadzić do tego, aby poparli ją wszyscy politycy odpowiadający za rozwój Lubelszczyzny oraz lokalni przedsiębiorcy. Poparcie wyrażane jest poprzez osobiście złożone na dokumencie podpisy, co odbywa się w trakcie dorocznego, uroczystego spotkania i cieszy się ogromnym zainteresowaniem mediów, chętnie relacjonujących to unikatowe w skali kraju przedsięwzięcie. Podpisanie przez lokalnych polityków i przedsiębiorców „Deklaracji Lubelskiej” jest publicznym zobowiązaniem do

⁹ Więcej informacji nt. działalności MSG – w studium przypadku w r. 4.

¹⁰ „Deklaracje Lubelskie” dostępne są na stronie: http://rpl.lublin.pl/menu/0_1/

lobbowania, ponad wszelkimi podziałami, na rzecz Lubelszczyzny u najwyższych władz krajowych i tym samym zobowiązaniem do współpracy z Radą Przedsiębiorczości Lubelszczyzny przy sprawach, o które zamierza zabiegać rada.

2.12. Kampanie społeczne

Spektakularną formą reagowania na decyzje władz przez organizacje pozarządowe jest organizowanie kampanii społecznych. Zwykle są one rezultatem działań koalicji różnych organizacji i obejmują kilka różnych elementów, na przykład: ogłoszenia w prasie i telewizji, otwarte debaty publiczne, listy czy apele do właściwych władz, manifestacje (marsze lub pikety) oraz kampanię outdoorową. Przykładem takiej akcji był zorganizowany na przełomie lat 2010/2011 przez Radę Przedsiębiorczości Lubelszczyzny wspólnie z innymi organizacjami i władzami samorządowymi sprzeciw wobec przesunięcia w czasie modernizacji drogi S-17 na odcinku Warszawa – Lublin – Piaski. Oprócz listu otwartego do Premiera RP i Ministra Infrastruktury, opublikowanego również w „Gazecie Wyborczej”, reklam w prasie i spotów w telewizji, w Warszawie umieszczono bilbordy nawołujące do budowy wstrzymywanej drogi ekspresowej S-17 Lublin – Warszawa. Ponadto pracodawcy wraz ze związkami zawodowymi Lubelszczyzny zorganizowali przed siedzibą Rady Ministrów w Warszawie pikietę z udziałem kilkuset osób. W kancelarii premiera złożono petycję w tej sprawie, podpisaną przez kilkadziesiąt tysięcy mieszkańców Lubelszczyzny. Mareckie Stowarzyszenie Gospodarcze we współpracy z innymi organizacjami społecznymi także włącza się w akcje społeczne, na przykład w akcję „Tak dla Obwodnicy Marek” zorganizowaną w 2009 r.

2.13. Zasady lokalizacji sklepów wielkopowierzchniowych

Jednym z częściej podejmowanych tematów, zapewniających równe szanse działania małym i średnim przedsiębiorstwom handlowym jest lokalizacja sklepów wielkopowierzchniowych. Działania w tym zakresie nie mogą polegać na całkowitym blokowaniu lokalizacji dużych centów handlowych, bo jest to sprzeczne z interesem mieszkańców, ale na ustaleniu takich warunków działania obiektów wielkopowierzchniowych, aby funkcjonowały w sposób tworzący nowe możliwości dla już działających podmiotów, np. poprzez lokalizację również małych firm handlowych i usługowych w budowanych centrach handlowych. Przykładem tego typu działania może być inicjatywa podjęta przez omawianą powyżej izbę w Białymstoku. Izba zgłaszała własne propozycje w zakresie lokalizacji obiektów wielkopowierzchniowych. W rezultacie wejście dużych sieci handlowych do Białegostoku udało się przeprowadzić w sposób naruszający w jak najmniejszym stopniu interesy lokalnych przedsiębiorstw. Podobne prace prowadziła również Izba Rzemieślnicza Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Szczecinie, zgłaszając propozycje pozytywnie rozpatrzone przez samorząd lokalny.

2.14. Propozycje zmian w systemie podatkowym

Organizacje pozarządowe mogą również zgłaszać propozycje dotyczące obciążeń podatkami lokalnymi. Łąska Izba Gospodarcza dostrzegła, że jedną z przyczyn nadmiernych obciążeń administracyjnych jest obciążenie przedsiębiorstw działających sezonowo, uzy-

skujących przychody najczęściej w sezonie letnim, podatkiem od nieruchomości za cały rok. Firmy te musiały zamykać działalność jesienią i otwierać ją w kolejnym sezonie, co narażało je na duże obciążenia administracyjne. Izba przygotowała projekt uchwały, który został zgłoszony Radzie Miasta. W opinii dyrektora ławskiej Izby Gospodarczej Marka Słocińskiego głównym czynnikiem, który decyduje o możliwości wpływu izby gospodarczej na stanowione prawo jest jej siła i rozpoznawalność. Te właśnie czynniki plus tradycja i rzetelność w działaniu doprowadziły do sytuacji, że IIG w zadowalającym stopniu ma możliwość wpływu na stanowione prawo.

2.15. Inspirowanie dyskusji na kluczowe dla regionu tematy

Inicjowanie pożądanych zmian jest łatwiejsze, jeżeli organizacji zabiegającej o te zmiany uda się zintegrować różne środowiska wokół danej sprawy. Aby to było możliwe ważne jest zmotywowanie tych środowisk do merytorycznej i publicznej dyskusji nad konkretną kwestią. Pracując nad przyjaznym klimatem dla realizacji inwestycji budowa elektrowni jądrowej na Pomorzu, przedstawiciele Regionalnej Izby Gospodarczej Pomorza włączyli się w prace zespołu powołanego w maju 2009 r. przez Marszałka Województwa Pomorskiego oraz Wojewodę Pomorskiego. Zadaniem zespołu było uruchomienie Forum Dialogu i Współpracy. Forum ma umożliwiać merytoryczną i publiczną dyskusję z udziałem reprezentantów różnych kręgów nad szansami oraz sposobami przewyższania ewentualnych zagrożeń związanych z rozwojem energetyki jądrowej i innych źródeł energii. Forum ma także mobilizować różnych aktorów lokalnych do współdziałania w związku z planowanymi inwestycjami.

2.16. Organizowanie misji gospodarczych i rozwijanie współpracy międzynarodowej

Podejmowaniu korzystnych dla swobody działalności gospodarczej decyzji władz samorządowych służy również rozwijanie współpracy międzynarodowej przez organizacje przedsiębiorców. Należy do nich organizowanie misji zagranicznych i spotkań bilateralnych zarówno w kraju, jak i zagranicą. Regułą jest udział w tych przedsięwzięciach kluczowych przedstawicieli władz samorządowych, co następnie ułatwia podejmowanie decyzji sprzyjających współpracy przedsiębiorców i decyzji zachęcających zagraniczny biznes do zainwestowania w Polsce, o co także zabiegają organizacje pozarządowe, reprezentujące przedsiębiorców. Zagraniczne misje gospodarcze i spotkania bilateralne organizował m.in. Przemyski Konwent Społeczno-Gospodarczy (pragnąc wykorzystać swoje przygraniczne położenie) czy Nyska Regionalna Izba Gospodarcza, która z myślą o zdynamizowaniu rozwoju gospodarczego regionu przyciągała na swoje spotkania oprócz przedsiębiorców, również Burmistrza Nysy, Starostę, przedstawicieli władz wojewódzkich, instytucji finansowych (banków, firm ubezpieczeniowych i leasingowych) oraz dyplomatów – ambasadorów, konsulów i radców handlowych z Czech, Niemiec, Kolumbii czy Urugwaju.

2.17. Powoływanie organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów i ciał kolegialnych

Zabieganie o korzystne dla swobody działalności gospodarczej rozwiązania ułatwia organizacjom pozarządowym wspieranie tworzenia a nawet powoływanie nowych podmiotów. Takie działania podejmuje m.in. Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza z Gdańska, która pod koniec 2010 r. utworzyła Fundację Rozwiązań Ekoenergetycznych oraz Bałtyckie Centrum Transferu Technologii S.A., a także zainicjowała utworzenie „Stowarzyszenia na rzecz budowy elektrowni jądrowej w województwie pomorskim”, zawiązanego w styczniu 2011 r. Fundacja będzie promować rozwiązania ekoenergetyczne oparte o komercyjne i innowacyjne technologie oraz będzie się zajmować doradztwem i promocją w zakresie ekologii i edukacji. Z kolei Bałtyckie Centrum Transferu Technologii S.A. powstało w odpowiedzi na zainteresowanie ze strony biznesu, świata nauki i samorządów regionu oraz zapotrzebowanie na usługi oferowane przez spółkę, takie jak: doradztwo i transfer wiedzy w zakresie wynalazczości i innowacyjności w energetyce odnawialnej, informatyce, biotechnologii, farmacji dla przedsiębiorstw i nauki na Pomorzu. Utworzenie „Stowarzyszenia na rzecz budowy elektrowni jądrowej w województwie pomorskim” było inspirowane dążeniem do stworzenia pozytywnej atmosfery społecznej wokół budowy elektrowni jądrowej, jak również przygotowanie do tego przedsięwzięcia otoczenia biznesowego Pomorza.

Powstawanie nowych podmiotów wspiera również Przemyski Konwent Społeczno-Gospodarczy, który pomagał w utworzeniu i rejestracji Przemyskiej Kongregacji Kupieckiej, a także wypracował koncepcję i doprowadził do powołania Stowarzyszenia Przemyski Uniwersytet Trzeciego Wieku. Konwent zainicjował także zaktywizowanie Miejskiej Rady Organizacji Pozarządowych w Przemysłu, a następnie doprowadził do stworzenia Miejskiej Rady Pożytku Publicznego, która jest lepiej umocowana formalnie niż Miejska Rada Organizacji Pozarządowych. W czerwcu 2011 r. Rada Miasta Przemysła powoła Miejską Radę Pożytku Publicznego. Opisane działania poszerzają możliwości wpływania organizacji tworzących lub wspierających tworzenie nowych podmiotów czy ciał na poczynania władz samorządowych, a także przyczyniają się do budowania koalicji lokalnych oraz integracji różnych środowisk dla lepszej współpracy z władzami samorządowymi na różnych szczeblach.

Spektakularnym przykładem inicjatywy gdańskiego środowiska biznesowego miasta i regionu jest powstanie pierwszego w Polsce Społecznego Komitetu Wspierania EURO 2012, dla jak najlepszego wykorzystania szans, jakie niesie z sobą to wydarzenie.¹¹ Komitet utworzony w maju 2007 r. pod patronatem Prezydenta Miasta Gdańska Pawła Adamowicza, składa się z 40 osób reprezentujących m.in. główne organizacje pomorskich przedsiębiorców i pracodawców, np.: Związek Pracodawców Forum Okrętowe, Pomorską Radę Przedsiębiorczości, BCC, Gdański Klub Biznesu, Pomorską Izbę Rzemieślniczą Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Pomorską Radę Przedsiębiorczości, Wojewódzkie Zrzeszenie Handlu i Usług, Polską Izbę Gospodarczą Restauratorów i Hotelarzy, Polskie Stowarzyszenie Kobiet Biznesu, Krajową Izbę Gospodarki Morskiej, Gdański Związek Pracodawców, Pomorski Związek Pracodawców „Przedsiębiorczość”, Pomorską Okręgową Izbę Inżynierów

11 Na podst. informacji na stronie: <http://www.euro.gdansk.pl/skwe>

rów Budownictwa, Regionalny Oddział Krajowej Izby Biegłych Rewidentów w Gdańsku. Do Komitetu należą także: radny Miasta Gdańska, indywidualni przedsiębiorcy, szefowie czołowych firm Wybrzeża i naukowcy. Główne cele działalności Komitetu polegają na: organizacyjnym wsparciu społecznych inicjatyw towarzyszących przygotowaniom do UEFA Euro 2012, pozyskiwaniu środków finansowych na realizację inicjatyw społecznych, monitorowaniu przygotowań techniczno-organizacyjno-budowlanych do UEFA Euro 2012, inicjowaniu przedsięwzięć związanych z podniesieniem poziomu usług w Trójmieście, budowaniu atmosfery społecznego zaangażowania w przygotowania do Euro 2012, a także wsparciu przygotowań programu imprez towarzyszących UEFA Euro 2012. Komitet działa w oparciu o regulamin. W ramach Komitetu powstały zespoły robocze:

- zespół wsparcia organizacji młodzieżowych imprez sportowych oraz budowy i modernizacji boisk szkolnych i osiedlowych,
- zespół do spraw gastronomii,
- zespół do spraw turystyki i hotelarstwa,
- zespół wsparcia organizacji imprez towarzyszących UEFA Euro 2012,
- zespół wsparcia zagospodarowania stadionu na Letnicy,
- zespół wsparcia logistyczno-transportowego,
- zespół wsparcia działań związanych z budową stadionu na Letnicy i obiektów towarzyszących,
- zespół do spraw wymiany międzynarodowych doświadczeń z przedstawicielami biznesu krajów wcześniej uczestniczących w organizacji dużych imprez sportowych,
- zespół do spraw infrastruktury IT na potrzeby bezpieczeństwa publicznego.

W skład zespołów powołanych do realizacji celów Komitet, oprócz jego członków, mogą wchodzić eksperci oraz osoby zaproszone do współpracy. Każdy z zespołów powinien opracować swój program działania oraz okresowo na posiedzeniach plenarnych Komitetu przedstawić jego realizację. Sekretariat Komitetu znajduje się w biurze Gdańskiego Klubu Biznesu, który był jednym z inicjatorów powołania tego ciała.

2.18. Konferencje i seminaria

Dobrą okazją do przedstawiania władzom samorządowym proponowanych przez organizacje pozarządowe rozwiązań czy preferowanych kierunków rozwoju, a także do zacieśniania współpracy pomiędzy przedsiębiorcami oraz władzą publiczną są konferencje i seminaria tematyczne z udziałem przedstawicieli władz gminnych, powiatowych i regionalnych. Większość organizacji organizuje te przedsięwzięcia. Mają one różną skalę, program i uczestniczą w nich interesujący goście. Na przykład w 2010 r. Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza zorganizowała m.in. konferencję pt.: „Gospodarka inwestycyjna samorządów regionu powiatu tczewskiego w latach 2010-2020” oraz „Innowacyjne rozwiązania pomocą w efektywnym zarządzaniu energią gminy i przedsiębiorstwa”, w której, poza przedsiębiorcami, uczestniczyli przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego, Starosta Tczewski oraz gminy powiatu tczewskiego, jak również przedstawiciele dostawców mediów technicznych. W trakcie konferencji przedstawiciele biznesu i władz publicznych dyskutowali na temat planowanych inwestycji. W 2011 r. RIGP oraz Fundacja Rozwiązań Eko-Energetycznych powołana przez Izbę, współorganizowały Pomorskie

Dni Energii w Gdańsku. Uczestnikami wydarzenia byli reprezentanci różnych środowisk. Prezentacje i dyskusje, które toczyły się w czasie imprezy z pewnością przyczyniły się do stworzenia przyjaznej atmosfery wokół rozwoju inwestycji energetycznych w regionie i zacieśnienia współpracy samorządu województwa pomorskiego z licznymi partnerami - regionalnymi przedsiębiorstwami, instytucjami otoczenia biznesu i uczelniami wyższymi, współtworzącymi regionalną politykę energetyczną.

Wyjątkowym wydarzeniem będzie w październiku 2011 r. Europejski Kongres Małych i Średnich Przedsiębiorstw, organizowany przez Regionalną Izbę Gospodarczą w Katowicach pod hasłem „Nauka – biznes – samorząd terytorialny. Razem dla gospodarki”. Izba zamierza w ten sposób popularyzować współpracę tych trzech sfer, uwzględniając udział przedstawicieli JST we wszystkich panelach oraz organizując specjalny, odrębny panel poświęcony zadaniom samorządu terytorialnego we wspieraniu MŚP i oczekiwaniom MŚP w tym zakresie.

Nyska Regionalna Izba Gospodarcza również od wielu lat współorganizuje konferencje i spotkania otwarte. W tym przypadku stałym partnerem kooperującym z izbą jest Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie (PWSZ). Wspólne konferencje o tematyce szeroko pojętego rozwoju gospodarczego regionu, a także otwarte spotkania - wykłady, prowadzone przez krajowe autorytety w dziedzinie ekonomii, gości zagranicznych i inne osobistości interesujące dla nyskich przedsiębiorców i studentów PWSZ są zarówno doskonałą okazją do integrowania przedsiębiorców zrzeszonych w NRIG z pracownikami naukowymi, jak i do poprawiania i zacieśniania relacji z przedstawicielami władz publicznych, którzy zazwyczaj uczestniczą w tych wydarzeniach.

Innym przykładem cyklicznych imprez jest doroczne forum gospodarcze współorganizowane przez Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Łukowskiej, które przy tej inicjatywie współpracuje z licznymi instytucjami – kluczowymi dla rozwoju lokalnego, jak: Starostwo Powiatowe w Łukowie, Urząd Miasta Łuków, Urząd Gminy Łuków, Siedlecka Loża BCC oraz Centrum Doradztwa Finansowego. W trakcie forum, które odbywało się pod hasłem „Małe i Średnie Przedsiębiorstwa motorem rozwoju Powiatu Łukowskiego”, przedsiębiorcy starali się przedstawić władzom publicznym, ale i mieszkańcom, jak ważne dla rozwoju gospodarki jest pomyślne prosperowanie lokalnych firm i jaka jest ich rola dla powodzenia całego powiatu.

2.19. Spotkania podsumowujące

Dosyć często praktyką stosowaną przez organizacje monitorujące działania władz samorządowych są spotkania podsumowujące z udziałem przedstawicieli kluczowych dla danej organizacji władz. Wówczas przedsiębiorcy podsumowują dokonania władz – sukcesy, ale i porażki, starają się też zobowiązać władze do podejmowania inicjatyw korzystnych dla rozwoju gospodarczego. Takie spotkania organizuje na przykład Forum Pracodawców w Kielcach. Członkowie Forum zaprosili na spotkanie opłatkowe odbywające się w świątecznej atmosferze m.in. wojewodę świętokrzyskiego - Bożentynę Pałkę-Korubę oraz wicemarszałka województwa świętokrzyskiego Zdzisława Wrzałkę, co zawsze jest dobrym sposobem na podtrzymywanie przyjaznych relacji. Podobne spotkania przeprowadzają m.in. Rada Przedsiębiorczości Lubelszczyzny, Przemyski Konwent

Społeczno-Gospodarczy, Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza i Nyska Regionalna Izba Gospodarcza.

2.20. Docenianie osiągnięć lokalnych polityków, przedstawicieli władz i ludzi biznesu

Praktyką zjednoczającą organizacjom pozarządowym sojuszników we wpływaniu na decyzje władz samorządowych jest docenianie osiągnięć polityków, przedstawicieli samorządów, jak również ludzi biznesu. Przykładem programu promującego ludzi sukcesu jest Galicyjski Salon Sukcesu od lat realizowany przez Przemyski Konwent Społeczno-Gospodarczy. W trakcie cyklicznych imprez prezentowani są politycy, samorządowcy, ludzie kultury i biznesu z regionu przemyskiego, którzy odnieśli sukces. Jest to dobra okazja do utrzymywania i poprawiania relacji z przedstawicielami władz publicznych różnych szczebli, jak również do integracji stowarzyszeń miasta i regionu.

Przyznawanie wyróżnień politykom najpełniej wspierającym rozwój gospodarczy regionu jest jedną ze stałych metod działania Rady Przedsiębiorczości Lubelszczyzny. Rada co roku nagradza osoby, które w swoich działaniach najskuteczniej przyczyniają się do rozwoju gospodarczego województwa lubelskiego. Z kolei Nyska Regionalna Izba Gospodarcza w 2009 r. specjalnymi dyplomami uhonorowała instytucje i osoby, które w ciągu minionych 5 lat szczególnie wspierały działalność izby i wybitnie przyczyniły się do rozwoju współpracy gospodarczej w regionie.

Można stwierdzić, że wymienione działania w dużym stopniu mają na celu wytworzenie i podtrzymanie dobrych, przyjaznych relacji organizacji pozarządowych z władzami samorządowymi różnych szczebli, z innymi organizacjami reprezentującymi różne grupy interesu, a także dziennikarzami i ważnymi dla pomyślnego rozwoju danej społeczności aktorami lokalnymi. Jedynie współpraca, działanie w koalicjach, wzajemne wspieranie się i zrozumienie przez opinię publiczną czasami skomplikowanych zagadnień prowadzi do podejmowania mądrych decyzji, korzystnych dla różnych grup społecznych.

Źródła internetowe:

1. <http://rpl.lublin.pl>
2. <http://www.euro.gdansk.pl>

Część II

Rozdział

3

**Sposoby budowania koalicji na rzecz zmian
w środowiskach biznesowych i wspólnotach terytorialnych**

3

Sposoby budowania koalicji na rzecz zmian w środowiskach biznesowych i wspólnotach terytorialnych

PRZEMYSŁAW KULAWCZUK

3.1. Koalicje na rzecz zmian dla zwiększenia swobody działalności gospodarczej

Koalicja na rzecz zmian jest zorganizowaną formą wspólnego działania niezależnych od siebie organizacji lub osób na rzecz doprowadzenia do określonej zmiany albo w zakresie legislacji, albo w zakresie określonej polityki. Koalicja na rzecz zmian jest aliansem skoncentrowanym wokół pewnego tematu, który może być bardzo wąski (jedna sprawa do załatwienia) albo szerszy (regulacja lub deregulacja określonej sfery). Alians ten może jednoczyć jednostki z różnych obszarów i to niekoniecznie bezpośrednio związanych z tematem (np. jednostki naukowe, edukacyjne, pomocowe, promocyjne itp.). Koalicja na rzecz zmian nie jest grupą lobbingową, która z reguły dąży do osiągnięcia celów członków grupy. Koalicje na rzecz zmian bardzo często realizują interesy części członków grupy, ale zasadnicza koncepcja ideowa koalicji polega na włączeniu do koalicji takich podmiotów, które kierują się dobrem wspólnym. Dobro wspólne jako podstawa ideowa funkcjonowania koalicji na rzecz zmian jest najważniejszą cechą odróżniającą ją od grup lobbingowych, działających wyłącznie w interesie grupy lub jej poszczególnych członków. W praktyce wiele grup lobbingowych również poszerza swój skład o podmioty niezainteresowane bezpośrednio regulacją, tak aby stworzyć wrażenie, że jest to koalicja działająca na rzecz dobra wspólnego. Tak więc posiadanie w nazwie członu „koalicja” nie zawsze oznacza koalicję działającą na rzecz wspólnego dobra, może być to bowiem dobrze przygotowana marketingowo grupa lobbingowa.

Poniżej przedstawiono przykłady koalicji na rzecz zmian wraz ze wskazaniem ich głównego celu oraz z komentarzem na ile mogą one realizować cel oparty o wspólne dobro. Zestawienie zawiera nie tylko koalicje powstałe w celach biznesowych, ale także inne, ponieważ koalicje na rzecz swobody działalności gospodarczej powinny korzystać z doświadczenia wszelkich dobrze działających koalicji.

Tabela 1. Cele koalicji na rzecz zmian oraz ich charakter w praktyce polskiej i zagranicznej (wybrane przykłady)

Nazwa koalicji	Cel koalicji	Stopień realizacji dobra wspólnego przez koalicję
Koalicja na Rzecz Równych Szans	Zapewnienie równych szans w zakresie zatrudniania oraz w życiu publicznym.	Bardzo wysoki.
Świętokrzyska Koalicja na Rzecz Rodzicielstwa Zastępczego	Uzyskanie wsparcia dla rodzin zastępczych w celu ograniczenia przebywania sierot w domach dziecka.	Bardzo wysoki, zrozumiały powszechnie.
Sieć Akcji Pestycydowej	Uzmysłowienie rolnikom skutków stosowania pestycydów i zachęcenie ich do alternatywnych metod ochrony roślin.	Wysoki, chociaż mogą być podnoszone zastrzeżenia czy działania koalicji nie są prowadzone w interesie dostawców alternatywnych metod ochrony roślin.
Koalicja na Rzecz Zdrowia Psychicznego	Tworzenie warunków dla poprawy zdrowia psychicznego osób chorych i zagrożonych tego typu chorobami.	Bardzo wysoki.
Koalicja na Rzecz Autogazu	Stworzenie warunków dla systematycznego rozwoju rynku autogazu jako tańszej i bardziej ekologicznej alternatywy dla dotychczasowych paliw samochodowych.	Cele proekologiczne należy niewątpliwie zaliczyć do celów dobra wspólnego, zapewnienie tańszych paliw ma charakter socjalny, zwłaszcza dla biedniejszych kierowców, ale niższe ceny oznaczają uszczerbek dla skarbu państwa, jak twierdzą krytycy, według części obserwatorów jest to grupa lobbująca.
Koalicja na Rzecz Biopaliw	Stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju rynku biopaliw albo poprzez ulgi podatkowe albo poprzez przymus mieszania biopaliw z paliwami tradycyjnymi – kierowanie się względami ekologicznymi.	Motywowanie celów ekologicznych jest oparte na dobru wspólnym, ale przymus stosowania biopaliw jest sprzeczny z dobrem wspólnym, jakim jest konkurencja rynkowa.

Nazwa koalicji	Cel koalicji	Stopień realizacji dobra wspólnego przez koalicję
Koalicja na Rzecz Wolnego Rynku Części Samochodowych	Celem koalicji jest stworzenie konkurencyjnego rynku części samochodowych w Polsce i likwidacja monopoli dotychczasowych producentów, a także obniżenie cen dla klientów.	Cele realizują dobro konsumenta i konkurencyjnego rynku. Według producentów samochodów koalicja jest grupą lobbingsową pragnącą produkować produkty, z których wiele jest chronionych i narusza to prawa właścicieli własności intelektualnej.
Koalicja na Rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności	Celem koalicji jest rozwój elektronicznych mikropłatności na polskim rynku bankowym.	Według krytyków jeżeli zostaną wprowadzone ograniczenia transakcji gotówkowych to skorzystają na tym tylko banki, jak to miało miejsce w 1995, kiedy ograniczono obrót gotówką.
Koalicja na Rzecz Osób	Celem koalicji jest jak najszersze włączenie osób niepełnosprawnych do życia oraz pomoc w ich codziennych sprawach.	Cel koalicji realizuje interes grupy osób upośledzonych, więc jest to faktycznie dążenie do wyrównywania szans.
Koalicja na Rzecz Społeczeństwa Informacyjnego	Celem koalicji jest zachęcanie administracji i społeczeństwa do stosowania instrumentów elektronicznych, w tym poprzez bezpłatny dostęp do Internetu na terenach wiejskich.	Koalicja ta nie ma jasnych celów a czasami jej cele szczegółowe (np. wprowadzenie bezpłatnego Internetu na wsi) są sprzeczne z rozwojem biznesu komercyjnego.
Koalicja na Rzecz Walki z Cukrzycą	Celem koalicji jest ograniczenie zagrożenia cukrzycą oraz wszechstronna pomoc osobom chorym.	Cel o charakterze dobra wspólnego, skierowany do grupy upośledzonej ciężką chorobą.
Koalicja Antypiracka	Celem koalicji jest wymuszenie przestrzegania prawa własności intelektualnej, jednak w sytuacji gdy prawo to jest niejasne lub nieokreślone – reprezentuje interesy członków koalicji, które zostały naruszone.	Cel jest istotny, ale dotyczy grupy bardzo zasobnej finansowo, co czasami wywołuje uwagi, że jest to grupa lobbingsowa. Czasami działania koalicji mogą mieć charakter lobbingsowy, w sytuacji, kiedy żąda ona działań wykraczających poza zakres polskiego prawa.

Nazwa koalicji	Cel koalicji	Stopień realizacji dobra wspólnego przez koalicję
Koalicja na Rzecz Przyjaznego Transportu	Celem koalicji jest rozwój transportu miejskiego ekonomicznego i opartego na poszanowaniu środowiska oraz przyjaznego dla osób niepełnosprawnych i starszych.	Cele oparte są na dobru wspólnym, jednak działania koalicji mogą stymulować rozwój określonych rodzajów napędu transportu, norm środowiskowych i innych elementów, które będą zwiększać wymagania dla biznesu.
Koalicja na Rzecz Zniesienia Podatku VAT od bezpłatnej pomocy	Celem koalicji jest przekazywanie pełnych kwot darowizn na rzecz osób potrzebujących.	Cel oparty jest na dobru wspólnym, ale krytycy mogą oskarżać koalicję o działanie na rzecz ograniczenia przychodów budżetowych.
Kongres Przedsiębiorczości (Polska)	Poszerzenie swobody działalności gospodarczej poprzez współpracę kilkunastu najważniejszych organizacji przedsiębiorców w Polsce.	Celem jest zapewnienie możliwie najlepszych warunków dla funkcjonowania przedsiębiorstw w Polsce.
UK Climate Change Coalition	Wdrażanie działań mających na celu ochronę klimatu.	Cel oparty na dobru wspólnym, jednak niejasnym, oskarżenia o działanie na rzecz grup interesu związanych z biznesem ekologicznym.
Pennsylvania Freedom of Information Coalition	Uzyskanie pełnej przejrzystości działania władz publicznych Pensylwanii.	Cel oparty na dobru wspólnym.
McCurtain County Coalition for Change (Oklahoma)	Stymulowanie zmian społecznych i ekonomicznych w hrabstwie MCCurtain.	Wielotematyczna koalicja na rzecz zmian o charakterze terytorialnym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji dostępnych w Internecie.

Przegląd celów różnych koalicji na rzecz zmian wskazuje na poniżej podane wnioski.

- W im większym stopniu dana koalicja zajmuje się sprawami ludzi i grup upośledzonych, w tym większym stopniu akceptuje się cele koalicji zbliżone do lobbingowych.
- W im większym stopniu koalicja na rzecz zmian dąży do dobra wspólnego, którego wdrożenie polepszy sytuację materialną grup już zamożnych, w tym większym stopniu traktowana jest jako grupa lobbingowa i to niezależnie od celu

(np. koalicja antypiracka), niestety większość koalicji przedsiębiorców może być tak postrzegana przez społeczeństwo.

- Zdecydowanie przeważają koalicje związane do rozwiązania konkretnej sprawy albo polepszenia sytuacji jakiejś konkretnej grupy docelowej.
- Koalicji dla celów ogólnych jest niewiele. Najczęściej ich tematyka dotyczy rozwoju jakiegoś obszaru lub dziedziny.
- Koalicje powołuje się najczęściej do rozwiązania konkretnych tematów w drodze prawnej lub w postaci uzyskania decyzji o alokacji określonych funduszy, kiedy te cele zostaną osiągnięte, koalicja traci swoją moc.
- Niektóre koalicje łączą cele oparte na dobru wspólnym z realizacją interesów określonych grup lobbingsowych, czasami trudno jest określić czy dana koalicja dąży do dobra wspólnego czy do realizacji grup interesu.
- Część koalicji na rzecz zmian buduje swoje cele kosztem innych grup, jest tak niewątpliwie w przypadku większości koalicji związanych z ochroną klimatu, których celowość jest wysoce dyskusyjna.
- Niektóre koalicje powołując się na dobro wspólne (ekologia) pragną likwidować inne dobra wspólne (np. funkcjonowanie wolnego rynku i swobodę wyboru konsumenta).
- Cele niektórych koalicji na rzecz zmian mogą mieć silne podteksty polityczne, np. wówczas gdy w wyniku wdrożenia zmian, o które zabiegają koalicje, bardzo poprawia się lub pogarsza sytuacja innych grup, co oczywiście wywołuje kontrreakcję.
- Najlepiej motywowane są koalicje o celach prospołecznych, w takim układzie warto tak formułować cele koalicji przedsiębiorców, aby pokazywać, że faktycznie realizuje ona cele prospołeczne (zatrudnienie, wpływy podatkowe, rozwój lokalny itp.).
- Trudno jest potraktować formalne porozumienia organizacji przedsiębiorców, np. Wojewódzkie Sejmiki Samorządu Gospodarczego jako koalicje na rzecz zmian, ponieważ w praktyce są one ciałami konsultacyjnymi administracji regionalnej i w większości nie są nastawione na przeforsowanie zmian opartych o dobro wspólne, tylko są przedstawicielstwami organizacji przedsiębiorców, powołanymi do koordynacji ich stanowisk. Jednak wobec dużych różnic, koncepcja ta traci obecnie na znaczeniu i zastępowana jest silnymi regionalnymi izbami gospodarczymi.
- Koalicje na rzecz zmian działają najczęściej w sposób kampanijny - od tematu do tematu i bardzo rzadko w sposób systematyczny monitorują jakąś problematykę. Podejście kampanijne ma bardzo duże znaczenie z punktu widzenia mobilizacji członków koalicji do wspólnego działania. Znacznie trudniej jest bowiem zmobilizować członków koalicji do systematycznego działania, niż do działania kampanijnego.

Z powyższego przeglądu i analizy wniosków wynika jedno generalne spostrzeżenie: organizacjom przedsiębiorców jest bardzo trudno budować koalicje na rzecz zmian, zmierzające do zwiększenia swobody działalności gospodarczej, ponieważ mogą one zostać oskarżone o posiadanie statusu grupy lobbingsowej. Status lobbingsowy oznacza z reguły niekorzystny odbiór społeczny i nie gwarantuje w żadnym stopniu osiągnięcia sukcesu.

Należy również zwrócić uwagę, że przedsiębiorcy są grupą, z którą bardzo niechętnie spotykają się najwyższe władze państwowe. Nie wynika to bynajmniej z tego, że najwyższe władze państwowe uważają kontakty z przedsiębiorcami za nieważne. One jednak mogą ich wiele kosztować z punktu widzenia możliwej utraty wizerunku społecznego. Tak więc z punktu widzenia dobra wspólnego, jakim jest ochrona swobody działalności gospodarczej, przedsiębiorcy mają bardzo utrudnione działanie, ponieważ mogą z reguły współpracować tylko z urzędnikami niższych szczebli (spotykają się z ich dużą życzliwością), ich działania są śledzone przez media, które kierują się swoim rynkiem, który oczekuje równości, sprawiedliwości i z reguły jest niechętny osobom i grupom zamożnym.

3.2. Strategia koalicji na rzecz swobody działalności gospodarczej

Przedsiębiorcy i organizacje przedsiębiorców mogą formułować koalicje na rzecz swobody działalności gospodarczej w sposób, który nie powinien być odbierany jako funkcjonowanie grupy lobbingsowej, realizującej interesy przedsiębiorców, ale jako koalicji zmierzającej do realizacji celów związanych z dobrem wspólnym. Dlatego też większa swoboda działalności gospodarczej powinna raczej być celem pośrednim do osiągnięcia celów ogólnych, takich jak:

- rozwój gminy, powiatu, czy regionu,
- uzyskanie wysokiej konkurencyjności na rynku krajowym i zagranicznym,
- wzrost zatrudnienia, tworzenie miejsc pracy dla absolwentów i kobiet,
- zbudowanie struktur innowacyjnych w regionie,
- uruchomienie produkcji nowych dóbr i usług,
- uzyskanie przewag konkurencyjnych regionu nad regionami zagranicznymi czy krajowymi.

Tworząc koalicję na rzecz zmian warto skupić jej cele i działania na określonym kierunku, nie warto natomiast kierować jej przeciwko komuś lub czemuś. Bardzo często jednak o charakterze koalicji decyduje kontekst sytuacyjny.

Jak pokazuje praktyka funkcjonowania polskich koalicji utworzonych w celu zwiększenia swobody działalności gospodarczej, zdecydowanie większą skutecznością charakteryzują się koalicje obronne, związane najczęściej *ad hock* w celu obrony ważnego dla środowiska przedsiębiorców prawa lub zasady.

3.2.1. Obronna koalicja powołana *ad hock*

Typowym przykładem obronnej koalicji *ad hock* była koalicja zawiązana podczas próby podwyższenia składki ZUS dla drobnych przedsiębiorców w latach 2004 i 2005. Koalicja ta uzyskała bardzo duże poparcie prasy. W roku 2004 ówczesny wicepremier ds. społeczno-gospodarczych Jerzy Hausner zaproponował podwyższenie składek dla samozatrudniających się drobnych przedsiębiorców. Propozycja polegała na uzależnieniu wielkości składek od wielkości dochodu przedsiębiorców. Jednak zaproponowana formuła liczenia składek była błędna. Jak wykazywały symulacje, po przekroczeniu pewnego dochodu składka zaczynała „zjadać” cały dodatkowy dochód. Wicepremier Hausner upierał się przy przeprowadzeniu tej zmiany, przeciwko której opowiedziała się ówczesna koalicja organizacji przedsiębiorców, zbudowana w oparciu o Radę Przedsię-

biorczości. Koalicja ta wyjątkowo zgodnie zaczęła odpierać argumenty rządu pokazując wadliwą konstrukcję proponowanej podwyżki. W ramach nawiązanego dialogu odbyło się spotkanie władz z przedstawicielami koalicji, w trakcie którego przedsiębiorcy przedstawili kompromisowe propozycje. Jednak Minister Hausner nie przyjął argumentów i projekt ustawy został skierowany do prac parlamentarnych. Ustawa przepadła jednym głosem.

Innym przykładem obronnej koalicji powołanej dla obrony interesu społecznego była koalicja zawiązana przez środowiska naukowe, a wsparta między innymi przez przedsiębiorców, przeciwko projektowi likwidacji 50% kosztów uzyskania przychodów w wynagrodzeniach pracowników naukowo-dydaktycznych uczelni wyższych. W roku 2006 ówczesna Wicepremier Zyta Gilowska kierowała się podobnym do Wicepremiera Hausnera przekonaniem, że zwiększenia dochodów publicznych należy poszukiwać u grup „upośledzonych” finansowo. W celu zwiększenia dochodów budżetu państwa zwróciła się do pracowników naukowych szkół wyższych, których wynagrodzenia były i są na tak niskim poziomie, że zmuszają tych pracowników do masowego poszukiwania dodatkowej pracy poza swoimi uczeniami. Od samego początku pomysł ten nie wzbudzał poparcia ani środowiska naukowców ani środków masowego przekazu – w efekcie, po interwencji Prezydenta Lecha Kaczyńskiego, Minister Gilowska wycofała się z wadliwej propozycji.

Powyższe przykłady pokazują, że zawiązanie koalicji obronnej, której celem jest obrona praw podstawowych przedsiębiorców czy innych grup społecznych wcale nie wymaga zawiązania formalnego aliansu. Alians najczęściej jest spontaniczny, szybko definiuje problem w postaci poważnego naruszenia praw podstawowych, a silne poczucie zagrożenia wywołuje niemal natychmiast skoordynowane działania i szybką reakcję. Nacisk społeczny wywołany działaniem koalicji jest silny i z reguły wystarczający do przełamania negatywnej propozycji. Im szybciej władza wycofa się z wadliwej propozycji, tym większa szansa, że zachowa twarz. Jak pokazuje praktyka, występowanie przeciwko dużym grupom niezamożnych wyborców jest bardzo nieoptyczne. Ówczesne rządy utraciły poparcie społeczne a partie, które były podstawą tych rządów straciły władzę.

3.2.2. Koalicja pozytywna

O wiele trudniejszym zadaniem jest zbudowanie koalicji pozytywnej, nastawionej na rozwiązanie określonego problemu. Jednak, jak pokazują badania Uniwersytetu Gdańskiego¹, przedsiębiorcy wcale nie mniej chcą współpracować przy celach pozytywnych niż w ramach koalicji obronnej. Cel pozytywny powinien być jednak sformułowany w sposób prosty i zrozumiały dla uczestników koalicji. Koalicja pozytywna oznacza uruchomienie kampanii nacisku na wprowadzenie pozytywnych rozwiązań, przede wszystkim doprowadzenie do tego, że przedstawiony problem zostanie zidentyfikowany, a następnie przedstawiony publicznie, w ramach kampanii problem zostanie uznany jako konieczny do rozwiązania, a potem zostanie opracowana propozycja legislacyjna (administracyjna), która pod koniec procesu zostanie wdrożona w życie. Tego typu podejście odpowiada w praktyce tak zwanemu politycznemu cyklowi gospodarczemu,

1 *Behawioralne determinanty rozwoju przedsiębiorczości*, red. P. Kulawczuk i A. Poszewiecki, Uniwersytet Gdański, Sopot 2010.

opisywanemu w wielu podręcznikach (m.in. *Ekonomia*, McKenzie). Z punktu widzenia praktycznego, niezwykle ważną fazą działania jest doprowadzenie do tego, że dany problem zostanie uznany za ważny przez władze polityczne.

3.2.3. Koalicje długoterminowe (obronno-pozytywne)

Z punktu widzenia logiki zmian społeczno-gospodarczych najlepszym rozwiązaniem jest kreowanie samopodtrzymującego się wzrostu gospodarczego (suspensywnego). Taki wzrost gospodarczy wymaga zarówno przeciwdziałania podejmowaniu negatywnych decyzji, ale także inicjowania pozytywnych zmian. Koalicja na rzecz zmian może zmierzać do rozwiązywania ważnych zidentyfikowanych problemów gospodarczych, może również inicjować pozytywne zmiany. W takim układzie regionalny monitoring swobody działalności gospodarczej może być wykorzystywany jako narzędzie do identyfikowania problemów, swoisty „watchdog” zgodnie z praktykami krajów rozwiniętej demokracji. Monitoring powinien nie tylko mieć za zadanie zauważanie problemów negatywnych, ale także obserwowanie procesów gospodarczych i wskazywanie, jakie regulacje (bądź deregulacje) i rozwiązania mogłyby skutecznie sprzyjać rozwojowi gospodarczemu. Takie wykorzystanie monitoringu swobody działalności gospodarczej bardzo mocno stymuluje budowę koalicji długoterminowych, w których cele przestają być partykularne, stają się celami opartymi na dobru wspólnym.

3.3. Zasady budowy koalicji

M. A. Kelly² wskazuje następujące zasady budowy koalicji:

- wyartykułowanie potrzeby budowy koalicji,
- zidentyfikowanie interesariuszy do zaproszenia na pierwsze spotkanie,
- zbudowanie agendy spotkania akceptowanej przez wszystkich uczestników,
- wypracowanie porozumienia jak ma działać koalicja,
- sformułowanie przekazu informacji (message) zarówno do członków koalicji, jak i opinii publicznej,
- wypracowanie strategicznego planu działania,
- uporządkowanie działania koalicji,
- wypracowywanie koalicji,
- ustanowienie aktywnych grup roboczych,
- zbudowanie budżetu finansowego koalicji,
- obserwowanie małych spraw, łatwych do zapomnienia,
- ponowne ocenianie potrzeby działania koalicji,
- współpraca sieciowa z innymi organizacjami lub koalicjami.

Powyższe zasady scharakteryzowano poniżej. Zostały one dostosowane do warunków polskich, chociaż w dużym stopniu wyrażają opinie M.A. Kelly.

² M.A. Kelly, *Key Elements of a Successful Coalition*, <http://www.pioneernetwork.net/Data/Documents/KeyElementsofaSuccessfulCoalition.pdf>, dość zbliżone sugestie formułuje *Community Action Handbook*, www.healthnexus.ca/our_programs/hprc/resources/ca-hndbk.pdf

1) Wyartykułowanie potrzeby budowy koalicji

Każda koalicja powstaje w wyniku inicjatywy jednej lub kilku osób, które są inicjatorami stworzenia koalicji. Z reguły czynnik osobowy posiada kluczowe znaczenie przy budowie współpracy, jednak zasadniczym problemem jest przekonanie partnerskich organizacji i osób, że wspólne działanie może przynieść dobre efekty, lepsze niż działanie osobno.

2) Zidentyfikowanie interesariuszy do zaproszenia na pierwsze spotkanie

Aby koalicja mogła skutecznie działać powinna być reprezentatywna. Z reguły organizacje społeczne są skłonne do współpracy, o ile podzielają idee czy koncepcje inicjatorów budowy koalicji. Z drugiej strony, zwłaszcza w polskich warunkach, w których niektóre organizacje mogą być ze sobą skłócone, zaproszenie do koalicji organizacji, których szefowie się nie lubią może spowodować więcej kłopotów niż realnej pomocy dla rozwiązania sprawy czy wykorzystania okoliczności. Lista zaproszonych organizacji powinna być reprezentatywna, ale i nie powodująca potencjalnych konfliktów.

3) Zbudowanie agendy spotkania akceptowanej przez wszystkich uczestników

Pierwsze spotkanie potencjalnej koalicji należy skierować na problem, którego znaczenie jest podzielane przez zdecydowaną większość członków potencjalnej koalicji. Dla uzyskania aprobaty dla agendy warto ją przed spotkaniem przedyskutować z kluczowymi członkami potencjalnej koalicji i uzyskać ich wstępną zgodę oraz głos poparcia podczas głosowania porządku obrad. Z reguły, jeżeli porządek obrad jest poparty przez znaczących uczestników koalicji, pozostali przychylają się do niego. Oczywiście, jeżeli zostaną zgłoszone propozycje uzupełnienia porządku obrad o niekonfliktowe z głównym tematem sprawy, warto je poddać opinii zebrania oraz przyjąć albo poprzez zgodę wszystkich (aklamacją) lub poprzez głosowanie.

4) Wypracowanie porozumienia jak ma działać koalicja

Podczas pierwszego spotkania warto nie tylko poprosić o przedstawienie się uczestników i reprezentowanych przez nich organizacji, ale także poprosić o wypowiedź dlaczego uważają wspólne działanie w ramach koalicji za ważne dla nich samych, jak i dobra wspólnego. Tego typu postępowanie motywuje uczestników do aktywnego włączenia się w prace koalicji. Słuchając wypowiedzi innych organizacji, uczestnicy znajdują również potwierdzenie słuszności własnych przekonań. Bardzo często podczas pierwszego spotkania koalicji powołuje się grupę roboczą do sformułowania wizji działania i przedstawienia jej podczas kolejnego spotkania. Czasami warto powołać zewnętrznego moderatora, aby lepiej zorganizować współpracę pomiędzy członkami koalicji i uniknąć rywalizacji o władzę. W dalszym etapie wizja działania powinna być skonkretyzowana w postaci strategicznego planu działania. Wydaje się, że powołana podczas pierwszego zebrania koalicji grupa robocza może również przygotować wstępny plan działania dla koalicji.

Ważnym elementem porozumienia koalicyjnego jest określenie form organizacji i zarządzania koalicją. Typowym rozwiązaniem jest powołanie Komitetu Sterującego,

którego liczebność jest mniejsza niż liczba uczestników koalicji, ale który zachowuje pełną reprezentatywność. W ramach Komitetu z reguły powołuje się Przewodniczącego, najczęściej osobę cieszącą się dużym zaufaniem większości (najlepiej wszystkich uczestników koalicji) i posiadającą zdolności mediacyjne. Często stosowanym rozwiązaniem przy zarządzaniu koalicją jest też rotacja przewodniczącego, reprezentującego koalicję na zewnątrz. Istotnym zagadnieniem jest także ustalenie sposobu prezentowania stanowisk koalicji wobec mediów. Doprecyzowanie tych zagadnień pozwala uniknąć nieporozumień, związanych z budowaniem pozycji medialnej członka koalicji, kosztem pozostałych organizacji.

5) Sformułowanie przekazu informacji (message) zarówno do członków koalicji jak i opinii publicznej

Koalicja powinna zadbać o jasny przekaz dotyczący swojej tożsamości i misji. Z reguły już na początku warto zadbać o logo koalicji oraz slogan czy hasło. Poprzez sformułowanie tych zewnętrznych emblematów koalicja buduje ogólne wyobrażenie o sobie wśród opinii publicznej oraz wzmacnia morale swoich członków.

6) Wypracowanie strategicznego planu działania

Wypracowanie strategicznego planu działania można powierzyć powołanej grupie roboczej. Generalna obserwacja jest taka, że większość organizacji i osób nie chce się czasowo angażować, jednak zawsze lubi konsultować ważne sprawy. Jak często się okazuje wyrażenie opinii (np. pisemnej) również bywa czasochłonne. Dlatego warto dla konsultacji z członkami koalicji wykorzystywać spotkania, kontakt telefoniczny, krótkie ankiety, np. internetowe i jak najmniej czasochłonnego pisania. Strategiczny plan działania powinien obejmować okres, np. jednego roku (okres trwania koalicji jest z reguły dość krótki).

7) Uporządkowanie działania koalicji

W ramach koalicji warto przyjąć pewne stałe dni spotkań. Ze spotkań należy sporządzać syntetyczne sprawozdania (minutes) oraz dystrybuować te materiały do wszystkich członków koalicji (pocztą elektroniczną). Rozwiązanie to spowoduje, że nawet nieobecni będą poinformowani o tym, co dzieje się w ramach pracy koalicyjnej.

8) Wypracowywanie koalicji

Wypracowywanie koalicji polega na budowie wewnętrznej spójności członków koalicji, poprzez działania edukacyjne (np. wspólne szkolenia), wyjazdy integracyjne, wspólne posiłki itp. Wypracowanie więzi interpersonalnych pomiędzy członkami koalicji jest ważnym zadaniem budującym spójność koalicji.

9) Ustanowienie aktywnych grup roboczych

Wiele koalicji tworzy grupy robocze zajmujące się takimi sprawami, jak: tworzenie stanowisk w zakresie polityki gospodarczej, edukacja członków koalicji, komunikacja z mediami i opinią publiczną oraz inne tematyczne grupy robocze. Zgodnie z klasycz-

nymi regułami istotne jest wciągnięcie jak największej liczby członków koalicji do pracy w grupach roboczych.

10) Zbudowanie budżetu finansowego koalicji

Określenie potrzeb finansowych koalicji jest bardzo ważnym zadaniem. Z reguły wszystkim członkom koalicji zależy na jak najbardziej oszczędnym budżecie oraz jak największej skuteczności. Ponieważ członkowie koalicji posiadają zróżnicowaną zdolność płatniczą, z reguły powołuje się Komitet Pozyskiwania Funduszy, który w pierwszej kolejności zwraca się do najbardziej zasobnych członków koalicji. Środki na funkcjonowanie koalicji mogą być również pozyskiwane z zewnątrz. W ramach funkcjonowania koalicji można też rozważyć wprowadzenie składek od członków koalicji.

11) Pilnowanie małych spraw, łatwych do zapomnienia w czasie

Skuteczna koalicja z czasem ma zdolność do przyjmowania nowych członków. W ramach dynamicznie funkcjonującej koalicji należy pamiętać o sprawach podstawowych, celu powołania koalicji, jej ideach czy misji działania. Te elementy mogą być istotne dla nowych członków. Koalicja również powinna być otwarta na nowe idee, które mogą wnieść nowi członkowie. Koalicja powinna też pamiętać o swoich donatorach, dobroczyńcach, sojusznikach i często zwracać się do nich z podziękowaniami za współpracę, życzeniami, czy inną ważną korespondencją.

12) Ponowne ocenianie potrzeby działania koalicji

Po z góry określonym czasie warto podsumować, na ile koalicja spełniła swoje cele i na ile istnieje konieczność dalszego jej trwania. Plany działania należy umieścić w czasie i monitorować ich realizację. Ważnym zadaniem jest stałe badanie potrzeb członków koalicji i sprawdzanie czy i w jakim stopniu koalicja pozwala je osiągnąć.

13) Współpraca sieciowa z innymi organizacjami lub koalicjami

Informacje o funkcjonowaniu koalicji warto przekazywać do zaprzyjaźnionych organizacji, mediów i opinii publicznej. Warto konsultować się z innymi koalicjami w zakresie skuteczności zastosowania metod oddziaływania oraz dzielić się uzyskanymi sukcesami z innymi organizacjami.

Przedstawiony powyżej zestaw czynności niezbędnych do skutecznego funkcjonowania koalicji z pewnością nie wyczerpuje tematu. Oparty on został o praktykę amerykańską oraz wzbogacony o komentarze oparte o polskie doświadczenia. Na ile taki sposób funkcjonowania koalicji ma charakter idealistyczny, a na ile może być wartościowym wskazaniem dla kształtowania przyszłości zależy od nastawienia członków koalicji do realizacji wspólnego celu w sposób uporządkowany, poddający się przywództwu i nie kwestionujący podjętych ustaleń. Praktyka pokazuje, że w polskich warunkach niestety niełatwo jest uzyskać tego typu nastawienie.

3.4. Budowa koalicji dla zwiększenia swobody działalności gospodarczej na szczeblu regionalnym i lokalnym

Koalicja ukierunkowana na zwiększenie swobody działalności gospodarczej odpowiada na szereg celów, które można bezpośrednio zaliczyć do dobra wspólnego. Swoboda działalności gospodarczej współgra ze zwiększeniem konkurencyjności gospodarki, sprzyja rozwojowi gospodarczemu, przedsiębiorczości i innowacji. Elementy te z kolei sprzyjają rozwojowi rynku pracy i wzrostowi zatrudnienia. Rezultaty swobody działalności gospodarczej wydają się oczywiste. Ponieważ we wprowadzeniu zamieszczono informacje, które traktowały o rozumieniu zasady swobody działalności gospodarczej, rodzajach koalicji, zasadach budowy koalicji, tematy te pominięto w tym miejscu, przyjmując, że udało się stworzyć koalicję na rzecz zmian z udziałem organizacji przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz władz regionalnych i lokalnych (gminnych). Przyjmujemy również, że koalicja uznała za swój cel zwiększenie konkurencyjności regionu, poprzez uczynienie go najbardziej przyjaznym regionem dla rozwoju biznesu i inwestycji w Polsce. Koalicja tego rodzaju ma charakter długoterminowy, czyli pozytywno-obronny. W ramach budowy koalicji dla zwiększenia swobody działalności gospodarczej warto rozważyć poniższe działania merytoryczne (poza techniczno-organizacyjnymi).

- Dokonanie identyfikacji uczestników procesu legislacji lub procesów decyzyjnych.
- Przeprowadzenie inwentaryzacji stanowisk i opinii zgłoszonych w procesie decyzyjnym.
- Wykorzystanie baz danych organizacji pozarządowych dla zasięgnięcia dalszych opinii.
- Typowanie sprzymierzeńców i nawiązywanie współpracy merytorycznej.

3.4.1. Dokonanie identyfikacji uczestników procesu legislacji lub procesów decyzyjnych

Celem tego działania merytorycznego jest ustalenie, jakie podmioty uczestniczą w procesie legislacyjnym i decyzyjnym oraz wskazanie, jakimi kryteriami decyzyjnymi się kierują. Ustalenie głównych uczestników procesów decyzyjno-legislacyjnych oraz ich interesów, kryteriów decyzji oraz historii dotychczasowej aktywności legislacyjnej czy administracyjnej pozwala na zaklasyfikowanie podmiotów do jednej z trzech grup:

- grupa oparta na zasadach współpracy z biznesem,
- grupa oparta na przestrzeganiu prawa lub głębokiej ideologii o niskiej elastyczności,
- grupa nieelastyczna, o bardzo dużych problemach współpracy, oparta na ślepej egzekucji prawa i mająca trudności w podejmowaniu decyzji.

Wobec każdej z tych trzech grup należy inaczej układać współpracę. Grupa pierwsza wsłuchuje się w głos biznesu i na tyle, na ile pozwalają jej możliwości prawne i finansowe, stara się wspierać biznes, a grupa ta oczekuje głównie inspiracji oraz konsultacji najczęściej dobrych lub bardzo dobrych koncepcji biznesowych. W grupie tej dominują zdrowy rozsądek, doświadczenie, życzliwość i taka interpretacja prawa, która jest otwarta na rozwój.

Grupa druga, legalistyczna lub ideologiczna, kieruje się ścisłym przestrzeganiem prawa, dla którego istnieją tylko sztywne interpretacje, która widzi w rozwoju wiele zagrożeń. Z reguły uelastycznienie postawy tej grupy wymaga przekazania jej większej ilości informacji, przedstawienia pozytywnych przykładów z regionu, kraju lub świata, a także pokazanie dużej skłonności do wzięcia odpowiedzialności za rozwiązania decyzyjne przez biznes. Jeżeli tylko zdejmie się z tej grupy pewną część odpowiedzialności, poprzez danie przez biznes gwarancji, to z reguły udaje się pokonać opór lub zachęcić do wycofania się z niekorzystnych dla biznesu decyzji.

Grupa trzecia jest najtrudniejszym partnerem. Z reguły nieelastyczne, skrajnie legalistyczne i kunktatorskie zachowania uczestnika procesu legislacji wynikają ze złych doświadczeń z przeszłości. Te niekorzystne doświadczenia silnie hamują proces podejmowania decyzji i w efekcie tworzą niepotrzebne bariery w procesie decyzyjnym lub legislacyjnym. Praca z grupą trzecią wymaga czasu, przedstawiania pozytywnych przykładów, zapoznawania ze specyfiką, dawania gwarancji oraz przekonywania o uczciwości i dobrych intencjach. Przedstawiciele tego typu grupy z reguły po pewnym czasie zmniejszają opór lub przynajmniej nie blokują zmian.

Powstaje jednak pytanie, co można zrobić, jeżeli trafimy na uczestników procesu legislacji, którzy blokują właściwe decyzje oraz są głusi na wszelkie racjonalne argumenty. Odpowiedź jest prosta. Nie ma innej możliwości, jak wykorzystanie drogi prawnej, bardzo często sądowej lub innych narzędzi przewidzianych prawem. Najlepiej, aby doprowadzić do takiego prawnego rozwiązania, które posiada charakter decydujący, co z reguły jest kosztowne i długotrwałe. Innym rozwiązaniem może być wsparcie w najbliższych wyborach grupy bardziej otwartej na argumenty merytoryczne. Reasumując, dokonanie klasyfikacji uczestników procesu legislacji, pozwala na przyjęcie wobec nich określonej strategii postępowania, uzależnionej od ich dotychczasowych postaw.

3.4.2. Przeprowadzenie inwentaryzacji stanowisk i opinii zgłoszonych w procesie decyzyjnym

Działaniem pomocnym w wypracowaniu strategii postępowania wobec określonych grup interesariuszy procesu legislacyjnego czy też decyzyjnego jest przeprowadzenie inwentaryzacji stanowisk i opinii zgłoszonych w procesie decyzyjnym czy legislacyjnym. Działanie takie pozwala na zebranie argumentów poszczególnych uczestników procesu legislacyjnego czy decyzyjnego oraz, jeżeli jest taka potrzeba, przygotowanie własnych kontrargumentów. Bardzo często można przewidzieć, jak zareagują uczestnicy procesu legislacyjnego, jeżeli przeprowadzi się historyczną inwentaryzację stanowisk. Wówczas z wyprzedzeniem można typować reakcje na określone projekty i z góry przygotować własne stanowiska czy opinie. Praktyka pokazuje, że takie typowanie negatywnych stanowisk, pytań czy argumentów pozwala przewidzieć około 80% wątpliwości innych uczestników procesu legislacyjnego. Z drugiej strony, tego typu postępowanie daje z reguły bardziej pesymistyczny wynik, niż okazuje się w praktyce, co w przypadku dobrego przygotowania koalicji do obrony określonych projektów, jeszcze bardziej zwiększa szanse na sukces. Inwentaryzacja stanowisk oraz typowanie pytań pozwalają jej stosunkowo prosto zabezpieczyć się podczas procesu legislacyjnego.

3.4.3. Wykorzystanie baz danych organizacji pozarządowych

Budowa pozytywnych decyzji legislacyjnych wymaga uzyskania poparcia. W im większym stopniu dana koalicja będzie w stanie uzyskać poparcie innych jednostek czy organizacji spoza koalicji, w tym większym stopniu może liczyć na sukces. Koalicja jest w procesie legislacyjnym z reguły traktowana jako ważny podmiot, a uzyskiwanie przez nią poparcia z zewnątrz znacząco podnosi siłę jej argumentów. Jednak znalezienie sprzymierzeńców, którzy byliby chętni nas poprzeć oraz cieszyć się uznaniem swoich środowisk wymaga „przeczesywania” baz danych i poszukiwania potencjalnych sojuszników spoza danej koalicji. Bazy danych organizacji pozarządowych, ich strony internetowe oraz inne informacje (np. listy organizacji, którym przyznano dofinansowanie projektów) umożliwiają zorientowanie się gdzie i jakich sojuszników możemy oczekiwać.

3.4.4. Typowanie sprzymierzeńców i nawiązywanie współpracy merytorycznej

Niemal każda koalicja w sposób znaczący zwiększa szansę powodzenia danego projektu na ścieżce legislacyjnej. Wynika to z efektu konsolidacji, czyli pokazania, że można zgodnie współpracować i dążyć do dobra wspólnego. Jednak sojuszników należy szukać nie tylko wśród organizacji pozarządowych, ale także wśród opinii publicznej, mediów, świata nauki, czy nawet administracji różnych szczebli. Jeżeli uda się skutecznie wytypować sojuszników czy sprzymierzeńców, to logiczną konsekwencją powinno być nawiązanie współpracy merytorycznej. Często koalicje, które dysponują dużymi zasobami finansowymi, mogą wybrać kogoś z nowych sojuszników do sporządzenia pozytywnej opinii czy notatki. Jeżeli uda się zbudować szerokie poparcie, które ponadto znajduje swoje odzwierciedlenie w pisemnych opiniach jednostek spoza koalicji to szanse na przeforsowanie projektu znacząco rosną.

Reasumując, można stwierdzić, iż budowę koalicji na rzecz zmian na szczeblu regionalnym i lokalnym można znacznie poprawić poprzez przyjęcie technik analitycznych i diagnostycznych, które pozwolą oceniać charakter interesariusza, klasyfikować stanowiska uczestników procesu legislacji, wytypować możliwe scenariusze reagowania oraz zaplanować własne odpowiedzi na wytypowane pytania. Sprzyjać temu może także wytypowanie i nawiązanie współpracy merytorycznej z potencjalnymi sojusznikami w sprawie propozycji przygotowanych przez koalicję na rzecz zmian.

Bibliografia:

1. *Behawioralne determinanty rozwoju przedsiębiorczości*, red. P. Kulawczuk i A. Poszewiecki, Uniwersytet Gdański, Sopot 2010.
2. Kelly, *Key Elements of a Successful Coalition*, <http://www.pioneernetwork.net/Data/Documents/KeyElementsofaSuccessfulCoalition.pdf>.
3. *Community Action Handbook*, www.healthnexus.ca/our_programs/hprc/resources/ca-hndbk.pdf, August 2010.
4. *Coalition building for Persons with Disabilities*, Willie Davis, SLC Consultant & Turtle Mountain Site Coordinator.
5. Norton M. *The world's fundiriser's handbook*, 2009.
6. Plastrik P., Taylor M. *NET GAINS: A Handbook for Network Builders. Seeking Social Change*, Version 1.0 (2006).
7. *Planning for climate change –guidance and model policies for local authorities*, Planning and Climate Change Coalition, November 2010.
8. *Theory of Change: A Practical Tool For Action*, Results and Learning, 2004.

Część II

Rozdział

4

**Regionalny monitoring swobody działalności gospodarczej
w Polsce - studia przypadków**

4 Regionalny monitoring swobody działalności gospodarczej w Polsce - studia przypadków

ANNA SZCZEŚNIAK

Rada Przedsiębiorczości Lubelszczyzny, Lublin

1. Wprowadzenie

Stowarzyszenie Rada Przedsiębiorczości Lubelszczyzny¹ (RPL) zostało zarejestrowane w maju 2007 r. Inicjatorzy powstania rady uznali, że pomimo istnienia wielu organizacji biznesowych na Lubelszczyźnie potrzebne jest gremium, które zintegrowałoby środowisko przedsiębiorców w celu wspierania kilku konkretnych projektów istotnych dla rozwoju regionu. Sygnatariuszami pierwszej deklaracji programowo-organizacyjnej RPL byli przedstawiciele najważniejszych organizacji pracodawców i przedsiębiorców w regionie: Związku Prywatnych Pracodawców Lubelszczyzny Lewiatan, Łoży Lubelskiej Business Centre Club, Izby Rzemiosł i Przedsiębiorczości w Lublinie, Lubelskiej Izby Rolniczej, Lubelskiego Forum Pracodawców, Lubelskiego Klubu Biznesu, Regionalnej Izby Gospodarczej w Lublinie oraz prof. dr hab. Włodzimierz Sitko.² Zarząd RPL działa społecznie, z sukcesem łącząc obowiązki zawodowe z prowadzeniem licznych akcji podejmowanych przez radę, która w krótkim czasie stała się wiodącym partnerem dla władz publicznych nie tylko w regionie.

2. Główne zagadnienia poddane monitoringowi

Rada Przedsiębiorczości Lubelszczyzny, mając na względzie rozwój regionu i wsparcie lokalnych przedsiębiorców oraz zdając sobie sprawę, że nie rozwiąże wszystkich problemów, postanowiła skoncentrować swoje działania na kilku głównych zagadnieniach:

- komunikacja lotnicza, drogowa i kolejowa (budowa lotniska w Świdniku, budowa dróg ekspresowych (S-12, S-17 i S-19), linia kolejowa nr 7),
- aktywizacja władz samorządowych w zakresie budowy i rozwoju specjalnych stref aktywności ekonomicznej/gospodarczej dla przyciągania inwestorów,

1 Niniejsze studium przypadku zostało opracowane we współpracy z Panem Maciejem Manieckim – Prezesem Zarządu Rady Przedsiębiorczości Lubelszczyzny, któremu autorka składa serdeczne podziękowania za udzielenie wypowiedzi i pomoc.

2 Na podst. informacji zawartych na stronie: <http://rpl.lublin.pl>

- inwestycje energetyczne na Lubelszczyźnie.

W ostatnim czasie ważnym zagadnieniem, które również włączono do programu RPL jest budowa sieci szerokopasmowej na Lubelszczyźnie.

3. Władze publiczne, na które organizacja próbuje wpływać / z którymi współpracuje przy kwestiach lokalnych

Rada Przedsiębiorczości Lubelszczyzny kieruje swoje działania do władz publicznych trzech szczebli: władz miasta Lublina, władz regionalnych (wojewody i marszałka) oraz władz krajowych (Ministra Gospodarki, Ministra Skarbu, Ministra Infrastruktury). Dotarcie do decydentów na wszystkich szczeblach daje największą szansę powodzenia i osiągnięcia zakładanych celów, do czego niejednokrotnie konieczna jest przychylność nie tylko władz regionu, ale również poszczególnych ministerstw.

4. Formy działania

Rada Przedsiębiorczości Lubelszczyzny na bieżąco monitoruje działania władz samorządowych i rządu na rzecz rozwoju regionu. Zajmuje się kilkoma konkretnymi zagadnieniami, o czym wspomniano w punkcie 2. Zarząd Rady uznał, że dla powodzenia podejmowanych inicjatyw konieczne jest działanie szerokim frontem i dotarcie z właściwym komunikatem zarówno do wszystkich lokalnych polityków i autorytetów, jak i do polityków szczebla centralnego i do opinii publicznej, dlatego postępuje dwutorowo: przedstawiciele rady monitorują na bieżąco działania osób odpowiedzialnych za poszczególne kwestie, spotykają się z nimi i rozliczają z podjętych zobowiązań, a także monitorują je za pośrednictwem mediów. Główne sposoby działania RPL to:

- publikacja ogłoszeń w prasie,
- wysyłanie listów i petycji do polityków,
- kierowanie apeli do polityków,
- formułowanie deklaracji poparcia,
- organizowanie spotkań z politykami,
- organizowanie konferencji prasowych,
- ocena zaangażowania polityków w rozwój gospodarczy Lubelszczyzny,
- inne akcje.

Publikacja ogłoszeń w prasie

Jedną ze stałych form działania RPL jest przygotowywanie i publikacja ogłoszeń popierających konkretną inicjatywę (np. budowę lotniska w Świdniku, realizację inwestycji budowy i modernizacji dróg ekspresowych na terenie województwa, wspieranie przez lokalne samorządy działań na rzecz poszerzania SSE i organizowania parków przemysłowych, lokalizację siedziby PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. w Lublinie). Ogłoszenia ukazują się w głównych gazetach regionalnych – dodatku do Gazety Wyborczej, Dzienniku Lubelskim i Kurierze Lubelskim.

Wysyłanie listów do polityków

Oprócz ogłoszeń w prasie, RPL wysyła listy do polityków różnych szczebli. Często ich adresatami są ministrowie, ponieważ decyzje dotyczące zagadnień, które monitoruje

rada zapadają na szczeblu centralnym. Listy wysłano do Ministra Gospodarki (w sprawie przyśpieszenia działań mających na celu podpisanie rozporządzenia rozszerzającego Specjalną Strefę Ekonomiczną Euro-Park Mielec o Podstrefę Lubelską), Ministra Skarbu (w sprawie podjęcia działań mających na celu realizację planów przeniesienia siedziby PGE do Lublina), Ministra Infrastruktury (w sprawie tragicznego stanu lubelskich dróg i sprzeciw wobec przesunięcia w czasie modernizacji drogi S–17), Premiera RP (sprzeciw wobec przesunięcia w czasie modernizacji drogi S–17 na odcinku Warszawa – Lublin – Piaski), ale także do parlamentarzystów Lubelszczyzny. Listy wysyłane są także do osób, które z punktu widzenia powodzenia działań RPL powinny podpisać „Deklarację Lubelską” (o której piszemy w kolejnych punktach), a które nie były obecne na spotkaniu zorganizowanym w tym celu.

Ciekawą inicjatywą zorganizowaną w 2009 r. przez Zarząd RPL było listowne zwrócenie się do parlamentarzystów Lubelszczyzny z prośbą o przedstawienie listy działań, jakie podejmowali w kończącym się roku na rzecz rozwoju swojego regionu. Kilku parlamentarzystów przesłało dokładne zestawienia podejmowanych inicjatyw.

Kierowanie apeli do polityków

Oprócz ogłoszeń w prasie i listów wysyłanych do konkretnych polityków, RPL kieruje apele do wszystkich parlamentarzystów z regionu, władz samorządowych i rządu. W apelach rada nawołuje decydentów do podejmowania działań sprzyjających rozwojowi Lubelszczyzny, czyli do podejmowania inwestycji infrastrukturalnych (drogowych, kolejowych, lotniczych), a także innych inicjatyw podnoszących atrakcyjność inwestycyjną województwa.

Formułowanie deklaracji poparcia

Od 2008 r. stałą praktyką Rady Przedsiębiorczości Lubelszczyzny stało się formułowanie „Deklaracji Lubelskiej”³ - dokumentu zawierającego najważniejsze cele służące rozwojowi gospodarczemu regionu w danym roku, a następnie doprowadzenie do tego, aby poparli ją lokalni przedsiębiorcy oraz wszyscy politycy odpowiadający za rozwój Lubelszczyzny. Dotychczas udało się opracować cztery deklaracje, które podpisali lokalni politycy i przedsiębiorcy, zobowiązując się tym samym do lobbowania, ponad wszelkimi podziałami, na rzecz Lubelszczyzny u najwyższych władz krajowych. Podpisywanie deklaracji odbywa się w trakcie dorocznego, uroczystego spotkania i cieszy się ogromnym zainteresowaniem mediów (prasy, radia, telewizji oraz portali internetowych), które następnie szeroko relacjonują to unikatowe w skali kraju przedsięwzięcie. W deklaracji umieszczane są priorytetowe w danym roku zagadnienia, o które zamierza zabiegać rada i w tym celu pragnie uzyskać poparcie wszystkich osób wpływających na ich realizację.

Organizowanie spotkań z politykami

Spotkania z politykami są nieodłącznym elementem aktywności RPL. Udział w nich biorą parlamentarzyści Ziemi Lubelskiej, czołowi przedstawiciele władz miasta i województwa, a także prezesi zarządów największych spółek regionu. Rada organizuje spo-

3 „Deklaracje Lubelskie” dostępne są na stronie: http://rpl.lublin.pl/menu/0_1/

tkania zarówno z pojedynczymi politykami, jak również grupowe – z udziałem wszystkich ważnych dla rozwoju regionu postaci.

Tradycją stało się doroczne spotkanie na początku roku, w trakcie którego podpisywana jest „Deklaracja Lubelska” i wyróżniani polityk najbardziej zasłużony w danym roku dla rozwoju regionu. Spotkania gromadzą około 80 najważniejszych dla rozwoju Lubelszczyzny osób i cieszą się dużym zainteresowaniem ze strony mediów, np. 18.01.2010 r. oprócz przedstawicieli wszystkich lubelskich mediów, na spotkanie przybyli również dziennikarze Polskiej Agencji Prasowej oraz redakcji TVP Info.

Ponadto rada organizuje spotkania z parlamentarzystami oraz osobami mającymi wpływ na decyzje dotyczące regionu, przekonując do podjęcia konkretnych kroków w kwestiach, o które RPL zabiega. Takie spotkania odbyły się np. z: Ministrem Skarbu Aleksandrem Gradem (w sprawie stworzenia w Lublinie siedziby spółki PGE Dystrybucja), Wiceministrem Skarbu Krzysztofem Żukiem (w sprawie procesów prywatyzacyjnych i konsolidacyjnych w województwie lubelskim), posłami Januszem Palikotem, Krzysztofem Michałkiewiczem, Joanną Muchą, Marszałkiem Województwa Lubelskiego (w sprawie budowy dróg wojewódzkich), Wicemarszałkiem Województwa Lubelskiego (w celu omówienia działań podejmowanych przez województwo w ramach budowy Portu Lotniczego w Świdniku), Wojewodą Lubelskim (w sprawie stanu dróg w regionie), prezesem Oddziału Regionalnego spółki PKP Polskie Linie Kolejowe (w celu omówienia modernizacji linii kolejowej nr 7), dyrektorem Lubelskiego Oddziału Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (w celu omówienia zagrożeń realizacji inwestycji związanych z drogami ekspresowymi na Lubelszczyźnie), Prezesem Zarządu Portu Lotniczego Lublin (w sprawie budowy lotniska w Świdniku), zastępcą Prezydenta Lublina (w celu omówienia działań podejmowanych przez miasto w ramach rozbudowy podstrefy SSE i innych działań związanych z rozwojem gospodarczym, m.in. utworzeniem klastra rozwoju regionalnego) i Sekretarzem Urzędu Miasta Lublin (w sprawie możliwości współpracy transgranicznej oraz pozyskania środków unijnych na wspólne projekty polsko-ukraińskie, w tym na modernizację kolei). Pod koniec 2010 r. Zarząd RPL spotkał się z nowo wybranym Marszałkiem Województwa Lubelskiego – Krzysztofem Hetmanem oraz Krzysztofem Żukiem, który objął stanowisko Prezydenta Miasta Lublina, aby zapoznać się z planami działania poszczególnych decydentów oraz aby omówić priorytetową kwestię drogi S-17.

Ponadto w 2010 r. RPL zorganizowała konferencję z udziałem ekspertów i władz publicznych, poświęconą rozwojowi Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Lublinie, a także sytuacji sektora energetycznego, a przed wyborami samorządowymi, wspólnie ze stowarzyszeniem Lubelski Klub Biznesu, debatę gospodarczą z kandydatami na Urząd Prezydenta Miasta Lublina.

Dodatkowo, przedstawiciele rady chętnie uczestniczą w oficjalnych spotkaniach organizowanych przez lokalne władze publiczne – Marszałka, Wojewodę i Prezydenta Lublina, a także w mniej formalnych spotkaniach z tymi władzami, w trakcie których mają możliwość prowadzenia bezpośrednich rozmów. W 2009 r. RPL została zaproszona przez Wiceprezydenta Lublina do udziału w cyklicznych spotkaniach na temat strategii rozwoju gospodarczego Lublina, w których aktywnie uczestniczy.

Przedstawiciele RPL byli też zapraszani przez władze Lublina i regionu do udziału w spotkaniach z zagranicznymi przedsiębiorcami, z czego chętnie korzystali (np. uczestniczyli w spotkaniu z ambasadorem Japonii w Polsce i japońską Organizacją Handlu Zagranicznego Jetro).

Regularnie odwiedzany przez przedstawicieli RPL gremium jest również Wojewódzka Komisja Dialogu Społecznego, na której posiedzeniu rada zaprezentowała swój program zaraz po zarejestrowaniu się, a w kolejnych okresach przekazywała informacje na temat prowadzonej działalności.

Warto dodać, że spotkania organizowane przez RPL często odbywają się w obecności lokalnych mediów i stanowią okazję do rozliczania polityków i decydentów z realizacji złożonych obietnic i podpisanych „Deklaracji Lubelskich”.

Organizowanie konferencji prasowych

Poza przedstawionymi wydarzeniami, którym zazwyczaj towarzyszą przedstawiciele mediów, RPL niekiedy organizuje konferencje prasowe poświęcone poszczególnym zagadnieniom. Specjalną konferencją prasową poświęcono m.in. linii kolejowej nr 7 Warszawa – Lublin – Dorohusk, a także stanowi dróg na Lubelszczyźnie. Zwyczajowo, po konferencji, agencja *public relation* obsługująca RPL rozsyła komunikaty prasowe do redakcji, których przedstawiciele nie byli obecni na konferencji. Oddźwięk działań medialnych RPL jest bardzo dobry.

Ocena zaangażowania polityków w rozwój gospodarczy Lubelszczyzny

Jedną z metod działania RPL jest przyznawanie wyróżnień politykom najpełniej wspierającym rozwój gospodarczy Lubelszczyzny. Wyróżnienie RPL jest przyznawane co roku, a nagradzane są osoby, które w swoich działaniach najskuteczniej przyczyniają się do rozwoju gospodarczego województwa lubelskiego. W pierwszej edycji tej nagrody Zarząd RPL uznał, że na wyróżnienie za działania podejmowane w 2007 r. na rzecz rozwoju regionu zasłużył Krzysztof Żuk - Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Skarbu Państwa. Za działania w 2008 r. wyróżnienie przyznano Wicemarszałkowi Województwa Lubelskiego Jackowi Sobczakowi uzasadniając je ogromnym zaangażowaniem Marszałka w budowę Portu Lotniczego Lublin w Świdniku. Po raz pierwszy w tym wyborze uczestniczyli także mieszkańcy regionu. W lubelskich mediach zamieszczono informacje o głosowaniu na osobę, która w 2008 r. miała największe zasługi dla rozwoju Lubelszczyzny, z prośbą o zgłaszanie kandydatów pocztą e-mailową. Co ciekawe, wszystkie media, do których zwrócono się z prośbą o wsparcie akcji, zamieściły informacje o plebiscycie. W kolejnym roku nagrodę otrzymali także Poseł Włodzimierz Karpiński i Zastępca Prezydenta Miasta Lublina Krzysztof Żuk (dwie równorzędne nagrody za działania w 2009 r.), a wyróżnienie Jacek Czaja – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (także za działania w 2009 r.). Za aktywne działania, zmierzające do realizacji projektu budowy internetowej sieci szerokopasmowej w Polsce Wschodniej w 2010 r. RPL nagrodziła Krzysztofa Hetmana - Marszałka Województwa Lubelskiego i wyróżniła Elżbietę Bieńkowską - Minister Rozwoju Regionalnego za lobbowanie w sprawie budowy drogi ekspresowej dla Lubelszczyzny.⁴

4 Krzysztof Hetman nagrodzony przez Radę Przedsiębiorczości Lubelszczyzny, www.lubelskie.pl, 23.02.2011.

Obok wyróżnień, RPL **wręcza również „żółte kartki”** osobom, które zdaniem rady nie angażują się w odpowiednim stopniu we wspieranie rozwoju regionu lub osobom odpowiedzialnym za ewentualne niedopatrzenia w tej sferze. W trakcie dorocznego spotkania na początku 2010 r. wszyscy parlamentarzyści z Lubelszczyzny otrzymali od rady symboliczne budziki (w ramach „żółtej kartki”), aby z większym zaangażowaniem niż w 2009 r. włączyli się w działania na rzecz reprezentowanego regionu i aby zjednoczyli swoje wysiłki, bez względu na opcje polityczne. W opinii RPL brakuje współdziałania posłów i senatorów dla dobra województwa, dlatego pokazano politykom „żółtą kartkę”.

Inne akcje

Wyjątkową i spektakularną metodą działania RPL był, zorganizowany na przełomie lat 2010/2011 wspólnie z innymi organizacjami i władzami samorządowymi, **sprzeciw** wobec przesunięcia w czasie modernizacji drogi S–17 na odcinku Warszawa – Lublin – Piaski. Oprócz listu otwartego do Premiera RP i Ministra Infrastruktury (opublikowanego m.in. 29.12.2010 r. w „Gazecie Wyborczej”), reklam w prasie i spotów w telewizji, przy ulicach: Chałubińskiego, Wspólnej, Hożej i Alei Niepodległości w Warszawie (czyli w okolicach Ministerstwa Infrastruktury) umieszczono 19 przykuwających uwagę, żółtych bilbordów nawołujących do budowy wstrzymywanej drogi ekspresowej S-17 Lublin – Warszawa. Akcja nawiązywała do dekalogu – przygotowano dwa plakaty do umieszczenia na bilbordach: „17. Nie izoluj Lubelszczyzny od Europy” oraz „17. Nie odcinaj Lubelszczyzny od Warszawy”. 18 stycznia pracodawcy wraz ze związkami zawodowymi Lubelszczyzny zorganizowali pikietę (w której uczestniczyło w sumie kilkaset osób) przed siedzibą Rady Ministrów w Warszawie. W kancelarii premiera złożono kilkadziesiąt tysięcy podpisów mieszkańców Lubelszczyzny pod petycją w tej sprawie.⁵

Poza wymienionymi systematycznie stosowanymi metodami monitorowania pracy polityków szczebla lokalnego i centralnego, przedstawiciele RPL utrzymują **stały kontakt telefoniczny** z osobami mającymi wpływ na rozwój gospodarczy województwa, **odpowiadają na bieżące zapytania dziennikarzy** oraz **angażują się w różne publikacje** (np. w publikację „Dziennika Wschodniego” na temat podsumowania roku 2008, w publikację TVP Lublin na temat kryzysu gospodarczego), udzielają wywiadów, a także **uczestniczą w otwartych debatach** zarówno w prasie, radiu, jak i w telewizji. RPL wysłała także kartki świąteczne z życzeniami do parlamentarzystów, władz miasta i województwa oraz mediów.

Z punktu widzenia marketingu i wizerunku RPL, ważne są także takie aspekty, jak opracowanie logo rady, materiałów promocyjnych oraz oznakowanie siedziby rady. Powstała także strona internetowa rady, dzięki której można szybko zapoznać się z jej działalnością, a także nawiązać kontakt.

Warto dodać, że działania RPL są omawiane podczas częstych spotkań Zarządu Rady. Przykładowo od maja do grudnia 2007 r. odbyło się dziesięć spotkań Zarządu, w 2008 r. – dziewięć, w 2009 r. – dwadzieścia jeden, a w roku 2010 – siedemnaście.

⁵ Walczymy o obwodnicę Lublina: Przedsiębiorcy rzucili rękawicę Tuszkowi, <http://www.mmlublin.pl>, 30.12.2010, Nie odcinaj Lubelszczyzny od Warszawy, <http://assetus.marketingowiec.pl>, 11.01.2011, Skomra S., Ile kosztuje nas walka o S17? Żadna cena nie jest za wysoka, <http://lublin.gazeta.pl>, 17.01.2011 oraz: Protesty pomogły - drogi S17 i S3 powstaną, <http://moto.onet.pl>, 26.01.2011.

5. Efekty działań

Rada Przedsiębiorczości Lubelszczyzny nie prowadzi działalności gospodarczej, swoją aktywność prowadzi w oparciu o składki członkowskie oraz ofiarność publiczną i pracę społeczną osób z nią związanych. Mimo to RPL jest skuteczna i ma na swoim koncie sukcesy.

Znaczenie RPL na tyle wzrosło, że jej przedstawiciele coraz częściej są zapraszani na spotkania organizowane przez władze lokalne i regionalne, a także przez inne osoby podejmujące decyzje związane z rozwojem gospodarczym regionu. Jesienią 2010 r. RPL została zaproszona przez ówczesnego kandydata a obecnie już Prezydenta Miasta Lublina – Krzysztofa Żuka do prac w Radzie Rozwoju Lublina – ciała wspierającego władze miasta w kreowaniu jego rozwoju, wypracowywaniu rekomendacji oraz programów działania w różnych obszarach, a także opiniującego podejmowane przez Prezydenta inicjatywy. W 2011 r. rada rozpoczęła swoją działalność. Poza tym, dziennikarze coraz częściej zwracają się do rady z prośbą o wypowiedzi na różne ważne dla regionu tematy, a także zapraszają RPL do udziału w różnego typu publikacjach i debatach.

Dzięki działaniom RPL powstaje lotnisko w Świdniku. Uzyskanie tej decyzji było możliwe dzięki forsowaniu lokalizacji lotniska, która miała największe szanse realizacji w najkrótszym czasie. W 2011 r. rola rady sprowadza się do monitorowania postępów prac, a przede wszystkim realizacji obietnic związanych z inwestycją, złożonych przez poszczególne osoby za nią odpowiedzialne.

Jeżeli chodzi o zagadnienia drogowe, RPL udało się utrzymać zainteresowanie tą kwestią polityków wszystkich szczebli. Kiedy w końcu 2010 r. rząd ogłosił listę inwestycji drogowych, które wykreślono z listy realizacji na 2011 r. i okazało się, że znalazła się na niej droga ekspresowa S17, rada – wspólnie z innymi organizacjami, władzami Lublina, regionu i mediami – zorganizowała protest, co spowodowało powrót drogi S17 na listę inwestycji przewidzianych do realizacji w 2011 r. Do akcji przyłączyły się nawet związki zawodowe.

Jednym z przykładów efektywności działań podejmowanych przez RPL jest zdolność do inicjowania poważnych dyskusji w gronie osób odpowiedzialnych za konkretne zagadnienie. I tak na przykład, opublikowanie w 2007 r. ogłoszenia prasowego w sprawie realizacji inwestycji budowy i modernizacji dróg ekspresowych w regionie jako kluczowych dla podniesienia atrakcyjności województwa oraz wystosowanie apelu w tej sprawie do wszystkich parlamentarzystów Lubelszczyzny, rządu i władz samorządowych zaowocowało zorganizowaniem przez Wojewodę Lubelskiego w ciągu miesiąca spotkania z przedstawicielami lokalnej i krajowej Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, w którym uczestniczyli przedstawiciele RPL i lokalnych mediów.

Niezaprzeczalnym sukcesem RPL jest zbudowanie szerokiego poparcia społecznego w regionie dla podejmowanych akcji, czego najlepszym przykładem była akcja na rzecz budowy i modernizacji drogi S-17 w planowanym terminie. Mieszkańcy Lubelszczyzny uwierzyli, że działając razem i angażując wszystkie osoby mające wpływ na podejmowanie decyzji dotyczących gospodarki regionu, można osiągnąć zakładane cele. Aby uzyskać ten efekt, konieczne było wzbudzenie zainteresowania mediów i nagłośnienie inicjatyw RPL, co także udało się radzie osiągnąć.

6. Podsumowanie

Rada Przedsiębiorczości Lubelszczyzny jest przykładem organizacji, która działając sprawnie i efektywnie, w krótkim czasie stała się ważnym partnerem dla władz publicznych w budowaniu otoczenia przyjaznego dla rozwoju biznesu w regionie. Rada pełni funkcję doradczo-konsultacyjną przy organach administracji rządowej i samorządowej w rozwiązywaniu najistotniejszych problemów gospodarczych regionu. Szerokie i komplementarne działania RPL wywołały duże zainteresowanie mediów lokalnych i regionalnych, a nawet ogólnokrajowych, co stanowi istotne wsparcie podejmowanych kampanii. Im więcej informacji w różnych mediach na temat akcji podejmowanych przez radę, tym łatwiej prowadzić dalsze działania.

Skuteczność rady przekłada się na liczbę jej członków. Oprócz organizacji założycielskich (członków założycieli) w międzyczasie do rady przystąpili tzw. członkowie wspierający – przedsiębiorstwa z Lubelszczyzny, które wspierają działalność RPL. Ponadto, dzięki podejmowanym inicjatywom oraz metodom działania, radzie udało się zbudować ruch społeczny na Lubelszczyźnie, mieszkańcy regionu zobaczyli, że jednak można mieć konkretne osiągnięcia, jeśli działa się razem. To niezaprzeczalny sukces akcji RPL i kapitał społeczny, którego nie można zmarnować.

RPL nie osiągałaby przedstawionych sukcesów, gdyby nie osoby, które zdecydowały się utworzyć stowarzyszenie i społecznie pracować *pro publico bono*. Poszczególne Zarządy Rady tworzą wyjątkowo zaangażowane osoby, które poświęcają swój pozazawodowy czas na rzecz dbania o rozwój przedsiębiorczości w regionie. Konsekwencja w działaniu, umiejętność zjednywania sobie sprzymierzeńców bez względu na opcję polityczną oraz zdolności organizacyjne i skuteczność to cechy, którymi charakteryzują się twórcy i przedstawiciele Rady Przedsiębiorczości Lubelszczyzny – autorzy jej sukcesów.

Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza, Gdańsk

1. Wprowadzenie

Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza¹ (RIGP) z siedzibą w Gdańsku zarejestrowana w sierpniu 2008 r. zrzesza przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na obszarze województwa pomorskiego. W ciągu ponad dwuletniej działalności liczba członków Izby znacznie wzrosła – wśród założycieli Izby było 75 firm z różnych branż a w czerwcu 2011 r. Izba miała już ponad 200 firm z Pomorza, w tym organizacje zrzeszające pracodawców (Pomorski Związek Przedsiębiorców „Przedsiębiorczość” oraz Gdański Klaster Budowlany). Misją Izby jest „aktywne wspieranie rozwoju podmiotów gospodarczych Pomorza, a zwłaszcza firm będących członkami RIGP w konkurowaniu na globalnym rynku, poprzez budowę silnej organizacji samorządu gospodarczego przy współpracy z przedstawicielami samorządu terytorialnego, parlamentarzystami i innymi organizacjami, działającymi na rzecz budowy konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki”². Najwyższą władzą Izby jest Walne Zgromadzenie, ponadto w skład struktury organizacyjnej wchodzi Rada i Zarząd.

2. Główne zagadnienia poddane monitoringowi

Obok codziennej działalności polegającej na wspieraniu przedsiębiorców w tworzeniu i wzmacnianiu między nimi więzi kooperacyjnych oraz w nawiązywaniu kontaktów z partnerami w kraju i za granicą, RIGP aktywnie włącza się w kształtowanie lokalnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej. W ostatnim czasie Izba koncentruje się na rozwoju inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii w województwie pomorskim, jest także zainteresowana monitoringiem rozdysponowania funduszy unijnych w regionie. Izba dostrzega również inne istotne kwestie, jak możliwość składania przez przedsiębiorców projektów uchwał do rad gmin i powiatów.

3. Władze publiczne, na które organizacja próbuje wpływać / z którymi współpracuje przy kwestiach lokalnych

RIGP stara się utrzymywać stałe kontakty i współpracować z władzami regionu i z samorządami lokalnymi – gminami i powiatami. Swoje działania najczęściej kieruje do Marszałka Województwa Pomorskiego oraz do poszczególnych samorządów lokalnych. Dla skuteczności podejmowanych akcji nieodzowne jest niekiedy kierowanie działań Izby do przedstawicieli władz i urzędów centralnych.

4. Formy działania

RIGP, jako organizacja reprezentująca ponad 200 pomorskich przedsiębiorstw, zapraszana jest do współpracy przez władze regionalne, inicjuje także różne działania w celu uzyskania korzystnych dla lokalnego biznesu rozwiązań i ogólnie rozwiązań sprzyjających rozwojowi gospodarczemu regionu. Do przykładowych form działania RIGP należą:

- 1 Niniejsze studium przypadku zostało opracowane we współpracy z Panem Michałem Górskim – Pełnomocnik Izby ds. Współpracy z Samorządami.
- 2 www.rigp.pl

- udział w ciałach doradczych władz publicznych,
- organizowanie różnego rodzaju spotkań,
- angażowanie się w projekty przewidujące monitoring działania władz publicznych i intensyfikowanie kontaktów biznesu z władzami publicznymi,
- powoływanie organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów,
- przyznawanie nagród zasłużonym dla regionu osobom i firmom.

Udział w ciałach doradczych władz publicznych

Przedstawiciel RIGP jest członkiem Pomorskiej Rady Przedsiębiorczości - ciała doradczego Marszałka Województwa Pomorskiego. Członkowie rady skupiającej przedstawicieli regionalnych środowisk gospodarczych uczestniczą m.in. w dyskusjach na temat systemu wspierania przedsiębiorczości na Pomorzu w szczególności w kontekście środków z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 i rekomendacji rozwiązań w tym zakresie, a także realizacji „Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego” w obszarze przedsiębiorczości.³

Ponadto przedstawiciele RIGP uczestniczyli w pracach zespołu ds. przygotowań województwa pomorskiego do realizacji inwestycji budowa elektrowni jądrowej, powołanego w maju 2009 r. przez Marszałka Województwa Pomorskiego oraz Wojewodę Pomorskiego. Zadaniem zespołu było uruchomienie Forum Dialogu i Współpracy umożliwiającego zmotywowanie różnych środowisk w regionie do merytorycznej i publicznej dyskusji nad szansami oraz sposobami przewyższania ewentualnych zagrożeń związanych z rozwojem energetyki jądrowej i innych źródeł energii oraz zmobilizowania ich do współdziałania dla zwiększenia efektywności w tym zakresie, zwiększenia stopnia kontroli bezpieczeństwa i jakości życia społecznego w związku z planowanymi inwestycjami. W pracach zespołu, poza pracownikami Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku i Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, uczestniczyli także przedstawiciele wielu pomorskich instytucji, m.in. Urzędu Gminy Krokowa, Urzędu Gminy Gniewino, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gdańsku, Politechniki Gdańskiej, Pomorskiego Parku Naukowo-Technologicznego oraz Gdańskiego Parku Naukowo-Technologicznego.⁴ Tego typu robocze kontakty z władzami i innymi jednostkami publicznymi zdecydowanie przyczyniają się do skutecznego wpływania na rozwiązania przyjazne dla biznesu.

Organizowanie różnego rodzaju spotkań

Inicjowanie debat publicznych

W 2010 r. RIGP we współpracy z „Dziennikiem Bałtyckim” zorganizowała debatę publiczną z powodu zaniepokojenia sposobem prowadzenia procesu prywatyzacyjnego grupy Energa S.A. - jednej z największych firm z siedzibą na Pomorzu. Po serii artykułów prasowych prezentujących różne opinie i komentarze w tej kwestii, zorganizowano debatę pt.: „Energia dla przyszłości, przyszłość dla ENERGI”. W spotkaniu uczestniczyli m.in. Marszałek Senatu RP Bogdan Borusewicz, posłowie: Tadeusz Aziewicz (przewodniczący

3 Bednarek A., *Pomorska Rada Przedsiębiorczości*, www.wrotapomorza.pl, 20.05.2010.

4 *Forum Dialogu i Współpracy Województwa Pomorskiego „Energia i Samorządność”*, www.innowrota.pl, 5.05.2011.

Sejmowej Komisji Skarbu Państwa), Zbigniew Kozak (wiceprzewodniczący Stałej Podkomisji Sejmowej ds. Energetyki), Jan Kulas, Sławomir Neumann, Paweł Orłowski, Kazimierz Smoliński, Mieczysław Struk – Marszałek Województwa Pomorskiego, Janusz Steinhoff – Przewodniczący Rady Krajowej Izby Gospodarczej oraz ekspert z zakresu ekonomii, górnictwa i energetyki, Prezes Grupy Energa S.A., Prezes Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, prezesi pomorskich firm, członkowie RIGP, przedstawiciele organizacji pozarządowych i gospodarczych, a także licznie zgromadzeni przedstawiciele mediów. Debata wywołała powszechną dyskusję publiczną, a media szeroko relacjonowały jej przebieg. Dzięki temu udało się zjednoczyć najważniejsze środowiska wokół prywatyzacji Grupy Energa S.A. i wystosować do Ministra Skarbu Państwa, kancelarii Prezesa Rady Ministrów, prezesa UOKiK, a także marszałków Sejmu i Senatu wspólny Apel Pomorzan o ponowne rozważenie czasu oraz sposobu prywatyzacji firmy Energa. Pod apelem podpisali się m.in. Marszałek Województwa Pomorskiego Mieczysław Struk, posłowie z Pomorza: Tadeusz Aziewicz, Zbigniew Kozak i Paweł Orłowski, a także przedstawiciele ważnych organizacji gospodarczych.

Spotkania robocze z władzami samorządowymi

Dialog z władzami publicznymi RIGP prowadzi także w trakcie spotkań roboczych. Przykładem jest spotkanie zorganizowane w sierpniu 2010 r. z inicjatywy Regionalnej Izby Gospodarczej Pomorza z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego, a poświęcone realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego. W spotkaniu ze strony władz województwa uczestniczył Marszałek Wiesław Byczkowski oraz grupa specjalistów Urzędu Marszałkowskiego, czyli Instytucji Zarządzającej, pod przewodnictwem Dyrektora Departamentu Programów Regionalnych UM oraz jego zastępcy, a ponadto przedstawiciele Agencji Rozwoju Pomorza, czyli Instytucji Pośredniczącej II stopnia. W trakcie prawie 3-godzinnego spotkania dyskutowano nad problemami związanymi z wykorzystaniem funduszy unijnych przez pomorskich przedsiębiorców. Przedstawiciele UM zapewnili reprezentantów biznesu o uwzględnieniu przekazanych uwag. RIGP odpowiada również na zaproszenia władz regionalnych. Na jednym z takich spotkań z Marszałkiem Województwa Pomorskiego rozmawiano o koncepcji Bałtyckiego Parku Przemysłowego, inicjatywie JEREMIE oraz poruszono temat Regionalnego Programu Operacyjnego.

Spotkania z politykami

Dla zjednania sobie poparcia w kwestiach regionalnych na forum krajowym, a nawet europejskim, RIGP inicjuje spotkania z politykami, w tym z parlamentarzystami z Pomorza. Przykładowo Izba zorganizowała spotkanie z Wicepremierem Waldemarem Pawlakiem oraz nowo wybranym Marszałkiem Województwa Pomorskiego – Mieczysławem Strukiem i Członkiem Zarządu Województwa Pomorskiego – Adamem Leikiem. Spotkanie robocze odbyło się także z posłem do Parlamentu Europejskiego Janem Kozłowskim.

Konferencje i seminaria

Dobłą okazją do zacieśniania współpracy pomiędzy przedsiębiorcami oraz władzą publiczną są konferencje i seminaria tematyczne z udziałem przedstawicieli władz gminnych, powiatowych i regionalnych Pomorza. Np. w 2010 r. Izba zorganizowała m.in. konferencję pt.: „*Gospodarka inwestycyjna samorządów regionu powiatu tczewskiego w latach 2010-2020*” oraz „*Innowacyjne rozwiązania pomocą w efektywnym zarządzaniu energią gminy i przedsiębiorstwa*”, w której poza przedsiębiorcami uczestniczyli przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego, Starosta Tczewski oraz gminy powiatu tczewskiego, jak również przedstawiciele dostawców mediów technicznych. Konferencja umożliwiła dyskusję biznesu i władz publicznych na temat planowanych inwestycji, co przyczynia się do lepszego ich zaplanowania oraz lepszej współpracy przy ich realizacji. W 2011 r. RIGP oraz powołana przez Izbę Fundacja Rozwiązań Eko-Energetycznych współorganizowały Pomorskie Dni Energii w Gdańsku. Było to ważne wydarzenie z udziałem różnych środowisk, sprzyjające tworzeniu przyjaznej atmosfery wokół rozwoju inwestycji energetycznych w regionie i zacieśniające współpracę samorządu województwa pomorskiego z licznymi partnerami, którzy współtworzą regionalną politykę energetyczną – regionalnymi przedsiębiorstwami, instytucjami otoczenia biznesu i uczelniami wyższymi.

Śniadania biznesowe

Jedną z form kontaktów z członkami Izby, a także przedstawicielami władz samorządowych regionu oraz innymi osobami zaangażowanymi w tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w regionie są regularne śniadania biznesowe. W trakcie tych spotkań przedsiębiorcy mają możliwość porozmawiania na neutralnym gruncie z decydentami na ważne dla nich tematy, przedstawienia problemów przedsiębiorców oraz zaprezentowania pożądanych rozwiązań. W ciągu roku Izba organizuje kilka śniadań biznesowych, przy czym nie w każdym uczestniczą przedstawiciele władz samorządowych.

Spotkania podsumowujące

Izba stara się organizować spotkania z partnerami sprowadzające się do wspólnej oceny wzajemnych stosunków. W 2011 r. zapoczątkowano uroczyste spotkania z udziałem przedstawicieli władz państwowych i samorządowych Pomorza oraz przedstawicieli oświaty, nauki, kultury, polityki, biznesu, mediów i sportu. Przykładowo 11 stycznia 2011 r. wspólnie z Gdańskim Związkiem Pracodawców oraz Pomorską Izbą Rzemieślniczą Małych i Średnich Przedsiębiorstw w Gdańskim Dworze Artusa zorganizowano „Noworoczną Lampkę Szampana Pomorskich Przedsiębiorców”. Oprócz przedsiębiorców, gośćmi byli przedstawiciele samorządów (m.in. Wojewoda Pomorski Roman Zaborowski, Wicemarszałek Wiesław Byczkowski, Prezydent Gdańska Paweł Adamowicz oraz Przewodniczący Rady Miasta Gdańska Bogdan Oleszek, Prezydent Słupska Maciej Kobylński) i była to doskonała okazja do rozmowy z przedstawicielami władz i wpływania na kształtowanie lokalnej polityki gospodarczej. W trakcie spotkania podsumowano miniony rok oraz wręczono nagrody dla zasłużonych osób oraz firm.⁵

⁵ Noworoczna Lampka Szampana Pomorskich Przedsiębiorców, www.rigp.pl, 12.01.2011.

INNOspotkania

Poza spotkaniami mającymi na celu reagowanie na decyzje władz samorządowych, proponowanie władzom korzystnych dla rozwoju gospodarczego rozwiązań lub podtrzymywanie dobrych relacji wspierających współpracę Izby z władzami publicznymi, RIGP podejmuje także działania na rzecz rozwoju innowacyjności, w których uczestniczą przedstawiciele samorządów. Jednym z przykładów jest cykl spotkań pod hasłem „INNOspotkania” organizowanych w ramach projektu „Współpraca nauki i biznesu przyszłością Pomorza”. Jego celem jest budowanie efektywnych relacji między nauką a biznesem, poprzez przekazywanie podmiotom działającym w sektorze badawczo-rozwojowym praktycznej wiedzy, niezbędnej do efektywnego działania wspierającego transfer technologii i komercjalizację badań naukowych. Do końca I półrocza 2011 r. odbyły się dwie edycje „INNOspotkań”. Kolejne edycje w trakcie Polskiej Prezydencji w Radzie UE objęte są patronatem Prezydencji. Odbiorcami pierwszego spotkania byli przedstawiciele świata nauki, przedsiębiorcy oraz przedstawiciele instytucji otoczenia biznesu. Swoje koncepcje oraz rozwiązania przedstawili między innymi: Senator RP prof. dr hab. inż. Janusz Rachoń, Włodzimierz Abramowicz z Impact Design Europe, Zach Sorrells z Eureka Research International i Henryk Dąbrowski – Bioton S.A. W dniach 7-8 czerwca 2011 r. w Gdańskim Parku Naukowo-Technologicznym odbyła się II edycja „INNOspotkania” pod tytułem: „INNOWacje w energetyce”. Ta dwudniowa impreza zgromadziła łącznie ponad 200 osób, wybitnych specjalistów z branży energetycznej, doświadczonych menadżerów, ekspertów ds. źródeł energii odnawialnych (OZE) oraz przedsiębiorców i samorządowców. Ciekawe wystąpienia w czasie konferencji gwarantowały znamenite postaci ze świata energetyki, praktycy i doświadczeni menadżerowie. Prelegentami byli: Prezes Zarządu Energa S.A., Pan Mirosław Bieliński, Prezes Zarządu PGNiG S.A., Pan Michał Szubski, Prezes Zarządu Jabil Circuit Poland Sp. z o. o., Pan Marek Bania, Development Manager Wind Prospect Polska Sp. z o. o., Pan Wojciech Dudek, Prezes Zarządu Polskiego Stowarzyszenia Biogazu, Pan Edward Licznarski, Przewodniczący Instytutu Nauk Ekonomicznych i Społecznych, Pan Przemysław Jura, Dyrektor Biura Marketingu Produktowego Energa-Obrót S.A., Pan Paweł Bakun. Poruszono tematykę dywersyfikacji źródeł energetycznych (energetyki gazowej, solarnej, bioenergetyki, hydroenergetyki), finansowania innowacji w energetyce oraz alternatywnych źródeł energetycznych w tym OZE. Patronat honorowy nad wydarzeniem objęły: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Marszałek Województwa Pomorskiego, Politechnika Gdańska, Uniwersytet Gdański, Gdański Uniwersytet Medyczny, Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna, Gdański Park Naukowo-Technologiczny oraz Polsko-Szwedzka Izba Gospodarcza.

Angażowanie się w projekty przewidujące monitoring działania władz publicznych i intensyfikowanie kontaktów biznesu z władzami publicznymi

Przykładami tego typu projektów są m.in. „Regionalny monitoring swobody działalności gospodarczej w Polsce” oraz projekt „Baltic Supply”.

Jednym z działań projektu **„Regionalny monitoring swobody działalności gospodarczej w Polsce”** realizowanego we współpracy z Instytutem Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym było przeprowadzanie co kwartał ankiety wśród 100 przedsiębiorców z Pomorza, w ramach której oceniali oni na ile władze gminne, powiatowe i regionalne na Pomorzu zapewniają swobodę działalności gospodarczej. Wyniki ankietyzacji podsumowywano i analizowano, a następnie przedstawiano w trakcie konferencji prasowej. Dodatkowym efektem realizacji tego projektu było **wysłanie listów przez RIGP do wszystkich starostw, urzędów miast i gmin** w województwie w sprawie podjęcia uchwał rad gminnych lub rad powiatowych, które uwzględniają możliwość składania projektów uchwał przez przedsiębiorców i Izby gospodarcze. W trakcie badań ankietowych stwierdzono bowiem brak możliwości składania projektów uchwał przez przedsiębiorców lub samorząd gospodarczy na wzór możliwości składania projektów uchwał do rad gmin przez określoną liczbę mieszkańców danej gminy. W przygotowanych listach Izba zaapelowała, aby rady gmin i powiatów podjęły uchwały umożliwiające przykładowo 100 przedsiębiorcom lub samorządowi gospodarczemu, który skupia nie mniej niż 100 członków (dla miast na prawach powiatu i powiatów ziemskich) składanie projektów uchwał. Dla mniejszych gmin liczba ta mogłaby być proporcjonalnie mniejsza, według uznania lokalnej rady gminy. Propozycja RIGP zmierzała do umożliwienia z jednej strony rzeczywistego wpływu środowiska gospodarczego na kształt prawa samorządowego, a z drugiej strony dała poważny oręż samorządom gospodarczym zabiegającym o prawo przyjazne biznesowi. Izba zaoferowała również pomoc w kwestii opracowania projektu odpowiedniej uchwały rady i udział w ewentualnych konsultacjach.

„Baltic Supply” - transgraniczne przedsięwzięcie realizowane w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej - jest jednym z najważniejszych projektów realizowanych z udziałem RIGP. Projekt z udziałem partnerów z różnych państw obejmuje swoim zakresem obszar regionu Morza Bałtyckiego i skupia się na trzech klastrach zaopatrzeniowych o znaczeniu międzyregionalnym: morskim, energetycznym i przedsiębiorstw użyteczności publicznej oraz na żywności i *Life Sciences*. Celem projektu jest m.in. stworzenie rejestru firm, który łączyć będzie małe, średnie i duże przedsiębiorstwa z władzami publicznymi. Dzięki realizacji tego projektu ma miejsce jeszcze silniejsza współpraca Izby z Urzędem Marszałkowskim.⁶

Powoływanie organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów

Powołanie Fundacji Rozwiązań Ekoenergetycznych oraz Bałtyckiego Centrum Transferu Technologii

W grudniu 2010 r. z inicjatywy RIGP zarejestrowano Fundację Rozwiązań Ekoenergetycznych oraz Bałtyckie Centrum Transferu Technologii S.A. Fundacja ma promować rozwiązania ekoenergetyczne oparte o komercyjne i innowacyjne technologie

⁶ www.balticsupply.eu oraz: Netka K., *Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza wspiera przedsiębiorczość nad Bałtykiem*, „Dziennik Bałtycki”, 7.10.2010 [oraz:] Kiewlicz R., *Widać optymizm wśród pomorskich firm*, <http://biznes.trojmiasto.pl>, 3.06.2011.

oraz ma się zajmować doradztwem i promocją w zakresie ekologii i edukacji.⁷ Głównym celem działalności Bałtyckiego Centrum Transferu Technologii S.A. jest doradztwo i transfer wiedzy w zakresie wynalazczości i innowacyjności w energetyce odnawialnej, informatyce, biotechnologii, farmacji dla przedsiębiorstw i nauki na Pomorzu. Centrum powstało „w odpowiedzi na zainteresowanie środowiska biznesowego, naukowego i samorządowego regionu oraz identyfikowanego przez nie zapotrzebowania na oferowane przez Centrum usługi”.⁸ Obydwa podmioty wspierają RIGP we współpracy z władzami publicznymi, m.in. z pomorskimi gminami na rzecz rozwoju przedsiębiorczości na ich terenach (o efektach opisanej inicjatywy piszemy w punkcie 5).

Utworzenie Stowarzyszenia na rzecz budowy elektrowni jądrowej w województwie pomorskim

Mając na celu zbudowanie pozytywnej atmosfery społecznej wokół budowy elektrowni jądrowej w województwie, jak również przygotowanie do tego przedsięwzięcia otoczenia biznesowego Pomorza, RIGP jest inicjatorem utworzenia „Stowarzyszenia na rzecz budowy elektrowni jądrowej w województwie pomorskim”, które zawiązało się w styczniu 2011 r.⁹ Ideą powołania stowarzyszenia, które ma być organizacją masową, jest szerokie wsparcie działań mających na celu budowę elektrowni jądrowej w regionie. Przedsiębiorcy zdając sobie sprawę, że do pomyślnej realizacji projektu niezbędne jest pozyskanie przychylności mieszkańców regionu, pragną pobudzać świadomość społeczną w zakresie walorów budowy i funkcjonowania elektrowni jądrowej, a także zapobiegać i łagodzić ewentualne spory związane z tą inwestycją. Stowarzyszenie zamierza występować z wnioskami i opiniami do właściwych władz i urzędów w sprawach dotyczących preferencji dla energetyki jądrowej na Pomorzu oraz włączać się w organizację szkoleń dla przyszłej kadry elektrowni, jak również promować regionalne przedsiębiorstwa jako ewentualnych podwykonawców i kontrahentów dla tej inwestycji. W zebraniu założycielskim stowarzyszenia uczestniczyło niemal 50 osób, a wśród nich byli pomorscy biznesmeni, przedstawiciele świata nauki, organizacji otoczenia biznesu, eksperci z dziedziny energetyki jądrowej oraz samorządowcy. RIGP planuje przyciągnąć do stowarzyszenia jak najwięcej młodych ludzi, którzy mogliby przekonywać swoje środowiska do forsowanej inicjatywy.¹⁰

Przyznawanie nagród zasłużonym dla regionu osobom i firmom

Na początku 2011 r. podczas uroczystego spotkania w Gdańskim Dworze Artusa pn. „Noworoczna Lampka Szampana Pomorskich Przedsiębiorców” przedstawiciele RIGP wręczyli nagrody zasłużonym osobom i firmom. Nagrodę przyznano: Pawłowi Adamowiczowi - Prezydentowi Miasta Gdańska (za znaczące wsparcie swoją siłą

7 Netka K., Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza wspiera przedsiębiorczość nad Bałtykiem, „Dziennik Bałtycki”, 7.10.2010.
8 www.bctt.pl/index.php?p=o-nas oraz: *Jesteśmy partnerami - współpracujemy i rozwijamy się razem*, www.rigp.pl, 6.10.2010.

9 Stowarzyszenie na rzecz elektrowni jądrowej w Województwie Pomorskim – utworzone, informacja prasowa, www.rigp.pl, 13.01.2011 oraz: Ciepła D., Powołano stowarzyszenie na rzecz elektrowni jądrowej w województwie pomorskim, <http://energetyka.wnp.pl>, 13.01.2011

10 Stowarzyszenie na rzecz elektrowni jądrowej w województwie pomorskim, www.innowrota.pl, 12.01.2011 oraz: Walka o elektrownię atomową jest zażarta, <http://biznes.trojmiasto.pl>, 26.01.2011.

i autorytetem, a także potencjałem miasta inicjatywy powołania Regionalnej Izby Gospodarczej Pomorza), Janowi Kozłowskiemu - posłowi do parlamentu Europejskiego, inicjatorowi powołania samorządu gospodarczego województwa pomorskiego (za integrację środowisk biznesowych regionu i kluczowe wsparcie w tworzeniu Regionalnej Izby Gospodarczej Pomorza), a także „Dziennikowi Bałtyckiemu” (w dowód uznania za aktywność w reprezentowaniu interesów gospodarki Pomorza). Według Izby „Dziennik Bałtycki” pokazał, że potrafi „znacząco przyczynić się do utrzymania w regionie podmiotowości i strategicznego znaczenia najważniejszych pomorskich przedsiębiorstw”.¹¹

Ponadto, obok regularnej i szerokiej współpracy np. z „Dziennikiem Bałtyckim”, przedstawiciele Izby utrzymują stałe kontakty z lokalnymi mediami, m.in. uczestniczą w programach i debatach organizowanych przez media, np. w debacie TVP Gdańsk o energetyce jądrowej na Pomorzu.

5. Efekty działań

Podjęmując przedstawione działania Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza osiąga spektakularne efekty. Debata „Energia dla przyszłości, przyszłość dla ENERGI” wywołała szeroką dyskusję publiczną, a media chętnie relacjonowały jej przebieg. Dzięki temu udało się zjednoczyć najważniejsze środowiska wokół tej kwestii i wystosować wspólny Apel Pomorzan do Ministra Skarbu Państwa, kancelarii Prezesa Rady Ministrów, prezesa UOKiK, a także marszałków Sejmu i Senatu o ponowne rozważenie czasu oraz sposobu prywatyzacji firmy Energa. Pod apelem podpisali się m.in. Marszałek Województwa Pomorskiego Mieczysław Struk, posłowie z Pomorza: Tadeusz Aziewicz, Zbigniew Kozak i Paweł Orłowski, a także przedstawiciele ważnych organizacji gospodarczych. W efekcie Ministerstwo Skarbu Państwa podjęło decyzję, aby w prospekcie prywatyzacyjnym umieścić klauzulę o pozostawieniu centrali firmy ENERGA w Gdańsku. Izba nadal monitoruje dotrzymanie przedstawionych obietnic oraz poczynania poszczególnych władz dotyczące prywatyzacji Energi, nadal też będzie zabiegać o rozwiązania korzystne dla swojego regionu.

Zawiązanie „Stowarzyszenia na rzecz budowy elektrowni jądrowej w województwie pomorskim” odbiło się bardzo szerokim echem w mediach regionalnych, branżowych i ogólnopolskich, pisały o tym wydarzeniu liczne portale internetowe nagłaśniając starania RIGP na rzecz zlokalizowania tak istotnej dla rozwoju gospodarczego regionu inwestycji. Jest to niewątpliwie pozytywny efekt działania Izby.

W kwietniu 2011 r., dzięki staraniom m.in. przedstawicieli RIGP i angażowaniu się w prace Zespołu ds. przygotowań województwa pomorskiego do realizacji inwestycji budowa elektrowni jądrowej, powołanego w maju 2009 r. przez Marszałka Województwa Pomorskiego oraz Wojewodę Pomorskiego, doszło do powołania Forum Dialogu i Współpracy Województwa Pomorskiego „Energia i Samorządność”. Deklaracja programowa podpisana przez Marszałka Mieczysława Struka oraz Wojewodę Romana Zaborowskiego powołująca forum oznacza, że będzie prowadzona szeroka debata publiczna na temat rozwoju energetyki pomorskiej, ze szczególnym uwzględnieniem

¹¹ http://www.rigp.pl/index.php?view=details&id=182%3Anoworoczna-lampka-szampana-pomorskich-przedsiębiorcow&option=com_eventlist&Itemid=1&lang=pl

energetyki jądrowej, że władze publiczne zapewnią odpowiednią przestrzeń komunikacyjną dla prowadzenia dialogu społecznego, artykułowania interesów przez różne grupy i środowiska, dyskusji nad wybranymi zagadnieniami i problemami, omawiania kontrowersji, a także prowadzenia polityki informacyjnej.¹²

W wyniku interwencji RIGP w sprawie realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego, Marszałek wraz z zespołem pracowników UM przyjął najważniejsze uwagi dotyczące komunikacji z beneficjentami, planowanych w przyszłości konkursów, wprowadzenia przyjaznych procedur oraz zasad rozliczania projektów wspieranych z funduszy UE, a także propozycje zmian w istniejących kryteriach wyboru projektów, zmian i usprawnień we wnioskach o płatność i procedurze ich oceny, a także przyszłości inicjatywy JEREMIE. Izba uzyskała też zapewnienie, że przekazane uwagi zostaną uwzględnione w przyszłych konkursach. Przygotowany dokument będzie stanowił podstawę do kolejnych spotkań grup roboczych w omawianym zakresie." Spotkania z przedstawicielami samorządu wojewódzkiego odbywają się regularnie na różnych szczeblach.

W odpowiedzi na listy wysłane przez Izbę do wszystkich Starostw, urzędów miast i gmin Pomorza w sprawie podjęcia uchwał umożliwiających składanie projektów uchwał określonej grupie przedsiębiorców lub samorządowi gospodarczemu, pisemnie odpowiedziały trzy gminy i jeden powiat. Gminy zadeklarowały, że uwzględnienie propozycji RIGP będzie możliwe w przypadku ewentualnych zmian w statucie danej gminy, a w liście jednej z trzech gmin stwierdzono, że „projekt jest interesujący i wart uwzględnienia”. Ponadto w maju 2011 r. Rada Gminy Kościerzyna podjęła uchwałę w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Gminy Kościerzyna. Znalazł się w niej zapis mówiący, że inicjatywę przeprowadzenia konsultacji mają m.in. mieszkańcy gminy w liczbie co najmniej 50 osób posiadających czynne prawo wyborcze, czyli również przedsiębiorcy. Uchwała była bezpośrednim następstwem akcji przeprowadzonej przez RIGP. W planach Izby jest zorganizowanie jesienią 2011 r. konferencji, podczas której zostanie przeprowadzone podsumowanie dotychczasowych strategii jednostek samorządu terytorialnego wobec przedsiębiorców i będą przedstawione najlepsze praktyki w tym zakresie. Samorządy uznane za najbardziej przyjazne biznesowi otrzymają nagrody i wyróżnienia.

W efekcie działań RIGP będzie realizowany projekt „Mała Holandia” w Nowym Dworze Gdańskim. W listopadzie 2010 r. RIGP i Bałtyckie Centrum Transferu Technologii S.A. (spółka powołana przez Izbę) podpisały list intencyjny z Gminą Nowy Dwór Gdański odnośnie nawiązania współpracy przy zagospodarowaniu obszaru położonego wzdłuż drogi ekspresowej S-7 zwanego „Małą Holandią”. Strony listu są zainteresowane utworzeniem na tym terenie kompleksu badawczo-rozwojowego z zakresu ekoenergetyki, o wartości inwestycyjnej 100–144 mln zł. Na dodatkowych terenach inwestycyjnych planowane jest lokowanie technologicznie zaawansowanych inwestorów, dla których przygotowywane są zachęty inwestycyjne. Strony listu planują także wspólne opracowanie „Strategii Rozwoju Małej Holandii” i podpisanie umowy dotyczącej jej wspólnej realizacji.¹³ Jeszcze w I kwartale 2011 r. reprezentanci

12 *Forum Dialogu i Współpracy Województwa Pomorskiego „Energia i Samorządność”, www.innowrota.pl, 5.05.2011.*

13 *Projekt „Mała Holandia” w Nowym Dworze Gdańskim, www.rigp.pl, 18.11.2010 oraz: Netka K., Deltą Wisły*

Bałtyckiego Centrum Transferu Technologii S.A. na posiedzeniu Rady Gminy Ostaszewo zaprezentowali założenia do strategii. Oprócz władz gminy w spotkaniu uczestniczył również Starosta Nowodworski Zbigniew Piórkowski. Reakcja członków Rady Gminy pozwala mieć nadzieję, że projekt strategii zostanie pozytywnie oceniony przez mieszkańców i zaaprobowany przez odpowiednie Komisje Rady Gminy Ostaszewo.¹⁴

6. Podsumowanie

Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza działa stosunkowo krótko. Mimo to udało jej się zorganizować dosyć szeroki wachlarz usług dla reprezentowanych członków, których grono stale się poszerza, a przede wszystkim Izbie udało się zaistnieć w regionie, jako jednemu z kluczowych partnerów dla władz samorządowych kształtujących lokalną politykę gospodarczą. Przedstawiciele Izby nie czekając na zaproszenia ze strony władz publicznych (które również mają miejsce), najczęściej sami inicjują kontakty bezpośrednie i inne akcje, aby poruszyć ważne dla środowisk gospodarczych zagadnienia. Monitorowanie działań podejmowanych przez władze publiczne wszystkich szczebli oraz adekwatne reagowanie wymaga systematyczności, którą charakteryzują się działania RIGP. Kierownictwo Izby złożone jest z osób, które wykazują wysoką skuteczność w działaniu i umiejętność doprowadzania spraw do końca, co jest niezmiernie ważne przy zabieganiu o rozwój regionu w kierunku pożądanym przez lokalny biznes. Nie bez znaczenia jest także zdolność do współpracy z innymi organizacjami reprezentującymi przedsiębiorców, samorządami lokalnymi, innymi istotnymi postaciami regionalnego rozwoju gospodarczego, a także mediami, z którymi RIGP ułożyła sobie bardzo dobre relacje. Wszystko to sprawia, że Izba jest widoczna w regionie oraz ma realny wpływ na rozwiązywanie dotyczące warunków prowadzenia działalności gospodarczej na Pomorzu.

zainteresuje się niemal cały świat, „Dziennik Bałtycki”, 19.11.2010.

14 BCTT SA na posiedzeniu Rady Gminy OSTASZEWO, www.rigp.pl, 12.04.2011.

Stowarzyszenie Przemyski Konwent Społeczno-Gospodarczy w Przemysłu

1. Wprowadzenie

Stowarzyszenie Przemyski Konwent Społeczno-Gospodarczy¹ zostało zarejestrowane w październiku 2006 r., jednak jego koncepcja powstała dwa lata wcześniej.² Przemyscy przedsiębiorcy skupieni w Regionalnej Izbie Gospodarczej w Przemysłu pragnęli utworzyć platformę współpracy, dzięki której poszczególne stowarzyszenia mogłyby wspólnie prezentować swoje poglądy wobec władz publicznych, oczekiwać odpowiedzi od przedstawicieli władz, a także organizować różnego rodzaju wydarzenia. Koncepcję tę, nazwaną Przemyskim Konwentem Gospodarczym, początkowo poparło 15 stowarzyszeń. Cele i zagadnienia, którymi zajmował się Konwent zmieniały się w czasie. W 2006 r. przedsiębiorcy związani z Konwentem i reprezentujący dziesięć stowarzyszeń wystawili własną reprezentację do samorządu miasta Przemysłu i zarejestrowali komitet wyborczy o nazwie Przemyski Konwent. Ich celem było zainteresowanie lokalnej społeczności problemami gospodarczymi, dla których warto poszukać rozwiązań i uświadomienie mieszkańcom miasta, że istnieje alternatywa dla partii politycznych, których cele niekoniecznie są zbieżne z interesami regionu, a także zainteresowanie lokalnej społeczności problemami gospodarczymi, dla których warto poszukać nowych rozwiązań.

Na bazie powyższych doświadczeń powstało stowarzyszenie w obecnym kształcie. W jego Zarządzie znaleźli się przedstawiciele kilku znanych stowarzyszeń gospodarczych. W 2011 r. do honorowych członków Konwentu należy 21 jednostek, m.in.: Krakowska Kongregacja Kupiecka Oddział Terenowy w Przemysłu, Przemyskie Stowarzyszenie Kupieckie, Stowarzyszenie Zarządców Nieruchomości „Dom” w Przemysłu, Przemyski Klub Rotariański Rotary Club, Forum Współpracy Transgranicznej w Przemysłu, Rada Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT w Przemysłu, Regionalne Stowarzyszenie Przedsiębiorców w Przemysłu, Forum Biznesu Region w Przemysłu, Cech Rzemiosł Różnych w Przemysłu, Związek Pszczelarzy Ziemi Przemyskiej oraz Stowarzyszenie „B4” z Rzeszowa. Konwent współpracuje także z Regionalną Izbą Gospodarczą w Przemysłu, Towarzystwem Przyjaciół Przemysłu i Regionu, Stowarzyszeniem Projekt Polska, jak również z partnerem ukraińskim - Stowarzyszeniem Lwowska Kongregacja Kupiecka z siedzibą we Lwowie.

Zasadnicze cele Przemyskiego Konwentu Społeczno-Gospodarczego to:

- tworzenie warunków do współpracy dla stowarzyszeń i ich przedstawicieli,
- działanie na rzecz rozwoju regionu na arenie lokalnej, ogólnopolskiej i międzynarodowej,
- pomoc stowarzyszeniom w realizacji ich statutowych celów m.in. poprzez organizację misji gospodarczych, szkoleń, współpracę na bazie programów unijnych, tworzenie wspólnych reprezentacji wobec władz polityczno-samorządowych,
- wspieranie działań proekologicznych, głównie w zakresie energii odnawialnej po obu stronach granicy.

1 Niniejsze studium przypadku zostało opracowane we współpracy z Panem Janem Piszakiem – Prezesem Stowarzyszenia Przemyski Konwent Społeczno-Gospodarczy, któremu autorka składa serdeczne podziękowania za udzielone wypowiedzi i pomoc.

2 www.przemyskikonwent.free.ngo.pl

2. Główne zagadnienia poddane monitoringowi

Konwent, zanim został formalnie zarejestrowany pod obecną nazwą, promował ważne dla Przemyśla i jego rozwoju wydarzenia, takie jak na przykład powstanie Paktu dla Przemyśla czy przemyskich kompleksów rekreacyjno-wodnych, forsował także opracowanie koncepcji i doprowadzenie do powstania Parku Naukowo-Technologicznego na terenie miasta Przemyśla i okolicznych gmin, który ostatecznie nie został zrealizowany.³ W ostatnich latach Konwent monitorował zagadnienia związane z rozwojem gospodarczym miasta i regionu przemyskiego, a w szczególności dotyczące tzw. „zielonej energii” na Podkarpaciu, przemyskiej wolnej strefy ekonomicznej, współpracy mieszkańców pogranicza polsko-ukraińskiego oraz poszerzenia granic miasta Przemyśla. Konwent podejmował również działania wspierające dalszą integrację lokalnych stowarzyszeń, a także realizował inicjatywy promujące region i tym samym lokalnych przedsiębiorców i ich potencjał.

3. Władze publiczne, na które organizacja próbuje wpływać / z którymi współpracuje przy kwestiach lokalnych

Przedsiębiorcy związani z Konwentem kontaktują się i utrzymują relacje z władzami lokalnymi, a także z przedstawicielami władz regionalnych. Najczęściej spotykają się z Prezydentem Miasta Przemyśla oraz Zastępcami Prezydenta, Wójtem Gminy Przemyśl, Starostą Przemyskim oraz Wojewodą i Marszałkiem Województwa Podkarpackiego. Do wspólnych działań zapraszają również prezydentów miast i przedstawicieli innych gmin w regionie, a także parlamentarzystów.

4. Formy działania

Można stwierdzić, że Konwent realizuje swoje podstawowe cele poprzez promowanie sukcesów lokalnych przedsiębiorców i innych osób z regionu oraz działania integrujące przemyskie organizacje reprezentujące biznes, a także organizacje działające w sferze społecznej.

Stałym elementem działania Konwentu jest program promujący ludzi sukcesu z terenów dawnej Galicji, czyli **Galicyski Salon Sukcesu**, będący kontynuacją Przemyskiego Salonu Sukcesu, którego realizację Konwent zainicjował w 2006 r. Salon Przemyski propagował osiągnięcia miasta i regionu. W trakcie cyklicznych imprez prezentowano polityków, samorządowców, ludzi kultury i biznesu z regionu przemyskiego, którzy odnieśli sukces. Wspólne imprezy i spotkania są dobrą okazją do utrzymywania i poprawiania relacji z przedstawicielami władz publicznych różnych szczebli, jak również przyczyniają się do integracji stowarzyszeń miasta i regionu. Organizatorzy pokazując różne drogi do sukcesu w rejonach pogranicza, pragną wykazać, że tylko współpraca pomiędzy regionami oraz korzystanie z dobrych doświadczeń pozwalają na rozwój ziemi przemyskiej. W 2009 r. powołano Kapitułę Galicyjskiego Salonu Sukcesu, w której oprócz Przemyskiego Konwentu Społeczno-Gospodarczego znaleźli się przedstawiciele Regionalnej Izby Gospodarczej, Cechu Rzemiosł Różnych, Przemyskiej Kongregacji Kupieckiej, Centrum Kulturalnego w Przemyślu, Towarzystwa Przyjaciół Przemyśla i Regionu, Stowarzyszenia „Projekt Polska” oraz

³ Konwent: reaktywacja, „Życie Podkarpackie”, 17.05.2006.

Lwowskiej Kongregacji Kupieckiej. Od września do grudnia 2009 r. organizacje wspólnie zorganizowały cztery „salony”. Jednym z nich był zorganizowany w grudniu 2009 r. IV Galicyjski Salon Sukcesu połączony z Oplatkiem Przemyskich Stowarzyszeń. Gośćmi tego spotkania byli m.in. Przewodniczący Sejmiku Wojewódzkiego - Andrzej Matusiewicz oraz Wojewoda Podkarpacki Mirosław Karapyta.⁴ Do udziału w pozostałych spotkaniach, jako głównych gości, zapraszano m.in. prezydenta Rzeszowa Tadeusza Ferencę, prezydenta Krosna Piotra Przytockiego, Posła Piotra Tomańskiego, Eurodeputowaną Elżbietę Łukacijewską, Posła Wojciecha Pomajdę, Rektora Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie Tadeusza Pomianka oraz dyrektora Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Marka Indyka. W maju 2011 r. odbył się X Jubileuszowy Galicyjski Salon Sukcesu z udziałem około 200 osób, w tym przedstawiciele władz miasta Przemyśla, Starostwa, władz regionalnych, a także gości specjalnych: Wiceministra Skarbu Państwa i posła na Sejm RP Jana Burego oraz Marty Póttorak - prezesa zarządu m.in. firmy Marma Polskie Folie i prezesa spółki Develop Investment (nowego właściciela centrum handlowego Millennium Hall w Rzeszowie), którzy opowiedzieli o swojej drodze do sukcesu.⁵ Spotkania odbywające się w ramach Galicyjskiego Salonu Sukcesu, obok części oficjalnej, w której główni goście prezentują swoją drogę do sukcesu, zawsze obejmują część rozrywkowo-artystyczną i odbywają się z udziałem prasy, radia i telewizji, co nadaje im szeroki rozgłos.

Kolejną ważną cykliczną imprezą organizowaną przez Konwent jest **Wielokulturowy Oplątek Stowarzyszeń**. Do udziału w nim zapraszani są wojewódzcy i lokalni politycy, samorządowcy oraz przedstawiciele stowarzyszeń przemyskich i biznesu. Impreza ta o szczególnym znaczeniu w regionie zamieszkałym przez osoby różnych narodowości i religii, w sposób praktyczny jednoczy zróżnicowane środowiska, co ułatwia podejmowanie wspólnych działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości. W spotkaniach oplatkowych uczestniczy zwykle ponad 200 osób.

Przedsiębiorcy skupieni w Konwencie, wspierając **inicjatywy związane z rozwojem gospodarczym miasta i regionu przemyskiego**, uczestniczą w różnego rodzaju spotkaniach, a także, zależnie od potrzeb, sami je inicjują. Przykładowo w styczniu 2011 r. w związku ze zgłaszanymi przez lokalnych przedsiębiorców trudnościami z przekraczaniem polsko-ukraińskiej granicy, poseł Marek Rzęsa zorganizował spotkanie z komendantem Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej w Przemyślu, w którym licznie uczestniczyli przedstawiciele Konwentu, domagając się poprawy istniejącej sytuacji.⁶ W marcu 2011 r. przedsiębiorcy związani z Konwentem uczestniczyli w spotkaniu przedsiębiorców z Marszałkiem Województwa Podkarpackiego Mirosławem Karapytą, w którym udział wzięli również przedstawiciele władz miejskich i powiatowych - Zastępca Prezydenta Miasta Przemyśla Grzegorz Hayder oraz Starosta Przemyski Jan Pączek. W trakcie spotkania omawiano kierunki rozwoju oraz priorytety ważne dla Przemyśla i powiatu przemyskiego, a w szczególności m.in. funkcjonowanie Specjalnych Stref Ekonomicznych, aplikowanie i rozliczanie dotacji UE, problemy związane z edukacją zawo-

4 IV Galicyjski Salon Sukcesu połączony z Oplatkiem Przemyskich Stowarzyszeń, http://www.tppir.przemysl.pl/salon_sukcesu_4.html

5 X Galicyjski Salon Sukcesu, Magazyn Mieszkańców „Konik Polny”, <http://konik-polny.pl>, 2.06.2011.

6 Delmanowicz D., Przedsiębiorcy z Przemyśla: Mamy dość „korków” na polsko-ukraińskiej granicy, <http://www.nowiny24.pl/apps/pbcs.dll/article?AID=/20110112/PRZEMYSYL/417286638>, 12.01.2011.

dową kadry w wyspecjalizowanych zawodach, wysokie koszty utrzymania zatrudnienia, sprawy związane z otwarciem rynku pracy dla obywateli Ukrainy, inicjatywę powołania Polsko-Ukraińskiego Uniwersytetu w Przemyślu, promocję gospodarczą, budowę infrastruktury drogowej w województwie, graniczne przejścia drogowe oraz współpracę gospodarczą z Ukrainą. Wizyty Marszałka Województwa Podkarpackiego w Przemyślu mają być cykliczne.⁷

Na uwagę zasługuje również podejmowanie przez przedstawicieli Konwentu wielu działań wspierających i promujących na Podkarpaciu tzw. „zieloną energię” oraz włączanie się w inicjatywy innych instytucji. Organizowane są spotkania z udziałem władz powiatowych, gminnych, potencjalnych inwestorów, właścicieli poszczególnych technologii, aby doprowadzić do rozpoczęcia produkcji energii ze źródeł odnawialnych. W ramach tych akcji Konwent poszukuje i wspiera przedsiębiorców, którzy pragną inwestować w regionie w farmy wiatrowe, w firmy produkujące „zielony węgiel”, czyli paliwo ekologiczne i inne posiadające tzw. „Zielony certyfikat”. Przykładowo, w czerwcu 2011 r., z inicjatywy Konwentu odbyło się spotkanie w Starostwie powiatowym w Przemyślu z udziałem właściciela patentu umożliwiającego produkcję energii ze źródeł odnawialnych, przedsiębiorców, przedstawicieli władz samorządowych oraz producentów rolnych z terenów przygranicznych polskich i ukraińskich. Spotkanie, któremu patronował Starosta Przemyski praktycznie rozpoczęło realizację projektu stworzonego przez Konwent: „Wschodnie zagłębie zielonego węgla”.

Przemyski Konwent Społeczno-Gospodarczy organizuje **misje gospodarcze**, w których obok przedsiębiorców uczestniczą przedstawiciele miasta i gminy Przemyśl. Obie strony wspólnie starają się o wykorzystanie w rozwoju regionu możliwości, jakie daje przygraniczne położenie. W 2007 r. Konwent zorganizował niezwykle udaną misję gospodarczą do miasta Bielce (Balti) w Mołdawii, w której uczestniczyło 35 osób – głównie przedsiębiorców. Delegację polską wobec władz miasta Bielce reprezentował wójt gminy Przemyśl Witold Kowalski oraz radny miasta Przemyśla Jacek Dygut. Misja zakończyła się sukcesem uczestniczących firm. Podpisano pierwsze umowy, zawarto uzgodnienia handlowe.⁸ Z kolei w 2011 r. przemyscy przedsiębiorcy, przedstawiciele samorządów przemyskich i lwowskich, regionalnych środowisk gospodarczych oraz parlamentarzyści uczestniczyli w noworocznym spotkaniu biznesowym we Lwowie. Lwowskie firmy zostały zaproszone do inwestowania w Centrum Logistycznym, które ma powstać w Przemyślu i ma funkcjonować na zasadzie inkubatora przedsiębiorczości, będącego inicjatywą Przemyskiego Konwentu Społeczno-Gospodarczego oraz w strefach ekonomicznych w Przemyślu i w podprzemyskich Orłach.⁹

Konwent aktywnie angażował się również w akcję Fundacji Batorego „**Masz Głos – Masz Wybór**” realizowaną na terenie Przemyśla. W ramach akcji mającej na celu m.in. wspomaganie inicjatyw lokalnych oraz kontrolowanie lokalnych samorządów w procesie przestrzegania zasad demokracji, stworzono koalicję pięciu stowarzyszeń:

7 Spotkanie z Marszałkiem Województwa Podkarpackiego, <http://www.rig-przemysl.pl/316,spotkanie-z-marszalkiem-wojewodztwa-podkarpackiego.html>

8 Szanowni Przedsiębiorcy Krakowskiej Kongregacji Kupieckiej O/T Przemyśl, <http://www.kongregacja przemyska.com/?url=aktualnosci&art=110>

9 Ziętał N., Ukraińcy chcą inwestować w Przemyślu i okolicach, <http://www.strefabiznesu.nowiny24.pl/artukul/ukraincy-chca-inwestowac-w-przemyslu-i-okolicach-50143.html>, 3.02.2011.

Przemyskiego Konwentu Społeczno-Gospodarczego, Przemyskiej Kongregacji Kupieckiej, Przemyskiego Stowarzyszenia Kupieckiego, Stowarzyszenia Młode Centrum - koła w Przemyśle oraz Stowarzyszenia Budowy Wielkiego Dzwonu Papieskiego. Jednym z działań koalicji było zorganizowanie otwartego spotkania z Prezydentem Przemyśla na temat szans rozwojowych miasta w drugiej połowie kadencji. Spotkanie zakończyło się podpisaniem przez Prezydenta zobowiązania dotyczącego zadań programowych, które zostaną zrealizowane do końca 2008 r., a następnie sprawdzeniem w końcu roku czy podpisane zobowiązania zostały spełnione. Ponadto w ramach akcji zorganizowano m.in. imprezę pod nazwą „Samorządy na gorąco”. W piknikowej scenerii członkowie stowarzyszeń mogli przedyskutować lokalne problemy z przedstawicielami Wojewody, Prezydenta i Starosty.

Wychodząc z założenia, że lokalne gazety ukierunkowane są na informacje mało interesujące dla lokalnych stowarzyszeń, w czerwcu 2010 r. Konwent podjął działania wspierające powstanie nowej, lokalnej gazety reklamowo-publicystycznej pod nazwą „**Konik Polny**”. Członkowie Konwentu przygotowują część publicystyczną, a wydawca (PHU Studio Kolor) – część komercyjną, co umożliwi bezpłatne dystrybuowanie magazynu. Dwutygodnik ukazuje się w powiatach przemyskim i jarosławskim. Przedstawiane są w nim ważne tematy, jak np. kontakty międzynarodowe powiatu przemyskiego, przebieg spotkań przedstawicieli władz samorządowych różnych szczebli z przedsiębiorcami, przyjazność miasta dla osób niepełnosprawnych w kontekście angażowania ich w życie publiczne, osiągnięcia uczelni wyższych działających w powiatach objętych zasięgiem magazynu, czy zagadnienia prawne interesujące przedsiębiorców.

Podejmowane inicjatywy i działania są wypracowywane podczas częstych spotkań Zarządu Konwentu. W roku 2009 odbyło się 30 posiedzeń Zarządu oraz Walne Zgromadzenie Konwentu, podobnie w 2010 r. Członkowie Zarządu spotykają się zwykle trzy razy w miesiącu, czasami częściej, aby omówić i przygotować liczne działania oraz przedyskutować dalsze plany.

5. Efekty działań

Najbardziej widocznym efektem działań Przemyskiego Konwentu Społeczno-Gospodarczego jest zbudowanie koalicji organizacji pozarządowych w Przemyśle i wzmocnienie trzeciego sektora, który stał się ważnym partnerem do współpracy dla władz samorządowych w mieście, powiecie i regionie. Skupiając istotne organizacje przedsiębiorców, kierownictwo Konwentu potrafiło zmobilizować je do aktywnego współdziałania na wielu różnych płaszczyznach. Dzięki temu, organizacje reprezentujące przemyskich przedsiębiorców pod egidą Konwentu, zyskały na znaczeniu, a jednocześnie poprawiły pozycję negocjacyjną wobec władz publicznych innych lokalnych organizacji pozarządowych. Niewątpliwie przyczynił się do tego sukces cyklicznie organizowanych przez Konwent imprez: **Galicyski Salon Sukcesu** oraz **Wielokulturowy Oplątek Stowarzyszeń**.

W 2009 r. Konwent był inicjatorem zaktywizowania **Miejskiej Rady Organizacji Pozarządowych** reprezentującej około 70 aktywnych przemyskich stowarzyszeń. Przewodniczącym prezydium Rady został Prezes Konwentu Jan Piszak. Na wniosek Konwentu i sta-

raniem nowego Prezydium Rady udało się stworzyć Miejską Radę Pożytku Publicznego - ciała lepiej umocowanego formalnie niż Miejska Rada Organizacji Pozarządowych. W czerwcu 2011 r. Rada Miasta Przemyśla powołała Miejską Radę Pożytku Publicznego. Stanowi to istotną pomoc Konwentu w integracji stowarzyszeń z terenu Przemyśla dla lepszej współpracy z władzami miasta.

Ponadto Konwent wspierał powstanie i rejestrację Przemyskiej Kongregacji Kupieckiej, a także wypracował koncepcję i doprowadził do powołania Stowarzyszenia **Przemyski Uniwersytet Trzeciego Wieku**, aktywizując tym samym dużą grupę seniorów. Na koniec pierwszego roku działalności uniwersytet liczył ponad 230 członków.¹⁰ Do jego prowadzenia Konwent oddelegował swoich członków.

Dzięki aktywności Konwentu, jego przedstawiciele mają **bliskie, robocze kontakty z władzami miasta, powiatu i regionu**, a także z doświadczonymi partnerami gospodarczymi w Polsce, na Ukrainie i w Mołdawii, których zyskał w ciągu niespełna 5 lat działania. To pomaga wspólnie wypracowywać nowe projekty oraz rozwiązywać pojawiające się problemy. Systematyczne spotkania i konsekwentne działania obu stron dialogu powoli przyniosą rezultaty w postaci przyciągania firm z Ukrainy zainteresowanych inwestowaniem w Polsce. Pojawili się przedsiębiorcy chętni do prowadzenia działalności gospodarczej w Przemyśle i do zainwestowania w przemyskiej wolnej strefie ekonomicznej. Ponadto pomysł Konwentu - powstanie Centrum Logistycznego w Przemyśle, które ma funkcjonować jako inkubator przedsiębiorczości ma szansę na realizację, jeśli powiedzie się wnioskowanie o finansowanie tego projektu z Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Ukraina-Białoruś. W 2011 r. trwają prace nad opracowaniem wniosku.

Poza tym, istnieje olbrzymia szansa, że w wyniku systematycznych działań i spotkania z czerwca 2011 r. poświęconego projektowi stworzonemu przez Konwent pn. „Wschodnie zagłębie zielonego węgla”, powstaną cztery przedsiębiorstwa po obu stronach granicy polsko-ukraińskiej, produkujące „zielony węgiel”. Poza utworzeniem nowych miejsc pracy i współpracy przedsiębiorców pogranicza, urzeczywistnienie tego projektu niesie z sobą wiele dodatkowych wartości takich, jak zagospodarowanie tysięcy hektarów nieużytków rolnych pod produkcję roślin energetycznych i co najważniejsze - zmniejszenie emisji CO₂ do atmosfery.

Konwent powołał również wspólny zespół gospodarczy do prowadzenia negocjacji i wypracowania koncepcji funkcjonowania **Zielonego Rynku** w Przemyśle, targowiska, które jest własnością Gminy Miejskiej Przemyśl. Wspólnie z władzami miasta ustalono, w jaki sposób targowisko zostanie uporządkowane i zmodernizowane i jaki będzie wkład kupców w jego rewitalizację.¹¹

W czasach, kiedy wydaje się, że tradycyjne media, jak drukowana prasa przeżywają fazę schyłkową, Konwentowi udało się stworzyć od podstaw i z sukcesem wydawać nową, lokalną gazetę reklamowo-publicystyczną pod nazwą „Konik Polny”, która jako bezpłatny dwutygodnik o objętości 8-12 stron wydawana jest w nakładzie 15.000 egzemplarzy w dwóch powiatach: przemyskim i jarosławskim. Twórcy magazynu zapew-

¹⁰ <http://www.putw.org.pl/historia-putw>

¹¹ Szturm-Szajan D., *Zielony Rynek nabiera ogłady*, Super Nowości, 3.12.2009.

niają, że zwrotów nie ma. W ciągu roku (do 12 maja 2011) ukazało się 16 numerów dwutygodnika. Poza formą papierową, gazeta ukazuje się w wersji *on-line* pod adresem <http://konik-polny.pl>.

6. Podsumowanie

Przemyski Konwent Społeczno-Gospodarczy jest aktywnym stowarzyszeniem, które konsekwentnie realizuje autorskie inicjatywy integrujące lokalne środowisko organizacji pozarządowych, nie tylko reprezentujących przedsiębiorców. Jest to istotne z punktu widzenia popierania decyzji korzystnych dla miejscowych firm, a tym samym przekładających się na dobrobyt społeczności lokalnej. Wzajemne zrozumienie różnych grup społecznych sprzyja współpracy i łagodzeniu ewentualnych sporów. Osoby związane z Konwentem – kreatywni pasjonaci i społecznicy nie obawiający się podejmowania wyzwań i odważnych przedsięwzięć - potrafią współpracować zarówno z organizacjami reprezentującymi środowiska gospodarcze, sportowe, kulturalne i społeczne, jak i z politykami i przedstawicielami administracji samorządowej i publicznej różnych szczebli. Robocze i bliskie relacje poprawiają przepływ informacji, a tym samym stanowią dobry grunt do rozmów, również na trudne i kontrowersyjne tematy. Jednak jedynie w ten sposób można kształtować swobodę działalności gospodarczej przemyskich przedsiębiorców.

Nyska Regionalna Izba Gospodarcza, Nysa

1. Wprowadzenie

Nyska Regionalna Izba Gospodarcza¹ (NRIG) powstała w lipcu 2004 r. z inicjatywy przedsiębiorców regionu nyskiego. Należą do niej przede wszystkim małe i średnie firmy, prowadzące działalność gospodarczą w sferze produkcji, handlu i usług. Siedzibą izby jest Nysa, a terenem działania województwo opolskie. Obok integracji środowiska gospodarczego oraz reprezentowania i ochrony interesów gospodarczych członków NRIG (w 2011 r. było ich 55), celem działalności izby jest „współdziałanie z organami państwowymi, samorządowymi w zakresie tworzenia korzystnych warunków działalności gospodarczej”². Izba realizuje ten cel w sposób wyjątkowo konsekwentny.

2. Główne zagadnienia poddane monitoringowi

W związku z tym, że członkami izby są głównie lokalne przedsiębiorstwa, NRIG monitoruje decyzje władz publicznych wpływające na warunki działania biznesu nyskiego. W sferze zainteresowania izby leżą takie zagadnienia, jak: zagospodarowanie przestrzenne, budowa obwodnicy Nysy, powiatowe programy rynku pracy, a także wykorzystanie funduszy strukturalnych jako instrumentu wsparcia rozwoju gospodarczego Opolszczyzny.

3. Władze publiczne, na które organizacja próbuje wpływać / z którymi współpracuje przy kwestiach lokalnych

NRIG współpracuje i najczęściej kontaktuje się ze Starostwem Powiatowym w Nysie i Urzędem Miejskim w Nysie. Jednak monitoring wymienionych wcześniej kwestii niejednokrotnie wymaga kontaktów z Wojewodą Opolskim, Urzędem Marszałkowskim Województwa Opolskiego i Sejmikiem Wojewódzkim, a także z Oddziałem Głównej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Opolu. Ponadto izba systematycznie współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Nysie.

4. Formy działania

Monitoring istotnych zagadnień z punktu widzenia przedsiębiorców reprezentowanych przez izbę sprowadza się do stałego zainteresowania priorytetowymi kwestiami. Rola izby polega na włączaniu się w debaty i konsultacje, a czasami - na reagowaniu na podejmowane decyzje lub propozycje decyzji władz publicznych. Działania te izba realizuje głównie poprzez kontakty bezpośrednie z przedstawicielami poszczególnych władz publicznych. Do stałych elementów należą **spotkania** przedstawicieli izby z władzami publicznymi, parlamentarzystami oraz przedstawicielami istotnych jednostek publicznych. W ciągu ponad sześćdziesięciu lat działalności, NRIG zorganizowała wiele różnych spotkań dotyczących m.in. obwodnicy Nysy, ponadto była inicjatorem apelacji do władz

1 Niniejsze studium przypadku zostało opracowane we współpracy z Panem Piotrem Liniewskim – Prezesem Zarządu Nyskiej Regionalnej Izby Gospodarczej, któremu autorka składa serdeczne podziękowania za udzielone wypowiedzi i pomoc.

2 www.nrig.pl/index.php

publicznych szczebla centralnego, publicznych dyskusji, konferencji oraz innych wydarzeń przyczyniających się do poprawy komunikacji między przedsiębiorcami i władzą publiczną.

Warto wspomnieć, że to przedsiębiorcy skupieni w NRIG ponad 5 lat temu zwrócili uwagę, że należy na nowo podjąć sprawę obwodnicy, jako jednego z najważniejszych problemów infrastruktury Nysy. Z inicjatywy NRIG i w wyniku **bezpośrednich spotkań**, obwodnicą Nysy zaczęły zajmować się właściwe instytucje - Główna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Opolu, służby Wojewody Opolskiego, samorząd Województwa Opolskiego, Starostwo Nyskie i Burmistrz Nysy. Mimo kilku lat starań, kwestia obwodnicy Nysy (oraz obwodnicy Niemodlina, ponieważ w międzyczasie obie sprawy połączono w jeden poważny temat inwestycyjny), utknęła. Dlatego pod koniec 2009 r. doszło do następnego spotkania pod egidą i w siedzibie NRIG, z udziałem przedsiębiorców, zarówno zrzeszonych, jak i niezrzeszonych w izbie, a także z udziałem Wojewody Opolskiego Ryszarda Wilczyńskiego, Senatora RP Norberta Krajczego, Przewodniczącego Sejmiku Województwa Bogusława Wierdaka, Dyrektora GDDKiA w Opolu Bolesława Pustelnika, Dyrektora Zarządu Dróg Wojewódzkich w Opolu, Starosty Nyskiego Adama Fajarczuka, Burmistrza Nysy Jolanty Barskiej oraz innych zainteresowanych stron. Przedsiębiorcy domagali się rzetelnych informacji dotyczących działań podejmowanych przez każdą z instytucji w sprawie kluczowej dla Nysy inwestycji drogowej.³ W efekcie przedsiębiorcy i przedstawiciele władz lokalnych i regionalnych oraz Senator Krajczy wystosowali **apel** do Ministra Infrastruktury Cezarego Grabarczyka, co nadało sprawie biegu.

W projekcie „Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015” skierowanym 6 grudnia 2010 r. przez Ministra Infrastruktury do konsultacji społecznych oraz uzgodnień międzyresortowych, izba odkryła, że nie pokrywa się on z obietnicami składanymi Nysie, ponieważ obwodnice Nysy i Niemodlina (traktowane jako jedno zadanie) ujęto w liście zadań, których realizacja przewidywana jest po roku 2013. Oznaczało to, że mimo trwającego projektowania inwestycji, rzeczywiste prace budowlane nie rozpoczną się prawdopodobnie przed 2014 r. 20 grudnia 2010 r. izba, w imieniu zrzeszonych przedsiębiorców, ponownie wystosowała apel do Ministerstwa Infrastruktury, domagając się zmiany w projekcie i umieszczenia zadania „Budowa obwodnicy Nysy i Niemodlina w ciągu dróg krajowych 41 i 46” na liście zadań inwestycyjnych, których realizacja rozpocznie się do 2013 r. Ponadto, również w grudniu 2010 r., przedstawiciele NRIG spotkali się z Przewodniczącym Klubu Parlamentarnego Platformy Obywatelskiej - Posłem Tomaszem Tomczykiewiczem w sprawie problemów komunikacyjnych Nysy, w tym - budowy nyskiej obwodnicy.

Interesując się zagospodarowaniem przestrzennym Nysy, NRIG uczestniczyła m.in. w **debacie publicznej** w sprawie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” (2008). Dzięki temu udało się powstrzymać władze przed podjęciem decyzji niekorzystnych dla mieszkańców Nysy i lokalnego biznesu. Izba uczestniczyła również w **konsultacjach społeczno-gospodarczych** „Wstępnego projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013”.

3 www.nrig.pl [oraz:] Bochenek K., Nie ma pieniędzy na budowę obwodnicy Nysy, „Nowa Trybuna Opolska”, 10.12.2009.

NRIG inicjuje także **publiczne dyskusje** dotyczące priorytetów dla Nysy i regionu oraz ewentualnych działań mogących przyczynić się do ich skutecznej realizacji. W tym celu, w listopadzie 2008 r., izba zorganizowała spotkanie z przedstawicielami partii politycznych, stowarzyszeniami, samorządowcami i przedsiębiorcami.

Dbając o ułatwienie prowadzenia działalności gospodarczej swoim członkom, NRIG utrzymuje stałe kontakty z Powiatowym Urzędem Pracy w Nysie oraz organizuje spotkania dyrektora i pracowników urzędu z przedsiębiorcami. Przykładowo w 2009 r. odbyły się dwa takie spotkania. Dla ich usprawnienia zainteresowani przedsiębiorcy wcześniej zgłaszali zagadnienia i tematy, które następnie były omawiane na spotkaniach. Spotkania z przedstawicielami PUP odbywają się cyklicznie, dzięki nim przedsiębiorcy zapoznają się z aktualną sytuacją na lokalnym rynku pracy oraz dowiadują się o możliwościach pozyskiwania funduszy na rozwój i tworzenie nowych miejsc pracy.

Do stałych wydarzeń realizowanych przez NRIG należą coroczne **Mityngi Gospodarcze** oraz **spotkania świąteczne** w końcu roku. Są one dobrą okazją do bezpośrednich rozmów z zapraszonymi na nie najważniejszymi osobami reprezentującymi władze publiczne. Gośćmi mityngów oraz spotkań opłatkowych, oprócz przedsiębiorców, byli między innymi Burmistrz Nysy, Starosta, przedstawiciele władz wojewódzkich, instytucji finansowych (banków, firm ubezpieczeniowych i leasingowych), a także dyplomaci – ambasadorzy, konsulowie i radcy handlowi z Czech, Niemiec, Kolumbii czy Urugwaju. Z okazji 5-lecia istnienia NRIG, w trakcie VI Mityngu Gospodarczego, który miał miejsce 29.08.2009 r. **izba uhonorowała instytucje i osoby**, które w ciągu minionych 5 lat szczególnie wspierały działalność izby i wybitnie przyczyniły się do rozwoju współpracy gospodarczej w regionie. Specjalne dyplomy odebrali m.in. rektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej, Starosta Nyski, komendant powiatowy Straży Pożarnej, komendant policji, dyrektor PUP oraz przedstawiciele instytucji finansowych wspierających działalność izby.

NRIG stara się również **doprowadzać do bezpośrednich kontaktów bilateralnych** nyskich przedsiębiorców z zagranicznymi firmami, angażując przedstawicieli władz samorządowych. Przykładowo w 2005 r. zorganizowano misję gospodarczą do Kolumbii. Co godne podkreślenia koszty wyjazdu nyskich przedsiębiorców i władz pokrył rząd Kolumbii, a co więcej dzięki kontaktom nawiązanym w trakcie misji, obecnie ma miejsce polsko-kolumbijska współpraca biznesowa.

Warto dodać, że stałym partnerem kooperującym z NRIG jest również Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie (PWSZ). Wieloletnia, stała współpraca z władzami PWSZ zaowocowała m.in. wieloma wspólnymi **konferencjami** o tematyce szeroko pojętego rozwoju gospodarczego regionu oraz kooperacją środowiska biznesowego z naukowym, a także **otwartymi spotkaniami** - wykładami, prowadzonymi przez krajowe autorytety w dziedzinie ekonomii, gości zagranicznych i inne osobistości interesujące dla nyskich przedsiębiorców i studentów PWSZ oraz wspólnymi projektami. Organizowane konferencje i wykłady, poza funkcją edukacyjną, są zarówno doskonałą okazją do integrowania przedsiębiorców zrzeszonych w NRIG z pracownikami naukowymi, jak i poprawiania i zacieśniania relacji z przedstawicielami władz publicznych, którzy zazwyczaj uczestniczą w tych wydarzeniach. W ostatnich latach omawianymi tematami były m.in.:

- „Fundusze strukturalne jako instrument wsparcia rozwoju gospodarczego Opolszczyzny”,
- „Nauka i przedsiębiorczość w regionie nyskim: Procedura wdrożeniowa na przykładzie energii odnawialnej”,
- „Ewolucja systemu podatkowego wobec kryzysu światowego” (prof. Witold Modzelewski),
- „Czynniki sukcesu w biznesie” (Roman Kluska),
- „Wrocław metropolia XXI wieku. Miasto biznesu, nauki i innowacji” (dr Rafał Dutkiewicz, Prezydent Wrocławia),
- „Współpraca gospodarcza Hiszpanii i Polski jako państw Unii Europejskiej” (Iker Bezaza, radca ds. ekonomicznych i handlowych Ambasady Hiszpanii w Warszawie).

Oprócz wyżej wymienionych autorytetów, gośćmi Nyskiej Regionalnej Izby Gospodarczej byli także m.in. Wicepremier Rządu RP prof. Jerzy Hausner (na początku istnienia Izby), Ambasador Meksyku w RP, Konsul Chile czy ówczesny Prezes Narodowego Banku Polskiego prof. Leszek Balcerowicz.

Dobre relacje NRIG z różnymi partnerami umożliwiają podejmowanie kolejnych przedsięwzięć z udziałem innych instytucji z regionu nyskiego. Przykładem może być obecna współpraca Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nysie z Narodowym Bankiem Polskim, Oddział w Opolu, która została zapoczątkowana przy udziale i pomocy Nyskiej Regionalnej Izby Gospodarczej.

Przedstawione formy działania NRIG, to jedynie wybrane sposoby reprezentowania członków izby i dbania o swobodę ich działalności gospodarczej. Oprócz nich izba oferuje zrzeszonym przedsiębiorcom wiele innych wartościowych usług.

5. Efekty działań

Najważniejszym efektem inicjatyw podejmowanych przez Nyską Regionalną Izbę Gospodarczą jest uzyskanie pozycji obrońcy interesów lokalnych przedsiębiorców oraz organizacji wspierającej ich rozwój. Dzięki działaniom izby odpowiednie władze na nowo zajęły się sprawą budowy obwodnicy Nysy i obwodnicy Niemodlina. Kiedy w wyniku stałego monitoringu władze izby stwierdziły, że ta inwestycja utknęła, natychmiast zorganizowano spotkanie z udziałem najważniejszych dla tej kwestii osób ze strony władz publicznych i sformułowano apel do Ministra Infrastruktury Cezarego Grabarczyka, co ponownie zdynamizowało temat. W efekcie w budżecie państwa wyasygnowano pieniądze na przygotowanie dokumentacji projektowej obwodnic, co oznaczało, że obie inwestycje, na które od lat czekają mieszkańcy i przedsiębiorcy, miały szansę znaleźć się w rządowym programie budowy dróg.⁴ Do niedawna wszystko przebiegało prawie zgodnie z harmonogramem, który na przełomie lat 2010/2011 został zakłócony decyzjami dotyczącymi zmian w rządowym „Programie Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015”. Mimo zbudowania koalicji przedsiębiorców i lokalnych władz publicznych wspieranych przez parlamentarzystów z regionu, obwodnica Nysy i Niemodlina nie znalazła

4 Janowski A., Rząd da pieniądze na projekty obwodnic Nysy i Niemodlina, „Nowa Trybuna Opolska”, 21.12.2009.

się ostatecznie na liście zadań przewidzianych do realizacji przed 2013 r. Władze NRIIG deklarują, że będą nadal monitorować tę kwestię i wspierać każde działanie, którego celem będzie realizacja tej potrzebnej inwestycji.

Bardzo istotnym efektem działalności NRIIG jest integracja środowiska biznesowego Nysy. Przed powstaniem izby lokalni przedsiębiorcy nie znali się i nie współpracowali z sobą. Izbie udało się przyciągnąć dosyć dużą grupę nyskich przedsiębiorców, którzy chętnie wymieniają się istotnymi z punktu widzenia prowadzenia działalności gospodarczej informacjami, współpracują z sobą i razem występują do właściwych władz w istotnych dla rozwoju przedsiębiorczości kwestiach.

Starania przedstawicieli izby przyniosły także wymierne rezultaty w postaci nawiązanych relacji biznesowych pomiędzy przedsiębiorcami z zagranicy i Nysy. Inicjowanie kontaktów gospodarczych z tak odległymi krajami, jak Kolumbia czy Urugwaj również spowodowało podjęcie współpracy pomiędzy partnerami, obecnie podejmowane są dalsze próby kooperacji. Planowana wizyta w Rejonie Radziechowskim – partnerem Powiatu Nyskiego na Ukrainie także jest obiecująca dla nyskich przedsiębiorców, ponieważ już pojawiły się pomysły na wspólne przedsięwzięcia gospodarcze.

Współpraca NRIIG z Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Nysie zaowocowała m.in. opracowaniem wspólnego wniosku o dofinansowanie projektu „I ty możesz zostać przedsiębiorcą”, który uzyskał finansowanie i będzie realizowany w drugiej połowie 2011 r. Liderem projektu jest PWSZ, a partnerami NRIIG oraz Powiatowy Urząd Pracy w Nysie. Ponadto izba ułatwia kontakty szkoły z dyplomatami, których zaprasza na spotkania, a także pomaga w zapraszaniu autorytetów w danej dziedzinie na kolejne wspólne wykłady. Dzięki bliskim relacjom izby ze szkołą wyższą poprawiają się kontakty przedsiębiorców z naukowcami.

6. Podsumowanie

Nyska Regionalna Izba Gospodarcza, reprezentując interesy nie tylko swoich członków, ale i społeczności lokalnych, jest wiarygodnym partnerem dla władz gminnych, powiatowych i regionalnych. Swoimi działaniami izba dowiodła, że potrafi zmobilizować najważniejszych dla rozwoju swojego regionu decydentów, aby podjąć wspólne kroki w ważnych dla nyskiego biznesu kwestiach. W inicjatywach podejmowanych przez NRIIG widoczna jest konsekwencja i systematyczność, czego dowodem są realizowane coroczne i cykliczne wydarzenia, integrujące kluczowe dla rozwoju Nysy środowiska. Ogromną rolę w tym procesie odgrywają władze izby – społecznicy, pasjonaci z entuzjazmem przystępujący do realizacji nawet najbardziej ambitnych planów. Robocze i bliskie relacje z władzami gminnymi i powiatowymi sprzyjają dobremu przepływowi informacji oraz poprawiają dialog pomiędzy stronami współpracy, który jest najważniejszy dla kształtowania swobody działalności gospodarczej nyskich przedsiębiorców.

Lubuski Sejmik Gospodarczy, Gorzów Wielkopolski

1. Wprowadzenie

Lubuski Sejmik Gospodarczy¹ (LSG) powstał w 1999 r.² z inicjatywy środowisk gospodarczych jako pierwsze w kraju tego typu ciało. Sejmik tworzą organizacje samorządu gospodarczego, zawodowego i organizacje pracodawców województwa lubuskiego jako społeczna, dobrowolna reprezentacja przedsiębiorców zrzeszająca autonomiczne organizacje działające na rzecz rozwoju lokalnej gospodarki. Do wspomnianych organizacji należą: Zachodnia Izba Przemysłowo – Handlowa w Gorzowie Wlkp., Organizacja Pracodawców Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, Lubuska Organizacja Pracodawców w Gorzowie Wlkp., Euroregionalna Izba Przemysłowo-Handlowa w Zielonej Górze, Lubuska Izba Rolnicza w Zielonej Górze, Zielonogórski Klub Biznesu w Zielonej Górze, Izba Rzemiosła i Przedsiębiorców w Gorzowie Wlkp., Izba Rzemieślnicza i Przedsiębiorczości w Zielonej Górze, Zrzeszenie Handlu i Usług w Gorzowie Wlkp., Związek Pracodawców Powiatu Sulęcińskiego „Przedsiębiorczość” w Sulęcinie, Europejskie Stowarzyszenie Doradców ADR w Gorzowie Wlkp., Lubuska Izba Budownictwa w Zielonej Górze, Stowarzyszenie wspierania Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Świebodzinie, Lubuskie Stowarzyszenie Przewoźników Drogowych i Spedytorów w Gorzowie Wlkp., Europejskie Towarzystwo Ekologiczne w Gorzowie Wlkp., Polsko-Niemieckie Stowarzyszenie „Humanitas” w Górzycy, Stowarzyszenie Kupców Targowiskowych w Gorzowie Wlkp., Lubuska Fundacja – Zachodnie Centrum Gospodarcze w Gorzowie Wlkp., a także Miejskie Stowarzyszenie Rozwoju Kostrzyna nad Odrą „Przyszłość” w Kostrzynie nad Odrą.

W 2005 r. sejmik został przekształcony w związek stowarzyszeń i tym samym uzyskał osobowość prawną.

2. Główne zagadnienia poddane monitoringowi

LSG stale monitoruje wszelkie plany i decyzje władz regionalnych i samorządów lokalnych dotyczące istotnych dla rozwoju regionu inwestycji, a także wydatkowania funduszy publicznych na cele rozwojowe. Zatem w sferze zainteresowań sejmiku jest:

- Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego,
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego,
- Lubuski Regionalny Program Operacyjny, który obejmuje najważniejsze cele i zadania gospodarcze i społeczne na lata 2007-2013.

LSG włączając się w opiniowanie listy inwestycji szczególnie ważnych dla województwa lubuskiego w latach 2007 – 2013 zaproponował zmiany poprzez wprowadzenie

1 Niniejsze studium przypadku zostało opracowane we współpracy z Panem Władysławem Komarnickim – Marszałkiem Lubuskiego Sejmiku Gospodarczego, któremu autorka składa serdeczne podziękowania za udzielone wypowiedzi i pomoc.

2 www.ziph.pl, *Lubuska Regionalna Strategia Innowacji*, Sejmik Województwa Lubuskiego, kwiecień 2005 [oraz:] Barański R., *Działania organizacji okołobiznesowych w celu wspierania przedsiębiorczości i rozwijania współpracy transgranicznej na przykładach Lubuskiego Sejmiku Gospodarczego i Lubuskiej Organizacji Pracodawców*, prezentacja, Lubuska Organizacja Pracodawców, http://www.3-cip.com/set/704/Baranski_LOP_Gorzow_pres_5th_EDP_pl.110315.pdf

m.in. budowy Centrum Edukacji Artystycznej w Gorzowie, budowy obwodnicy Drezdenka oraz modernizacji drogi wojewódzkiej z Gorzowa do Barlinka.

3. Władze publiczne, na które organizacja próbuje wpływać / z którymi współpracuje przy kwestiach lokalnych

Spektrum zagadnień objętych monitoringiem LSG sprawia, że sejmik jest partnerem samorządu wojewódzkiego, Wojewody Lubuskiego i samorządów lokalnych przy wyrażaniu opinii całego środowiska gospodarczego i zawodowego województwa lubuskiego.

4. Formy działania

LSG, pomimo reprezentowania wielu organizacji skupiających przedsiębiorców, aktywnie włącza się w kształtowanie polityki gospodarczej regionu. Przedstawiciele sejmiku, obok swoich podstawowych zajęć, znajdują czas na prowadzenie działalności w ramach LSG. Do najczęściej stosowanych sposobów współpracy z władzami publicznymi należą:

- bezpośrednie spotkania,
- przygotowywanie stanowisk,
- listy do władz publicznych,
- partycypacja w organach jednostek publicznych.

Spotkania z władzami publicznymi

Przedstawiciele LSG często spotykają się z Marszałkiem i Wicemarszałkami Województwa Lubuskiego. Sami inicjują te spotkania, jak i odpowiadają na zaproszenia władz. W 2010 r. przedstawiciele sejmiku wiele razy spotykali się z Wicemarszałek Województwa Lubuskiego, m.in. w sprawie bieżącej sytuacji firm i pomysłów na rozwiązanie ich problemów, wspierania przedsiębiorców w pozyskiwaniu środków pomocowych Unii Europejskiej, wspólnych działań na rzecz promocji województwa, konsultacji w zakresie strategicznych dokumentów w obszarze gospodarki i powstania Lubuskiego Arbitrażowego Sądu Gospodarczego.³ Tematy tych spotkań były kontynuowane także w 2011 r. Ponadto, kiedy na początku 2011 r. okazało się, że lubuskie dostanie premię w wysokości ponad 200 mln zł za zajęcie drugiego miejsca w rankingu regionów, LSG uczestniczył w konsultacjach zorganizowanych przez Marszałka na temat przeznaczenia dodatkowych funduszy oraz przekazał stanowisko reprezentowanych organizacji w tej sprawie.⁴ Okazją do bezpośrednich spotkań z władzami regionu są wspólne wyjazdy zagraniczne i goszczenie zagranicznych delegacji w regionie,⁵ a także udział w konferencjach o tematyce gospodarczej, w których oprócz przedstawicieli LSG uczestniczą również reprezentanci władz regionalnych.⁶

3 *Wsparcie dla przedsiębiorców*, www.ziph.pl, 18.02.2010 [oraz:] *Spotkanie z Wicemarszałek Polak*, www.ziph.pl, 8.03.2010.

4 Dulat M., *Jak wydać 200 mln zł? Czekamy na opinie Lubuszan*, http://lubuskie.pl/strona-glowna/news/&news_category=TOP&news_id=8226/, 04.03.2011.

5 *EXPO 2010*, http://www.blech.pl/articles/show/expo_2010, 31.05.2010.

6 *Niemiecko - polskie otwarcie rynku pracy*, www.wup.zgora.pl, 17.03.2011.

Przygotowywanie stanowisk

LSG przygotowuje stanowiska w istotnych dla rozwoju regionu kwestiach. I tak na początku 2011 r. sejmik przyjął dwa stanowiska: pierwsze dotyczyło projektu podziału środków w ramach Krajowej Rezerwy Wykonania w Województwie Lubuskim, a drugie budowy kompleksu energetycznego na złożach węgla brunatnego w rejonie Gubina. Obydwa stanowiska zostały przekazane Sejmikowi i Zarządowi Województwa Lubuskiego.⁷

Listy do władz publicznych

LSG angażuje się także w wystosowywanie listów do władz publicznych. Przykładem takiej akcji jest list otwarty organizacji okołobiznesowych województwa lubuskiego z grudnia 2010 r., podpisany również przez LSG, do Premiera RP Donalda Tuska w sprawie wstrzymania prac na lubuskim odcinku drogi S-3.⁸

Partycypacja w organach jednostek publicznych

Jednym ze sposobów monitorowania działań władz publicznych jest oddelegowywanie przez sejmik swoich przedstawicieli do pracy w organach jednostek publicznych. Przykładem tej formy działania jest zasiadanie reprezentanta LSG w Radzie Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze⁹, a także w Prezydium Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego.¹⁰

5. Efekty działań

Istotnym efektem działania Lubuskiego Sejmiku Gospodarczego jest stworzenie reprezentacji przedsiębiorców z całego regionu, z różnych części województwa, które niejednokrotnie konkurowały ze sobą, osłabiając w ten sposób swoją siłę w kontaktach i negocjacjach z władzami publicznymi różnych szczebli. Prezentowanie jedności i aktywne współdziałanie z władzami publicznymi spowodowało, że sejmik stał się partnerem do konsultowania istotnych decyzji wpływających na rozwój regionu i tym samym na stwarzanie warunków do rozwoju przedsiębiorczości. LSG jest liczącym się partnerem w dialogu publicznym.

W styczniu 2010 r. przedstawiciele organizacji biznesowych, Marszałek Województwa Lubuskiego oraz LSG podpisali porozumienie w sprawie powołania Lubuskiego Arbitrażowego Sądu Gospodarczego, który rozpoczął swoją działalność po kilku miesiącach. Dzięki temu lubuskie firmy mają zapewniony dostęp do rozstrzygnięcia sporów gospodarczych w drodze postępowania polubownego i pojednawczego.¹¹ Ma to tym większe znaczenie, że w 2010 r. zlikwidowano w gorzowskim sądzie okręgowym wydział gospodarczy, a sądy powszechne rozpatrują sprawy gospodarcze latami. Lubuski Arbitrażowy Sąd Gospodarczy obraduje w Gorzowie i w Zielonej Górze.

7 Prezydium LSG, www.ziph.pl, 18.02.2011.

8 Stanowisko w sprawie S-3, www.ziph.pl, grudzień 2010.

9 *Sprawozdanie 2009*, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze, www.wfosigw.zgora.pl

10 Jerzy Kotarski, Wicemarszałek Lubuskiego Sejmiku Gospodarczego, formalnie reprezentuje Organizację Pracodawców Ziemi Lubuskiej w Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego.

11 *Obradował Lubuski Sejmik Gospodarczy*, www.ziph.pl, 11.01.2010 [oraz:] *Konferencja w Zielonej Górze*, www.ziph.pl, 26.11.2010.

W marcu 2011 r. Zarząd Województwa Lubuskiego przyjął ostateczną wersję podziału Krajowej Rezerwy Wykonania, uwzględniając zapisy o dodatkowych środkach dla przedsiębiorców, o co w imieniu swoich członków zabiegał LSG. W stanowisku przedstawionym władzom wojewódzkim w lutym 2011 r. postulowano o zwiększenie alokacji na działania, z których mogliby skorzystać bezpośrednio przedsiębiorcy. Ostateczna decyzja oznaczała zatem dodatkowe fundusze na działanie 2.1. Mikroprzedsiębiorstwa, działanie 2.2 Poprawa konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje oraz na działanie 2.5 dotyczące dokapitalizowania funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, które stanowią pośrednie wsparcie dla przedsiębiorstw. W rezultacie alokacja w ramach działania 2.1 oraz 2.2 wzrosła w sumie o dodatkowe 40 mln zł, a w ramach działania 2.5. fundusze poręczeniowe i pożyczkowe wsparło kwotą 10 mln zł. Głos przedsiębiorców został tym samym w pełni uwzględniony przez Zarząd Województwa, co należy uznać za znaczący sukces.¹²

Dzięki wielu działaniom zwieńczonym wystosowywaniem w końcu 2010 r. listu otwartego do Premiera RP Donalda Tuska w sprawie wstrzymania prac na lubuskim odcinku drogi S-3, udało się doprowadzić do zmiany decyzji rządu i prace przy S-3 w województwie lubuskim będą kontynuowane. To kolejny sukces świadczący o skuteczności przyjętych metod działania osób reprezentujących Lubuski Sejmik Gospodarczy.

6. Podsumowanie

Przedstawione przykłady działań Lubuskiego Sejmiku Gospodarczego oraz ich efekty pokazują, że warto skupić się na kilku istotnych zagadnieniach. Konsekwencja w działaniu pomaga osiągać zamierzone cele, ważny jest ostateczny bilans inicjowanych akcji, a ten jest dodatni. Skuteczność wymaga poświęcania czasu, bezpośrednich spotkań i rzeczywistego dialogu, a także umiejętności współdziałania i tworzenia jak najszerzej koalicji dla wzmocnienia pozycji w kontaktach z władzami publicznymi. Te cechy z pewnością posiadają przedstawiciele LSG, co udowodnili w praktyce. Nie bez znaczenia jest autorytet członków Lubuskiego Sejmiku Gospodarczego oraz ich reprezentantów – lubuskich przedsiębiorców z wieloletnim doświadczeniem w biznesie, zdolnych do budowania sojuszy, aby mówić jednym głosem na rzecz całego środowiska.

¹² Propozycje Izby uwzględnione, www.ziph.pl, marzec 2011.

Mareckie Stowarzyszenie Gospodarcze, Marki k/Warszawy¹

1. Wprowadzenie

Mareckie Stowarzyszenie Gospodarcze² (MSG) samodzielną osobowość prawną uzyskało w 2005 r., ale kontynuuje działalność założonego w 2000 r. Mareckiego Oddziału Powiatowej Izby Gospodarczej. W 2002 r. osoby zaangażowane w działalność oddziału utworzyły Komitet Wyborczy w wyborach samorządowych, z którego do Rady Miasta weszło troje jego członków. Było to istotne wydarzenie, które w późniejszym czasie zdeterminowało sposób działania Mareckiego Stowarzyszenia Gospodarczego. W 2004 r. aktywiści jeszcze Mareckiego Oddziału Powiatowej Izby Gospodarczej uczestniczyli w pracach Zespołu Koordynacyjnego do przygotowania projektu Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Marek na lata 2004-2008 i wówczas podjęli uchwałę o przekształceniu się w samodzielną organizację pod nazwą Mareckie Stowarzyszenie Gospodarcze. W tym samym czasie została także podjęta uchwała o przystąpieniu MSG do platformy wyborczej „Samorządowy Komitet Wyborców” w wyborach samorządowych 2006 r., który nie reprezentował żadnej partii politycznej, a osoby działające w nim wywodziły się z organizacji pozarządowych i chciały działać dla dobra swojego miasta i jego mieszkańców.

Stowarzyszenie powstało, aby wspierać interesy zrzeszonych podmiotów gospodarczych w zakresie ich działania, a także aby aktywnie uczestniczyć w działalności społecznej. W swoich celach ma zapisaną również współpracę z władzami administracji samorządowej dla tworzenia warunków rozwoju gospodarczego oraz wspieranie inicjatyw gospodarczych członków. Od 2006 r. MSG posiada status organizacji pożytku publicznego.

Mareckie Stowarzyszenie Gospodarcze stanowi ciekawy przykład organizacji pozarządowej, której członkowie wpływają m.in. na swobodę działalności gospodarczej reprezentowanych podmiotów bezpośrednio uczestnicząc w sprawowaniu władzy w mieście.

2. Główne zagadnienia poddane monitoringowi

Stowarzyszenie, poprzez radnych uczestniczących w pracach Rady Miasta, ma wgląd we wszystkie decyzje podejmowane przez organy gminy i reaguje wówczas, gdy uznaje, że lokalne prawo lub decyzje nie są korzystne dla reprezentowanych przez nie przedsiębiorców i mieszkańców. W ostatnich latach, jako kwestia priorytetowa, stale monitorowanym zagadnieniem jest budowa kanalizacji w Markach, ponadto odbudowa i budowa dróg (w tym budowa obwodnicy miasta), których stan nie jest najlepszy a wiele inwestycji odkładanych jest do zakończenia budowy kanalizacji. Członkowie stowarzyszenia zarzucali władzom miasta „brak wizji rozwoju, częstą zmianę planów gospodarczych, w tym wieloletnich planów inwestycyjnych, przy jednoczesnym ponoszeniu wydatków na ich przygotowanie, a także administracyjne podejście do realizacji zadań, bez poszu-

1 Niniejsze studium przypadku zostało opracowane we współpracy z Panem Dariuszem Pietruchą – Prezesem Zarządu Mareckiego Stowarzyszenia Gospodarczego, któremu autorka składa serdeczne podziękowania za udzielone wypowiedzi i pomoc.

2 Na podstawie informacji na stronie: www.msg.net.pl

kiwania optymalizacji rozwiązań, w tym możliwości obniżenia kosztów ich realizacji”³ oraz zbyt niską aktywność w pozyskiwaniu finansowania inwestycji ze źródeł Unii Europejskiej i budżetu państwa.⁴ Ponadto zarzucano ze strony władz Marek brak polityki wspierania inicjatyw społecznych, która ogranicza się do dofinansowania niektórych przedsięwzięć, brak konsultacji społecznych, jak i dobrej promocji miasta. Tym wszystkim sprawom bacznie przyglądają się członkowie MSG.

3. Władze publiczne, na które organizacja próbuje wpływać / z którymi współpracuje przy kwestiach lokalnych

Mareckie Stowarzyszenie Gospodarcze w największym stopniu jest zainteresowane planowanymi i realizowanymi działaniami władz Miasta Marki, a także decyzjami podejmowanymi przez Starostwo Powiatowe w Wołominie. Członkowie MSG codziennie mają kontakt z Burmistrzem Marek i innymi przedstawicielami Urzędu Miejskiego. Czasami zwracają się do innych jednostek publicznych, jak spółki miejskie czy Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad.

4. Formy działania

Co roku Zarząd MSG przygotowuje plan pracy na dany rok. Przykładowo w roku 2010 w zakresie partnerskiej współpracy z władzami samorządowymi przewidziano m.in. takie działania, jak:

- nawiązanie kontaktu z samorządem powiatowym,
- zorganizowanie spotkania na temat budowy kanalizacji z Burmistrzem Miasta Marki i Prezesem Wodociągu Mareckiego,
- powołanie Społecznego Komitetu Budowy Kanalizacji,
- wspieranie akcji bezpłatnych porad prawnych.

W poprzednich latach planowanymi działaniami stowarzyszenia, obok spotkań z Burmistrzem Marek dotyczącymi sytuacji gospodarczej w mieście, były przykładowo: opracowanie wniosków w zakresie zamierzeń gospodarczych, celem ujęcia ich w budżecie miasta oraz organizowanie tematycznych spotkań z mieszkańcami z udziałem przedstawicieli Urzędu Miasta.

Jednak najistotniejszym elementem działania MSG, niezależnie od działalności statutowej stowarzyszenia, jest bezpośrednie wpływanie członków MSG na decyzje dotyczące Marek. W opinii Zarządu Stowarzyszenia, obecność w Radzie Miasta jest najlepszym sposobem na dotarcie do planowanych i podejmowanych decyzji władz lokalnych.⁵ Jak wspomniano we wprowadzeniu, ten sposób działania stowarzyszenia został zapoczątkowany jeszcze przed jego formalną rejestracją, kiedy to w 2002 r. trzy osoby, które później założyły MSG, weszły do Rady Miasta Marki. Ta forma wpływania na prawo i rozwiązania lokalne jest kontynuowana. W wyborach 2006 r. stowarzyszeniu udało

3 *Brak promocji i konsultacji społecznych*, wywiad Teresy Urbanowskiej z Jackiem Orychem, mareckim radnym, członkiem Mareckiego Stowarzyszenia Gospodarczego, „Życie Powiatu Wołomińskiego”, nr 0144, 17 czerwca 2009.

4 *XL Sesja Rady Miasta Marki*, Gazeta MSG, Nr 5 (38) 2010, maj 2010, s. 2.

5 *Sprawozdanie opisowe Zarządu za rok 2008*, s. 2.

się wprowadzić do Rady Miasta Marki już pięciu członków MSG, którzy stworzyli Klub Radnych „O Przyszłość Marek”. Będąc w mniejszości, radni wywodzący się ze stowarzyszenia dosyć często występowali z interpelacjami do Burmistrza Marek, domagając się wyjaśnień w różnych kwestiach.

O przygotowaniach do udziału w wyborach samorządowych MSG myśli z dużym wyprzedzeniem. Już w sprawozdaniu Zarządu za rok 2008, można było przeczytać: „Najbliższe plany zmierzają powoli do przygotowywania strategii na najbliższe wybory w 2010 roku. Można powiedzieć, że okres jest jeszcze długi, że należy jeszcze popracować, też jesteśmy tego zdania. Jednak ruchy ze strony osób trzymających władzę w naszym mieście powodują, że nie możemy biernie się temu przyglądać i powinniśmy przyjąć strategię, która pozwoli nie tylko stworzyć dobry plan dla rozwoju miasta, ale również wprowadzić do Rady większą liczbę członków i sympatyków MSG, dla których liczą się przyszłe losy naszego miasta. Nie popełnimy błędu z poprzednich wyborów i z listy wyborczej MSG wystawimy również kandydata na burmistrza. Po prostu, czas na zmiany.”⁶ W ostatnich wyborach samorządowych w 2010 r., Komitet Wyborczy Mareckiego Stowarzyszenia Gospodarczego ostatecznie wystawił 37 osób. Co prawda kandydat na burmistrza z ramienia stowarzyszenia znalazł się w drugiej turze, ale nie został wybrany na tę funkcję, jednak aż siedem osób z listy KW MSG znalazło się w nowej, liczącej 21 osób, Radzie Miasta, co należy uznać za duży sukces.

Kolejną formą działania Mareckiego Stowarzyszenia Gospodarczego jest wydawanie, niemal od początku prowadzenia działalności, Gazety MSG. W sprawozdaniu Zarządu za rok 2009 można przeczytać: „Gazeta MSG na stałe wpisała się w marecki krajobraz prasowy i jest jedynym niezależnym wydawnictwem w naszym mieście.”⁷ W 2009 r. stowarzyszeniu udało się wydać 11 numerów gazety, a co więcej (począwszy od czwartego numeru) zwiększyć nakład. Wynikało to z zapotrzebowania na pismo wśród mieszkańców Marek. „Wydając gazetę staramy się przedstawiać sprawy tak jak je widzimy, a mamy często odmienne zdanie od siły rządzącej. Gazeta ma formułę otwartą. Zachęcamy innych do publikowania opinii i komentarzy, i coraz więcej osób z tego korzysta.”⁸ – mówił Jacek Orych, marecki radny, członek Mareckiego Stowarzyszenia Gospodarczego.

Członkowie stowarzyszenia uczestniczą również w publicznych dyskusjach, jak na przykład konsultacje dotyczące projektu „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Marki” odbywające się latem 2010 r. O konsultacjach informowała mieszkańców miasta Gazeta MSG, podobnie, jak później o wynikach spotkania. Na łamach Gazety MSG jeden z radnych klubu „O Przyszłość Marek” przedstawiał swoje opinie⁹, reprezentując tym samym stanowisko stowarzyszenia w sprawie studium, a także zachęcał Markowian do zainteresowania się planowanymi w studium rozwiązaniami i do ewentualnego składania wniosków o zmiany.

6 Sprawozdanie opisowe Zarządu za rok 2008, s. 2.

7 Sprawozdanie Zarządu Mareckiego Stowarzyszenia Gospodarczego z działalności organizacji pożytku publicznego – 2009 rok, Mareckie Stowarzyszenie Gospodarcze, 11.05.2010, s. 4.

8 *Brak promocji i konsultacji społecznych*, wywiad Teresy Urbanowskiej z Jackiem Orychem, mareckim radnym, członkiem Mareckiego Stowarzyszenia Gospodarczego, „Życie Powiatu Wołomińskiego”, nr 0144, 17 czerwca 2009.

9 Pasternak T., *Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Marki*, Gazeta MSG, nr 7-8 (40-41) 2010, lipiec-sierpień 2010, s. 6-7.

Mareckie Stowarzyszenie Gospodarcze włącza się także w akcje społeczne. Przykładem może być udział, wraz z innymi organizacjami społecznymi, w akcji „Tak dla Obwodnicy Marek” zorganizowanej w 2009 r. MSG sfinansowało druk wielkoformatowych bilbordów, które zawisły na mareckich ulicach, a także wsparło tę akcję logistycznie. Za pośrednictwem Gazety MSG mieszkańcy byli informowani o akcji, a także o kwestiach dotyczących obwodnicy Marek.

W działalności Mareckiego Stowarzyszenia Gospodarczego ważna jest aktywność Zarządu. Od lat członkowie Zarządu spotykają się praktycznie w każdy poniedziałek, omawiając ważne z punktu widzenia stowarzyszenia kwestie, którymi należy się zająć. Uczestnikami spotkań zarządu są często także osoby redagujące Gazetę MSG.

5. Efekty działań

Działające lokalnie Mareckie Stowarzyszenie Gospodarcze jest na tyle skuteczne, że obok realizowanych od lat działań o charakterze społeczno-kulturalnym na rzecz mieszkańców Marek, których katalog jest stale poszerzany, na bieżąco monitoruje plany i decyzje podejmowane przez władze miasta poprzez bezpośredni udział w sprawowaniu władzy. O skuteczności tego sposobu działania świadczą coraz lepsze wyniki osiągnięte w kolejnych wyborach samorządowych. Chociaż członkowie MSG nie byli formalną opozycją w stosunku do Burmistrza Marek, zyskali takie miano. Nie oznacza to, że radni z klubu „O Przyszłość Marek” zawsze byli przeciwni proponowanym rozwiązaniom, jednak nie akceptowali bezczynności władz miasta, podejmowania działań sprzecznych z interesem mieszkańców, sprzeciwiali się niecelowemu wydawaniu publicznych pieniędzy, czy realizowaniu niewłaściwej strategii rozwoju miasta, a właściwie otwarcie mówili o jej braku. Będąc w mniejszości w radzie, członkowie MSG mieli ograniczony wpływ na ostatecznie podejmowane przez władze miasta decyzje. Jednak w 2010 r., dzięki wnioskowi radnych z klubu „O przyszłość Marek”, w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Marki zaczęto publikować interpelacje radnych i odpowiedzi władz miasta, chociaż formalnie wniosek przepadł. Jest to istotny wkład MSG w poprawę transparentności poczynań władz miasta.¹⁰

W 2010 r. w Markach rozpoczęła się także długo oczekiwana budowa kanalizacji. Stowarzyszenie relacjonuje jej przebieg na łamach wydawanego miesięcznika, a o odpowiedzi na pojawiające się w związku z inwestycją pytania, prosi Burmistrza Marek i dyrektora Wodociągu Mareckiego – miejskiej spółki odpowiedzialnej za przeprowadzenie inwestycji. Uzyskawszy je, przekazuje opinii publicznej.

Gazeta MSG ukazująca się od ponad 5 lat jest dostępna w 42 miejscach¹¹ w Markach. W międzyczasie, w odpowiedzi na rosnące zapotrzebowanie, jej nakład zwiększył się z 3 do 4 tys. egzemplarzy. Za pośrednictwem gazety mieszkańcy Marek dowiadują się o istotnych dla nich sprawach, w szczególności o decyzjach podejmowanych przez władze miasta i dalszych planach, o realizacji składanych obietnic i efektywności wydawanych z budżetu gminy funduszy, a także o aktywności lokalnych radnych. MSG rzeczywiście „patrzy władzy na ręce”.

10 Markiewicz T., *To stało się wbrew większości w Radzie Miasta. I dobrze!*, <http://jestemzmarek.wordpress.com/2010/04/25/to-stalo-sie-wbrew-wiekszosci-w-radzie-miasta-i-dobrze/>, 25.04.2010.

11 Gazeta MSG, nr 9 (42) 2010, wrzesień 2010, s. 11.

Stowarzyszenie, w ramach swojej misji, podejmuje się także działań charytatywnych na rzecz społeczności Marek. Jest to możliwe dzięki funduszom pozyskiwanym przez MSG w ramach tzw. 1%. Fundusze zebrane m.in. dzięki wiarygodności i widocznej aktywności stowarzyszenia są znaczne. W roku 2008 MSG pozyskało kwotę 34.138,90 zł, w roku 2009 aż 57.579,50 zł, natomiast w 2010 r. około. 47.000 zł. Zebrane pieniądze przeznaczone na:

- nagrody dla uczniów mareckich szkół w dwóch kategoriach: dla najlepszego ucznia oraz najlepszego sportowca szkoły (jest to akcja prowadzona od 2007 r.);
- pomoc dla dzieci niepełnosprawnych i chorych;
- wpłatę dla *Europejskiej Fundacji Honorowego Dawcy Krwi* na zakup ambulansu do poboru krwi;
- zakup sprzętu sportowego w postaci stołów z osprzętem do tenisa stołowego dla mareckich szkół;
- pakiety odbłaskowych dla pieszego i rowerzysty dla uczniów mareckich szkół;
- pomoc rodzinom w trudnej sytuacji materialnej.

Tak wszechstronne działania MSG sprawiają, że stowarzyszenie cieszy się zaufaniem mieszkańców, co pozwala na budowanie lokalnych koalicji m.in. na rzecz zmian w sferze gospodarczej.

6. Podsumowanie

Mareckie Stowarzyszenie Gospodarcze zwraca uwagę na wiele zagadnień i przedsięwzięć realizowanych w Markach. Część z nich popiera, niektórym sprzeciwia się, często zadaje władzom trudne pytania. Docieklivość członków stowarzyszenia z pewnością przyczyniła się do szerszej dyskusji, dzięki której można było znaleźć lepsze rozwiązania. A przecież taki efekt działań organizacji pozarządowych jest najbardziej oczekiwany.

Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Łukowskiej, Łuków

1. Wprowadzenie

Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Łukowskiej¹ (SPZł) powstało we wrześniu 2001 r. z inicjatywy 20 przedsiębiorców działających na terenie powiatu łukowskiego, którzy pragnęli działać w interesie ogółu. Głównym celem działalności stowarzyszenia (organizacji non-profit) jest reprezentowanie i ochrona interesów gospodarczych jego członków, poprzez aktywny udział przedsiębiorców w życiu społecznym regionu, współpracę z władzami samorządowymi oraz organizacjami okołobiznesowymi w zakresie tworzenia korzystnych warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej, a także poprzez integrację środowiska przedsiębiorców. W 2011 r. stowarzyszenie liczyło 40 członków - przedstawicieli największych przedsiębiorstw w powiecie, działających w różnych branżach.

2. Główne zagadnienia poddane monitoringowi

Stowarzyszenie, skupiając przedsiębiorców z powiatu łukowskiego, koncentruje się na zagadnieniach determinujących możliwości rozwoju lokalnego biznesu. Najważniejsze w tym kontekście jest planowanie przestrzenne oraz inwestycje infrastrukturalne. Brak planu zagospodarowania przestrzennego i niedorozwój infrastruktury technicznej hamują inwestycje biznesowe, a także uniemożliwiają przedsiębiorcom korzystanie z funduszy Unii Europejskiej, ponieważ kilkumiesięczne oczekiwanie na decyzje administracyjne nie mieści się w procedurach konkursowych, pozbawiając tym samym przedsiębiorców szans na dofinansowanie realizowanych inwestycji. Ponadto, pojawiają się doraźne tematy wymagające interwencji stowarzyszenia.

3. Władze publiczne, na które organizacja próbuje wpływać / z którymi współpracuje przy kwestiach lokalnych

W związku z tym, że decyzje dotyczące zagadnień, na których skupia się stowarzyszenie są w gestii Jednostek Samorządu Terytorialnego, ich przedstawiciele są partnerami do rozmów na temat spraw związanych z rozwojem gospodarczym powiatu łukowskiego. Oprócz Burmistrza Łukowa, Wójtów Gmin Łuków i Krzywda, Starosty Łukowskiego członkowie stowarzyszenia spotykają się również z Dyrektorem Powiatowego Urzędu Pracy i z Naczelnikiem Urzędu Skarbowego w Łukowie czy też przedstawicielami lokalnego oddziału ZUS. Niekiedy adresatami inicjatyw SPZł są władze regionalne, czyli Urząd Marszałkowski i Urząd Wojewódzki w Lublinie.

4. Formy działania

Główną formą działania Stowarzyszenia Przedsiębiorców Ziemi Łukowskiej jest organizowanie różnego rodzaju spotkań. Jednym z nich jest doroczne **forum gospodarcze**. Ostatnie X Łukowskie Jubileuszowe Forum Gospodarcze odbyło się w październiku 2010 r., a jego

¹ Niniejsze studium przypadku zostało opracowane na podstawie informacji zawartych na stronie: <http://przedsiębiorcyłukow.pl> oraz we współpracy z Panią Urszulą Bancierz – Prezesem Zarządu Stowarzyszenia Przedsiębiorców Ziemi Łukowskiej, której autorka składa serdeczne podziękowania za udzielone wypowiedzi i pomoc.

współorganizatorami byli poza SPZŁ również: Starostwo Powiatowe w Łukowie, Urząd Miasta Łuków, Urząd Gminy Łuków, Siedlecka Loża BCC oraz Centrum Doradztwa Finansowego. W trakcie forum, które odbywało się pod hasłem „Małe i Średnie Przedsiębiorstwa motorem rozwoju Powiatu Łukowskiego”, przedsiębiorcy starali się przedstawić władzom publicznym, ale i mieszkańcom, jak ważne dla rozwoju gospodarki jest pomyślne prosperowanie lokalnych firm i jaka jest ich rola dla powodzenia całego powiatu.

Gościem specjalnym ostatniego forum był Rafał Baniak – Wiceminister, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Gospodarki. Spotkanie było również sposobnością do omówienia kierunków rozwoju Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Łazach i dyskusji na temat polityki regionalnej w aspekcie wspierania małych i średnich przedsiębiorstw. Relacje z forum przekazało wiele mediów, np.: TVP Lublin, Radio Lublin, Dziennik Wschodni, lokalna telewizja Master TV, Katolickie Radio Podlasia, Puls Regionu i Nowe Echo Podlasia. W poprzednich latach tematami forum były: „Kryzys gospodarczy – zagrożenie czy szansa” (2009), „Marketing plus... media. Dwie strony medalu” (2008), „Innowacyjność, rozwój, kapitał” (2007).

Kolejnym cyklicznym wydarzeniem organizowanym przez SPZŁ jest **noworoczne spotkanie przedsiębiorców**. Oprócz właścicieli i prezesów firm, gośćmi zawsze są przedstawiciele lokalnych władz: Starosta i Wicestarosta Powiatu Łukowskiego, Przewodniczący Rady Powiatu, Burmistrz Miasta Łuków i jego zastępca, a także przedstawiciele innych urzędów i organizacji przedsiębiorców, w sumie około 100 osób. Poza życzeniami świątecznymi, w trakcie spotkania przedstawiane jest sprawozdanie z działalności stowarzyszenia i plany na kolejny rok.

Ponadto z inicjatywy SPZŁ we wrześniu 2007 r. powstało tzw. **Forum Dialogu Powiatu Łukowskiego**, nad którym patronat objął Starosta Powiatu Łukowskiego. Na stronie internetowej stowarzyszenia można przeczytać: „Celem Forum jest współpraca przedstawicieli sektora gospodarczego, publicznego i społecznego m.in. na rzecz tworzenia lobby w sprawach kluczowych dla rozwoju gmin powiatu łukowskiego, wymiany informacji oraz tworzenia platformy do dyskusji nad sprawami społeczno-gospodarczymi dotyczącymi naszego regionu, promocji powiatu łukowskiego w regionie i kraju.”² Tematem jednego ze spotkań w 2008 r. w ramach tej inicjatywy była „Ochrona środowiska w Powiecie Łukowskim ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki odpadami przemysłowymi”, a jego uczestnikami, obok przedsiębiorców i przedstawicieli Starostwa, byli także Dyrektor Departamentu Rolnictwa i Środowiska Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie oraz Prezes Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.³ W 2009 r. kierownictwo stowarzyszenia nawiązało kontakt z nowymi osobami, które pojawiły się w Zarządzie Powiatu. W trakcie zorganizowanego spotkania przedsiębiorcy mogli wysłuchać informacji bezpośrednio od nowego Starosty na temat działań podejmowanych przez Zarząd Powiatu w celu pozyskania środków na inwestycje w powiecie, kontynuacji prac związanych z oddaniem do użytku kolejnego odcinka małej obwodnicy Łukowa (ul. Warszawska – Świderska), a także realizowanych projektów społecznych i infrastrukturalnych. Była to dobra okazja, aby zwrócić się do Zarządu Powiatu o lobbowanie w Urzędzie Marszał-

2 http://przedsiębiorcy.lukow.pl/historia.php?subaction=showfull&id=1233329390&archive=&start_from=&ucat=4&

3 *Spotkanie z inicjatywy FORUM DIALOGU POWIATU ŁUKOWSKIEGO*, <http://www.cdf.lukow.pl/component/content/article/42-aktualnosci/77--spotkanie-z-inicjatywy-forum-dialogu-powiatu-lukowskiego>

kowskim w kwestii związanej z wpisaniem wybranych gmin Powiatu Łukowskiego na listę obszarów objętych preferencją w dostępie do dotacji unijnych w dziedzinie turystyki. Nie posiadanie przez łukowskie gminy statusu terenów atrakcyjnych turystycznie jest bowiem istotnym problemem w ubieganiu się o środki unijne, np. na budowę bazy noclegowej czy infrastruktury rekreacyjno-rozrywkowej. Zarząd stowarzyszenia uzyskał zobowiązanie od Starosty, że będzie interweniować w tej sprawie w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego.⁴

Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Łukowskiej organizuje też inne spotkania. Przykładowo - przed wyborami samorządowymi w 2010 r. stowarzyszenie zorganizowało debatę kandydatów na Burmistrza Miasta Łuków. Poza tym, okazję do wymiany informacji oraz do przedstawienia potrzeb lokalnych przedsiębiorców w celu pożądanego kształtowania powiatowej polityki w zakresie rynku pracy stanowią m.in. spotkania z Dyrektorem Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie. Celem jednego z takich spotkań w 2010 r. była wymiana informacji między Powiatowym Urzędem Pracy a przedsiębiorcami na temat korzystania z form wsparcia, tworzenia nowych miejsc pracy, a także problemów przedsiębiorców w zakresie rekrutacji pracowników, szczególnie w branży budowlanej i obuwniczej.

W razie potrzeby kierownictwo stowarzyszenia podejmuje także **interwencje**, jak na przykład w przypadku propozycji zlikwidowania kilku referatów w ZUS w Łukowie w sierpniu 2010 r.⁵, czy wystosowuje **listy** do właściwych władz. Na początku 2008 r. stowarzyszenie przygotowało list popierający budowę drugiego odcinka tzw. małej obwodnicy od ul. Warszawskiej do ul. Świderskiej, jako inwestycji strategicznej dla miasta Łuków. Adresatem listu była Rada Powiatu Łukowskiego, a list przesłano również do wiadomości Starosty Powiatu Łukowskiego, Burmistrza Miasta Łuków, Wojewody Lubelskiego oraz Marszałka Województwa Lubelskiego.

Istotne z punktu widzenia docierania do ważnych informacji na temat podejmowanych i planowanych przez władze gminne i powiatowe decyzji dotyczących swobody działalności gospodarczej jest zaangażowanie Prezes stowarzyszenia – Urszuli Bancercz w prace **Rady Miasta Łuków**, której jest przewodniczącą (od 2.12.2010 r.) oraz **Powiatowej Rady Zatrudnienia** (od 2004 r.). W ostatnich wyborach samorządowych, oprócz Urszuli Bancercz, do Rady Miasta Łuków udało się po raz pierwszy wprowadzić jeszcze czterech przedsiębiorców – członków SPZŁ.

Członkowie stowarzyszenia regularnie spotykają się na „Spotkaniach Wtorkowych” odbywających się, jak nazwa wskazuje, w każdy wtorek. Omawiają sytuację miasta i powiatu oraz działania lokalnych władz w kontekście tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości, współpracy władz samorządowych z przedsiębiorcami, tworzenia infrastruktury pod przyszłe inwestycje dające nowe miejsca pracy, a także planują kolejne inicjatywy.

5. Efekty działań

Celem wymienionych spotkań, organizowanych (lub współorganizowanych) przez

4 Odbędzie się spotkanie z Zarządkiem Powiatu Łukowskiego oraz Starostą Longinem Kajką, http://przedsiębiorcyłukow.pl/aktualnosci.php?subaction=showfull&id=1254229264&archive=&start_from=&ucat=1&
5 Nie przenoście nam ZUS-u do Radzyna, www.lukow2020.pl, 21.08.2010.

Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Łukowskiej, jest wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, dostarczanie bieżących informacji istotnych dla danego sektora, a także integracja lokalnego środowiska samorządowego, instytucji pozarządowych oraz przedsiębiorców do podejmowania wspólnych działań na rzecz rozwoju powiatu łukowskiego. Inicjatywy stowarzyszenia na stałe wpisały się w kalendarz imprez w powiecie łukowskim. Dzięki nim stowarzyszenie ma większy wpływ na to, co się dzieje w mieście. Doroczne forum gospodarcze przyciąga zwykle ponad stu uczestników i stanowi m.in. publiczną arenę składania obietnic przez władze lokalne (a niekiedy i przez władze wyższego szczebla) oraz wypracowywania koncepcji rozwojowych pożądanych i popieranym przez przedsiębiorców.

W efekcie jednego ze spotkań zorganizowanych w ramach Forum Dialogu Powiatu Łukowskiego z Zarządem Powiatu, Starosta Łukowski zobowiązał się, że będzie interweniować w sprawie wpisania wybranych gmin Powiatu Łukowskiego na listę obszarów objętych preferencją w dostępie do dotacji unijnych w dziedzinie turystyki w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego.⁶ Ostatecznie, dzięki zaangażowaniu członków SPZŁ, udało się doprowadzić do złagodzenia zasad przyznawania dotacji przez Lubelską Agencję Wspierania Przedsiębiorczości tak, że firmy spoza obszaru objętego preferencją mają równy dostęp do dotacji.

Z kolei w trakcie ostatniego spotkania noworocznego przedsiębiorców z władzami lokalnymi i w wyniku rozmowy o planach na najbliższy czas, odrodził się pomysł powołania Miejskiej Rady Biznesu - ciała doradczego i forum dyskusyjnego przedsiębiorców i władz.⁷ Skonkretyzowanie tych planów prawdopodobnie nastąpi jesienią 2011 r., kiedy nowy Burmistrz Łukowa okrzepnie na niedawno objętym stanowisku.

Dzięki skutecznej interwencji członków stowarzyszenia latem 2010 r. udało się zahamować niekorzystną dla łukowskich przedsiębiorców restrukturyzację w oddziale ZUS w Łukowie.

Ponadto działania stowarzyszenia i aktywne kontakty z władzami lokalnymi niewątpliwie przyczyniły się do zdynamizowania prac nad zaktualizowaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Łukowa. Obszar miasta podzielono na sześć obszarów, dla których plany są sukcesywnie opracowywane i stopniowo zatwierdzane. Jesienią 2011 r. powinien zakończyć się proces aktualizacji terenów objętych sześcioma planami miejscowymi, co będzie znacznym ułatwieniem przy podejmowaniu inwestycji i planowaniu rozwoju działalności gospodarczej.

Stałe monitorowanie postępu prac nad tzw. „małą obwodnicą” Łukowa i współpraca w tej sprawie z Zarządem Powiatu powodują, że rzeczywiście obwodnica jest budowana. W końcu sierpnia 2011 r. powinien zakończyć się kolejny etap jej budowy, następnie będą kontynuowane dalsze prace.

6. Podsumowanie

Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Łukowskiej jest aktywnym i widocznym partnerem władz lokalnych we współtworzeniu warunków działania lokalnego bizne-

6 Odkryło się spotkanie z Zarządem Powiatu Łukowskiego oraz Starostą Longinem Kajką, http://przedsiębiorcyłukow.pl/aktualnosci.php?subaction=showfull&id=1254229264&archive=&start_from=&ucat=1&

7 Łuków: Chcą powołać Miejską Radę Biznesu, www.e-wspolnota.com, 16.01.2011.

su. Oprócz działań prowadzonych na rzecz swoich członków, stowarzyszenie włącza się także w działalność charytatywną na rzecz osób będących w niedostatku i potrzebujących pomocy. Między innymi od siedmiu lat współorganizuje Charytatywny Bal Karnawałowy na rzecz dzieci autystycznych, a także reaguje na pojawiające się wydarzenia. Latem 2010 r. zorganizowano mecz piłkarski pomiędzy drużynami stowarzyszenia a reprezentacji Wolnej Grupy Przyjaciół, którego celem było zebranie pieniędzy na pomoc osobom dotkniętym skutkami powodzi w gminie Wilków w woj. lubelskim. Mecz zorganizowano wspólnie z Katolickim Radiem Podlasie wraz z portalem podlasie24.pl, Telewizją MASTER TV, Gminą Łuków, LZS Turze Rogi oraz Wolną Grupą Przyjaciół. Takie inicjatywy również wpływają na wizerunek Stowarzyszenia Przedsiębiorców Ziemi Łukowskiej i sprzyjają tworzeniu i utrzymywaniu dobrych relacji zarówno z przedstawicielami władz lokalnych, przedstawicielami istotnych w powiecie mediów, jak i innych organizacji przedsiębiorców, co zdecydowanie pomaga w monitorowaniu działań władz gminnych i powiatowych oraz forsowaniu preferowanych rozwiązań.

Bibliografia

1. Barański R., *Działania organizacji okołobiznesowych w celu wspierania przedsiębiorczości i rozwijania współpracy transgranicznej na przykładach Lubuskiego Sejmiku Gospodarczego i Lubuskiej Organizacji Pracodawców*, prezentacja, Lubuska Organizacja Pracodawców, www.3-cip.com.
2. Bochenek K., *Nie ma pieniędzy na budowę obwodnicy Nysy*, „Nowa Trybuna Polska”, 10.12.2009.
3. *Brak promocji i konsultacji społecznych*, wywiad Teresy Urbanowskiej z Jackiem Orychem, mareckim radnym, członkiem Mareckiego Stowarzyszenia Gospodarczego, „Życie Powiatu Wołomińskiego”, Nr 0144, 17 czerwca 2009.
4. *BCTT SA na posiedzeniu Rady Gminy OSTASZEWO*, www.rigp.pl, 12.04.2011.
5. Bednarek A., *Pomorska Rada Przedsiębiorczości*, www.wrotapomorza.pl, 20.05.2010.
6. Ciepela D., *Powołano stowarzyszenie na rzecz elektrowni jądrowej w województwie pomorskim*, <http://energetyka.wnp.pl>, 13.01.2011.
7. Delmanowicz D., *Przedsiębiorcy z Przemysła: Mamy dość „korków” na polsko-ukraińskiej granicy*, www.nowiny24.pl, 12.01.2011.
8. Dulat M., *Jak wydać 200 mln zł? Czekamy na opinie Lubuszan*, <http://lubuskie.pl>, 04.03.2011.
9. *EXPO 2010*, www.blech.pl, 31.05.2010.
10. *Forum Dialogu i Współpracy Województwa Pomorskiego „Energia i Samorządność”*, www.innowrota.pl, 5.05.2011.
11. Gazeta MSG, Nr 9 (42) 2010, wrzesień 2010.
12. *IV Galicyjski Salon Sukcesu połączony z Opłatkiem Przemyskich Stowarzyszeń*, www.tppir.przemysl.pl.
13. Janowski A., *Rząd da pieniądze na projekty obwodnic Nysy i Niemodlina*, „Nowa Trybuna Polska”, 21.12.2009.

14. *Jesteśmy partnerami - współpracujemy i rozwijamy się razem*, www.rigp.pl, 6.10.2010.
15. Kiewlicz R., *Widać optymizm wśród pomorskich firm*, <http://biznes.trojmiasto.pl>, 3.06.2011.
16. *Konferencja w Zielonej Górze*, www.ziph.pl, 26.11.2010.
17. Konwent: reaktywacja, „*Życie Podkarpackie*”, 17.05.2006.
18. *Krzysztof Hetman nagrodzony przez Radę Przedsiębiorczości Lubelszczyzny*, www.lubelskie.pl, 23.02.2011.
19. *Lubuska Regionalna Strategia Innowacji*, Sejmik Województwa Lubuskiego, kwiecień 2005.
20. *Łuków: Chcą powołać Miejską Radę Biznesu*, www.e-wspolnota.com, 16.01.2011.
21. Markiewicz T., *To stało się wbrew większości w Radzie Miasta. I dobrze!*
22. *Noworoczna Lampka Szampana Pomorskich Przedsiębiorców*, www.rigp.pl, 12.01.2011.
23. Netka K., *Deltą Wisły zainteresuje się niemal cały świat*, „*Dziennik Bałtycki*”, 19.11.2010.
24. Netka K., *Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza wspiera przedsiębiorczość nad Bałtykiem*, „*Dziennik Bałtycki*”, 7.10.2010.
25. *Niemiecko - polskie otwarcie rynku pracy*, www.wup.zgora.pl, 17.03.2011.
26. *Nie odcinaj Lubelszczyzny od Warszawy*, <http://assetus.marketingowiec.pl>, 11.01.2011.
27. *Nie przenoście nam ZUS-u do Radzyna*, www.lukow2020.pl, 21.08.2010.
28. *Obradował Lubuski Sejmik Gospodarczy*, www.ziph.pl, 11.01.2010.
29. *Odbyło się spotkanie z Zarządem Powiatu Łukowskiego oraz Starostą Longinem Kajką*, <http://przedsiębiorcylukow.pl>.
30. *Pasternak T., Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Marki*, *Gazeta MSG*, Nr 7-8 (40-41) 2010, lipiec-sierpień 2010.
31. *Prezydium LSG*, www.ziph.pl, 18.02.2011.
32. *Projekt „Mała Holandia” w Nowym Dworze Gdańskim*, www.rigp.pl, 18.11.2010.
33. *Propozycje Izby uwzględnione*, www.ziph.pl, marzec 2011.
34. *Protesty pomogły - drogi S17 i S3 powstaną*, <http://moto.onet.pl>, 26.01.2011.
35. *Skomra S., Ile kosztuje nas walka o S17? Żadna cena nie jest za wysoka*, <http://lublin.gazeta.pl>, 17.01.2011.
36. *Spotkanie z inicjatywy FORUM DIALOGU POWIATU ŁUKOWSKIEGO*, www.cdf.lukow.pl.
37. *Spotkanie z Marszałkiem Województwa Podkarpackiego*, www.rig-przemysl.pl.
38. *Spotkanie z Wicemarszałek Polak*, www.ziph.pl, 8.03.2010.
39. *Sprawozdanie 2009*, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze, www.wfosigw.zgora.pl.
40. *Sprawozdanie opisowe Zarządu Mareckiego Stowarzyszenia Gospodarczego za rok 2008*.
41. *Sprawozdanie Zarządu Mareckiego Stowarzyszenia Gospodarczego z działalności*

- organizacji pożytku publicznego – 2009 rok, Mareckie Stowarzyszenie Gospodarcze, 11.05.2010.
42. *Stanowisko w sprawie S-3*, www.ziph.pl, grudzień 2010.
 43. *Stowarzyszenie na rzecz elektrowni jądrowej w województwie pomorskim*, www.innowrota.pl, 12.01.2011.
 44. Stowarzyszenie na rzecz elektrowni jądrowej w Województwie Pomorskim – utworzone, informacja prasowa, www.rigp.pl, 13.01.2011.
 45. *Szanowni Przedsiębiorcy Krakowskiej Kongregacji Kupieckiej O/T Przemysł*, <http://www.kongregacjaprzemyska.com>.
 46. Szturm-Szajan D., *Zielony Rynek nabiera ogłady*, Super Nowości, 3.12.2009.
 47. *Walczymy o obwodnicę Lublina: Przedsiębiorcy rzucili rękawicę Tusкови*, <http://www.mmlublin.pl>, 30.12.2010.
 48. *Walka o elektrownię atomową jest zażarta*, <http://biznes.trojmiasto.pl>, 26.01.2011.
 49. *Wsparcie dla przedsiębiorców*, www.ziph.pl, 18.02.2010.
 50. *X Galicyjski Salon Sukcesu*, Magazyn Mieszkańców „Konik Polny”, <http://konik-polny.pl>, 2.06.2011.
 51. *XL Sesja Rady Miasta Marki*, Gazeta MSG, Nr 5 (38) 2010, maj 2010.
 52. Ziętał N., *Ukraińcy chcą inwestować w Przemysłu i okolicach*, www.strefabiznesu.nowiny24.pl, 3.02.2011.

Źródła internetowe:

http://assetus.marketingowiec.pl	http://www.lubelskie.pl
http://biznes.trojmiasto.pl	http://www.lukow2020.pl
http://energetyka.wnp.pl	http://www.mmlublin.pl
http://jestemzmarek.wordpress.com	http://www.msg.net.pl
http://konik-polny.pl	http://www.nowiny24.pl
http://lublin.gazeta.pl	http://www.nrig.pl
http://lubuskie.pl	http://www.pomorskie.eu
http://moto.onet.pl	http://www.przemyskikonwent.free.ngo.pl
http://przedsiębiorcylukow.pl	http://www.putw.org.pl
http://rpl.lublin.pl	http://www.rigp.pl
http://www.balticsupply.eu	http://www.rig-przemysl.pl
http://www.blech.pl	http://www.strefabiznesu.nowiny24.pl
http://www.cdf.lukow.pl	http://www.tppir.przemysl.pl
http://www.e-wspolnota.com	http://www.wfosigw.zgora.pl
http://www.innowrota.pl	http://www.wup.zgora.pl
http://www.kongregacjaprzemyska.com	http://www.ziph.pl

Część II

Rozdział

5

**Wnioski z pilotażowego monitorowania
swobody działalności gospodarczej**

5 Wnioski z pilotażowego monitorowania swobody działalności gospodarczej

ANNA SZCZEŚNIAK, WSPÓŁPRACA: ANDRZEJ POSZEWIECKI

5.1 Opis metodologii badań kwartalnych, opracowywania raportów i organizowania konferencji prasowych

Pilotażowe monitorowanie swobody działalności gospodarczej było jednym z założeń projektu „Regionalny monitoring swobody działalności gospodarczej w Polsce”. Zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie projektu, co kwartał – od maja 2010 r. do kwietnia 2011 r. w czterech województwach przeprowadzono ankietowanie wśród 100 przedsiębiorców pytając, jak oceniają władze samorządowe trzech szczebli, w poszczególnych zakresach prawa pozostających w gestii tych władz z punktu widzenia swobody działalności gospodarczej. Przedsiębiorcy dokonywali oceny czternastu zakresów prawa będących w gestii władz gminnych/miejskich, sześciu zakresów prawa będących w gestii władz powiatowych oraz siedmiu zakresów prawa będących w gestii władz regionalnych. Ocena była prowadzona w szkolnej skali od 1 do 6, przy czym 1 oznaczało złe / wadliwe uregulowania, a 6 – wzorcowe (wszystkie zakresy prawa i dokładną skalę ocen przedstawiamy poniżej). Do współpracy przy realizacji opisanego zadania Instytut wybrał cztery izby gospodarcze z różnych województw: z łódzkiego – Regionalną Izbę Gospodarczą w Kutnie, z podlaskiego - Izbę Przemysłowo-Handlową w Białymstoku, z pomorskiego - Regionalną Izbę Gospodarczą Pomorza z Gdańska i ze śląskiego – Regionalną Izbę Gospodarczą w Katowicach.

Oprócz przeprowadzenia 16 badań ankietowych w czterech regionach, obejmujących co najmniej 100 przedsiębiorców w każdym, w opisywanym zadaniu przewidziano również opracowanie 16 raportów podsumowujących wypowiedzi przedstawicieli firm oraz zorganizowanie 16 konferencji prasowych, na których mediom należało przekazać konkluzje z danego okresu realizacji pilotażowego monitorowania swobody działalności gospodarczej.

Przystępując do realizacji zadania, najpierw wyznaczono zakres monitoringu swobody działalności gospodarczej dla poszczególnych szczebli władz samorządowych, a następnie stworzono formularz służący za podstawę badania ankietowego. Osoby z czterech izb gospodarczych wybranych do udziału w projekcie, które miały bezpośrednio

zajmować się przeprowadzaniem badań ankietowych wzięły udział w dwudniowym szkoleniu, zorganizowanym przez Instytut, mającym na celu, jak najlepsze przygotowanie ich do realizacji zadania i wyjaśnienie wszelkich wątpliwości.

Badaną populację stanowiły przedsiębiorstwa zatrudniające do 250 osób (mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa), zlokalizowane na terenie województwa łódzkiego, podlaskiego, pomorskiego i śląskiego. Dobór jednostek do próby przeprowadzony został z wykorzystaniem nielosowego doboru jednostek typowych, reprezentujących badaną grupę. Jako operat wykorzystano bazę danych Kompass. Badanie realizowane było w czterech cokwartalnych turach i miało na celu zaobserwowania zmienności opinii na temat badanych zjawisk wśród respondentów. Każdorazowo badano 400 jednostek. Aby zwiększyć reprezentatywność gromadzonych danych, pula ta była podzielona równo na cztery badane województwa, tak, żeby w każdym przebadano minimum 100 podmiotów. W celu uzyskania danych pozwalających na obserwację zmian trendu, badacze dodatkowo podzielili pulę jednostek na 2 części. Jedną z nich stanowiły podmioty tworzące panel badawczy, uczestniczące w każdej z fal badania. Panel ten obejmował 200 podmiotów: po 50 z każdego badanego województwa. Pozostałe jednostki były wybierane i badane jednokrotnie, w każdej z fal było to kolejne 200 jednostek. Respondentami byli przede wszystkim właściciele lub kadra zarządzająca przedsiębiorstw.

Kwestionariusz ankiety składał się z trzech części, dotyczących każdego ze szczebli władz, które były oceniane w ramach badania. Poza elementem poddawanym ocenie zawierał on również bardziej dokładny opis zakresu prawa, o które pytany był respondent, tak aby ankieter mógł przybliżyć dane zagadnienie, w sytuacji, w której samo hasło nie byłoby jasne. Dokładniejsze opisy zostały dodane po przeprowadzeniu pierwszej tury badań, kiedy okazały się one istotne dla lepszego zrozumienia zakresów prawa, które mieli oceniać przedsiębiorcy.

W ramach badania stosowana była poniższa skala ocen:

- 1 – złe/wadliwe uregulowania,
- 2 – budzące wątpliwości,
- 3 – dostateczne,
- 4 – dobre,
- 5 – bardzo dobre,
- 6 – wzorcowe.

Dodatkowo, na skutek uwag respondentów po pierwszym etapie badania (I kwartał), dodano także możliwość udzielenia odpowiedzi „nie mam zdania” (np. część przedsiębiorców/menedżerów nie chciała odpowiadać na pytanie dotyczące kwestii pozwoleń na sprzedaż alkoholu, gdyż taki element nie mieścił się w ich zakresie działalności, podobnie było z innymi zakresami prawa). Przedsiębiorcy byli proszeni również o wypełnienie metryczki, która zawierała informacje na temat zakresu działania firmy (regionalny, krajowy i międzynarodowy) oraz szacunkowej liczby pracowników.

Przedsiębiorcy byli proszeni o ocenę czternastu zakresów prawa, z którymi mają do czynienia na szczeblu gminnym – od kwestii związanych z budżetem (w jakim stopniu skupia się na kwestiach rozwoju gminy) do jakości i czasu oczekiwania na decyzje administracyjne. Część kwestionariusza dotyczącą zakresu prawa ocenianego na szczeblu gminnym zawiera tabela 1.

Tabela 1. Oceniane zakresy prawa będące w gestii władz gminnych

ZAKRES PRAWA
1. Uchwały budżetowe (podstawowy plan funkcjonowania gminy i jej aktywności w zakresie kreowania warunków prowadzenia działalności gospodarczej).
2. Strategie rozwoju (programowanie przyszłych działań, określenie hierarchii ważności celów, czy cele priorytetowe ułatwiają przyszły rozwój).
3. Zamówienia publiczne (zasady na jakich przeprowadzane są postępowania, zwłaszcza w zakresie stwarzania równych warunków dostępu do zamówień).
4. Gospodarka przestrzenna / plany przestrzenne (ład przestrzenny ma znaczenie wobec kreowania wyglądu infrastruktury przestrzennej, w której funkcjonują przedsiębiorcy).
5. Lokalne podatki i opłaty (gminy mogą obniżać górną stawkę podatkową, określać warunki ulg, odroczeń, umorzeń, zwolnień i zaniechania poboru podatków; ocena zasad stosowania rozwiązań fiskalnych - ich przejrzystości i dostępności informacji o systemie ulg i preferencji, z których można korzystać przy spełnieniu określonych warunków).
6. Dzierżawa nieruchomości i najmy (przejrzystość zasad ustalania wysokości opłat za dzierżawę oraz czynszów najmu, a także zasad ich pomniejszania, stosowanie jawnych i powszechnie dostępnych procedur wyboru najemców).
7. Plany inwestycyjne gminy (nie tylko gminy, ale podmiotów i osób, różne inwestycje, najważniejsze inwestycje infrastrukturalne (sieci, drogi, oczyszczalnie ścieków, wysypiska śmieci itp.) warunkujące wiele aktywności i rozwój gospodarczy, na ile: decydują o atrakcyjności inwestycyjnej gminy, przyczyniają się do polepszenia warunków prowadzenia działalności gospodarczej, wpływają na rynek pracy w firmach bezpośrednio związanych z daną inwestycją i w firmach kooperujących, w instytucjach otoczenia biznesu, powodują kolejne inwestycje (np. uzbrojenie terenów pod budownictwo przyciąga inwestorów budowlanych), dają także pracę lokalnym firmom, tworzą koniunkturę na rynku usług budowlanych).
8. Procedury obsługi inwestorów (zestaw reguł ustalających zasady obsługi inwestorów; procedury powinny wzmocnić pozycję gminy w fazie negocjacji z przedsiębiorcami i pozwalać na dalsze wspieranie ich w trakcie procesu inwestycyjnego; ocena procedur, ich efektywności i przejrzystości).
9. Pozwolenia na sprzedaż alkoholu (ocena wydawania pozwoleń w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych: przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (detal), przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (gastronomia), dla przedsiębiorców, których działalność polega na organizacji przyjęć, jednorazowe (do 2-dni), na wyprzedaż posiadanych, zinventaryzowanych zapasów napojów alkoholowych).
10. Pomoc publiczna (głównie aktywność w sferze podatkowej; ocena zakresu pomocy i jej intensywności, okresu rozpatrywania wniosków przedsiębiorców o jej uzyskanie).

ZAKRES PRAWA
11. Wspieranie przedsiębiorczości (typy działań podejmowanych przez gminę i ocena ich skuteczności, np.: pomoc w uzyskiwaniu środków pomocowych dla podmiotów gospodarczych, internetowe bazy informacyjne, przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą, sprzedaż mienia komunalnego, co stwarza możliwość przekształcenia lokali mieszkaniowych w lokale użytkowe).
12. Rejestr działalności gospodarczej (ocena ewidencji działalności gospodarczej, która powinna być jawna; organ ewidencyjny: wójt, burmistrz, prezydent miasta).
13. Czas oczekiwania na decyzje administracyjne
14. Jakość decyzji administracyjnych

W przypadku oceny decyzji zapadających na szczeblu powiatowym respondenci oceniali sześć zakresów prawa. Ich zestawienie zawiera tabela 2.

Tabela 2. Oceniane zakresy prawa będące w gestii władz powiatowych

ZAKRES PRAWA
1. Funkcjonowanie programów rynku pracy (ocena przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy poprzez PUPy, np. prowadzenie doradztwa gospodarczego i finansowego dla chcących rozpocząć działalność gospodarczą, organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców i pracowników samorządowych w zakresie wiedzy o instrumentach rozwoju przedsiębiorczości i środkach pomocowych, wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy poprzez promowanie usług PUP oraz zachęcanie przedsiębiorców).
2. Prawo budowlane (ocena administracji w zakresie budownictwa, na szczeblu powiatowym administrację wykonują: starosta - w obszarze administracji architektoniczno - budowlanej, powiatowy inspektor nadzoru budowlanego - w obszarze nadzoru budowlanego).
3. Ochrona konsumentów (wykonywana przez powiatowego rzeczownika konsumentów; ocena uprawnień rzeczownika i korzystania z nich).
4. Kształcenie zawodowe (prowadzenie szkół ponadgimnazjalnych, także o profilu zawodowym; ocena dostosowania programów nauczania zawodów do postępu technicznego i zmieniających się uwarunkowań rynku pracy).
5. Czas oczekiwania na decyzje administracyjne
6. Jakość decyzji administracyjnych

W odniesieniu do władz wojewódzkich respondentów pytano o ocenę siedmiu zakresów prawa, których zestawienie zawiera tabela 3.

Tabela 3. Oceniane zakresy prawa będące w gestii władz wojewódzkich

ZAKRES PRAWA
1. Strategie rozwoju regionalnego (ocena czy są narzędziem wspierania pozytywnych zmian w regionie i reagowania na zmiany pojawiające się w otoczeniu).
2. Regionalne programy operacyjne – dostęp do środków pomocowych (ocena czy RPO realizowane w latach 2007–2013 odpowiadają na lokalne potrzeby oraz zostały dostosowane do indywidualnej specyfiki województwa w toku konsultacji społecznych; ocena czy RPO wspierają działania z zakresu m.in. innowacyjności, rozwoju i zwiększania konkurencyjności przedsiębiorstw, budowy społeczeństwa informacyjnego, infrastruktury edukacyjnej, komunikacyjnej, ochrony środowiska i ochrony zdrowia, rewitalizacji, turystyki i kultury).
3. Promowanie inwestycji (ocena procesu promocji inwestycji – jakości i celowości działań).
4. Wspieranie przedsiębiorczości (ocena procedur i sposobu przyznawania środków oferowanych w ramach RPO i wielkości budżetu dla firm).
5. Pomoc publiczna (ocena zakresu i formy przyznawania przedsiębiorcom pomocy publicznej na poziomie województwa).
6. Czas oczekiwania na decyzje administracyjne
7. Jakość decyzji administracyjnych

Badanie było prowadzone metodą CATI (*Computer Assisted Telephone Interview* – czyli wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny). Dodatkowo część badania prowadzona była poprzez bezpośrednie dotarcie ankietera do badanych przedsiębiorstw i przekazanie kwestionariusza ankiety do wypełnienia.

Badanie na terenie każdego z województw było realizowane przez inną osobę, która w każdym kwartale odpowiadała za dotarcie do respondentów. Następnie uzyskane wyniki były przekazywane do analityka, który zajmował się ich przetwarzaniem – przy pomocy makr przeprowadzane były m.in. przekształcenia, które następnie umożliwiały przygotowywanie raportów dla poszczególnych regionów. Raporty zawierały nie tylko dane dotyczące konkretnego województwa, ale także prezentowały porównania do innych regionów oraz analizy dotyczące zmian uzyskanych wyników w czasie. Autorami raportów wojewódzkich byli eksperci Instytutu. Raporty, poza częścią zawierającą oceny liczbowe i pokazującą zmiany uzyskanych wyników oraz to, jak dane województwo prezentowało się na tle trzech pozostałych, zawierały także część opisową, dotyczącą istotnych wydarzeń w poprzednim kwartale, które miały związek ze swobodą działalności gospodarczej – zarówno pozytywne, jak i negatywne (współpraca z inwestorami i przedsiębiorcami, zamówienia publiczne, programy pomocowe, aktywizacja rynku pracy, inwestycje infrastrukturalne i perspektywiczne, promocja gospodarcza regionu, udogodnienia dla biznesu), zebrane przez pracowników poszczególnych izb. Prowadzony był również monitoring materiałów prasowych, które publikowane były na powyższe tematy w prasie regionalnej. Dodatkowo analizowano treści zawarte m.in. w Dziennikach Urzędowych województw (np. <http://dziennik.lodzkie.eu/BookTabs.aspx>). Przegląd tych dokumentów służył dotarciu do uchwał (sejmiku województwa, miast, gmin

i powiatów), które mają znaczenie dla przedsiębiorców (np. zwiększenie lub zmniejszenie budżetu na działania proprzedsiębiorcze, obniżenie lub podwyższenie podatków i opłat lokalnych, nowe programy wspierające przedsiębiorczość i dialog z organizacjami przedsiębiorców, nowe plany zagospodarowania terenu, działania na rzecz przedsiębiorczości).

Elementem projektu, który służył upowszechnianiu jego wyników były konferencje prasowe, które odbywały się co kwartał w każdym województwie. Za ich zorganizowanie odpowiadały Izby Gospodarcze, które zapraszały uczestników tych spotkań. W każdej konferencji, poza dziennikarzami, przedstawicielem danej Izby Gospodarczej, brał także udział ekspert Instytutu Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym, który przedstawiał wyniki uzyskane podczas badania, a także przedstawiciele władz poszczególnych szczebli, przedsiębiorcy oraz przedstawiciele środowisk naukowych. Zaproszenia na konferencje były wysyłane do dziennikarzy z 2-3-tygodniowym wyprzedzeniem, a następnie tydzień i 2 dni przed samą konferencją wysyłane były przypomnienia dotyczące udziału w prezentacji wyników badania. Większość konferencji odbywała się w siedzibach Izb Gospodarczych. Tylko w przypadku woj. pomorskiego dwa razy spotkania miały miejsce poza Gdańskiem. Jedno z nich, z udziałem m.in. władz miasta, odbyło się w Malborku, a drugie w Kościerzynie. W poszczególnych konferencjach uczestniczyło od kilku do dwudziestukilku osób. Zaproszonym gościom udostępniano specjalnie przygotowaną informację prasową, pełny raport oraz prezentację w formie papierowej, a także w wersjach elektronicznych (dostępnych na stronie internetowej projektu), zapewniano również poczęstunek. Część konferencji prasowych odbywała się pod szyldem „śniadania prasowego” lub „briefingu prasowego”.

5.2 Wyniki badań ankietowych

Realizowane na stosunkowo dużej i stabilnej próbie badanie, prowadzone przez 12 miesięcy (połowa respondentów ankietowana była po cztery razy), pozwala na dokonanie kilku podsumowań. Tabela 4 zawiera wszystkie wyniki uzyskane w poszczególnych kwartałach przez wszystkie cztery województwa na poziomie gminnym.

Tabela 4. Oceny średnie przyznane władzom gminnym w woj.: śląskim, podlaskim, łódzkim i pomorskim w czternastu zakresach prawa w ciągu czterech kwartałów 2010-2011.

Zakres prawa w gestii gmin/miast:	Ocena średnia:															
	śląskie				podlaskie				łódzkie				pomorskie			
	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11
Uchwały budżetowe	3,39	3,17	3,28	3,36	3,34	3,15	3,22	3,46	3,59	3,71	3,63	3,60	3,15	3,17	3,31	3,24
Strategie rozwoju	3,41	3,39	3,11	3,55	3,85	4,09	4,53	4,19	3,52	3,63	3,62	3,64	3,56	3,50	3,67	3,53
Zamówienia publiczne	3,16	3,08	3,29	3,18	3,20	2,69	3,10	3,27	3,49	3,59	3,58	3,57	3,03	2,93	3,11	2,89
Gospodarka przestrzenna / plany przestrz.	2,99	3,25	3,50	3,33	2,90	3,23	3,56	3,58	3,30	3,40	3,45	3,52	3,33	3,34	3,52	3,32

Zakres prawa w gestii gmin/miast:	Ocena średnia:															
	śląskie				podlaskie				łódzkie				pomorskie			
	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11
Lokalne podatki i opłaty	3,02	2,91	2,65	3,13	2,77	2,65	2,69	2,81	3,39	3,53	3,51	3,48	2,95	2,83	3,00	3,04
Dzierżawa nieruchomości i najmy	3,02	3,43	3,38	3,25	2,95	2,81	2,97	3,13	3,39	3,60	3,55	3,50	2,91	2,76	2,95	2,91
Plany inwestycyjne gminy	3,31	3,53	3,89	3,61	3,84	3,97	4,41	4,23	3,69	3,83	3,78	3,77	3,65	3,59	3,74	3,56
Procedury obsługi inwestorów	3,05	3,31	3,05	3,13	3,10	3,24	3,28	3,41	3,67	3,76	3,83	3,81	3,22	2,88	3,18	2,99
Pozwolenia na sprzedaż alkoholu	3,32	3,69	3,30	3,69	3,21	3,27	3,50	3,49	3,63	3,98	4,02	3,80	3,07	3,16	3,42	3,32
Pomoc publiczna	3,02	3,21	2,80	2,94	2,84	2,70	2,80	3,01	3,40	3,53	3,55	3,50	2,59	2,44	2,73	2,98
Wspieranie przedsiębiorczości	2,99	3,26	2,76	2,82	2,80	2,74	2,68	2,85	3,28	3,55	3,42	3,43	3,02	2,85	3,12	2,97
Rejestr działalności gospodarczej	3,68	3,95	4,23	4,41	3,51	3,88	4,23	4,03	4,09	4,20	4,19	4,19	3,80	3,67	3,82	3,70
Czas oczekiwania na decyzje administracyjne	2,76	2,97	3,36	3,33	3,01	2,82	3,31	3,49	3,67	3,70	3,66	3,58	3,44	3,35	3,43	3,23
Jakość decyzji administracyjnych	2,95	3,16	3,50	3,53	3,06	3,12	3,47	3,57	3,75	3,70	3,71	3,62	3,36	3,04	3,24	3,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Wyniki zaprezentowane w tabeli 4 pozwalają ocenić, jak zmieniały się oceny poszczególnych zakresów prawa dla czterech województw. Pozwalają również na sformułowanie kilku ogólnych wniosków dotyczących całej badanej próby. W opinii wszystkich przedsiębiorców, którzy byli podmiotami tego badania, najlepszą ocenę na szczeblu lokalnym (gminnym) uzyskują kwestie związane z rejestracją działalności gospodarczej (średnia ocena 3,97). Poza województwem pomorskim (które wypadło najstąbiej), we wszystkich pozostałych województwach przedsiębiorcy co najmniej dwa razy przyznawali temu zagadnieniu oceny powyżej 4,0. Liderem w omawianym zakresie było woj. łódzkie, w którym za każdym razem ocena wynosiła powyżej 4,0 (średnia ocena: 4,17). Stosunkowo wysoką ocenę przedsiębiorcy wystawili także władzom gminnym za decyzje dotyczące planów inwestycyjnych gmin - 3,78. W tym wypadku najlepiej ocenione zostały samorządy gminne woj. podlaskiego (średnia 4,11), a najstąbiej woj. śląskiego (3,59). Niewiele niższą ocenę przyznano dla strategii rozwoju gmin, dla której ocena średnia dla całego badania wyniosła 3,67. W przypadku tego czynnika liderem również okazały się gminy z woj. podlaskiego (4,17), a najgorszą ocenę ponownie uzyskało woj. śląskie (3,37). Jednak w ramach całego badania – na poziomie gminnym najniżej ocenionym województwem okazało się woj. pomorskie, które uzyskało minimalne oceny w przypadku aż 9 z 14 ocenianych zakresów prawa. Z kolei najwyższe oceny aż w 12 przypadkach otrzymali samorządowcy gminni z woj. łódzkiego.

Zestawienie wyników średnich (dla poziomu gmin) dla całego badanego okresu zawiera tabela 5. Widać w niej również wartość średnią dla całej badanej próby (kolumna „śr. ogólna”) oraz średnią wartość uzyskaną przez gminy z danego województwa (wiersz „ŚREDNIA”).

Tabela 5. Średnia wartości ocen na poziomie gminnym dla wszystkich badanych okresów.

Zakres prawa	śr. ogólna	śr. śląskie	śr. podlaskie	śr. łódzkie	śr. pomorskie
Rejestr działalności gospodarczej	3,97	4,07	3,91	4,17	3,75
Plany inwestycyjne gminy	3,78	3,59	4,11	3,77	3,64
Strategie rozwoju	3,67	3,37	4,17	3,60	3,57
Pozwolenia na sprzedaż alkoholu	3,49	3,50	3,37	3,86	3,24
Jakość decyzji administracyjnych	3,37	3,29	3,31	3,70	3,21
Uchwały budżetowe	3,36	3,30	3,29	3,63	3,22
Gospodarka przestrzenna / plany przestrz.	3,35	3,27	3,32	3,42	3,38
Czas oczekiwania na decyzje administracyjne	3,32	3,11	3,16	3,65	3,36
Procedury obsługi inwestorów	3,31	3,14	3,26	3,77	3,07
Zamówienia publiczne	3,20	3,18	3,07	3,56	2,99
Dzierżawa nieruchomości i najmy	3,16	3,27	2,97	3,51	2,88
Wspieranie przedsiębiorczości	3,03	2,96	2,77	3,42	2,99
Lokalne podatki i opłaty	3,02	2,93	2,73	3,48	2,96
Pomoc publiczna	3,00	2,99	2,84	3,50	2,69
ŚREDNIA	3,36	3,28	3,30	3,64	3,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Przygotowana została również tabela 6, która zawiera pozycje województw w ramach poszczególnych zakresów prawa w kolejnych kwartałach. Jeśli np. gminy województwa łódzkiego były za każdym razem najwyżej oceniane w zakresie „jakość decyzji administracyjnych”, to w tej kategorii przy woj. łódzkim za każdym razem widoczna jest cyfra 1 oznaczająca najwyższą ocenę spośród czterech województw. Z kolei województwo pomorskie, które w kategorii „dzierżawa nieruchomości i najmy” otrzymywało za każdym razem najniższą ocenę ma przyporządkowaną cyfrę 4 (ostatnie miejsce wśród czterech województw).

Tabela 6. Pozycja poszczególnych zakresów prawa pozostających w gestii gmin województw śląskiego, podlaskiego, łódzkiego i pomorskiego w poszczególnych kwartałach 2010-2011.

Zakres prawa w gestii gmin/miast:	Pozycja danego zakresu w danym badaniu w czterech województwach:															
	śląskie				podlaskie				łódzkie				pomorskie			
	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11
Uchwały budżetowe	2	2	3	3	3	3	4	2	1	1	1	1	4	2	2	4
Strategie rozwoju	4	4	4	3	1	1	1	1	3	2	3	2	2	3	2	4
Zamówienia publiczne	3	2	2	3	2	4	4	2	1	1	1	1	4	3	3	4

Zakres prawa w gestii gmin/miast:	Pozycja danego zakresu w danym badaniu w czterech województwach:															
	śląskie				podlaskie				łódzkie				pomorskie			
	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11
Gospodarka przestrzenna / plany przestrz.	3	3	3	4	4	4	1	1	2	1	4	2	1	2	2	3
Lokalne podatki i opłaty	2	2	4	2	4	4	3	4	1	1	1	1	3	3	2	3
Dzierżawa nieruchomości i najmy	2	2	2	2	3	3	3	3	1	1	1	1	4	4	4	4
Plany inwestycyjne gminy	4	4	2	3	1	1	1	1	2	2	3	2	3	3	4	4
Procedury obsługi inwestorów	4	2	4	3	3	3	2	2	1	1	1	1	2	4	3	4
Pozwolenia na sprzedaż alkoholu	2	2	4	2	3	3	2	3	1	1	1	1	4	4	3	4
Pomoc publiczna	2	2	2	4	3	3	2	2	1	1	1	1	4	4	3	3
Wspieranie przedsiębiorczości	3	2	3	4	4	4	4	3	1	1	1	1	2	3	2	2
Rejestr działalności gospodarczej	3	2	1	1	4	3	1	3	1	1	2	2	2	4	3	4
Czas oczekiwania na decyzje administracyjne	4	3	3	3	3	4	4	2	1	1	1	1	2	2	2	4
Jakość decyzji administracyjnych	4	2	2	3	3	3	3	2	1	1	1	1	2	4	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Tabela 7 pokazuje, które pozycje zajmowały poszczególne zakresy prawa pozostające w gestii władz gminnych w kolejnych kwartałach w danym województwie. Zestawienie to pozwala ocenić stałość wskazań respondentów. Jednak należy wziąć pod uwagę, że na pozycję danego elementu mogły wpływać, np. publikacje prasowe, czy informacje telewizyjne dotyczące danego zagadnienia, które niekoniecznie musiały się odnosić do danej gminy, a mogły wpływać na odpowiedź respondenta.

Tabela 7. Pozycje poszczególnych zakresów prawa pozostające w gestii władz gminnych w kolejnych kwartałach 2010-2011 w danym województwie

Zakres prawa w gestii gmin/miast:	Pozycja danego zakresu w danym województwie:															
	śląskie				podlaskie				łódzkie				pomorskie			
	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11
Uchwały budżetowe	3	10	9	6	4	7	9	7	6	5	7	7	8	6	7	5
Strategie rozwoju	2	5	10	4	1	1	1	2	7	7	8	5	3	3	3	3
Zamówienia publiczne	6	12	8	9	6	13	10	9	8	9	9	9	10	9	11	13

Zakres prawa w gestii gmin/miast:	Pozycja danego zakresu w danym województwie:															
	śląskie				podlaskie				łódzkie				pomorskie			
	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11
Gospodarka przestrzenna / plany przestrz.	9	8	3	7	11	6	4	4	11	12	12	10	6	5	4	4
Lokalne podatki i opłaty	8	14	14	10	14	14	13	3	10	11	11	12	12	12	12	8
Dzierżawa nieruchomości i najmy	8	4	5	8	10	10	11	10	10	8	10	11	13	13	13	12
Plany inwestycyjne gminy	5	3	2	3	2	2	2	1	3	3	4	4	2	2	2	2
Procedury obsługi inwestorów	7	6	11	11	7	5	8	8	4	4	3	2	7	10	9	9
Pozwolenia na sprzedaż alkoholu	4	2	7	2	5	4	5	6	5	2	2	3	9	7	6	4
Pomoc publiczna	8	9	12	12	12	12	12	11	9	11	10	11	14	14	14	10
Wspieranie przedsiębiorczości	9	7	13	14	13	11	4	12	12	10	13	13	11	11	10	11
Rejestr działalności gospodarczej	1	1	1	1	3	3	3	3	1	1	1	1	1	1	1	1
Czas oczekiwania na decyzje administracyjne	11	13	6	7	9	9	7	6	4	6	6	8	4	4	5	6
Jakość decyzji administracyjnych	10	11	4	5	8	8	6	5	2	6	5	6	5	8	8	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Tabela 7 pokazuje, że w niektórych województwach następowały znaczące zmiany pozycji poszczególnych zakresów prawa w poszczególnych kwartałach. Może to sugerować, że w niektórych zagadnieniach, o które pytani byli respondenci nastąpiły znaczące zmiany. W województwie śląskim strategię rozwoju w I kwartale realizowanych badań zajmowały pozycję drugą, podczas gdy w następnym kwartale zdaniem respondentów uplasowały się na miejscu 5, a 3 miesiące później spadły na miejsce 10.

Można jednak wskazać niektóre z badanych elementów, które ankietowani sytuowali cały czas na tym samym miejscu. Uwaga ta dotyczy przede wszystkim rejestrowania działalności gospodarczej we wszystkich województwach, jednak stała ocena występuje również w innych poddawanych ocenie elementach m.in. na Pomorzu za każdym razem najniżej oceniona została kwestia pomocy publicznej; w tym samym województwie we wszystkich kwartałach drugie miejsce zajmowały plany inwestycyjne gmin.

Analogiczna ocena jak dla poziomu gmin została przeprowadzona na szczeblu powiatowym.

Tabela 8 zawiera wszystkie wyniki uzyskane w poszczególnych kwartałach przez cztery województwa na poziomie powiatów.

Tabela 8. Oceny średnie przyznane władzom powiatowym w woj.: śląskim, podlaskim, łódzkim i pomorskim w sześciu zakresach prawa w ciągu czterech kwartałów 2010-2011.

Zakres prawa w gestii powiatów:	Ocena średnia:															
	śląskie				podlaskie				łódzkie				pomorskie			
	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11
Funkcjonowanie programów rynku pracy	3,09	3,33	2,99	3,20	3,42	3,04	3,03	3,25	3,35	3,56	3,57	3,52	3,44	3,23	3,53	3,25
Prawo budowlane	3,00	3,14	2,99	3,20	2,97	3,03	3,46	3,45	3,34	3,65	3,63	3,56	3,13	3,02	3,14	2,95
Ochrona konsumentów	3,42	3,62	3,31	3,43	3,20	3,46	3,84	3,57	3,35	3,46	3,56	3,53	2,44	2,45	2,76	2,68
Kształcenie zawodowe	3,42	3,58	3,04	2,93	2,81	2,51	2,72	3,00	3,16	3,32	3,42	3,36	3,55	3,30	3,45	3,13
Czas oczekiwania na decyzje administracyjne	2,72	2,95	3,08	3,35	3,16	3,04	3,35	3,35	3,38	3,50	3,47	3,40	3,41	3,22	3,29	3,05
Jakość decyzji administracyjnych	2,84	3,19	3,18	3,51	3,14	3,18	3,51	3,55	3,39	3,39	3,43	3,37	3,41	3,13	3,25	3,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Ankietowani przedsiębiorcy stwierdzili, że na poziomie powiatów na najwyższą ocenę zasługują kwestie funkcjonowania programów rynku pracy (przeciętna ocena w całym okresie badania 3,3). Wśród czterech województw decyzje powiatów w tym zakresie zostały najwyższej ocenione w województwie łódzkim (3,5), a najniżej w województwie podlaskim (3,19). Jak wspomniano wyżej, najwyższa średnia ocena wyniosła 3,3, podczas gdy najniższa 3,17 i dotyczyła kształcenia zawodowego (w przypadku tego elementu w skali województw najlepiej wypadło Pomorze (3,36), a najgorzej Podlasie (2,76)).

Biorąc pod uwagę sześć elementów, które poddano ocenie i porównując cztery województwa można stwierdzić, że najlepiej znów wypadło woj. łódzkie (średnia ocena 3,44), za nim uplasowały się województwa: podlaskie (3,21), śląskie (3,19) i pomorskie (3,14).

Ogólnie można stwierdzić, że powiaty zostały ocenione niżej aniżeli władze samorządowe szczebla gminnego (średnia ocena gmin 3,36, średnia ocena powiatów 3,24).

Zestawienie wyników średnich (dla poziomu powiatów) dla całego badanego okresu zawiera tabela 9. Widać w niej również wartość średnią dla całej badanej próby (kolumna „śr. ogólna”) oraz średnią wartość uzyskaną przez powiaty z danego województwa (wiersz „ŚREDNIA”).

Tabela 9. Średnia wartości ocen na poziomie powiatów dla wszystkich badanych okresów

	śr. ogólna	śr. śląskie	śr. podlaskie	śr. łódzkie	śr. pomorskie
Funkcjonowanie programów rynku pracy	3,30	3,15	3,19	3,50	3,36
Jakość decyzji administracyjnych	3,28	3,18	3,35	3,40	3,22
Ochrona konsumentów	3,26	3,45	3,52	3,48	2,58
Czas oczekiwania na decyzje administracyjne	3,23	3,03	3,23	3,44	3,24
Prawo budowlane	3,23	3,08	3,23	3,55	3,06
Kształcenie zawodowe	3,17	3,24	2,76	3,32	3,36
ŚREDNIA	3,24	3,19	3,21	3,44	3,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W kolejnych kwartałach przeprowadzona została także analiza dotycząca pozycji poszczególnych województw w ramach poszczególnych zakresów prawa, co do których decyzje podejmuje starostwa. Jej efekty przedstawia tabela 10.

Tabela 10. Pozycje poszczególnych zakresów prawa pozostające w gestii władz powiatowych w kolejnych kwartałach 2010-2011 w województwie śląskim, podlaskim, łódzkim i pomorskim

Zakres prawa w gestii powiatów:	Pozycja zakresu w danym badaniu w czterech województwach:															
	śląskie				podlaskie				łódzkie				pomorskie			
	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11
Funkcjonowanie programów rynku pracy	4	2	4	3	2	4	3	2	3	1	1	1	1	3	2	2
Prawo budowlane	3	2	4	3	4	3	2	2	1	1	1	1	2	4	3	4
Ochrona konsumentów	1	2	3	3	3	1	1	1	2	1	2	2	4	3	4	4
Kształcenie zawodowe	2	1	3	4	4	4	4	3	3	2	2	1	1	3	1	2
Czas oczekiwania na decyzje administracyjne	4	4	4	2	3	3	2	2	2	1	1	1	1	2	3	3
Jakość decyzji administracyjnych	4	2	4	2	3	3	1	1	2	1	2	3	1	4	3	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Jak widać z tabeli 10, ponownie najczęściej liderem w poszczególnych zakresach oceny było województwo łódzkie (m.in. w każdym kwartale powiaty z tego województwa uzyskiwały najlepsze wyniki w zakresie prawa budowlanego oraz trzy razy okazywały się liderem pod względem czasu oczekiwania na decyzje administracyjne). Z kolei najczęściej najniżej ocenianym województwem było woj. śląskie (najczęściej źle oceniane pod kątem czasu oczekiwania na decyzje administracyjne), co jednak nie przeszkodziło mu uzyskać średniego wyniku lepszego aniżeli w przypadku woj. pomorskiego (które m.in. było niezwykle nisko oceniane w zakresie ochrony konsumentów – średnia ocena tego obszaru wyniosła w woj. pomorskim 2,58 i była to najniższa przeciętna ocena w ramach całego badania).

Tabela 11 pokazuje, które pozycje zajmowały poszczególne zakresy działania powiatów w kolejnych kwartałach w danym województwie. Zestawienie to pozwala ocenić stałość wskazań respondentów lub też, patrząc z innej strony, stopień zmienności działalności powiatów w poszczególnych zakresach ich działalności.

Tabela 11. Pozycje poszczególnych zakresów prawa w gestii władz powiatowych w kolejnych kwartałach 2010-2011 w województwie śląskim, podlaskim, łódzkim i pomorskim w danym województwie

Zakres prawa w gestii powiatów:	Pozycja danego zakresu w danym województwie:															
	śląskie				podlaskie				łódzkie				pomorskie			
	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11
Funkcjonowanie programów rynku pracy	2	3	5	4	1	3	5	5	1	2	2	3	2	2	1	1
Prawo budowlane	3	5	5	4	5	4	3	3	2	1	1	1	4	5	5	5
Ochrona konsumentów	1	1	1	2	2	1	1	1	1	4	3	2	5	6	6	6
Kształcenie zawodowe	1	2	4	5	6	5	6	6	5	6	6	6	1	1	2	2
Czas oczekiwania na decyzje administracyjne	5	6	3	3	3	3	4	4	4	3	4	4	3	3	3	4
Jakość decyzji administracyjnych	4	4	2	1	4	2	2	2	3	5	5	5	3	4	4	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W przypadku powiatów okazuje się, że najmniejsza zmienność opinii występuje w woj. pomorskim, gdzie np. w zakresie ochrony konsumentów okazało się ono za każdym razem najniżej ocenione.

Znaczące zmiany w woj. śląskim można natomiast dostrzec m.in. w zakresie kształcenia zawodowego – w pierwszym kwartale zagadnienie to zostało ocenione przez respondentów najwyżej, a w następnych kwartałach systematycznie spadało na miejsca drugie, czwarte i piąte. Podobna sytuacja miała miejsce w woj. podlaskim w zakresie oceny dotyczącej funkcjonowania programów rynku pracy (kolejno miejsca 1, 3, 5, 5).

W przypadku województw również przeprowadzono analogiczne analizy do tych, które dotyczyły gmin i powiatów.

W tabeli 12 znalazły się średnie wyniki władz wojewódzkich z całego okresu objętego badaniem.

Tabela 12. Oceny średnie przyznane władzom wojewódzkim w siedmiu zakresach prawa w woj.: śląskim, podlaskim, łódzkim i pomorskim w ciągu czterech kwartałów 2010-2011.

Zakres prawa w gestii województwa:	Ocena średnia:															
	śląskie				podlaskie				łódzkie				pomorskie			
	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11
Strategie rozwoju regionalnego	3,70	3,68	3,37	3,70	3,55	3,81	3,91	3,95	3,23	3,26	3,40	3,39	3,87	3,58	3,62	3,40
Regionalne programy operacyjne – dostęp do środków pomocowych	3,53	3,61	3,18	3,40	3,24	3,23	3,25	3,36	3,25	3,26	3,33	3,36	3,83	3,26	3,36	3,27
Promowanie inwestycji	3,45	3,28	3,13	3,51	3,33	3,75	3,66	3,61	3,21	3,26	3,27	3,26	3,44	3,19	3,25	3,28
Wspieranie przedsiębiorczości	3,40	3,24	2,95	3,14	2,96	2,80	2,85	3,02	3,06	3,18	3,18	3,19	2,94	2,73	2,85	2,94
Pomoc publiczna	3,11	3,22	2,89	2,99	2,90	2,69	2,68	2,90	3,06	3,18	3,13	3,12	2,96	2,75	2,93	2,90
Czas oczekiwania na decyzje administracyjne	2,75	2,85	2,70	3,33	2,94	2,90	3,17	3,29	3,05	3,17	3,11	3,01	3,38	3,16	3,16	3,02
Jakość decyzji administracyjnych	2,94	3,07	3,02	3,36	3,01	3,10	3,39	3,39	3,14	3,20	3,15	3,05	3,45	3,15	3,18	3,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Respondenci stwierdzili, że na poziomie województw na najwyższą ocenę zasłużyła kwestia strategii rozwoju regionalnego (przeciętna ocena w całym okresie realizacji badania 3,59). Wśród czterech województw decyzje w tym zakresie zostały najwyżej ocenione w województwie podlaskim (3,81), a najniżej w województwie łódzkim (3,32). Z kolei najniżej ocenionym elementem była kwestia dotycząca pomocy publicznej (średnia ocena: 2,96; najwyższa - łódzkie - 3,12; najniższa - podlaskie - 2,79). Jak pokazują powyższe wyniki oceny przyznane władzom regionalnym w poszczególnych zakresach prawa były dość zróżnicowane. Biorąc pod uwagę siedem elementów, które poddano ocenie i porównując cztery województwa można stwierdzić, że najlepiej tym razem wypadło woj. podlaskie (3,24). Za nim uplasowały się województwa: śląskie (3,23), pomorskie (3,21) i łódzkie (3,2).

Ogólnie można stwierdzić, że województwa zostały ocenione najniżej spośród ocenianych szczebli samorządu (średnia województw 3,22; podczas gdy gminy - 3,36, a powiaty 3,24). Różnice nie są wprawdzie bardzo duże, ale potwierdzają tezę, że im niższy szczebel samorządu jest oceniany, tym respondenci są skłonni przyznawać mu lepsze oceny.

Zestawienie wyników średnich (dla władz wojewódzkich) w całym badanym okresie zawiera tabela 13. Widać w niej również wartość średnią dla całej badanej próby (kolumna „śr. ogólna”) oraz średnią wartość uzyskaną przez dane władze wojewódzkie (wiersz „ŚREDNIA”).

Tabela 13. Średnia wartości ocen na poziomie województw dla wszystkich badanych okresów

	śr. ogólna	śr. śląskie	śr. podlaskie	śr. łódzkie	śr. pomorskie
Strategie rozwoju regionalnego	3,59	3,61	3,81	3,32	3,62
Promowanie inwestycji	3,37	3,34	3,59	3,25	3,29
Regionalne programy operacyjne – dostęp do środków pomocowych	3,36	3,43	3,27	3,30	3,43
Jakość decyzji administracyjnych	3,17	3,10	3,22	3,14	3,23
Czas oczekiwania na decyzje administracyjne	3,06	2,91	3,08	3,09	3,18
Wspieranie przedsiębiorczości	3,03	3,18	2,91	3,15	2,87
Pomoc publiczna	2,96	3,05	2,79	3,12	2,89
ŚREDNIA	3,22	3,23	3,24	3,20	3,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Również dla szczebla władzy regionalnej została przeprowadzona analiza dotycząca pozycji poszczególnych województw w ramach poszczególnych zakresów prawa w kolejnych kwartałach. Jej efekty przedstawia tabela 14.

Tabela 14. Pozycja województw śląskiego, podlaskiego, łódzkiego i pomorskiego na tle innych województw w poszczególnych zakresach prawa w kwartałach 2010-2011.

Zakres prawa w gestii województwa:	Pozycja zakresu w danym badaniu w czterech województwach:															
	śląskie				podlaskie				łódzkie				pomorskie			
	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11
Strategie rozwoju regionalnego	2	2	4	2	3	1	1	1	4	4	3	4	1	3	2	3
Regionalne programy operacyjne – dostęp do środków pomocowych	2	1	4	1	4	3	3	2	3	2	2	2	1	2	1	3
Promowanie inwestycji	1	2	4	2	3	1	1	1	4	3	2	4	2	4	3	3
Wspieranie przedsiębiorczości	1	1	2	2	3	3	3	3	2	2	1	1	4	4	3	4
Pomoc publiczna	1	1	3	2	4	4	4	3	2	2	1	1	3	3	2	3
Czas oczekiwania na decyzje administracyjne	4	4	4	1	3	3	1	2	2	1	3	4	1	2	2	3
Jakość decyzji administracyjnych	4	4	4	2	3	3	1	1	2	1	3	4	1	2	2	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Jak widać w tabeli 14, ponownie częstym liderem w poszczególnych zakresach było województwo podlaskie (m.in. po trzy razy pod względem strategii rozwoju regionalnego oraz promowania inwestycji). Z kolei pozycję ostatnią najczęściej zajmowało woj. śląskie (nisko klasyfikowane przede wszystkim pod kątem jakości decyzji administracyjnych oraz czasu oczekiwania na decyzje administracyjne). W przypadku tych dwóch ostatnich elementów warto jednak podkreślić, że o ile w przypadku trzech pierwszych kwartałów

badania, woj. śląskie klasyfikowane było pod tym kątem na ostatnim miejscu, o tyle sytuacja uległa znaczącej zmianie w ostatnim kwartale badań. W przypadku czasu oczekiwania na decyzje administracyjne woj. śląskie zostało sklasyfikowane na pierwszym miejscu, a w przypadku jakości decyzji administracyjnych - na drugim.

Również dla tego szczebla samorządu zostało przygotowane zestawienie pokazujące, które pozycje zajmowały poszczególne zakresy działania władz wojewódzkich w tych regionach w kolejnych kwartałach. Zestawienie to pozwala ocenić stałość wskazań respondentów lub też patrząc z innej strony - stopień zmienności działalności władz regionalnych w poszczególnych zakresach ich działalności. Przedstawia to tabela 15.

Tabela 15. Pozycje poszczególnych zakresów prawa pozostających w sferze działania władz regionalnych w kolejnych kwartałach 2010-2011 w województwie śląskim, podlaskim, łódzkim i pomorskim

Zakres prawa w gestii województwa:	Pozycja danego zakresu w danym województwie:															
	śląskie				podlaskie				łódzkie				pomorskie			
	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11	II kw. '10	III kw. '10	IV kw. '10	I kw. '11
Strategie rozwoju regionalnego	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1
Regionalne programy operacyjne – dostęp do środków pomocowych	2	2	2	3	3	3	4	4	1	1	2	1	2	2	2	3
Promowanie inwestycji	3	3	3	2	2	2	2	2	3	1	3	7	4	3	3	2
Wspieranie przedsiębiorczości	4	4	5	6	5	6	6	6	5	3	4	3	7	7	7	6
Pomoc publiczna	5	5	6	7	7	7	7	7	5	3	6	4	6	6	6	7
Czas oczekiwania na decyzje administracyjne	7	7	7	5	6	5	5	5	6	4	7	6	5	4	5	5
Jakość decyzji administracyjnych	6	6	4	4	4	4	3	3	4	2	5	5	3	5	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W przypadku województw okazuje się, że zmiany pozycji poszczególnych zakresów prawa w kolejnych kwartałach w zdecydowanej większości przypadków nie były znaczące. Ocenione najwyżej strategie rozwoju regionalnego w większości województw przez cały czas zajmowały pierwsze pozycje (dwa razy uplasowały się na drugim miejscu). Podobnie niewielką zmiennością charakteryzują się oceny regionalnych programów operacyjnych i dostępności do środków pomocowych. W ich przypadku można zauważyć pewną ciekawą właściwość – w prawie wszystkich województwach ocena tego elementu z czasem obniżała się. Może to mieć związek z faktem, że część środków pomocowych, które były w dyspozycji urzędów marszałkowskich została wyczerpana i w związku z tym przedsiębiorcy oceniali ten aspekt coraz niżej.

Ogólnie można stwierdzić, że również w przypadku władz wojewódzkich nie wystę-

puje znacząca zmienność w pozycjach, które zajmują poszczególne zakresy oceny (jedy-
nym wyjątkiem jest tutaj przykład woj. łódzkiego i kwestii promowania inwestycji, które
kolejno zajmowały pozycje 3, 1, 3, 7.

5.3. Podsumowanie badań ankietowych

W opinii respondentów najlepszą ocenę na szczelbu gminnym uzyskały kwestie zwią-
zane z rejestracją działalności gospodarczej (średnia ocena 3,97). Na poziomie gminnym
najwyżej ocenione zostało woj. łódzkie (najwyższe oceny w 12 zakresach), a najniżej –
woj. pomorskie (najniższe oceny w 9 z 14 ocenianych zakresów prawa). Uwzględniając
wszystkie cztery sondaże kwartalne i wszystkie cztery regiony, można zaobserwować, że
największe rozbieżności odnotowano w woj. podlaskim, w którym przedsiębiorcy w całym
rozpatrywanym okresie 17 razy przyznali oceny średnie poniżej „3”, podczas, gdy w łódz-
kim ani razu, w śląskim 11 razy, a w pomorskim 16 razy. Jeśli chodzi o oceny powyżej „4”,
najwięcej takich ocen średnich przedsiębiorcy przyznali gminom podlaskim (7 razy), gmi-
nom z woj. łódzkiego 5 razy, śląskim władzom gminnym 2 razy, a pomorskim ani razu.

Ankietowani przedsiębiorcy stwierdzili, że na poziomie powiatów na najwyższą
ocenę zasługują kwestie funkcjonowania programów rynku pracy (przeciętna ocena
w całym okresie badania 3,3). Wśród czterech województw obszar ten został najwyżej
oceniony w województwie łódzkim (3,5), a najniżej w województwie podlaskim (3,19).
W przypadku powiatów średnie uzyskane wyniki są mało zróżnicowane.

Uwzględniając cały okres objęty badaniem, najwięcej ocen najwyższych uzyskały po-
wiaty woj. łódzkiego (12 z 24), następnie powiaty z woj. pomorskiego (5 z 24), powiaty
z Podlasia (4 z 24), a władze powiatowe ze Śląska otrzymały 3 na 24 oceny najwyższe
w analizowanym okresie. Powiaty z woj. łódzkiego ani razu nie otrzymały oceny średniej
poniżej „3”, jak również najniższej oceny w porównaniu z pozostałymi trzema regiona-
mi, podczas, gdy powiaty z woj. śląskiego oceny poniżej „3” otrzymały 6 razy (na 24),
a oceny najniższe 10 razy (na 24), najwięcej (aż w czterech zakresach) w IV kw. 2010 r.
Powiaty z Podlasia oceny poniżej „3” otrzymały 4 razy, a najniższe 6 (na 24), podczas gdy
powiaty z Pomorza – oceny poniżej „3” otrzymały 5 razy, a oceny najniższe 9 na 24 razy.
Można również podkreślić, że Pomorze było niezwykle nisko oceniane w zakresie ochro-
ny konsumentów – średnia ocena polityki w tym obszarze wyniosła w woj. pomorskim
2,58 i była to najniższa przeciętna ocena w ramach całego badania).

Biorąc pod uwagę sześć obszarów, które poddano ocenie i porównując cztery wo-
jewództwa można stwierdzić, że znowu najlepiej wypadło woj. łódzkie (średnia ocena
3,44), za nim uplasowało się woj. podlaskie (3,21), a następnie województwa śląskie
(3,19) i pomorskie (3,14).

Respondenci stwierdzili, że na poziomie władz regionalnych na najwyższą ocenę za-
służyła kwestia strategii rozwoju regionalnego (przeciętna ocena w całym okresie bada-
nia 3,59). Wśród czterech województw decyzje władz w tym zakresie zostały najwyżej
ocenione w województwie podlaskim (3,81), a najniżej w województwie łódzkim (3,32).
Z kolei najniżej oceniono kwestie dotyczące pomocy publicznej - średnia ocena: 2,96
(najwyższa - łódzkie – 3,12; najniższa - podlaskie – 2,79).

Biorąc pod uwagę siedem obszarów znajdujących się w kompetencjach władz regionalnych, które poddano ocenie i porównując cztery województwa, można stwierdzić, że najlepiej tym razem wypadło woj. podlaskie (3,24). Za nim uplasowało się woj. śląskie (3,23), pomorskie (3,21) i łódzkie (3,2).

Analizując cały okres objęty ankietowaniem od maja 2010 r. do kwietnia 2011 r. należy przyznać, że największe rozbieżności w ocenach działań władz regionalnych zaobserwowano na Śląsku i na Podlasiu, ponieważ w tych dwóch regionach przedsiębiorcy przyznawali najwięcej ocen najwyższych i najniższych w porównaniu z pozostałymi województwami uczestniczącymi w sondażach. Władze regionalne woj. podlaskiego 9 razy (na 28) otrzymały oceny najwyższe w porównaniu z pozostałymi województwami, ale jednocześnie 9 razy (na 28) otrzymały oceny średnie poniżej „3”, a siedem razy miały najniższe oceny w porównaniu z pozostałymi regionami objętymi ankietowaniem. Władze regionalne z woj. śląskiego otrzymały najwyższe oceny 8 razy (na 28), siedem razy ocenę poniżej „3” i dziewięciokrotnie miały najniższe oceny w zestawieniu z pozostałymi trzema analizowanymi województwami. Najmniej ocen najwyższych otrzymały władze regionalne z Pomorza (5 na 28) i z woj. łódzkiego (6 na 28), ale jednocześnie te ostatnie ani razu nie zostały ocenione średnio poniżej „3”, a pięć razy miały niższe oceny niż władze w pozostałych trzech regionach. Na Pomorzu przedsiębiorcy 8 razy przyznali swoim władzom regionalnym oceny poniżej „3” i podobnie, jak śląskie władze regionalne, tak pomorskie dziewięciokrotnie miały niższe oceny niż władze w innych województwach.

Ogólnie można stwierdzić, że samorządowe władze wojewódzkie zostały ocenione najniżej spośród ocenianych szczebli samorządu (średnia województw 3,22; podczas gdy gmin – 3,36, a powiatów 3,24).

5.4. Podsumowanie pilotażowego monitorowania swobody działalności gospodarczej. Wnioski.

Podsumowując realizację zadania pn. „Pilotażowe monitorowanie swobody działalności gospodarczej”, można stwierdzić, że założenia zostały zrealizowane, czyli przeprowadzono 16 badań ankietowych w czterech regionach obejmujących co najmniej 100 przedsiębiorców w każdym z nich, opracowano 16 raportów podsumowujących wypowiedzi przedstawicieli firm oraz zorganizowano 16 konferencji prasowych, na których mediom przekazano konkluzje. W efekcie ukazały się 54 relacje w mediach: prasowych, radiowych i telewizyjnych we wskazanych województwach. Dzięki realizacji zadania polegającego na pilotażowym monitorowaniu swobody działalności gospodarczej udało się stworzyć formularz mogący służyć za podstawę tego typu badań czy sondaży zarówno na potrzeby organizacji reprezentujących przedsiębiorców (co również było jednym z założeń projektu), jak i na potrzeby władz samorządowych na poziomie gminy, powiatu czy regionu, gdyby były zainteresowane sprawdzeniem, jak ich decyzje dotyczące swobody działalności gospodarczej ocenia biznes.

Przeprowadzone badania kwartalne pokazały przydatność opracowanego instrumentu dla pomiaru stopnia przychylności władz samorządowych dla problemów przedsiębiorców. Uczestniczące w projekcie izby, przy pomocy ekspertów Instytutu Badań

nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym, mogły, przy stosunkowo niskich nakładach, ocenić, w jakim stopniu, zdaniem przedstawicieli firm, przestrzegane są podstawowe zasady swobody działalności gospodarczej. Dotychczasowe częste zastrzeżenia wobec decyzji władz samorządowych, mogły być prezentowane w sposób usystematyzowany. Obserwacje, dokonane w ramach rocznego projektu utrudniają wprawdzie ustalenie, w jakim zakresie pod wpływem ocen dokonywanych przez przedsiębiorców zmienia się polityka władz. Jednak stosowanie opracowanego instrumentu w dalszych latach pozwoli przekonać samorządy, że ich decyzje są systematycznie oceniane i doprowadzi to do poprawy jakości decyzji i regulacji samorządowych, tak aby obecna ocena tych władz z 3+ zmieniała się na ocenę dobrą lub bardzo dobrą.

W przypadku badań ankietowych zazwyczaj najtrudniejsze jest zmotywowanie do wypowiedzi przedstawicieli grupy objętej badaniem. Jednak to utrudnienie udało się przezwyciężyć dzięki współpracy z izbami regionalnymi w poszczególnych województwach i w każdym badaniu udało się zgromadzić wymagane minimum ankiet w każdym regionie. Po pierwszym badaniu okazało się, że respondenci nie mają wiedzy w niektórych zakresach prawa, o co byli pytani, dlatego została wprowadzona możliwość udzielenia odpowiedzi „nie mam zdania”, a dla ułatwienia odpowiedzi respondentom dodano również bardziej szczegółowe opisy w poszczególnych zakresach prawa.

Na konferencji prasowej, oprócz dziennikarzy z prasy, radia, telewizji oraz portali internetowych, byli zapraszani również przedstawiciele wszystkich szczebli władz, w niektórych regionach przyjmowali zaproszenia, niemniej ogólnie zainteresowanie władz wynikami pilotażu było nikłe, co było pewnym rozczarowaniem dla realizatorów projektu. Pomimo systematycznego przekazywania kolejnych raportów z wynikami poszczególnych badań ankietowych oraz zainteresowania tematem ze strony dziennikarzy we wszystkich regionach, w których prowadzono prace projektowe, co skutkowało relacjami w mediach, władze nie zwracały się do poszczególnych izb po bardziej szczegółowe informacje lub wyjaśnienia. W opinii pracowników Instytutu świadczy to o niskiej świadomości potrzeby uspołeczniania procesu podejmowania decyzji zarówno na szczeblu gminy, jak i powiatu czy województwa i konieczności priorytetowego potraktowania kwestii stwarzania dogodnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, jako podstawy rozwoju społeczności lokalnych.

Realizacja pilotażu miała również korzystny wpływ na pracowników oddelegowanych przez poszczególne izby gospodarcze do pracy przy nim, jak również przyniosła wartość dodaną dla izb w postaci nowych kwalifikacji, doświadczeń i umiejętności tych osób, a tym samym wzrostu kompetencji samych izb, które mogą wykorzystać przy podejmowaniu innych prac i projektów. Była to także dobra okazja do nawiązania lub podtrzymania bezpośrednich, regularnych kontaktów z przedsiębiorcami – nie tylko członkami poszczególnych izb, a także przedstawicielami władz samorządowych wszystkich poziomów.

Biorąc pod uwagę powyżej sformułowane wnioski, Instytut będzie czynił starania aby kontynuować prace dotyczące rozwoju dialogu obywatelskiego i szeroko pojętego dobrego rządzenia. Wypracowane narzędzie w zakresie monitorowania swobody działalności gospodarczej pozostaje do wykorzystania przez izby gospodarcze oraz inne organizacje pozarządowe w rzecznictwie interesów reprezentowanych członków i prowadzenia swojej działalności.

Część III

ANKIETA

„Regionalny monitoring swobody działalności
gospodarczej w Polsce”

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską
z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach
Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Nazwa przedsiębiorstwa	
Imię i nazwisko osoby ankietowanej	
Zakres działania	
Szacunkowa liczba pracowników	
Adres do korespondencji	
Kontakt telefoniczny	
Funkcja respondenta	

ZAKRES PRAWA NA SZCZEBŁU GMINNYM	UREGULOWANIA:						
	1 złe/wa- dliwe	2 budzące wątpli- wości	3 dosta- teczne	4 dobre	5 bardzo dobre	6 wzorc- owe	nie mam zdania
1. Uchwały budżetowe (podstawowy plan funkcjonowania gminy i jej aktywności w zakresie kreowania warunków prowadzenia działalności gospodarczej).							
2. Strategie rozwoju (programowanie przyszłych działań, określenie hierarchii ważności celów, czy cele priorytetowe ułatwiają przyszły rozwój).							
3. Zamówienia publiczne (zasady na jakich przeprowadzane są postępowania, zwłaszcza w zakresie stwarzania równych warunków dostępu do zamówień).							
4. Gospodarka przestrzenna / plany przestrz. (ład przestrzenny ma znaczenie wobec kreowania wyglądu infrastruktury przestrzennej, w której funkcjonują przedsiębiorcy).							
5. Lokalne podatki i opłaty (gminy mogą obniżać górną stawkę podatkową, określać warunki ulg, odroczeń, umorzeń, zwolnień i zaniechania poboru podatków; ocena zasad stosowania rozwiązań fiskalnych - ich przejrzystości i dostępności informacji o systemie ulg i preferencji, z których można korzystać przy spełnieniu określonych warunków).							
6. Dzierżawa nieruchomości i najmy (przejrzystość zasad ustalania wysokości opłat za dzierżawę oraz czynszów najmu, a także zasad ich pomniejszania, stosowanie jawnych i powszechnie dostępnych procedur wyboru najemców).							

ZAKRES PRAWA NA SZCZEBLU GMINNYM	UREGULOWANIA:						
	1 złe/wa- dliwe	2 budzące wątpli- wości	3 dosta- teczne	4 dobre	5 bardzo dobre	6 wzorc- owe	nie mam zdania
7. Plany inwestycyjne gminy (nie tylko gminy, ale podmiotów i osób, różne inwestycje, najważniejsze inwestycje infrastrukturalne (sieci, drogi, oczyszczalnie ścieków, wysypiska śmieci itp.) warunkujące wiele aktywności i rozwój gospodarczy, na ile: decydują o atrakcyjności inwestycyjnej gminy, przyczyniają się do polepszenia warunków prowadzenia działalności gospodarczej, wpływają na rynek pracy w firmach bezpośrednio związanych z daną inwestycją i w firmach kooperujących, w instytucjach otoczenia biznesu, powodują kolejne inwestycje (np. uzbrojenie terenów pod budownictwo przyciąga inwestorów budowlanych), dają także pracę lokalnym firmom, tworzą koniunkturę na rynku usług budowlanych).							
8. Procedury obsługi inwestorów (zestaw reguł ustalających zasady obsługi inwestorów; procedury powinny wzmacniać pozycję gminy w fazie negocjacji z przedsiębiorcami i pozwalać na dalsze wspieranie ich w trakcie procesu inwestycyjnego; ocena procedur, ich efektywności i przejrzystości).							
9. Pozwolenia na sprzedaż alkoholu (ocena wydawania pozwoleń w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych: przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (detal), przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (gastromia), dla przedsiębiorców, których działalność polega na organizacji przyjęć, jednorazowe (do 2-dni), na wyprzedaż posiadanych, zinventaryzowanych zapasów napojów alkoholowych).							
10. Pomoc publiczna (głównie aktywność w sferze podatkowej; ocena zakresu pomocy i jej intensywności, okresu rozpatrywania wniosków przedsiębiorców o jej uzyskanie).							
11. Wspieranie przedsiębiorczości (typy działań podejmowanych przez gminę i ocena ich skuteczności, np.: pomoc w uzyskiwaniu środków pomocowych dla podmiotów gospodarczych, internetowe bazy informacyjne, przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą, sprzedaż mienia komunalnego, co stwarza możliwość przekształcenia lokali mieszkaniowych w lokale użytkowe).							
12. Rejestr działalności gospodarczej (ocena ewidencji działalności gospodarczej, która powinna być jawna; organ ewidencyjny: wójt, burmistrz, prezydent miasta).							
13. Czas oczekiwania na decyzje administracyjne.							
14. Jakość decyzji administracyjnych.							

ZAKRES PRAWA NA SZCZEBLU POWIATOWYM	UREGULOWANIA:						
	1 złe/wa- dliwe	2 budzące wątpli- wości	3 dosta- teczne	4 dobre	5 bardzo dobre	6 wzorc- owe	nie mam zdania
1. Funkcjonowanie programów rynku pracy (ocena przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy poprzez PUPy, np. prowadzenie doradztwa gospodarczego i finansowego dla chcących rozpocząć działalność gospodarczą, organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców i pracowników samorządowych w zakresie wiedzy o instrumentach rozwoju przedsiębiorczości i środkach pomocowych, wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy poprzez promowanie usług PUP oraz zachęcanie przedsiębiorców).							
2. Prawo budowlane (ocena administracji w zakresie budownictwa, na szczeblu powiatowym administrację wykonują: starosta - w obszarze administracji architektoniczno - budowlanej, powiatowy inspektor nadzoru budowlanego - w obszarze nadzoru budowlanego).							
3. Ochrona konsumentów (wykonywana przez powiatowego rzecznika konsumentów; ocena uprawnień rzecznika i korzystania z nich).							
4. Kształcenie zawodowe (prowadzenie szkół ponadgimnazjalnych, także o profilu zawodowym; ocena dostosowania programów nauczania zawodów do postępu technicznego i zmieniających się uwarunkowań rynku pracy).							
5. Czas oczekiwania na decyzje administracyjne.							
6. Jakość decyzji administracyjnych.							

ZAKRES PRAWA NA SZCZEBLU WOJEWÓDZKIM	UREGULOWANIA:						
	1 złe/wa- dliwe	2 budzące wątpli- wości	3 dosta- teczne	4 dobre	5 bardzo dobre	6 wzorco- we	nie mam zdania
1. Strategie rozwoju regionalnego (ocena czy są narzędziem wspierania pozytywnych zmian w regionie i reagowania na zmiany pojawiające się w otoczeniu).							
2. Regionalne programy operacyjne – dostęp do środków pomocowych (ocena czy RPO realizowane w l. 2007–13 odpowiadają na lokalne potrzeby oraz zostały dostosowane do indywidualnej specyfiki województwa w toku konsultacji społecznych; ocena czy RPO wspierają działania z zakresu m.in. innowacyjności, rozwoju i zwiększania konkurencyjności przedsiębiorstw, budowy społeczeństwa informacyjnego, infrastruktury edukacyjnej, komunikacyjnej, ochrony środowiska i ochrony zdrowia, rewitalizacji, turystyki i kultury)							
3. Promowanie inwestycji (ocena procesu promocji inwestycji – jakości i celowości działań).							
4. Wspieranie przedsiębiorczości (ocena procedur i sposobu przyznawania środków oferowanych w ramach RPO i wielkości budżetu dla firm).							
5. Pomoc publiczna (ocena zakresu i formy przyznawania przedsiębiorcom pomocy publicznej na poziomie województwa).							
6. Czas oczekiwania na decyzje administracyjne.							
7. Jakość decyzji administracyjnych.							

Wszelkie uwagi dotyczące ankiety/metryki:

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PUBLIKACJA DYSTRYBUOWANA BEZPŁATNIE

Wydawca publikacji i realizator projektu
„Regionalny monitoring swobody
działalności gospodarczej w Polsce”:

Fundacja „Instytut Badań nad Demokracją
i Przedsiębiorstwem Prywatnym”
ul. Trębacka 4
00-074 Warszawa
tel: (22) 630 98 01-04
fax: (22) 826 25 96
www.iped.pl

Organizacje współpracujące przy budowaniu społecznego
nadzoru nad decyzjami władz samorządowych,
dotyczącymi swobody działalności gospodarczej:

- Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach
- Regionalna Izba Gospodarcza w Kutnie
- Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza
- Izba Przemysłowo-Handlowa w Białymstoku

Człowiek – najlepsza inwestycja